

**NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS
KÖZGYŰLÉSE**

58/2025. (III.27.) számú

h a t á r o z a t a

**Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése 2025-2029. évi gazdasági programjának
elfogadásáról**

A Közgyűlés

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. § (5) bekezdése alapján
**Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése 2025-2029. évi gazdasági programját a melléklet szerinti
tartalommal elfogadja.**

k.m.f.

Dr. Kovács Ferenc
polgármester

Dr. Szemán Sándor
címzetes főjegyző

Erről értesülnek:

- 1./A Közgyűlés tagjai
- 2./ A címzetes főjegyző és a Polgármesteri Hivatal belső szervezeti egységeinek vezetői

NYÍREGYHÁZA
MEGYEI JOGÚ VÁROS
POLGÁRMESTERE

4400 NYÍREGYHÁZA, KOSSUTH TÉR 1. PF.: 83.
TELEFON: +36 42 524-500
FAX: +36 42 524-501
E-MAIL: POLGARMESTER@NYIREGYHAZA.HU

melléklet a *58*/2025. (III.27.) számú határozathoz

NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS

GAZDASÁGI PROGRAMJA

2025-2029.

NYÍREGYHÁZA

WWW.NYIREGYHAZA.HU

Tartalom

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	5
1 ÁLTALÁNOS HELYZETKÉP	11
1.1 Földrajzi elhelyezkedés és természeti környezet.....	11
1.2 Társadalmi környezet.....	14
1.3 Közbiztonság	18
1.4 Infrastruktúra	20
1.5 Gazdasági erő.....	22
2 AZ ÖNKORMÁNYZAT PÉNZÜGYI ÉS VAGYONI HELYZETE	27
2.1 Adópolitika	27
2.2 Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata költségvetési gazdálkodása	30
2.3 Az Önkormányzat pénzügyi helyzete	30
2.4 Az Önkormányzat gazdálkodását reprezentáló főbb adatok, mutatószámok.....	33
2.5 Az Önkormányzat vagyonmérlege	34
3 GAZDASÁGFEJLESZTÉS	35
3.1 Gazdaságfejlesztés eredményei.....	35
3.2 Befektetésösztönzés	35
3.2.1 Új befektetők	35
3.2.2 Nyíregyházán jelen lévő cégek fejlesztései	36
3.2.3 Nyíregyházi Iparfejlesztési Alap	38
3.3 Ipari Park fejlesztés	38
3.3.1 A folyamatban lévő fejlesztés	38
3.3.2 Környezeti monitoring rendszer.....	39
3.3.3 KKV park.....	42
3.4 Komplex Beszállítói Program	43
3.5 Fiatalok vonzása és megtartása program	43
4 VÁROSFEJLESZTÉS	44
4.1 Városfejlesztés eredményei.....	44
4.2 Tervezett fejlesztések, pályázatok	46
5 SZOCIÁLIS TERÜLET	49
5.1 A korábbi gazdasági program értékelése.....	49
5.1.1 Szociális és gyermekjóléti ellátás	49
5.1.2 Egészségügyi alapellátás	51
5.2 Szociális és gyermekjóléti ellátások jelenlegi rendszere.....	52
5.2.1 A pénzbeli és természetbeni ellátások rendszere	52
5.2.2 Szociális alapszolgáltatások és a gyermekjóléti alapellátás rendszere	53
5.2.3 A szakosított ellátások rendszere	55
5.2.4 A megyei jogú város szerepe a járási feladatok ellátásában	56

5.3	Szociális intézményi felújítás, kapcsolódó fejlesztések, pályázatok, programok	56
5.4	Egészségügyi alapellátás rendszere	56
5.4.1	Az önkormányzat fenntartásában működő szolgáltatások	56
5.4.2	A háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi alapellátás	56
5.5	Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése, pályázatok, programok	57
6	KÖZNEVELÉS ÉS OKTATÁS	58
6.1	A korábbi gazdasági program értékelése.....	58
6.2	Köznevelés: Óvodai nevelés.....	60
6.2.1	Programok, szolgáltatások az óvodáskorú gyermekek számára	60
6.2.2	Az óvodai nevelés infrastrukturális háttere, fejlesztések	61
6.3	Alapfokú oktatás	61
6.3.1	Az általános iskolai feladatellátás	61
6.3.2	Alapfokú művészeti oktatás.....	62
6.3.3	Speciális képzések	62
6.4	Középfokú oktatás, kollégiumi nevelés.....	62
6.4.1	Középiskolai feladatellátás, kollégiumi nevelés	62
6.4.2	Fejlesztések, karbantartások	62
6.5	Szakképzés	63
6.5.1	Nyíregyházi Szakképzési Centrum	63
6.5.2	Északi Agrárszakképzési Centrum.....	64
6.6	Felsőfokú oktatás	65
6.6.1	Nyíregyházi Egyetem	65
6.6.2	Debreceni Egyetem Egészségtudományi Kar	67
6.7	Az önkormányzat szerepe a köznevelés, szakképzés, felsőoktatás területén	68
6.8	Ifjúsági ügyek	69
7	KULTÚRA, NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK ÉS SPORT	71
7.1	Nyíregyháza kulturális élete.....	71
7.1.1	Előző időszak eredményei.....	71
7.1.2	Kulturális és civil élet	72
7.1.3	Nyíregyháza kulturális intézményrendszere	73
7.1.4	Kulturális rendezvények.....	76
7.1.5	Az önkormányzat kulturális feladatellátását segítő infrastruktúra fejlesztése	77
7.2	Testvér- és partnervárosi kapcsolatok.....	77
7.2.1	Nemzetközi kapcsolati ágazat eredményei	77
7.2.2	Kiemelt célok és irányok	78
7.3	A város sportéletének területei	79
7.3.1	Sportágazat eredményei.....	79
7.3.2	Utánpótlás-nevelés és köznevelési intézmények sportja	80

7.3.3	Versenysport.....	81
7.3.4	Parasport.....	81
7.3.5	Szabadidősport	81
7.4	A sport feltételrendszere	82
7.4.1	Létesítményellátottság, létesítmény üzemeltetés	82
7.4.2	Sportinfrastruktúra fejlesztése	82
7.5	Sportrendezvények, sportturizmus.....	83
8	NYÍREGYHÁZA TURIZMUSA.....	84
8.1	Turisztikai ágazat eredményei	84
8.2	Nyíregyháza turizmusa 2025-2029	85
8.3	Fejlesztési javaslatok.....	86
9	VÁROSÜZEMELTETÉS.....	87
9.1	Környezetvédelem	87
9.1.1	Környezettudatosság ösztönzése	87
9.1.2	Környezettudatosságra való nevelés oktatási intézményekben	87
9.1.3	Lakossággal való együttműködés erősítése	88
9.1.4	Levegőtisztaság	88
9.1.5	Stratégiák, akciótervek.....	88
10	VÁROSGAZDÁLKODÁS	90
10.1	Közterület fenntartás	90
10.1.1	Közvilágítás fejlesztése	90
10.1.2	Városi parkolás fejlesztése.....	91
10.1.3	Közterületi zöldfelületek.....	91
10.2	Víziközmű rendszerek üzemeltetése	92
10.3	Temetkezés	95
10.3.1	A temetkezés, mint közszolgáltatás általános helyzetképe	95
10.3.2	A temetkezés jelenlegi helyzete, a közszolgáltatás ellátottsága, infrastruktúrája	96
10.3.3	A temetkezés jövője	97
10.4	Távhőszolgáltatás.....	99
10.4.1	Általános helyzet	99
10.4.2	Közzolgáltatási rendszer jövőképe	102
10.4.3	Infrastruktúra helyzete	103
10.4.4	Fejlesztési programok.....	105
10.5	Helyi közösségi közlekedés	107
10.5.1	Elmúlt időszak fejlesztései.....	107
10.5.2	Jelenlegi helyzet	111
10.6	Vagyongazdálkodás.....	112
10.7	Helyi építésszabályozás.....	114

10.7.1	Városarculat.....	114
10.7.2	Védett épületek	116
10.7.3	Védett fasorok, védett természeti területek.....	118
	Táblázatjegyzék.....	120
	Ábrajegyzék	121

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata – hasonlóan a többi településhez – minden ciklus elején elkészíti gazdasági programját. A következő oldalakon számot adunk az eddig közösen elért sikerekről, valamint bemutatjuk a következő öt esztendőre szóló terveinket, melyek több területen kijelölik városunk fejlődésének irányát.

Noha ez egy 5 éves önkormányzati ciklusra szóló tervezet, a folyamatok soha nem állnak meg a választások mérőldököveinél. Egy-egy nagyobb, komplex beruházás megvalósítása például az ötlet megszületésétől az átadásig akár 5–7 esztendő is lehet a tervezéssel, a források megszerzésével, a közbeszerzések kötelezően előírt határidőivel. Vagyis nem lehet csak szűken vett ciklusokban gondolkodni.

Nem magától értetődő első ránézésre egy adott beruházás mögött meglátni az elképzelést, a tudatos koncepciót, az egymásra épülő tervezést, ami igaz lehet egy teljes városrészre, egy csomópontra vagy egy egészségmegőrző programra is, illetve az ahhoz kapcsolódó fejlesztésekre. Szemléletes példa erre a korábbi BUSZACSA esete, mely a 2010-es évek elején mindenki számára ismert, leromlott állapotban volt. Kérdezték is: miért nem újítjuk fel? A válasz egyszerű: bár döntően a nyíregyháziakat szolgálta, akkor a megyei önkormányzat tulajdonában volt, vagyis előbb meg kellett szereznünk – ezzel is növelve a város vagyonát. Ez csak látszólag ilyen egyszerű, ugyanis térítésmentesen az államtól megszerezni valamit komoly lobbitevékenységet igényelt. Utána forrást kellett szereznünk, melyhez először jól átgondolt tervek kellett arra, milyen sportágaknak, rendezvényeknek adunk otthont, és hogyan, miből fogjuk üzemeltetni a létesítményt. Már az átépítés előtt gondolnunk kellett arra, hol lesz az évtizedekig ígért jégpálya és belvárosi uszoda, amit időközben megvalósítottunk. Ma már mindenkinek természetes, hogy a modern és kényelmes Continental Aréna a hétköznapiaink része lett, mely sporteseményektől bálókig, koncertekig biztosít helyszínt a kapcsolódásra. És ez csak egy példa arra, mennyire összetetten kell gondolkodni a városvezetésnek a jövő tervezésénél.

A nyíregyházi városvezetés és önkormányzat szemléletmódja és tettei az elmúlt másfél évtizedben jól láthatóan a következőkön alapulnak: takarékos és szigorú költségvetési politika pénzügyi hiány nélkül, a város vagyonának gyarapításával, köztük zöldmezős beruházásokkal, felújításokkal, állami ingatlanok térítésmentes átvételével. Egymásra épülő, stratégiai fejlesztések a városlakók biztonságáért és kényelméért úgy az intézményrendszerben, mint az infrastruktúrában, biztonságos működtetés, városüzemeltetés. Iparfejlesztés, munkahelyteremtés világcégekkel és partnerségben a már itt működő nagyfoglalkoztatókkal, a fiatalok itthon tartása, a jövőt meghatározó gazdasági versenyképesség erősítése. Ha röviden összefoglalva, felülről tekintünk az elmúlt három önkormányzati ciklusra, világosan kirajzolódik: semmi sem a véletlen műve volt, és jelenleg is hosszú távon ható beruházások zajlanak – gondolva például az ipari parkra – vagy vannak a konkrét tervek fázisában.

Nagyon fontos, hogy legyenek terveink, de az élet megtanított minket arra is, hogy az elképzelések megvalósítását sokszor nem várt katasztrófák lassíthatják. Gondoljunk a példa nélküli COVID világjárványra és annak gazdasági hatásaira is, az orosz–ukrán háború nyomán kibontakozó európai energiaválságra, inflációra. A város ezekben a helyzetekben is jól vizsgázott, mi a bajban is a lehetőséget kerestük. Nemcsak megőriztük a működőképességet, a költségvetés egyensúlyát, megtartva a jóléti szolgáltatásokat, hanem az országban nem szokványos módon a fejlesztések sem álltak le nálunk.

De előtte nézzük, honnan indultunk.

Brutális adóssághegyet örököltünk a 2010-ben leváltott, korábbi önkormányzattól: az összesített hitelek aránya közel 23 milliárd forint volt, miközben a város költségvetése nem érte el a 33 milliárdot, az iparűzési adó 4,3 milliárd Ft volt. Ezzel szemben ma közel 128 milliárdos a főösszeg (és ebben nincs benne a nekünk a kormányzat által megítélt EU TOP Plusz programok később érkező 52,8 milliárdja), a hitelünk nulla forint (hosszú évek óta), a költségvetésnek nemhogy hiánya nincs 2013 óta, hanem idén például 7,5 milliárd forintnyi tartalékot képeztünk, adóbevételeink pedig a sokszorosára nőttek – a trend továbbra is növekedő. Ebben benne volt 2012-ben a kormányzati konszolidációs segítség, de

akkor és azóta is a szigorú, takarékos gazdálkodásunk volt az alap, mégpedig úgy, hogy jelentősen bővült a racionalizált intézményhálózatunk, így a fenntartási költségek is, valamint szélesítettük a jóléti intézkedéseket – gondolva szociális kiadásokra, gyermek- és szépkorúaknak szóló programokra.

Az első ciklus első három esztendejében – miközben a be nem fejezett, forráshiányos projekteket is átterveztük, majd megvalósítottuk – további fejlesztésekre nem volt lehetőség a tulajdonképpeni csődmenedzselés mellett, viszont már akkor is folyamatosan készítettük a konkrét, részben kiviteli terveket, így robbant be a fejlesztési hullám 2013-tól. Ezt a szokásunkat azóta is megtartottuk: mindig félreteszünk tervezésre pénzt, hogy amikor van lehetőség egy pályázatot beadni vagy az államtól forrást szerezni, Nyíregyháza készen álljon. Ehhez kapcsolódik, hogy az országban azon ritka kivételek közé tartozunk, akik minden pontját megvalósították a kormányzati Modern Városok Programnak (mely hozott például nyugati elkerülőt, csomópontot, kerékpárutat, zöldbuszokat telephellyel, hoteleket, állatparki attrakciókat, Kállay Kúriát, felújított színpadot, Atlétikai Centrumot, stadiont), míg az előző EU ciklusra adott pénzeket is kiemelkedően használtuk fel: jó példaként emlegetnek minket. De többször kaptunk az államtól például földutak aszfaltozására is más megyei jogú városokhoz képest kimagasló összeget – nekünk ugyanis voltak konkrét terveink.

A jó gazda gondosságával történő városvezetés Nyíregyháza látványos vagyongyarapodásával is együtt jár. Önkormányzatunk 2010 és 2023 között jóval 100 milliárd forint fölötti vagyonnövekedésre tett szert! Ez nem a felsorolás helye, de az arénától a jégpályán és uszodán át az Atlétikai Centrumig, az oktatási-nevelési intézmények fejlesztései, az új szállodák, a sóstói és állatkerti beruházások egyaránt gazdagítják városunkat.

Persze, volt honnan elrugaszkodnunk: leromlott állapotban vettük át az óvodákat, bölcsődéket, melyek fejlesztése abszolút elsőbbséget élvez a mai napig is. Első körben elvégeztük az összes épület energiahatékonysági felújítását (egy óvoda még épült is a kórház területén), a mostani pályázati forrásokból pedig folytatjuk a komfortos mindennapok megteremtését. Igaz ez a szociális, valamint fenntartásunkban működő egészségügyi szféra épületeire is, elég csak az összes háziorvosi rendelőre és a „kis SZTK”-ra gondolni. Erre épülnek az évek óta sikeres szűrőprogramjaink is. Mindez a 2. és 3. ciklus egyik meghatározó feladata volt, a városlakók kényelméért. De van még egy fontos szempont: egy potenciális befektető sem csak az ipari területeket nézi, hanem az egész várost. Ebben pedig éppúgy benne vannak az önkormányzati épületek, mint az épített örökségünk (e téren is jelentős lépéseket tettünk a megóvásért a Bencs Villától a Szindbádon át a Kállay Kúriáig, miközben a cégek, vállalkozások is megtették a magukét), valamint a közösségi terek fejlesztése is. Ezért modernizáltuk a piacainkat, építettük át és tovább zöldítettük tereinket – a Bujtosi Városliget üde színfolt lett, a Bessenyei-Bencsúr terek pihenőövezete Kulturális Negyeddé emelkedett –, a játszótereket nemcsak felújítottuk, hanem új pihenőligeteket építettünk sport- és élményelemekkel a Kertvárosban és a „kiserdőben” – is.

Amint nőtt a pénzügyi mozgásterünk, nagy lendülettel vetettük bele magunkat a közúti infrastruktúra fejlesztésébe, ahol talán a leglátványosabb volt a sok évtizedes lemaradás. Minden forrást megragadunk, legyen az EU-s vagy kormányzati, hogy csökkentsük a földútjaink számát, mely a sajátos, a Nemzeti Értéktárba felvett bokortanyás szerkezet miatt országosan is kiemelkedő nagyságrendű. A víztoronynál indítottuk el csomópontfejlesztési programunkat 2013-ban a biztonságos közlekedés és nagyobb áteresztőképesség jegyében, amit 10 év alatt 29 modernizált vagy újonnan létrehozott, balesetmentességet szolgáló kereszteződés fémjelez. Jelentős előrelépés volt a nagy forgalmú belvárosi utak teherbíróképességének növelése, 40 év várakozását zárta le a nagykorút befejezését szolgáló beruházásunk, és óriási eredmény a nyugati elkerülő megépítése Nyírszőlősig, mellyel közel kerültünk a teljes külső körgyűrű létrehozásához. Külön program volt a kerékpárutak építése, melyek hossza nemcsak megduplázódott, hanem hálózatba is kapcsolódott, bekötve a kimaradt városrészeket, felpezsdítve a szabadidős programok mellett az egészségmegőrzést is szolgáló kerékpározást – ebben a Tokajig vezető nyomvonal is segít. Külön programot indítottunk az elhanyagolt járdák megújítására, újak létrehozására. Tisztában vagyunk vele, hogy e téren talán a legtöbb a tennivaló, de nem is tétlenkedünk: folyik a konkrét tervezése az északi elkerülőnek, a Tokaji úti aluljárónak és a vasútállomás környékén a

különböző közlekedési módokat összekapcsoló programnak. A nagyívű iparfejlesztés részeként pedig megnyílt a lehetőség a Simai úti felüljáró építése előtt is.

Ez utóbbi, tehát a gazdaságfejlesztési stratégia már a 2019-ben kezdődő 3. ciklusunkat határozta meg alapjaiban, és még messze nem vagyunk a folyamat végén. A közgyűlés által egyhangúlag elfogadott koncepció a befektetési övezet bővítésével segíti a munkahelyteremtő világcégek ideérkezésének lehetőségét, és ami a fő: a minőségi munkahelyek létrehozásával segíti fiataljaink itthon tartását és hazahívását – ezt támogatja a több elemből álló Nyíregyháza Hazavár Program, valamint a szakképzési intézményrendszer, illetve a modellváltó Nyíregyházi Egyetem folyamatos fejlesztése is –, ugyanakkor növeli a város vonzerejét és a városlakók biztonságát. Nem mellesleg az önkormányzat adóbevételeit, és várakozásaink, valamint szerződéseink szerint ezek a nagyvállalatok a társadalmi szerepvállalásukkal is erősítenek majd minket. Itt is hangsúlyozzuk, hogy az ipari park fejlesztése során a környezetvédelem számunkra elsődleges prioritás, Nyíregyházát pozitív példaként emlegetik az egyedülálló, a város érdekeit szem előtt tartó, tervezett környezetvédelmi monitoring rendszere miatt. Ennek jegyében zajlik a korábbi, 127 hektáros és betelt, déli részen elterülő ipari park óriási bővítése kormányzati támogatással, amely ma már 943 hektárnál tart. A 192 milliárdos, több ütemből álló fejlesztéssorozat a minden igényt kielégítő infrastruktúra kiépítését célozza, ezzel párhuzamosan már megjelentek, és részben a próbagyártások megindítása előtt vannak a német, svéd, dél-koreai, osztrák és kínai cégek. A következő esztendőkből többezres nagyságrendben születnek új munkahelyek, ez a folyamat a következő ciklusokra is munkát ad és alapjaiban határozza meg Nyíregyháza évszázadát. Igyekszünk a gazdaság szerkezetét is egyensúlyban tartani tárgyalásaink során, koncentrálna a helyi KKV szektor beszállítói kapcsolódásaira is.

A zöld gondolkodásmód nemcsak az iparfejlesztésben érhető tetten, hiszen jelentős elismerések igazolják vissza környezettudatos törekvéseinket. Az Energiahatékony Önkormányzat díjra az elvégzett munka miatt lehetünk büszkéek, hiszen a tudatos intézményi energetikai beruházásaink jól jöttek az európai energiaválság idején. Nálunk a napelemek telepítése is komoly múltra tekinthet vissza, de a közösségi közlekedés reformjánál is ügyeltünk a környezetszennyezés csökkentésére. Ezért szereztünk be a helyi buszflotta jelentős részét kitevő gázüzemű járműveket, melyeknek vadonatúj telephely is épült. Szívügyem az évekkel ezelőtt meghirdetett fásítási program, melyhez egyre nagyobb számban csatlakoztak cégek, vállalkozások, intézmények és civilek is, egyik kiemelt díjunk a Virágos Magyarország versenyben 2024-ben elért nagyvárosi első hely. Túl városunk külsőinén ebben benne vannak az önkormányzati cégek által indított lakossági programok, a szemléletformálás és a parkjaink-tereink tisztasága, szépsége is. De az országban egyedi szökőkútsparkot is külön díjazták.

Mindez nagyban segítette az első ciklusom elején megfogalmazott, sokak által értetlenséggel fogadott kijelentésemet: „Nyíregyháza turizmusában óriási potenciál van!” Ennek érdekében egyszerre figyeltünk a Nemzeti Gyógyhellyé emelt Sóstógyógyfürdő komplex fejlesztésére, régi és új attrakciók létrehozására az állatparktól a gyógyfürdőn át a múzeumfalúig, nem feledkezve el a belvárosról sem templomtorony-kilátóval, a Kulturális Negyedben létrehozott új múzeumokkal, mint a Kállay-ház és a Szindbád, hiánypótló négycsillagos szállodák épültek és rengeteg erőt fordítottunk a városmarketingre határokon innen és túl, a testvér- és partnervárosainkban egyaránt. Az eredmény nemcsak a vendégéjszakák számának megnégyszereződése és a rengeteg, közel 50 díj, amit erre a területre különböző szervezetek nekünk ítéltek – az „Év Turisztikai Városa” címet több ízben is elnyertük –, hanem a városkép pozitív fejlődése. Ma már sokan csodálkoznak rá Nyíregyházára.

Nyíregyháza ma az eddigi erőfeszítéseink nyomán egy pezsgő, aktív város képét mutatja, amiben óriási szerepe van a városlakóknak is. Már az első években kijelöltük az irányt a sport terén is: az egészségmegőrzés jegyében a közösségi mozgásra és az utánpótlás, a következő generációk nevelésére szavaztunk, ehhez mértén alakítottuk ki a létesítményeinket is. Nyíregyháza évekig élen járt a kondiparkok létesítésében, az Ovi-Sport Pályák számában is az élmezőnyben vagyunk. Már említettük a korábban évtizedekig ígérgetett jégpálya és uszoda megvalósítását, 2024-re elkészült az UEFA minősítésű, multifunkciós Városi Stadion. Szintén kormányzati támogatással született meg a Közép-Európában is egyedi Atlétikai Centrum, mely fedettpályás országos bajnokság, valamint külföldiek által

szervezett edzőtáborok kedvelt helyszíne, sporthotell. Óriási népszerűségnek örvend a Mozdulj Nyíregyháza! elnevezésű, 11. évben járó ingyenes önkormányzati mozgásprogram-sorozatunk. Az a célunk is megvalósult, hogy minél többen mozogjanak, és olyan sportágakat is korszerű körülmények között próbálhassanak ki fiataljaink, amikre eddig nem volt lehetőségük.

A nyíregyháziakkal eddig közösen elért eredményeinkre alapozva terveztük meg ennek a 2029-ig tartó önkormányzati ciklusnak a gazdasági programját.

Folytatjuk a gazdaság fejlesztését

Gazdaságfejlesztésünk egyik alapja a 2019. évben elkészített és a közgyűlés által egyhangúlag elfogadott befektetésösztönzési stratégia. Ez fogalmazta meg a gazdaságfejlesztés területén elérni kívánt célokat. Mára a rövid távú prioritások mindegyike megvalósult, illetve a kijánálható ipari területek fejlesztése jelenleg is folyamatban van. Fontos kiemelni, hogy az ipari területek fejlesztése nem valósítható meg néhány év alatt, hiszen egy rendkívül összetett, komplex feladatról és rendkívül sok párhuzamos munkafolyamatról beszélünk. Az önkormányzat a stratégia elfogadása óta megvásárolt több mint 800 hektárnyi területet több ütemben, a meglévő Nyíregyházi Ipari Park közvetlen szomszédságában, melyen különböző területelőkészítő munkálatok is elvégzésre kerültek. Ezzel részben párhuzamosan 2022. évben megkezdődött egy 640 hektáros terület infrastrukturális fejlesztésének előkészítése is, melynek eredményeként 2023 januárjában aláírásra került a tervezési szerződés. 2023 júniusában az I. ütem, majd 2024 novemberében a II. ütem kiviteli és engedélyes tervei készültek el, a III. ütem tervei pedig 2025. év júniusára lesznek elérhetőek. Jelentős mérföldkő, hogy tavaly februárban megkezdődtek a fentebb említett I. ütem kivitelezési munkálatai, melyek 2025 májusában fejeződnek be, így a 640 hektáros terület teljes egészében közúton körbejárható lesz, elkészül a közvilágítás, a kamerarendszer, valamint a beruházók számára nélkülözhetetlen közmű-infrastruktúra, mint a víz, szennyvíz, elektromos- és gázhálózat. Fontos kiemelni, hogy ezen a területen nemcsak az önkormányzat valósít meg fejlesztéseket, hanem az elmúlt években Nyíregyházát választó munkahelyteremtő beruházók is, mint például a dél-koreai W-Scope, a német Boysen Group, a kínai Sunwoda, vagy a Nyíregyházi Iparfejlesztési Alap, mely fejlesztések napi szintű koordinációt igényelnek a mai napig a párhuzamos munkavégzésből adódóan. A Nyíregyházát választó új beruházók már több mint 200 hektárnyi területen valósítanak meg fejlesztést.

Elmondható, hogy a Nyíregyházi Ipari Park beruházása jelenleg az ország egyik legnagyobb ilyen típusú fejlesztése, mely a város jövőjét is befolyásolja. A gazdaságfejlesztés területén az Önkormányzat célja, hogy az elkövetkezendő években az ipari parkban rendelkezésre álló szabad területeket értékesítse a város gazdasági szerkezetébe illő befektetők részére, melyek magas hozzáadott értékű munkahelyeket, modern munkakörnyezet és a város gazdaságát erősítő fejlesztéseket valósítanak meg. Cél, hogy erősítsük az új és már meglévő gazdasági szereplők, valamint az oktatási intézmények közötti együttműködést, így elősegítve az igényekhez alkalmazkodó képzések megvalósítását. Továbbá kiemelt cél, hogy közép-, hosszú távon a gazdaságfejlesztéssel növeljük a város lakosságmegtartó erejét, elősegítsük a fiatalok Nyíregyházára vonzását, valamint a beszállítói láncok erősítésével hozzájáruljunk a helyi KKV szektor fejlődéséhez és megerősödéséhez.

Nyíregyháza, a modern város

A területfejlesztési célok között továbbra is szerepelnek a közlekedésbiztonságot javító beruházások, kerékpárosbarát fejlesztések, meglévő utak és járdák felújítása, csapadékvíz- elvezető rendszerek kiépítése és rekonstrukciója, illetve a zöldfelületek fejlesztése. Ezen célok eléréséhez jelentősen hozzájárul az, hogy a 2021–2027 programozási időszakra vonatkozó Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) keretén belül Nyíregyháza MJV részére 52.797.957.792 Ft forráskeretet biztosít.

A TOP Plusz programnak köszönhetően megújulhat összesen 40 utca városszerte, minden egyes utcánál vizsgálva a csapadékvíz elvezetés fejlesztését is, a városlakók komfortérzetének és biztonságos közlekedésének megteremtése érdekében.

Céljaink között szerepel a kerékpáros úthálózat fejlesztése, a hálózati szakadási pontok megszüntetése. Nagyszállás kerékpárral történő biztonságos megközelíthetőségének megteremtése is egy fontos célkitűzés, de tervezzük a Varsó utca és Derkovits utca között kiépítendő kerékpárforgalmi létesítményt is, a tiszavasvári úti felüljárón.

A tervek szerint folytatjuk a több mint 10 éve megkezdett térrekonstrukciós programunkat: a Fazekas János tér, a Szent Flórián tér, a Bujtosi városliget, a Bernstein Béla tér, valamint a „kiserdők” területén zöldfelület-fejlesztési és fásítási programok megvalósítását tervezzük.

A belvízproblémákra még mindenki emlékszik 2010-ből. A belterületek védelmét és az éghajlatváltozás eredményeként jelentkező extrém csapadékmennyiség elvezetését a Kertvárosi csatorna, a Csalóközi csatorna, a Szőlő utca, az Egres köz és Csobolyó utca, a Kossuth utca, valamint a Törzs utca csapadékelvezető fejlesztések megvalósításával tervezzük.

Tovább erősítjük az oktatási- nevelési intézmények fejlődését, mind a 35 óvodánkban és a 11 bölcsődénkben az elmúlt időszak fejlesztéseire képest is történik kiegészítő fejlesztés, illetve 4 db iskolában is megvalósul beruházás.

A kulturális intézményekben is jelentős fejlesztések valósulnak meg: korszerűsítjük a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár központi épületét, teljesen megújul a Jósza András Múzeum, fejlesztjük a Mustárházat, a Városmajori és a Borbányai Művelődési Házakat is, a múzeumfaluban kialakítjuk a Sváb Portát, amely a környező sváb származású emberek találkozási pontjaként fog működni a határon innen és túl.

Jelentős mértékben fejlesztjük a szociális intézményeinket is: korszerűsítjük a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ telephelyeit, illetve a Családok Átmeneti Otthona intézményét is fejlesztjük. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Tagintézményeinek fejlesztése is megtörténik Nyíregyházán és a megyében számos helyszínen.

Ezen felül nagy hangsúlyt fektetünk az úgynevezett ESZA típusú projektekre, amelyek elsősorban a közösségi, szociális és kulturális alapokon szerveződő programsorozatok megvalósítását jelentik, több ezer városlakó bevonásával.

A fentiekben felsorolt fejlesztések forrását a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) adja. A forrás biztosításáról Kormányhatározat rendelkezik, azonban a források még nem állnak rendelkezésre. Az önkormányzat viszont 2025. március 31-ig a TOP Plusz forrásainak szinte teljes egészét pályázat formájában benyújtja a Magyar Kormány irányába, ezzel lehetőséget teremtve és mindent előkészítve a fejlesztések megvalósításának érdekében.

Egyéb európai uniós és hazai támogatási programok segítségével, állami beruházások keretében céljaink között szerepelnek a város teljes közlekedését befolyásoló fejlesztések is, mint az északi elkerülő út kiépítése a nyugati és a keleti elkerülő utak közötti külső körgyűrű részeként, annak bezárásaként. A Debrecen, Keleti elkerülő út és Nyíregyháza, 4-es sz. főút M3-as autópálya csomópont négy-sávos felvezető szakasza között 2x2 sávos, főúti paraméterekkel rendelkező úgynevezett 4-es számú főút négy-sávosításával célunk a két jelentős gazdasági szereppel bíró település között emelt sebességű főúti szakasz megvalósulása. A város bevezető útjainak egyike fontos szakasza a Tokaji út, amely esetében Nyíregyháza, KGST piac és nagykörút közötti szakaszának 2x2 sávosítása tervezett, a 100-as számú vasútvonal alatt történő külön szintű közúti átvezetés megvalósításával együttesen. Tervezett továbbá a Debrecen–Nyíregyháza közötti 100-as számú vasútvonal 160 km/h-s sebességre történő átépítése.

Nyíregyháza Vasútállomás Intermodális Csomópont fejlesztésével célunk az átszállási kapcsolatok erősítése, a helyi és helyközi autóbuzsós közszolgáltatás, valamint a vasúti személyszállítás között akadálymentes, gyors, egyben korszerű átszállási kapcsolatok mielőbbi kiépítésének segítése.

Nyíregyháza vezetése modern, pezsgő nagyvárosként képzei el a város jövőjét, ahol az egészséges és biztonságos élet alapfeltételei biztosítottak, az itt élők egészséges környezetben, megfelelő

életminőségben élnek, a fejlett helyi gazdaságnak köszönhetően magas a foglalkoztatási és jövedelmi szint, a társadalmi és környezeti fenntarthatóság szempontjai érvényesülnek, valamint aktív kulturális, társadalmi élet folyik.

A fenti felsorolásból is látható, hogy konkrét terveink, elképzeléseink vannak a közeljövőre vonatkozóan, építve az elején bemutatott, átgondolt, ciklusokon átívelő fejlesztésekre. Tudatos jövőkép mentén formáljuk a következő öt esztendőt, nem feledve, hogy hazánk hetedik legnagyobb városaként regionális, a vármegyére is kiható gazdasági centrum szerepünk van, melyhez új távlatokat nyit a romániai határátlépés könnyítése és az autópálya-csatlakozások megépülése. A gazdasági program fontos alapot ad, egyben eszköz ahhoz, hogy növekedjen a nyíregyháziak jóléte, biztonsága, kényelme magas foglalkoztatottsággal és jövedelmi szinttel. Figyelünk az önkormányzati szolgáltatások és szociális támogatások magas színvonalú fenntartására és minden társadalmi rétegre. A program hozzájárul ahhoz is, hogy egészséges, az aktív sportolásnak és igényes szórakozásnak egyaránt teret adó, digitálisan is fejlett környezetben vonzó és kedvelt, biztonságos nagyvárosban éljünk a környezeti fenntarthatóság elsődlegességével.

Mindehhez, ahogy eddig is, nagy szükség van a városlakók, cégek, vállalkozások, civil szervezetek együttműködésére, ehhez kérem a partnerséget a következő esztendőkből is.

1 ÁLTALÁNOS HELYZETKÉP

1.1 Földrajzi elhelyezkedés és természeti környezet

Nyíregyháza, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye székhelye, az Észak-Alföld régióban található. A város területe 274,46 km², és 115 359 lakosával az ország hetedik legnagyobb települése.

Nyíregyháza a Nyírségben található. A Nyírség hazánk második legnagyobb futóhomok területe és hordalékkúp síksága a maga 5 100 km²-es kiterjedésével, mely területnek közel az egyharmada Hajdú-Bihar megyében van és egy kis része átnyúlik a határon. Az északi részek kivételével szélsőségekre hajló, erősen kontinentális.

Nyíregyháza topográfiai viszonyait tanulmányozva a város területén is felismerhetők az egykori természetes védelmi rendszer nyomai. Ilyenek voltak keleten a mocsaras Bujtos és Igrice, délen a Nyírjes-tavak, a Sápá-rét és az Ökörítő, nyugaton pedig a Szarvas-sziget, Elető, Kettős-tó, valamint az Éralja. Ezeket a mocsaras, vizenyős területeket lecsapolták és a város fejlődésével, a belterület növekedésével beépítették.

Az ország csapadékeloszlási térképei szerint a Nyírség a legszárazabb területek közé tartozik az évi 450-500 mm csapadékmennyiséggel. Ennek eloszlása nem egyenletes, és emiatt gyakran fordul elő aszály. Magyarország kistájainak katasztere alapján Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyét 4 középtáj és 12 kistáj érinti.

A város területén lévő vízfolyások vízkészlete egyenetlen és csekély. Állóvizei közül a Sóstó természetes eredetű (sziktó), de ma már mesterségesnek tekinthető. A többi tó mesterségesen kialakított víztározó (Szelkő tó; Oláh-réti tározók; Lukalaposi tározó stb.), valamint agyag- és vályogkitermelés maradványa.

A város legjelentősebb vízfolyása az Érpatak, amely Nyíregyháza mellett még 7 települést érint (Hajdúhadház, Téglás, Bököny, Geszteréd, Érpatak, Újfehértó, Kótaj). A csapadékvíz elfolyásának lassítására és csökkentésére esőkertek és tetőkertek kialakítása nagyon javasolható a belváros burkolt felületeinek ellensúlyozására.

A város zöldfelületi rendszerét meghatározó elemek elkülönülten jelennek meg, és a mezőgazdasági művelés alatt álló területek aránya magas. A zöldfelületi rendszerét meghatározó elemek, természet közeli növényállománnyal fedett területek markáns, regionális jelentőségű ökológiai folyosó hiányában jórészt foltokban jelennek meg Nyíregyházán.

Az erdők elhelyezkedése szigetszerű. A két markánsan megjelenő erdős terület a Sóstói és a Nagyszállási erdők közé a város települési területe ékelődik. Mind rendeltetésük, mind növényállományuk erősen eltérő.

A zöldfelületi rendszer nem elhanyagolható elemei a mezőgazdasági területek, amelyek jelentősége (természeti-botanikai érték, biológiai aktivitásérték, rekreáló hatás stb.) a területhasználat és a művelési mód függvénye.

Zöldfelületi rendszer belterületi elemei közül a közhasználatú zöldfelületek (belterületi erdők, közparkok, közterek) a belterületi zöldfelületi rendszer legerősebb elemei, amelyek kondicionáló, rekreációs, pszichikai hatását a város minden lakója élvezi. Városesztétikai jelentőségük kiemelkedő. Nyíregyházán a város szerkezetéből adódóan a települési területben elszórtan, körbezártan helyezkednek el. Rendszerre szerveződésüket, kapcsolódásaikat az utcák zöldfelületei (hangsúlyos utcafásítások) mellett a jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények kertjei jelenleg csak részben biztosítják.

Nyíregyházán a belterületi erdő viszonylag kevés. Kiterjedésével, értékes növényállományával legjelentősebb a Sóstói (külterületi erdőkhöz szervesen kapcsolódó) erdő, de erdők közé sorolhatók a Nagykörúton belül a Bujtos erdőfoltjai (a viszonylag kis kiterjedésű fehérvyár ligetek), valamint a kertváros déli határán található nyárfa-ültetvények és a déli iparterületen belüli erdőfoltok.

A közparkok, közterek a belterületi zöldfelületi rendszer legfontosabb elemei. Elsősorban rekreáló és pszichikai hatásuk, városképfarmáló, városesztétikai jelentőségük nagy. Nyíregyházának nagy kiterjedésű közparkja nem a központi területen, hanem Sóstógyógyfürdő tóparti területén, valamint lakótelepeken található. Ennek ellenére a történelmi belváros sem szűkölködik zöldfelületekben, mivel tágas terei hatalmas fákkal, értékes növényállománnyal borítottak.

Lakótelepi zöldfelületek (közkertek) egy része közparkként, köztérként funkcionál, illetve nagyságából adódóan a közparkok közé sorolható. A közkertek tervszerűen vagy spontán beültetett, jórészt gondozott területek. A közkertek 0,5-1,0 hektárnál kisebb területű zöldfelületek. Korlátozott használatú zöldfelületek közé tartoznak az iskolai kertek is.

A kül- és belterületi zöldfelületi rendszerek természetes és művi zöldfelületi elemek kapcsolata elsősorban a vízfolyások, az Ér-patak és az Igrice-patak mentén kialakított ökológiai folyosó, valamint a közlekedési (vasúti és közúti) hálózat menti, illetve a belterületbe nyúló erdők és természeti területek által biztosított. Az önkormányzat célja megelőzni a közhasználatú zöldterületek, illetve zöldterületi funkciók megszűnését, a zöldterületek más célra történő felhasználását, megakadályozni az élő növény pusztítását, rongálását, szabályozni a zöldterületek, zöldfelületek használatát.

Parkok, parkfejlesztések az elmúlt években, rekultivált helyek

A városi életminőség szempontjából kiemelten fontos a zöldfelületek és zöldterületek kiterjedése, azok elhelyezkedése és rendszerbe szerveződése. A jól kiépített zöldfelületi rendszer hozzájárul az egészséges városi környezet megteremtéséhez, pozitívan hat a lakosság életminőségére és kedvezően befolyásolja a levegőminőségét, csökkenti a városi hőösszeg hatást.

Nyíregyháza zöldfelületi rendszerét meghatározó elemek elhatároltan jelennek meg Nyíregyházán. Zöldfelületi rendszer külterületi elemeinek jelentős része (78%) mezőgazdasági hasznosítású. A mezőgazdasági területeken belül – a viszonylag kedvezőtlen talajadottság ellenére – uralkodó a szántóterületek aránya.

Az extenzív hasznosítású mezőgazdasági területek (pl. gyepek, rétek, legelők, nádasok) mezőgazdasági termelésben betöltött szerepe kicsi, ugyanakkor ökológiai értékük kiemelkedő. Nyíregyháza erdősültsége az alföldi tájra jellemző (10,72%). Az erdők elhelyezkedése a városban izolált, a két legjelentősebb erdős terület a Sóstói-erdő és a Nagyszállási-erdő.

A települési zöldfelületi rendszerek tulajdonjog szempontjából alapvetően három kategóriára (korlátlan használatú, korlátozott használatú, közhasználat elől elzárt zöldfelületek) oszthatók, amelyek azt meghatározzák, hogy az adott zöldfelület milyen mértékben vehető igénybe a lakosság rekreációs igényeinek kielégítése szempontjából.

- Korlátlan használatú zöldfelületek – közparkok, közterek; tömbtelkes zöldterületek; utcai fasorok – jellemzően a közparkok, közterek a belterületi zöldfelületi rendszer legfontosabb elemei. Nyíregyházának nagy kiterjedésű közparkjai a Nagykörút északkeleti szakasza mentén fekvő Bujtosi Városliget és „Kiserdők” (Mák, Géza, Nefelejcs és Hunyadi utcák által határolt terület), a történelmi belváros parkjai (Kossuth tér, Hősök tere, Országzászló tér), a Bessenyei és Benczúr tér, a Pazonyi tér, valamint az Állomástér zöldfelületei. A Belváros városrészen kívül jelentős közparkként funkcionálnak Sóstógyógyfürdő tóparti területei, amely szervesen kapcsolódik a Sóstói-erdőhöz. Nyíregyházán jelentős lakótelepi városrészek találhatók, ahol a lakótömbök között nagy kiterjedésű zöldfelületek vannak.
- Korlátozott használatú zöldfelületek – jellemzően közintézmények, intézmények zöldfelületei, amelyek rendeltetésszerű működéséhez szükség van zöldterületekre. Nyíregyházán a korlátozott használatú zöldfelületek legfontosabb elemei a Nyíregyházi Egyetem parkja és az egyetem melletti 5,6 hektáros Tuzson János Botanikus Kert, a Nyíregyházi Állatpark, a Sóstói Múzeumfalú, a Sóstói strand - Aquarius Élménypark és Parkfürdő, valamint a város temetői.

- Közhatalnál elöl elzárt zöldfelületeknek a kertekkel rendelkező lakóterületek ingatlanjai tekinthetők, amelyek összességében a városi zöldfelületi rendszer jelentős részét alkotják. Az utóbbi évek legjelentősebb zöldfelület és közpark fejlesztése a „Zöld város kialakítása Nyíregyháza területén” pályázat keretében valósult meg. A projekt eredményeként megvalósult a Benczúr tér és a Bessenyei tér teljes park-rekonstrukciója, (növényfelület megújítása, futópálya, okospad), a Bujtosi Városliget rehabilitációja (futópálya kialakítása), valamint az Arany János utca átfogó növényállomány fejlesztése (ütemezett fakivágással, növénytelepítéssel). Továbbá jelentős zöldfelületfejlesztés valósult meg a Kertváros városrészben, a Tiszavasvári úti volt Vay Ádám laktanya rehabilitáció keretében a Barnamezős terület rehabilitációja Nyíregyháza Tiszavasvári úti laktanyák. Emellett folyamatosan zajlik a polgármesteri fásítási program, valamint az Újélet-fa akció (újszülöttek számára családjaik által elültethető fák) és az „Ültess egy fát a holnapért!” program, amelyek keretében a facsemetéket a NYÍRVV Nonprofit Kft. biztosítja). Ezek az intézkedések hozzájárulnak ahhoz, hogy Nyíregyháza egyre zöldebb és élhetőbb város legyen.

Az önkormányzati tulajdonú összes zöldterület nagysága 1 895 139 m². A zöldfelület-fenntartást Nyíregyháza területén a NYÍRVV Nonprofit Kft. végzi. A társaság zöldfelület- fenntartási tevékenységei közé tartozik többek között a park- és parkerdő fenntartás, utcai sorfák, növényzet fenntartása és pótlása, parlagfűmentesítés, játszóterek, kondiparkok fenntartása.

A nyíregyházi bezárt hulladéklerakó rekultivációs terve alapján került helyreállításra a borbányai Ökörtő medrében található terület. A fitoremediációs eljárás során 324 000 növényt ültettek el, melyek a talaj tisztításán kívül a levegő tisztábbá tételében is szerepet vállalnak. A projekt segítségével közel 16,5 hektár terület kármentesítése valósulhatott meg Nyíregyháza-Borbánya városrészben, mely nemcsak az itt élők, hanem az egész város lakossága számára jelent pozitív változást. Összesen 567 ezer köbméter hulladék kezelése és több mint 150 ezer köbméter felszín alatti víz tisztítása is megtörtént a beruházás során. A projekt végén az elvégzett vizsgálatok eredményei alapján megállapítható volt, hogy a műszaki beavatkozás a kitűzött célt elérte, a meghatározott szennyezőanyagok koncentrációja tartósan a „D” kármentesítési határérték alá csökkent. A munkálatok 2015. évre fejeződtek be, és a projekt sikeresen csökkentette a szennyezőanyagok koncentrációját.

Gyógyhelyek és rekreációs, turista övezetek

A Sóstógyógyfürdő gyógyvize miatt vált híressé. A fürdő területén található termálvíz kiválóan alkalmas mozgásszervi, reumatikus és nőgyógyászati betegségek kezelésére. A gyógyfürdőben különböző medencék, szaunák és wellness szolgáltatások állnak a látogatók rendelkezésére. A balneoterápia termálvizes kezelés, amely segít a fájdalom csillapításában és a gyulladások csökkentésében.

A gyógyfürdő környékén számos rekreációs lehetőség is található. A Sóstói-erdő és a Sóstói-tó ideális helyszínek a sétákhoz, kerékpározáshoz és piknikezéshez. Emellett a környéken található állatpark és múzeumfalú is vonzó programokat kínálnak a látogatóknak.

Nyíregyháza gyógyhelyei nemcsak a gyógyulni vágyók számára nyújtanak kiváló lehetőségeket, hanem a pihenésre és kikapcsolódásra vágyók számára is ideális úti cél.

A város képének, szerkezetének és turisztikai vonzerejének meghatározó eleme Sóstó, amely eredetileg lefolyástalan területen keletkezett szikló volt, mára azonban teljes mértékben mesterséges tóvá, illetve két összefüggő tó alkotta rendszerre alakult, amelyek egyikén strand üzemel, a másik csónakázó- és horgásztóként használatos. A belváros mellett találhatóak a 12 hektáros területen elhelyezkedő Bujtosi tavak, amelyek a város lakossága számára kiemelt szabadidős és rekreációs helyszínt jelentenek. A városhoz közeli, turisztikai látványosság és oktatási célokra is alkalmas természetvédelmi terület a 70 hektáros Igrice mocsár. A várostól délre található két, összefüggő víztározó, amelyek közül az Oláhréti elsősorban üdülési célokat (Császárszállási üdülőttelep veszi körül), míg a Nagyréti tározó nagyüzemi halászati célokat szolgál.

Sajátos településszerkezet, bokortanyák

Nyíregyháza közigazgatási területének közel 17%-át települési területek (belterületek) foglalják el. A központi belterület a főközlekedési utak csomópontjában alakult ki. Területéhez északon Sóstó, keleten Oros belterülete csatlakozik. A központi belterületről függetlenül külterületen több belterületi egység, elsősorban lakóterületek, nagyobb tanyacsoportok találhatók. Nyíregyháza különleges településszerkezete a bokortanyák rendszere, amely a város környékén található tanyák és kisebb települések hálózatát jelenti. A közigazgatási terület nyugati felén gyakoriak a táj jellegzetességét adó, szántóterületbe ágyazott apró foltokként megjelenő tanyacsoportok, bokortanyák, sortanyák (eredeti funkciójuk alapján a mezőgazdasághoz tartozó, jelenleg külterületi lakott helyként kezelt területek). Ez a szerkezet egyedülálló a régióban, és fontos szerepet játszik a helyi kultúrában és gazdaságban. A város fejlődésével a mezőgazdasági területeken jelentős szerkezet-átalakítások zajlanak.

A tájszerkezetet alapvetően meghatározó vonalas elemek (vízfolyások, utak, vasutak) Nyíregyháza területén már régóta jelen vannak. Nyomvonalai a vízrendezések, út- és vasútfejlesztések által módosultak. Jelentős változást jelent az M3-as autópálya a belterületről délre vezetett, a természetes tájszerkezetre merőleges nyomvonala, valamint a hozzá kötődő kerülő, átkötő utak kiépítése.

Ezen utak megjelenésének tájszerkezetet módosító, a települési terület terjeszkedésének irányát meghatározó, terület felhasználásokat átrendező hatásokat generálnak.

A sajátos, kizárólag Nyíregyházára jellemző település szerkezeti adottságokat (külterületén található bokortanyákat, tájképgazdagító elemeket) fent kell tartani, azonban ezeknek a területeknek a zsugorodását, egymástól való szétválását generálják és ezzel a bokortanyák szerkezetét veszélyeztetik az útépitések, mint például az autópálya és az elkerülő utak. A külterületen elszórtan előforduló ipari gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató területek, valamint majorok gyakran rendezetlen megjelenése zavaró, nem tájképpbarát területek.

A lakóterületi és gazdasági fejlesztési elképzeléseknek teret, területet biztosítva folyamatosan növekszik és tovább fog növekedni a települési terület (a központi belterület). A beépítésre szánt területek a tervezett elképzelések szerint a város közigazgatási területének 22,5%-át foglalják majd el. Az új beépítésre szánt területek kijelölésénél szükséges figyelembe venni a tervezett úthálózat szerkezet-átalakító, területhasználat-módosító hatásait, valamint a védett, illetve védelemre tervezett természeti területek helyzetét, belterületi összenövéseket, az ökológiai hálózat folyamatosságának biztosítását.

1.2 Társadalmi környezet

Demográfiai adatok¹

Nyíregyháza Magyarország hetedik legnagyobb népességszámú települése, népessége a 2011. évi és a 2022. évi népszámlálás között 2,7%-kal csökkent, amit a 2019. évben kirobbant COVID világjárvány is befolyásolt.

A népességszám alakulásának rövid és hosszabb távú vizsgálata elengedhetetlen a térségi tendenciák feltérképezéséhez. A népesség mozgása meghatározó tényező lehet a gazdasági beruházások létesítésekor, az infrastrukturális hálózat vagy akár az egyes ellátási körzetek kialakításakor.

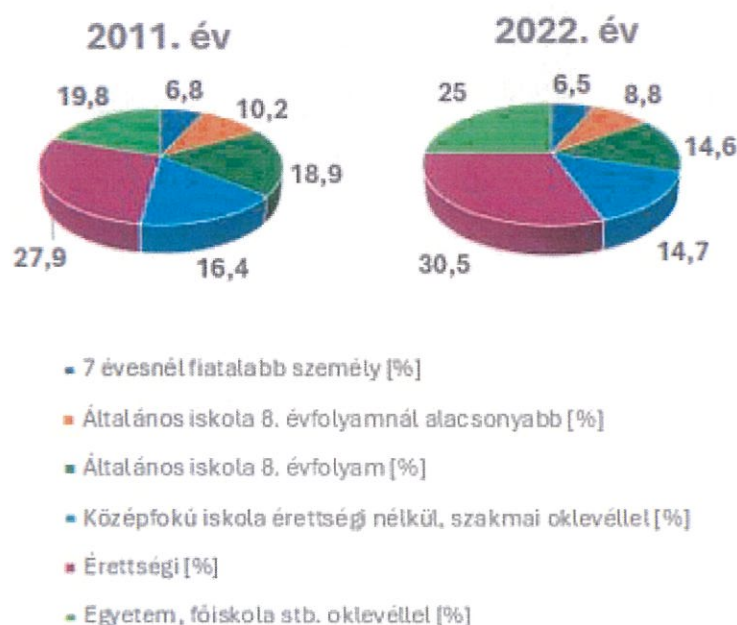
¹ forrás: KSH

Nyíregyháza	2019.12.31 (fő)	2023.12.31. (fő)
Lakónépesség száma az év végén	117 308	115 359
Állandó népesség, nők összesen (fő)	63 402	61 845
Állandó népesség, férfiak összesen (fő)	53 906	53 514
Állandó népességből a 0-2 évesek száma (fő)	3 133	2 934
Állandó népességből a 6-13 évesek száma (fő)	9 609	9 086
Állandó népességből a 14 évesek száma (fő)	1 209	1 306
Állandó népességből a 15-17 évesek száma (fő)	3 538	3 785
Állandó népességből a 18-59 évesek száma (fő)	68 563	66 189
Állandó népességből a 60-x évesek száma (fő)	30 243	30 415
Állandó népességből a 18-54 éves nők száma (fő)	31 101	29 450
Állandó népességből az 55-x éves nők száma (fő)	22 144	22 562
Állandó népességből a 18-59 éves férfiak száma (fő)	33 815	32 878
Állandó népességből a 60-x éves férfiak száma (fő)	11 746	11 714

1. táblázat: Nyíregyháza népességszámának alakulása 2019-2023. Forrás: KSH

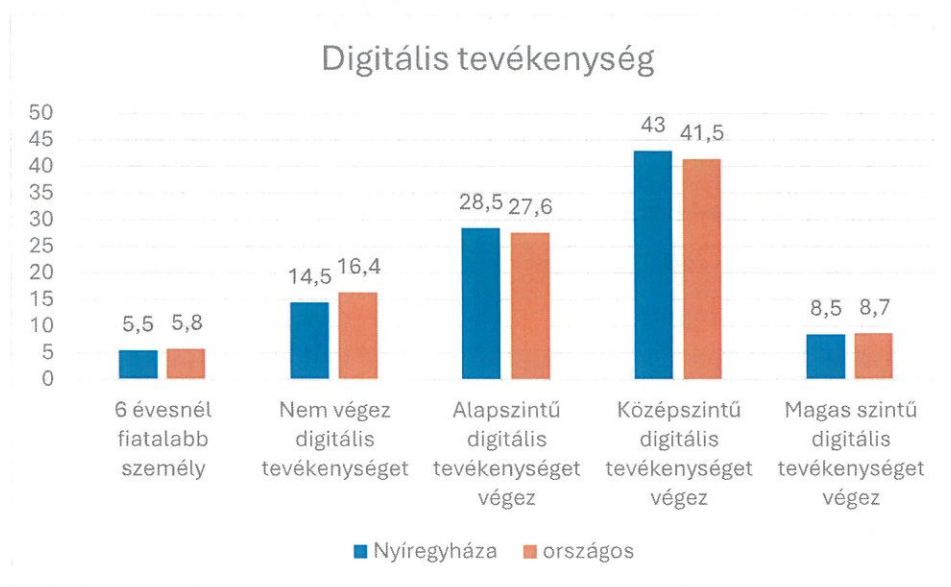
Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyén belül Nyíregyháza központi szerepet tölt be, egyértelműen a vármegye gazdasági, foglalkoztatási, oktatási, kulturális, közigazgatási, közszolgáltatási centruma.

Általánosságban elmondható, hogy az országos átlagnál kedvezőbb helyzetű az érettségivel vagy magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők száma és jelentős javulást mutat a 2011. évi népszámláláshoz képest is. Csökkent az alacsony iskolai végzettségűek aránya és nőtt a felsőfokú végzettségűek száma.

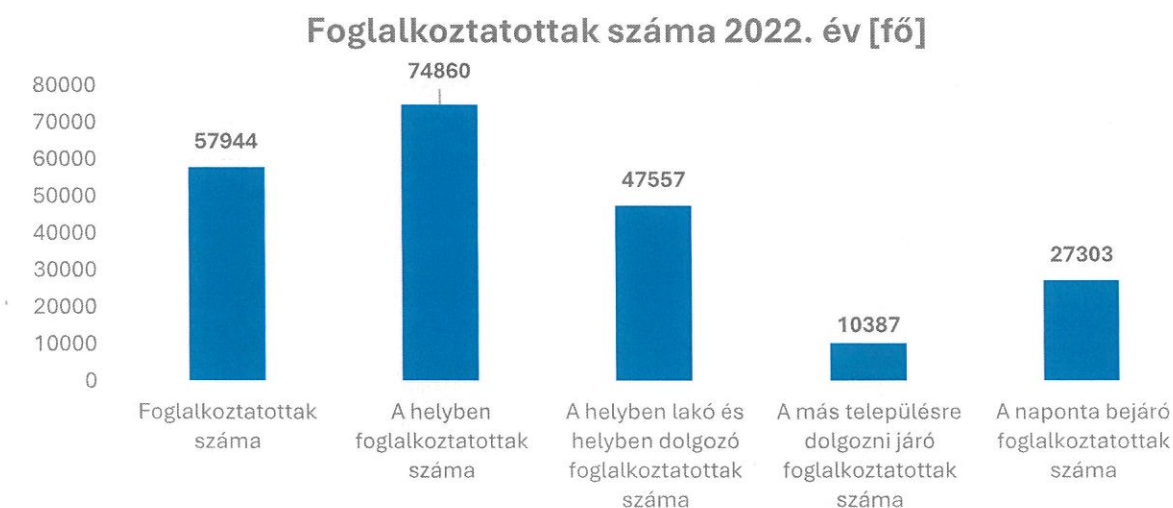
1. ábra: Nyíregyháza lakosságának iskolai végzettség szerinti aránya 2011-2022. Forrás: KSH

A város lakosságának digitális felkészültségéről elmondható, hogy az az országos átlagnak megfelelő, ami növeli a lakosság munkához jutásának esélyét is.

2. ábra: Nyíregyháza lakosságának digitális felkészültsége. Forrás: KSH

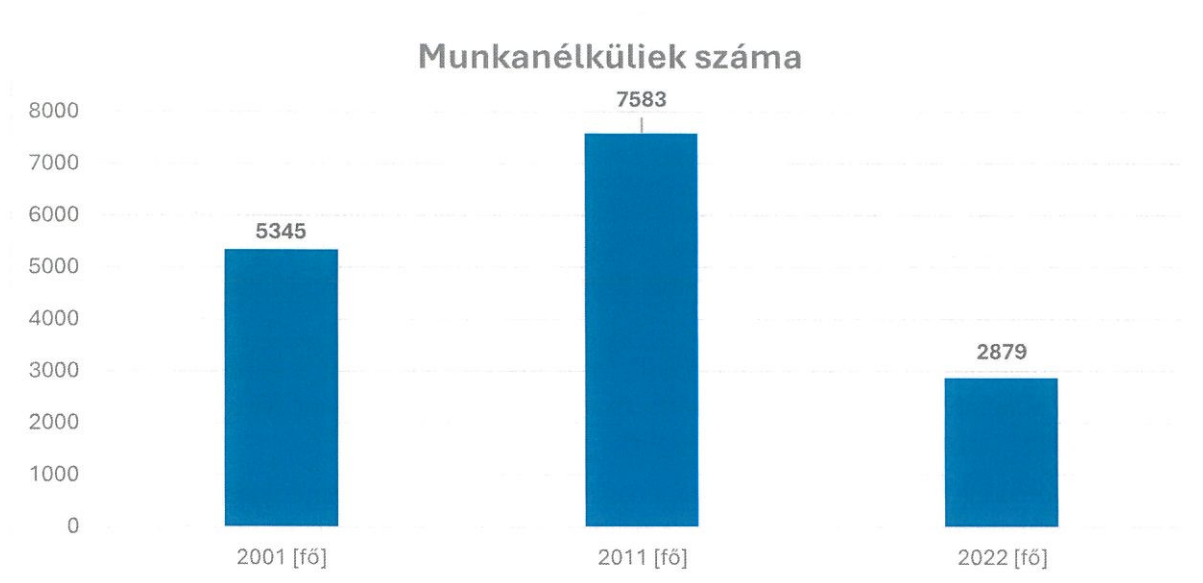
Nyíregyházán a munkaképes korú lakosság, azaz a 15-64-éves korúak foglalkoztatottsága az elmúlt tíz évben 16,2 %-kal növekedett. A város központi szerepét mutatja, hogy a naponta bejáró foglalkoztatottak száma pedig közel 10.000 fővel emelkedett.

3. ábra: Nyíregyházán foglalkoztatottak száma. Forrás: KSH

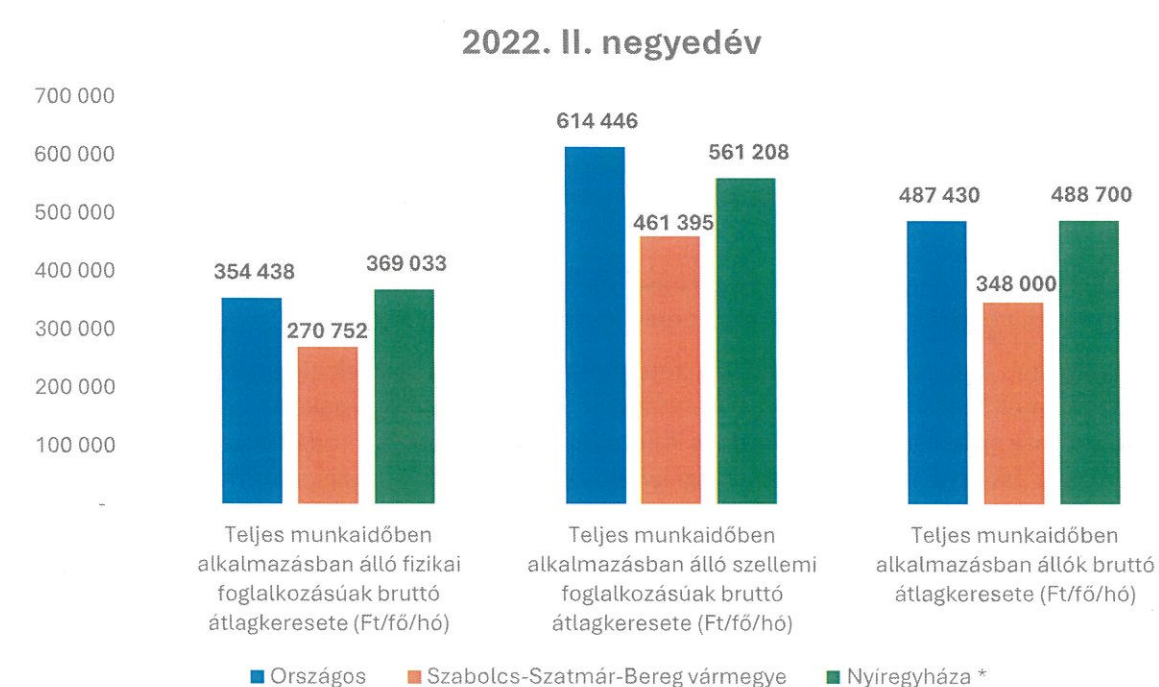
Nyíregyháza lakosságának 50,2%-a tartozik a foglalkoztatottak közé a legutóbbi népszámlálási adatok tükrében, ami közel 10 %-os növekedést jelent 2011. évhez képest, és ezzel ez az arány az országos átlagnál 1 %-kal magasabb.

2022. évben 2879 fő volt munkanélküliek száma, ami a 2011. évi népszámlálás óta eltelt idő óta radikálisan, 38%-kal csökkent. A lakossághoz viszonyított aránya gyakorlatilag megegyezik az országos átlaggal (2,5 %).

4. ábra: Nyíregyházán élő munkanélküliek száma. Forrás: KSH

Nyíregyházán a bruttó átlagkereset hasonló az országos átlagkeresethez, viszont míg a fizikai foglalkozásúak átlagkeresete meghaladja azt, addig a szellemi foglalkozásúak átlagkeresete elmarad az országos átlagtól.²

5. ábra: Bruttó átlagkereset alakulása. Forrás: KSH

Munkáltatók teljes köre: valamennyi alkalmazásban állóval rendelkező vállalkozás, nonprofit szervezetek, költségvetési intézmények teljes köre.

Az adatok besorolása a munkavállaló tárgyévi adminisztratív forrásokból elérhető címe alapján történt.

² A jelen dokumentum a Központi Statisztikai Hivatal (www.ksh.hu) "Teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete, 2022. II. negyedév (fő/hó)" egyedi kérésre összeállított táblázatos adatállomány felhasználásával készült. A dokumentumban foglalt számítások és az azokból levont következtetések kizárólag a Nyíregyháza MJV Önkormányzatának, mint szerzőnek a szellemi termékei.

* A munkavállalók lakcíme szerint.

1.3 Közbiztonság

A város közbiztonságának folyamatos javítása és megteremtése többszereplős feladat. Kiemelt része van ebben a rendőrségnek, melynek alapvető feladata a bűncselekmények megelőzése, felderítése, a közbiztonság, a közrend fenntartása.

Fontos partner ebben az önkormányzat rendészeti szerve a közterület-felügyelet, a polgárőrség, de egyéb szereplők is, úgy, mint a pedagógusok, vállalkozók, civil szervezetek és természetesen maga a lakosság is. A törvényes rend fenntartását, betartatását és betartását ebben az időszakban is az egyik legfontosabb kérdésként kell kezelnünk.

A nagyvárosi bűnözés jellegét és nagyságrendjét a vármegye földrajzi elhelyezkedéséből, gazdasági helyzetéből, valamint Nyíregyházának, mint dinamikusan fejlődő vármegyeszékhelynek sajátos jellegéből adódó társadalmi problémák generálják.

A város területén elkövetett bűncselekmények összetétele és száma az elmúlt időszakban állandónak mondható, annak ellenére, hogy közben volt egy súlyos világjárvány, és van egy jelenleg is vármegyénkkel határos országban dúló háború. A Rendőrség felderítési mutatói javulnak. A bűncselekmények közül továbbra is a vagyoni elleni cselekmények dominálnak, majd a közrend, gazdasági és személy elleni cselekmények következnek a rangsorban.

Nyíregyháza sajátos településszerkezettel rendelkezik, a tanyabokrok a várost teljes egészében körbe veszik. Legtöbbjük a várostól nyugati irányban fekszik, 1-20 km-es körzetben.

A tanyán élők között magas az egyedül élő, szociálisan és fizikálisan egyaránt segítségre szoruló idős emberek aránya. Az állandó rendőri jelenlét megoldása nehéz feladat, de a polgárőri, tanyagondnoki, mezőőri és a közterület-felügyelői jelenléttel az itt élők biztonságérzete fokozható.

A polgárőr-szervezet a Magyarországon törvényesen működő, a lakosság által életre hívott, önszerveződésű, bűnmegelőzési, a közrend, a közbiztonság védelmét szolgáló pártsemleges társadalmi szervezet. Városunkban jelenleg 14 aktív polgárőrszervezet működik, általában egy-egy városrészhez kötődve.

A bűncselekmények megelőzése, megszakítása és felderítése érdekében jelentős erőfeszítéseket tesznek a városi polgárőr szervezetek, elsősorban közterületi jelenlétükkel.

Tevékenységüket, a közösség érdekében kifejtett munkájukat, a város igyekszik segíteni, támogatásuk a jövőben is kiemelt fontossággal bír. Az önkormányzat támogatni kívánja ezeket a szervezeteket mind a munkavégzéshez szükséges infrastrukturális feltételek biztosításával (pl. iroda biztosítása), mind pedig a már kialakult pályázati rendszer által anyagi lehetőségeihez mérten anyagi erőforrással.

A kábítószer-fogyasztás napjaink egyik legnagyobb problémája, amely élenként foglalkoztatja a város közvéleményét. Az elmúlt évek rendőri beszámolóiban kedvező képet mutatnak, de a szintetikus, parti és dizájn drogok előállítása és terjesztése felett nem hunyhatunk szemet. A prevenció, a felvilágosítás és kommunikáció már általános és középiskolás korban támogatandó.

Az utóbbi évek egyre aggasztóbb jelensége a számítógéppel, okoseszközökkel az online térben elkövetett csalások, ahol a kellő számítógépes ismeretekkel nem rendelkező személyek válnak elsősorban áldozattá.

Az ilyen bűncselekmények megelőzése a lakossághoz, célcsoportokhoz eljuttatható hírlevelek a városi média útján kiemelt fontosságú a jövőben is.

Nyíregyháza város területének közlekedés biztonságát befolyásoló tényezőket elsődlegesen a terület sajátosságaiból adódó közúti forgalom, illetve a hazánkba beutazó tranzitforgalom határozza meg. A biztonságos közlekedéshez azonban nemcsak az autóforgalom által indukált fejlesztések tartoznak, hanem az elmúlt ciklus által megvalósult kerékpárút-fejlesztések, okoszebrák telepítése, amelyekre továbbra is nagy szükség van.

A közlekedésbiztonság további javítása érdekében figyelemmel a jövőbeni rendelkezésre álló gazdasági erőforrásokra további sebességellenőrző készülékek telepítését tervezi a rendőrség, valamint a kerékpárosok közlekedésének még nagyobb biztonsága érdekében folyamatos a baleseti gócpontok elemzése, értékelése, melyekből a kerékpárutak tervezése során adatok biztosíthatók a leginkább inkriminált területek vonatkozásában.

Nyíregyháza belvárosában évek óta visszatérő probléma a hajléktalan, kéregető személyek jelenléte. A hajléktalan személyek által kéregetés szempontjából frekvenciált helyek a városunkban a Belváros, a forgalmas útkereszteződések, de érintett a Búza tér és az MÁV állomás környéke is.

A városlakók biztonságérzetének növelése, bűnesetek megelőzésének, felderítésének, balesetek rekonstrukciójának is egyik eszköze a Közterület-felügyelet által üzemeltetett és 24 órás szolgálat keretében megfigyelt, jól kiépített térfigyelő kamerarendszer, amelyek számát lehetőségeinkhez mérten tovább növeltük.

2010. évig 12 db került felszerelésre, majd 2013. évtől lakótelepekre, Sóstógyógyfürdő területére, Tiszavasvári úti Kreszparkban, Bujtoson, belvárosban lettek kamerák telepítve az előző gazdasági program kezdetéig. 2020. évre 209 kamera működött.

2024. év végére a kamerák száma 339 darabra nőtt, olyan helyekre kerültek kamerák, mint családi házas övezetek (Oros, Kistelekiszőlő, Borbánya, Nyírszőlős, Butyka, Rozsátszőlő, Kertváros) vagy az Önkormányzat által megépített játszótérek, konditerek, sportpályák, közösségi terek, nagy forgalmú útkereszteződések.

A most induló időszakban a kamerarendszer további nagyarányú fejlesztésére kerül sor az Ipari parkban, a Városi stadiont körülvevő sportpályák, kondiparkok, parkolók területén, de a már évek óta lassan megszokottá váló telepítés is folytatódik a képviselők és a lakosság javaslatai alapján a rendőrséggel egyeztetve. Ezzel egyidejűleg a Közterület-felügyelet által működtetett térfigyelő kameraközpont fejlesztése és a közterület-felügyelői létszám jelentős emelése is megvalósulhat.

A közrend, közbiztonság javítását célzó technikai fejlesztések mellett továbbra is fontos a rendőri, polgárőri, közterület-felügyelői állandó jelenlét. A célirányos közterületi jelenlét, a mozgó járőrözés sikerét lakossági visszajelzések is igazolják. A szórakozóhelyekkel sűrűn ellátott gyűjtőhelyeken, például a Búza tér környékén, a belvárosban a turisztikai szezonban a rendőri és közterület-felügyelői jelenlét továbbra is indokolt, hatást gyakorolnak a lakosság szubjektív biztonságérzetének javulására.

Nagyon fontos az, hogy az emberek úgy érzik-e, hogy ebben a városban éjszaka is nyugodtan lehet sétálni, a városban, városrészekben nyugodtan lehet-e élni, vagy akár az egyre intenzívebbé váló turizmus által ide látogató turista úgy érezze, hogy Nyíregyházán, ha segítségre szorul, a legrövidebb időn belül segítséget kap. Ehhez a közbiztonság megteremtésében és fenntartásában legfontosabb két szervezet, a rendőrség és a közterület-felügyelet összehangolt együttműködésére, proaktív, problémamegoldásra koncentráló munkamódszerek alkalmazására van szükség.

Az idegenforgalom szempontjából frekvenciált területeken a jövőben tovább kívánjuk fokozni a rendőri jelenlétet és ezen területeken a rendőrség elsősorban a szolgáltató jelleget erősíti és ezáltal a városba érkező turisták elégedettségét kívánjuk növelni.

A közbiztonság fenntartása érdekében továbbra is támogatni kívánjuk valamennyi közreműködő intézményt, kiemelten kezelve a Közbiztonsági Közalapítvány, valamint a Polgárőr szervezetek támogatását. A rendőrséggel való szoros együttműködést az évente felülvizsgált Közbiztonsági Megállapodás biztosítja, amely szerint heti rendszerességgel vannak közös közterület-felügyelői, KMB-s rendőri szolgálatok, céljuk a belváros közbiztonságának, valamint forgalmi rendjének fenntartása.

Több hétvégén tartanak közös éjszakai akciókat, amikor a közterületi alkohol és kábítószer fogyasztás megelőzése, szórakozóhelyek előtti közterületek, játszótérek és kondiparkok rendjének fenntartása a fő ellenőrzési szempont.

Külön említést érdemel a Közterület-felügyelet és a Rendőrség együttműködése a térfigyelő kamerarendszer használata kapcsán. Az együttműködés kiváló, a rendőrök 0-24 órában bármikor jöhetnek felvételt megnézni, telefonon előre jelezhetik felvétel iránti igényüket, a felvételeket a jogszabályi keretek között elvihetik. Az ügyeleti központban szolgálatot teljesítők az Tevékenység Irányító Központ felé az általuk észlelt eseményeket szükség szerint bármikor jelezhetik.

A megállapodásban foglaltakat továbbra is fenn kívánjuk tartani, valamint az évi 5.000.000 Ft-os támogatást is biztosítjuk.

1.4 Infrastruktúra

Nyíregyháza közlekedési hálózati szerepe jelentős, az Észak-Alföldi régióban fekszik, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye és a Nyíregyházi járás székhelye, a régió központja, így gazdasági, foglalkoztatási, oktatási, kulturális és közigazgatási centruma. A megye az ország északkeleti periferiáján található, Szlovákiával, Ukrajnával és Romániával határos, ezért Nyíregyháza nemzetközileg is jelentős közlekedési szereppel bír. Az ENSZ EGB nemzetközi („E” jelzésű) úthálózathoz tartozó több közút is érinti Nyíregyházát. Az egyik a 4.-es számú főúttal részben azonos vonalvezetésű E573-as jelű út: Püspökladány – Hajdúszoboszló – Debrecen – Nyíregyháza – Kisvárda – Csap – Ungvár, a másik a részben M3-as autópályával, részben pedig a 41.-es számú főúttal azonos vonalvezetésű E579-es jelű út: Görbeháza – Nyíregyháza – Vásárosnamény – Beregsurány – Beregszász – Munkács. Az E579 jelű út a V. Velence – Trieszt/Fiume – Ljubljana – Maribor – Budapest – Ungvár – Lviv – Kijev Páneurópai folyosó része.

Az V. Páneurópai folyosó része a Budapest – Miskolc – Nyíregyháza – Záhony – Csap vasútvonal is. Ennek Nyíregyházát érintő része a Budapest–Miskolc–Szerencs–Nyíregyháza vonalszakasz (80. számú vasúti fővonal), illetve a Budapest – Debrecen - Nyíregyháza – Záhony szakasz (100. számú vasúti fővonal).

Nyíregyháza országos szinten közlekedési gócpont. A vármegyeszékhely jelentős közúti és vasúti forgalmat bonyolít le. A várost 2007. év óta az M3-as autópálya köti be az országos autópálya-hálózatba, amely jelenleg Budapesttől egészen Vásárosnaményig halad. Az M3-as autópálya Nyíregyházát a város déli oldalán érinti, és három csomóponton lehetséges az autópályára történő fel- és lehajtás.

Az alföldi fekvésnek köszönhetően a város gyűrűs-sugaras közúti kapcsolatokkal rendelkezik. Ezek közül meghatározóak az alábbi állami közutak:

- 4. sz. elsőrendű főút, amely az ország leghosszabb közútja Budapest -Záhonyi közúti határátkelőhely között. A várost dél irányból Debrecennel köti össze. Északkeleti irányban pedig a záhonyi határátkelő és Ungvár irányába biztosít kapcsolatot.
- 41. sz. Nyíregyháza-Beregsurány elsőrendű főút, mely Vásárosnaményon keresztül a Beregsurányi határátkelőig tart. Keleti irányból az országhatártól indulva Vásárosnamény és Baktalórántháza agglomerációt kapcsolja össze Nyíregyházával.
- 36. sz. Polgár-Nyíregyháza másodrendű főút, mely nyugati irányban Polgár felé halad és Tiszavasvári város és vonzáskörzetét kapcsolja be a vármegyeszékhely forgalmába.
- 38. sz. Tarcál-Nyíregyháza másodrendű főút, mely Tokajon keresztül a 37. sz. Felsőzsolca-Sátoraljaújhely másodrendű főútba csatlakozik, így Miskolccal és Sátoraljaújhellyel teremt kapcsolatot.
- 338. sz. Nyíregyháza nyugati elkerülő másodrendű főút és 3813 j. Nyíregyháza nyugati elkerülő út, amelyek elsődleges funkciója a város nyugati irányban történő elkerülése, egyben kapcsolatot biztosítva az M3-as autópályára, a 3317. jelű összekötő úttal, a 36-os és 38-as számú főutakkal, és a 3822. jelű összekötő úttal.
- 403. sz. Nyíregyháza Keleti elkerülő elsőrendű főút, amely keleti irányból biztosítja a város elkerülését az M3 autópályára és a 4. sz. főút Nyírturánál lévő szakasza között, egyben kapcsolatot biztosítva a 41-es számú főúttal is.

A helyi úthálózat, azaz a város közúthálózata szintén gyűrűs-sugaras kialakítású, melyet két belső gyűrű határoz meg. Ennek külső eleme a Nagykörút, belső eleme a Kiskörút. A Nagykörúton kívüli területek

jellemzően lakó, ipari és mezőgazdasági területek alkotják, melyet a szomszédos településekkel összekötő sugár irányban haladó országos közutak szolgálnak ki. A Nagykörút és a Kiskörút közötti területek fő vázát nagyrészt a Kiskörútig tartó helyi főutak alkotják, amelyek többségében az állami közutak Nagykörúton belüli folytatásai.

A város második körgyűrűje a Kiskörút, mely a belső városmagot körülvevén biztosít körüljárhatóságot. A Nagykörút felel a városon belül jelentkező átmenő forgalom lebonyolításáért, a belső körutat a város belső forgalma, a városrészek és a központ között közlekedők használják jellemzően. A kiépítettsége a belső körútnak nem teljes. A Szent István utca és a Szarvas utca közötti szakasz hiányzik. Nyíregyháza tulajdonában lévő közutak esetében jelenleg 321,6 km szilárd burkolattal ellátott és 293,9 km burkolatlan út.

Nyíregyháza az utóbbi években nagy figyelmet fordított a biztonságos kerékpáros közlekedésre, ezzel ösztönözve a lakosságot ennek a közlekedési módnak a használatára. A város meglévő infrastruktúrája a kerékpárosok szempontjából kedvező. Szinte minden városrész elérhető kerékpárral, illetve a kerékpáros létesítmények szinte minden típusa megtalálható. Jelenleg több mint 80 km hosszú kerékpárforgalmi létesítményt használhatnak a kerékpárral közlekedők.

Nyíregyháza meghatározó vasúti csomópont. A várost Debrecennel és Záhonyal a 100-as számú, Tokajon keresztül Miskolccal a 100c számú villamosított vasútvonal köti össze. Keleti irányban Vásárosnamény felé a 116-os, Nyírbátor felé a 113-as vasútvonalak biztosítanak kapcsolatot. A város Budapestre vasúton InterCityvel 3 óra alatt, az autópályán bő 2 óra alatt elérhető.

Nyíregyházán a buszközlekedés jelentős részét a helyi járatok teszik ki. A helyközi járatok a vasúti közlekedésből kieső nagyvárosokat is megcélazzák. Helyközi buszjáratokkal a Nyíregyháza vonzáskörzetében lévő szinte összes település megközelíthető, ezen kívül a külterületek és a belváros közötti helyi összekötő szerepet is betöltenek.

A város II. kategóriába (kereskedelmi és bizonyos nem kereskedelmi repülőterek) sorolt repülőtérrel rendelkezik, amely nyilvános, ideiglenes határnyitású repülőtér, a nemzetközi forgalom számára megnyitva, határterülettel és határőrségi illetékességgel, illetve légitaxi szolgáltatással. A reptéren 2 db leszállópálya üzemel.

A város vízellátása a Nyíregyházi Regionális vízellátó rendszer főműveiről a kótaji, paszabi és nyírteleki víztermelő művekről, 100 %-ban felszín alatti vizekből történik. A mélyfúrású kutakból kitermelt víztisztítás és fertőtlenítés után távvezetékrendszeren keresztül nyomásfokozók segítségével jut el az Északi és Déli fogadóállomásokra majd a települési elosztóhálózatba. A távvezetéken át valósul meg a Nyíregyháza és külterületei a környező települések és bokortanyák vízellátása. A lakosság rákötöttség aránya 99 %.

A keletkező szennyvíz tisztítása a Nyíregyháza I. számú és a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési- és tisztítási Megvalósítási Programban megvalósuló Nyíregyháza II. számú szennyvíztisztító telepeken történik. A csatornahálózat elválasztott gravitációs és nyomott rendszerű, közbenső átemelőkkal. A gerincvezeték hossza bekötővezetékekkel 765,102 km. A szennyvízhálózatra való rákötöttség arány 96%.

A távhőszolgáltatás esetében közel tizenhatezer lakás és ezer közületi felhasználó kapcsolódik a rendszerre. A fűtött légtérfogad közel négymillió légrétegméter, a szolgáltatott meleg-víz mennyisége közel fél millió köbméter évente.

A központi belterület szinte teljes része földgáz szolgáltatás biztosított, és az egyéb belterületeken is majdnem teljes a lefedettség.

A település gázellátását 2 db gázátadó állomás látja el:

- az egyik a város déli határán húzódó 28bar-os DN300-as „Román” gázszállító vezetékre van telepítve, 20 000 m³/h teljesítménnyel (közvetve az „Összefogás” -ról kapja a gázt),

- a másik átadó Nyírteleknél a DN800-as 64bar-os „Testvériség I.” gázszállító távvezetékre van telepítve 40 000 m³/h teljesítménnyel.

A város jelenlegi villamos energia ellátása az egységes országos hálózati rendszerről vételezett villamos energiával biztosítva van. Nyíregyháza településen lévő KÖF/KIF transzformátor állomás normál üzemviteli ellátása Nyíregyháza Simai u. alállomás (rövidnév NYIR), Nyíregyháza Dél alállomás (rövidnév NYID), Nyíregyháza-Keleti alállomás (rövidnév NYIK) Nyíregyháza Ipari Park alállomás (rövidnév NYIP), Nyírbogdány alállomás (rövidnév NYBO), valamint Ibrány alállomás (rövidnév IBRA) 22 kV –os celláiból történik.

A mobil távközlési ellátás szempontjából a település lefedettség tekintetében. Nyíregyháza szélessávú kommunikációs szolgáltatást a Telekom Nyrt., a ONE, a DIGI KFT., az Invitech Kft, a Giganet Kft. valamint az AH NET Zrt. biztosítja föld és légkábeles hálózaton keresztül. Kábel TV szolgáltatás a Telenor, a ONE és a DIGI KFT rendszerén keresztül elérhető, az internethálózattal közel azonos nyomvonalon, azok hálózati jellemzőinek megfelelően. A frekvenciált helyeken a légkábeles vezetékeket folyamatosan földkábelesre kell cserélni. A hálózatbővítő beruházásokat elsősorban a fogyasztói igények határozzák meg és fejlesztése vállalkezési alapon történik.

1.5 Gazdasági erő

Nyíregyháza Magyarország hetedik legnagyobb városa Kelet-Magyarország egyik legjelentősebb gazdasági központja. A munkanélküliség, a tőkevonzás, az infrastruktúra helyzete jóval kedvezőbb, mint máshol Szabolcs-Szatmár Bereg vármegyében.

A városban működő vállalkozások összetételét tekintve a társas vállalkozások vannak túlsúlyban, a KSH adatai szerint azonban ezek száma 2020. és 2024. év viszonylatában csökkent. Ugyanebben az időszakban viszont nőtt az egyéni vállalkozások száma és összeségében is növekedést mutatnak az adatok, amely arra enged következtetni, hogy a város gazdasági fejlődése magával hozza azt a tendenciát, hogy egyre többen döntenek valamilyen vállalkozás beindítása mellett, vállalva a piaci alapú működés kockázatait.

Megnevezés	Időszak	
	2020. év	2024. év
Regisztrált önálló vállalkozók száma (db)	18 949	19 381
Regisztrált társas vállalkozások száma (db)	6 393	6 101
Regisztrált vállalkozások száma összesen (db)	25 342	25 482
Regisztrált gazdasági szervezetek száma (db)	27 334	27 484

2. táblázat: Nyíregyháza városban működő vállalkozások összetételének alakulása 2020-2024. Forrás: KSH

A személyi jövedelemadó adatait vizsgálva megállapítható, hogy 2018. évhez képest megduplázódott a jövedelemadó-alap.

Nyíregyháza	Egy adózóra jutó személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem (eFt)
2018. év	2 768
2023. év	5141

3. táblázat: A személyi jövedelem-alapot képező jövedelem 2018-2023. Forrás: KSH

A foglalkoztatott népesség Nyíregyházán a 2022. évi népszámlálás adatai szerint	
Foglalkoztatottak száma	57 944
A helyben foglalkoztatottak száma	74 880
A helyben lakó és dolgozó foglalkoztatottak száma	47 557
A más településre dolgozni járó foglalkoztatottak száma	10 387
A naponta bejáró foglalkoztatottak száma	27 303

4. táblázat: A foglalkoztatott népesség Nyíregyházán a 2022. évi népszámlálás adatai szerint. Forrás: KSH

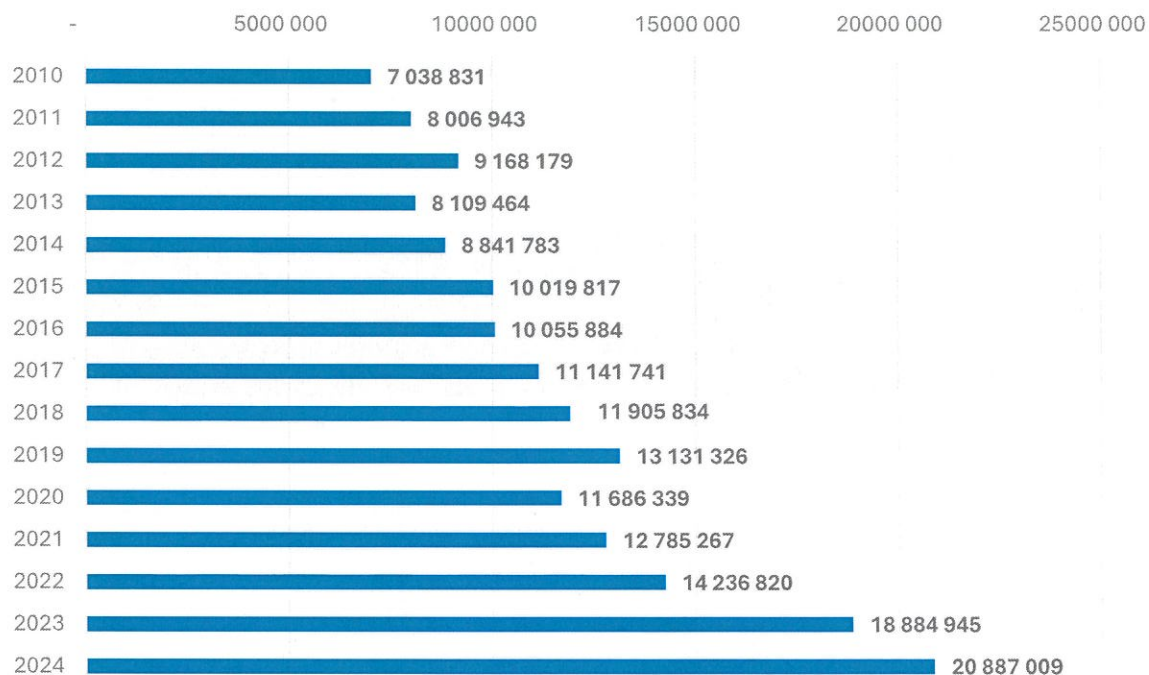
A nyíregyházi székhellyel rendelkező legnagyobb adófizetők foglalkoztatási adatai 2020-2023				
	2020	2021	2022	2023
MICHELIN HUNGÁRIA Kft.	1 287	1 287	1 319	1 282
LEGO MANUFACTURING Kft.	2 311	2 504	2 698	2 658
CONTITECH MAGYARORSZÁG Kft.	434	369	426	404
KELET-ALFI-KER Kft.	556	542	530	532
MARSO Kft.	229	278	336	363
NZRT-TRADE Kft.	46	45	41	42
AKTUÁL BAU Kft.	97	100	105	97
HÜBNER-H Kft.	823	844	824	831
AGROKER HOLDING Zrt.	166	120	119	167
IBUSZ UTAZÁSI IRODÁK Kft.	277	247	231	232
SEMATIC HUNGARIA Kft.	390	449	560	584
EISSMANN AUTOMOTIVE HUNGARIA Kft.	748	765	726	703

5. táblázat: A nyíregyházi székhellyel rendelkező legnagyobb adófizetők foglalkoztatási adatai 2020-2023. Forrás: OPTEN cégtár mérleg

A fenti táblázatból levonható az a következtetés, hogy ezek a nyíregyházi foglalkoztatók stabil munkaadók, nagyobb létszámleépítésre nem került sor az elmúlt programozási időszakban. Közülük kimutatható létszámfejlesztés 4 foglalkoztatónál valósult meg.

Az elmúlt időszak dinamikus gazdasági növekedésének egyik mutatója, a helyi iparüzési adót fizetők nettó árbevételének és az adóbevételek alakulása. Annak ellenére, hogy a korábban átengedett központi adóként működő gépjárműadó a COVID gazdaságvédelmi intézkedéseinek köszönhetően ma már teljes egészében a központi költségvetés bevétele, a helyi adóbevételek az előző programozási ciklusban dinamikusan növekedtek. Különösen szembetűnő ez a növekedés a helyi iparüzési adóban. A város helyi iparüzési adófizetőinek nettó árbevétele 2020-2024. év között szinte megduplázódott, amelyhez a TOP 10 nyíregyházi székhelyű vállalkozás termelékenységének növekedése jelentősen hozzájárult. A nettó árbevétel növekedése ezen vállalkozások körében legnagyobb arányú a feldolgozóipar területén, amelyet a kereskedelem követ.

Adóbevétel alakulása 2010-2024 (eFt-ban)

6. ábra: Adóbevétel alakulása Nyíregyházán 2010-2024. Forrás: költségvetési beszámoló-002E

Összes adófizető nettó árbevételének alakulása			
2020. évi HIPA bevallásban közölt összes nettó árbevétel (2019. adóév)			
Társas vállalkozás	Egyéni vállalkozó	Magánszemély (Őstermelő)	Összesen
17 997 282 473 215	45 940 706 166	7 717 386 747	18 050 940 566 128
2024. évi HIPA bevallásban közölt összes nettó árbevétel (2023. adóév)			
Társas vállalkozás	Egyéni vállalkozó	Magánszemély (Őstermelő)	Összesen
30 110 893 708 847	66 161 009 159	5 692 835 019	30 182 747 553 025

6. táblázat: Összes adófizető nettó árbevételének alakulása. Forrás: költségvetési beszámoló-002E

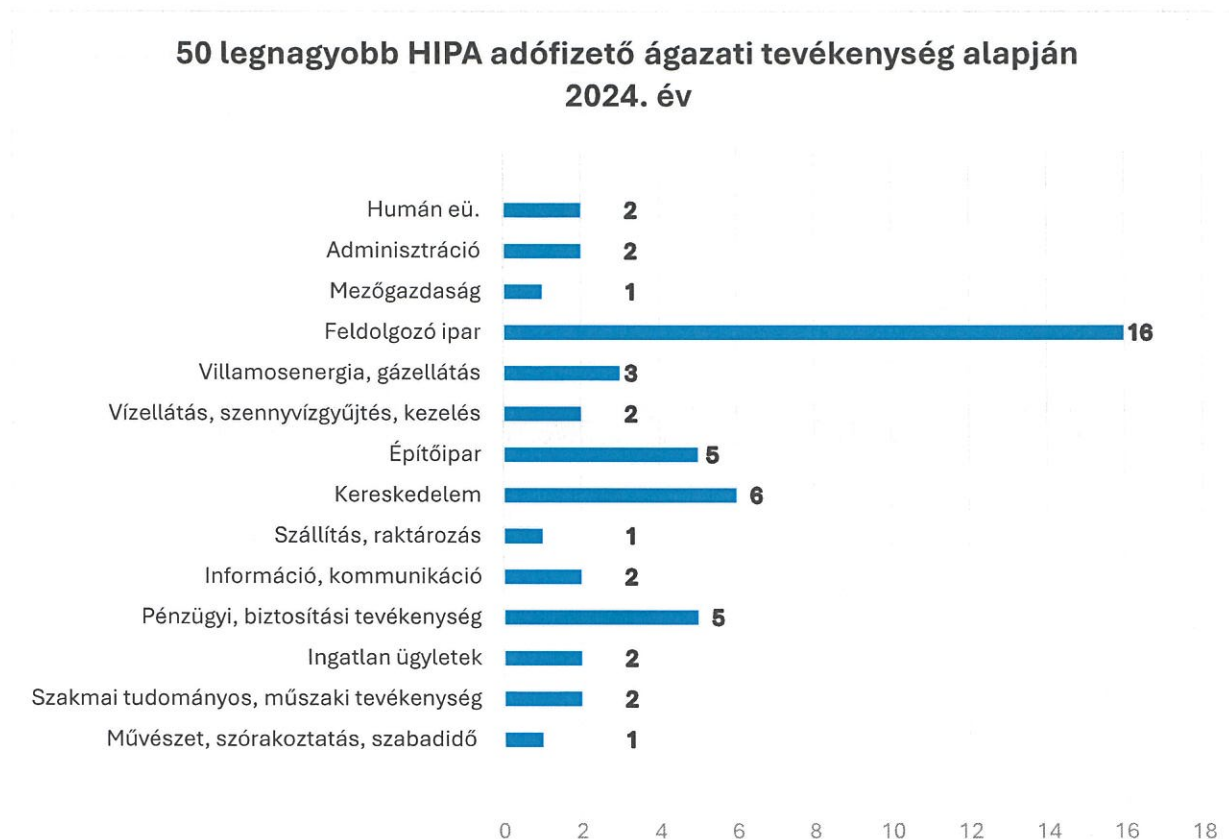
TOP 10 nyíregyházi székhelyű vállalkozás éves nettó árbevételének alakulása		
Név	Adóév	Éves nettó árbevétel
MICHELIN HUNGÁRIA Kft.	2020	219 226 246 000
LEGO MANUFACTURING Kft.	2020	46 912 788 520
MARSO Kft.	2020	29 191 998 171
KELET-ALFI-KER Kft.	2020	26 799 942 504
CONTITECH MAGYARORSZÁG Kft.	2020	23 874 437 394
Eissmann Automotive Hungaria Kft.	2020	22 109 124 000
NZRT-TRADE Kft.	2020	21 452 191 448
AGROKER HOLDING Zrt.	2020	20 535 947 872
HÜBNER-H Kft.	2020	20 515 756 982
CARBON BLACK Kft.	2020	19 554 413 725
MICHELIN HUNGÁRIA Kft.	2023	334 665 310 000
LEGO MANUFACTURING Kft.	2023	92 559 342 273
CONTITECH MAGYARORSZÁG Kft.	2023	44 090 814 522
KELET-ALFI-KER Kft.	2023	38 021 189 872
MARSO Kft.	2023	37 291 264 898
NZRT-TRADE Kft.	2023	30 403 411 209
AKTUÁL BAU Kft.	2023	30 089 703 605
HÜBNER-H Kft.	2023	27 657 010 475
AGROKER HOLDING Zrt.	2023	27 424 634 659
IBUSZ UTAZÁSI IRODÁK Kft.	2023	27 235 482 935

7. táblázat. TOP 10 nyíregyházi székhelyű vállalkozás éves nettó árbevételének alakulása. Forrás: OPTEN cégtár mérleg

Nyíregyházán a fő húzóágazatok: a műanyag- és gumiipar, azonban a gépipar, papíripar, az autóipar is nagy mértékben jelen vannak a város gazdaságában, csakúgy mint, a kereskedelem, logisztika és a pénzügyi szolgáltatások. Az elmúlt időszakban alakult magánegészségügyi szolgáltatók megjelenésével ez az ágazat is egyre jelentősebb súlyt képvisel a város életében.

Ágazatok szerint vizsgálva a TOP 50 HIPA adófizető főtevékenységét, az első 3 helyen az alábbi ágazatokban tevékenykednek az adózók:

1. feldolgozóipar
2. kereskedelem
3. pénzügyi, biztosítási tevékenység és építőipar

7. ábra: 50 legnagyobb HIPA adófizető ágazati tevékenység alapján 2024. év

2 AZ ÖNKORMÁNYZAT PÉNZÜGYI ÉS VAGYONI HELYZETE

2.1 Adópolitika

Az önkormányzatok feladatellátásának elsődleges saját forrását a helyi adókból származó bevételek jelentik, így a működés szempontjából lényeges kérdés a helyi adópolitika irányainak helyes meghatározása.

A szuverén helyi adóztatási jog által az önkormányzatnak ki kell alakítania helyi adópolitikáját, egyfajta zsinórmértékként tekintve rá a gazdasági ciklus egészében. A helyi adópolitika által kialakított elvek jelentősen befolyásolják a településen keletkező saját bevételeket, hatással vannak a településen élő magánszemélyek, kis-közepes-és nagy vállalkozások anyagi terheire, teherbíró képességére.

A korábbi programozási ciklusban a koronavírus megjelenése, majd az azt követő, jelenleg is tartó háborús veszélyhelyzet és annak pénzügyi-gazdasági következményei, majd az infláció gyorsulása jelentősen átirították az önkormányzatok költségvetéseit, valamint a gazdaságpolitikai célok meghatározását.

Az adópolitika meghatározásában így továbbra is fontos szempont, hogy az önkormányzati gazdálkodás stabilizálása, állandósága és kiszámíthatósága, a költségvetés egyensúlya mindvégig megmaradjon, a helyi adók folyamatos bevételi forrást jelentsenek, arányos és közös közteherviselés mellett.

A fentiek miatt az utóbbi időszakban az önkormányzati adóbevételek szintjén óvatos optimizmussal terveztünk és ez jellemzi majd a következő éveket is, figyelemmel azonban a városban a ciklus végén megvalósult és megvalósítani tervezett új ipari beruházásokra. Ez utóbbiak a város gazdasági teljesítményének növekedését prognosztizálják.

Az állami beavatkozások nyomán kialakult adó szabályozási környezet az adópolitika meghatározásának kereteit szűkre szabja, így jelentősebb, a helyi adóztatást érintő adóváltozásokra a jövőben csekély mozgástér körvonalazódik.

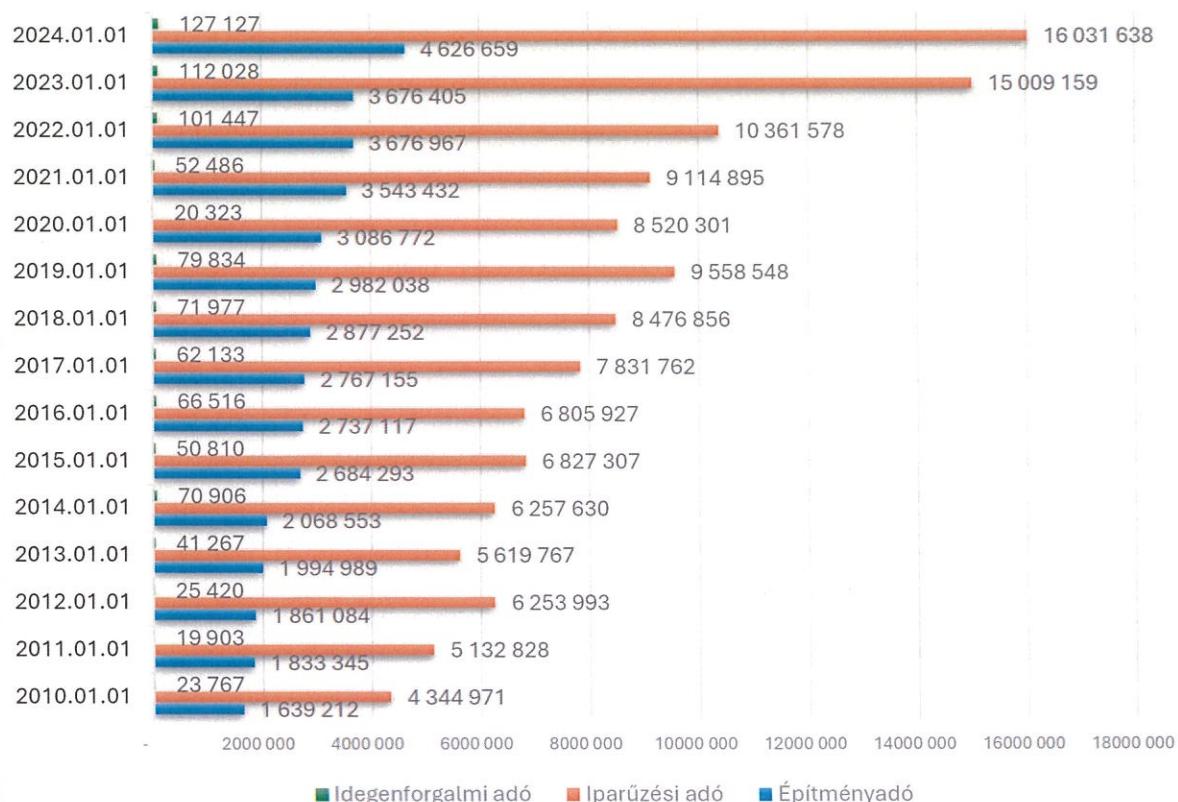
Nyíregyháza MJV Önkormányzata várható helyben maradó adóbevételeit a jogszabályi változások kedvezőtlenül érintették, amely elsősorban a 2020-2021. éveket érintette. Az előző ciklusban a likviditás szempontjából nézve megszűnt a helyi iparüzési adó feltöltés, a gépjárműadó teljes éves bevétele a központi költségvetést illeti, a KKV-k által fizetendő helyi iparüzési adó mértéke két adóévben feleződött, a szolidaritási hozzájárulás mértéke az adóerőképeség növekedésével párhuzamosan és nagyságrendekkel nőtt. E két évet követően egy gyorsuló növekedési tendencia rajzolódik ki, elsősorban a helyi iparüzési adóban, de számottevő a növekedés az építményadóban is. Az adóbevételek növekedéséhez jelentősen hozzájárult az önkormányzat befektetésösztönző politikája, a polgármesteri hivatal következetes, szabályszerű és ügyfélközpontú adóztatási gyakorlata, az adatgyűjtést és a háttérmunkát segítő informatikai rendszerek (önkormányzati ASP rendszer) folyamatos fejlesztése, az elektronikus ügyintézés egyre nagyobb térnyerése és lehetőségeinek kihasználása hivatali oldalról is. Az adóbevételek kiszámítható beszedése érdekében az önkormányzat a fent felsoroltak biztosítását, a támogató technikai színvonal fejlesztését a jövőben is elengedhetetlennek tartja.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata által bevezetett helyi adók (2025. jan. 1.)		
Adónem	Adó alanya	Adó mértéke
Építményadó (korrigált forg. érték)	vállalkozás/magánszemély	építmény korr. forg. érték 2,6 %-a vagy 0,5%-a
Idegenforgalmi adó	vállalkozás/magánszemély	450 Ft/vendégéjszaka
Helyi iparüzési adó	vállalkozás	az adóalap 2 %-a ³

8. táblázat: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata által bevezetett helyi adók

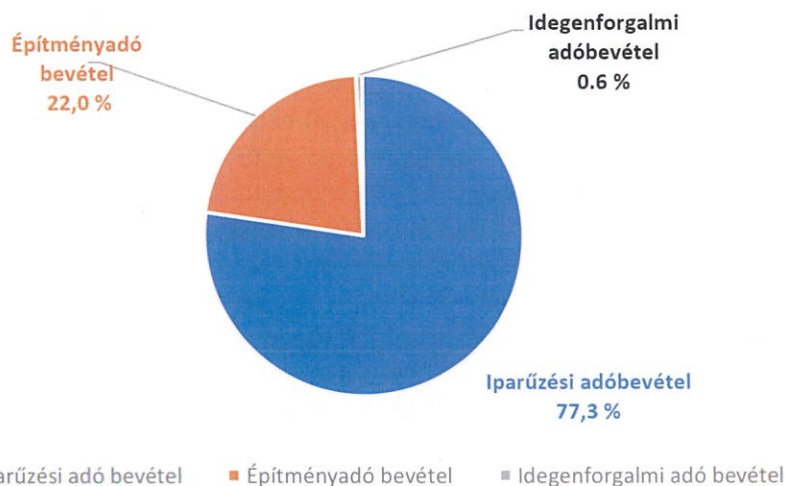
³ Htv. 39. § (1) bekezdés, illetőleg a 39/B. § alapján számított éves vállalkozási szintű adóalapja 2,5 millió forintot nem haladja meg, 60 %-os mértékű adókedvezmény illeti meg a micro-és kisvállalkozót

Adóbevételek alakulása adónemenként 2010-2024 (Költségvetési adatok alapján) (e Ft)*

9. ábra: Adóbevételek alakulása adónemenként 2010-2024. Forrás: Költségvetési adatok. *gépjárműadó nélkül

HELYI ADÓBEVÉTELEK MEGOSZLÁSÁNAK ARÁNYA 2024.

8. ábra: Helyi adóbevételek megoszlásának aránya 2024.

Az 50 legnagyobb adófizetőtől származik az összes adóbevétel 49,96 %-a. A legnagyobb adófizetők megbecsülése mellett az önkormányzat arra törekszik, hogy a jelenlegi gazdasági helyzetben az általa biztosított kedvezményi és mentességi szabályokkal – az egyes adónemek vonatkozásában – továbbra is segítse a micro- és kisvállalkozásokat és a vállalkozónak nem minősülő magánszemélyeket is.

Kiemelten fontos elvárás a helyi adóhatósági tevékenység során, hogy szoros és kölcsönös, ügyfélközpontú együttműködés érvényesüljön az adóalanyok és az önkormányzati adóhatóság között, hiszen a feladatellátást, a bevételek realizálását és hatékonyságát, az adóhatóságba vetett bizalmat ez jelentősen növeli.

A teljeskörű digitalizáció, jobb rendszertámogatás megvalósítását, az elsősorban back office tevékenységben jelentkező automatizált folyamatok további fejlesztését az adóztatási tevékenység egyszerűbbé, gyorsabbá és költséghatékonyabbá tételét a következő években is fontos szempontként kezeljük.

Biztosítani kell a nyilvánosság, átláthatóság és elszámoltathatóság, a gondos elszámolás elveinek maradéktalan érvényesülését is, hiszen ezek nyújtanak garanciát az adóigazgatásban. A nyilvánosság biztosítása során azonban figyelemmel kell lenni a hatályos jogszabályok által állított törvényi korlátokra (adótitok intézménye), mindazonáltal önkormányzatunk adóigazgatási tevékenysége adóalanyaink és az érdeklődők számára megismerhetőnek kell maradnia. A nyilvánosság intézményesülését szolgálják a kihirdetett és elektronikusan hozzáférhetővé tett adórendeletek, az adózás könnyítését szolgáló ügyleírások, az Önkormányzati Hivatali Portálon (OHP) publikált úrlapok és kitöltési útmutatók, valamint a változó ügyintézési szokásokhoz alakított ügyfélfogadási rend. Az adójogszabályok világosan körül határolják az adóigazgatási tevékenységről történő adatszolgáltatási kötelezettségeket, amelyeknek köszönhetően sor kerülhet helyi és országos adópolitikai döntések meghozatalára.

Kiemelkedően fontos, hogy az adózókat érintő minden lényeges kérdés, változás és információ mind a nyomtatott, mind pedig az elektronikus médiában megjelenjen, az aktuális és hiteles tájékoztatás érdekében. Az adózók tájékoztatásában kiemelt szerepet szánunk továbbra is az adófolyószámla értesítőknek, amelyet az egy évi kötelező helyett, évente két alkalommal küldünk ki adózóinknak, amellyel, hogy az OHP-n is biztosított továbbra is az adófolyószámlák elektronikus, online lekérése. Mindez a gyakorlat jelentőséggel bír a bevételek realizálásban és erősíti a partneri viszonyt.

Nem nélkülözhető a folyamatosan változó jogszabályi- és gazdasági környezet monitorozása, amely alapvetően érinti az adóbevételekből tervezhető és realizálható adó mértékét, amelyek a korábban említettek szerint meghatározzák a költségvetési mutatókat, a likviditást.

A következő évek vonatkozásában adópolitikánk kialakítása során érvényre kell juttatnunk az egységes és arányosan egyenlő köztehervállalás előmozdítását, valamint eredményességünk előmozdításaképpen a meg nem fizetett hátralékok hatékonyabb kezelését, eredményes beszédését.

2010. év óta Nyíregyháza város nem vezetett be telekadót és kommunális adót, továbbá települési adót, mivel adópolitikájának fókuszában elsősorban nem a lakossági terhek növelése áll. Az említett adónemeket érintően nem tervezzük a következő időszakban azok számát növelni, bevezetni.

Az önkormányzat az elmúlt programozási ciklusban a legmagasabb bevételi hányadot jelentő két adónemben (HIPA és építményadó) nem emelte az adó mértékét, az építményadóban adóztatott adótárgyak meghatározása továbbra is a vállalkozási célú tevékenységhez kapcsolódik és 1 %-kal alatta marad az adómaximum mérték jogszabályban meghatározott felső határának (3,6 %).

Az egyéb adók és díjak közül rendeletben állapította meg az önkormányzat a szennyvízelhelyezéshez kötőd, talajterhelési díjhoz kapcsolódó megállapítási, bevallási, befizetési, ellenőrzési, adatszolgáltatási, eljárási szabályokat, valamint a díjkedvezmények és mentességek eseteit. A szabályozásban a meglévő díjkedvezményeket, mentességeket kívánjuk megtartani, amelyben elsősorban szociális szempontok érvényesülnek. Az elmúlt programozási ciklusban 2024. évtől az évi 50 m³ alatt fogyasztók mentesítése jelentős könnyebbséget jelentett a szociálisan hátrányos helyzetű fogyasztók részére, amellyel a

bürokráciacsökkentés jegyében további ügyintézési kötelezettségtől mentesítettük a kizárólag locsolási vizet fogyasztókat.

A hivatal adóztatási tevékenységében továbbra is kiemelkedő szerepet kell kapjon az ellenőrzési és feltárási tevékenység, az adóalanyok teljes körére kiterjedő figyelmünk egyik eszközeként. Az így feltárt és elmulasztott adózási kötelezettségek teljesítése nem csak bevételeket eredményezhet, hanem annak jogkövető magatartásra ösztönző, azt erősítő prevenciós hatásával is számolunk. Városunk adófizetőinek adómorálja kifejezetten jónak ítéltető, ez a tevékenység ennek fenntartása miatt sohasem szorulhat háttérbe.

A helyi adórendeletek felülvizsgálata során elsődleges szempont a jogszabályok összhangjának megteremtése, a jogszabályi változásokhoz való igazodás.

Törekednünk kell a helyi adók önkormányzati adóhatóságunk által történő kezelésére és beszedésére, az adóforintok saját bevételeinkként történő megtartására. Az önkormányzati önállóság megkívánja a saját bevételi forrásokat, amely a helyi adóalanyok által teljesített adókötelezettségek helyben történő felhasználására épül. Emiatt fontos erősíteni az adóalanyokban azt a tudatot, hogy az általuk megfizetett adók a város költségvetésében jelentős szereppel bírnak, az a helyi közszolgáltatások ellátásának, fejlesztéseinknek és önkormányzati feladataink ellátásának forrását képezik. A megfogalmazott adópolitika végrehajtása városunk jövőjének záloga. Amennyiben ezt következetesen tudjuk megvalósítani, gazdálkodásunk biztos alapját, városunk tervezhető jövőjét biztosítja.

2.2 Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata költségvetési gazdálkodása

A helyi önkormányzatok autonómiájának kiemelkedően fontos részét képezi az önkormányzatok gazdálkodási, pénzügyi önállósága. Valamennyi helyi önkormányzat saját költségvetés alapján működik, saját bevétellel és önálló vagyonnal rendelkezik, mely az önálló gazdálkodás garanciáját jelenti.

A helyi önkormányzat gazdálkodásának alapja az éves költségvetése, amelyet önkormányzati rendeletben jelentet meg. Az önkormányzat a költségvetése alapján finanszírozza a törvényben meghatározott kötelező, valamint a kötelező feladatai ellátását nem veszélyeztető, önként vállalt feladatait. A feladatok ellátásának forrásait és kiadásait a helyi önkormányzat egységes költségvetési rendelete elkülönítetten tartalmazza. Mivel az önkormányzatok az állami feladatok egy részét helyi szinten látják el, és saját bevételi forrásaik nem elegendőek a feladatok finanszírozásához, ezért a települési önkormányzatok az általános működéshez és az ágazati feladatokhoz kapcsolódó támogatásokat, felhasználási kötöttséggel járó költségvetési támogatásokat, kiegészítő támogatásokat, valamint egyéb központi költségvetési támogatást kapnak a központi költségvetésből.

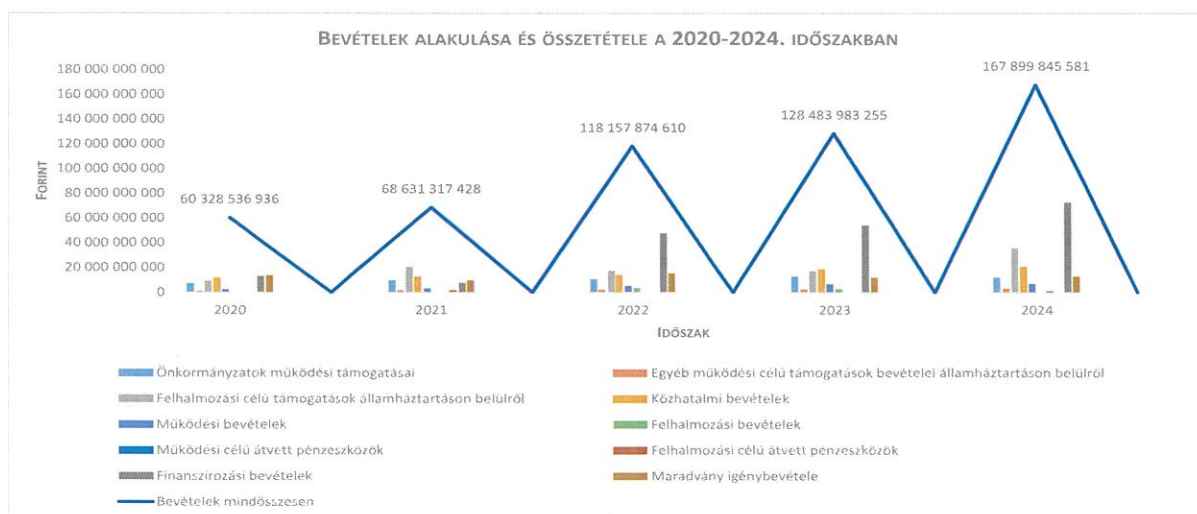
A helyi önkormányzatok önálló gazdálkodásának három fő alapelve:

- a helyi önkormányzatok – a nemzeti gazdaságpolitika keretein belül – saját pénzügyi forrásokra jogosultak (elsősorban az általuk kivethető helyi adók révén),
- a forrásokkal szabadon rendelkezhetnek,
- a pénzügyi forrásoknak a feladatokkal arányban kell állniuk.

2.3 Az Önkormányzat pénzügyi helyzete

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata pénzügyi helyzete évek óta stabil. A költségvetése minden évben kiegyensúlyozott, a mindennapi működéshez nem kényszerül hitelfelvételre. Ezen felül pénzügyi tartalékkal rendelkezik, mely egyrészt fedezetet nyújt váratlan helyzetekre, másrészt biztosítani tudja a további fejlődést, új beruházásokat indíthat, és magas színvonalon tudja ellátni a lakosságot.

BEVÉTELEK

10. ábra: Bevételek alakulása és összetétele 2020-2024.

A bevételek alakulása folyamatosan növekvő tendenciát mutat, melyből az egyik legnagyobb részarányt a helyi adóbevételek teszik ki, ezen belül legjelentősebb az iparűzési adó. A Nyíregyházán székhellyel vagy telephellyel rendelkező vállalkozások nettó árbevételük alapján iparűzési adó fizetésére kötelezettek. A város iparűzési adóból származó bevétele évről-évre ütemesen növekszik köszönhetően a befektetésösztönző folyamatoknak, ami stabilitást és mozgásteret ad a gazdálkodásnak. A költségvetés tervezése során méltán alapozhat az Önkormányzat ezen bevételekre.

Az idegenforgalmi adóbevétel kapcsán is folyamatos emelkedés figyelhető meg. A növekvő turistaforgalom az utóbbi években megvalósult számos látogatócsalogató turisztikai attrakciónak köszönhető.

A közhatalmi bevételekből 2010. évben 6,1 milliárd forint folyt be a város kasszájába, ma a várható összeg 21,9 milliárd forint.

Az önkormányzatok által kötelezően ellátandó feladatok működési kiadásait az Országgyűlés feladatalapú támogatással biztosítja. Ezt a támogatást a helyi önkormányzat éves szinten kizárólag a kötelezően ellátandó feladatainak a kiadásaira fordíthatja, a finanszírozás mértéke az elmúlt időszakban stagnált.

A bevételek között évről-évre meghatározóak az európai uniós és hazai forrásból származó nyertes pályázati támogatások. Bár az évenkénti változás hullámzó, az időszak átlagában ez jelentős bevétele a költségvetésnek.

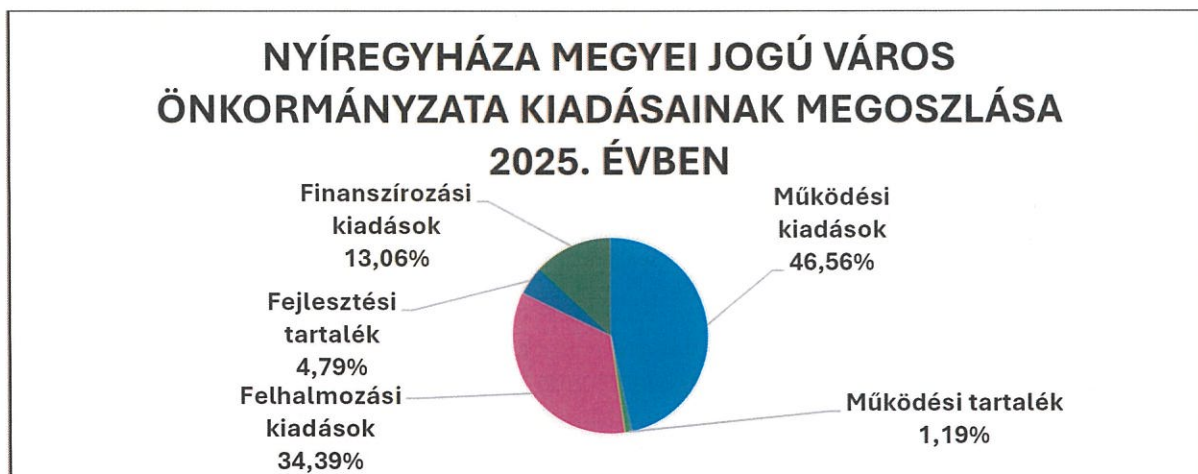
A stabilizálódás felé vezető úton kiemelt szerepe volt, hogy 2012. év után az adósságkonszolidáció keretében a Magyar Állam két ütemben átvállalta az önkormányzatok hitel/kötvény állományának teljes összegét. Az ezt követő évek gazdálkodását jellemzően meghatározta a takarékos, racionális pénzügyi fegyelmezettség, továbbá, hogy már nem nyomasztotta a felhalmozott tetemes adósságállomány terhe. Megvalósult az intézményi rendszer hatékony átstrukturálása, a fenntartói kontroll megerősítése.

Mára a Város eljutott oda, hogy fejlesztési, felújítási feladatait már nem hitelből kell finanszíroznia, hanem a beruházások pályázatokból vagy önkormányzati saját erőből valósulnak meg. A korábbi évekről áthúzódó hitelek 2023. év végén előtörlesztéssel kiegyenlítésre kerültek, így fennálló adóssága nincs az Önkormányzatnak, és az elkövetkező években sem tervez hitelfelvétellel. Az esetleges átmeneti likviditási problémák finanszírozására a számlavezető pénzügyintézetnél 3.000.000.000 Ft keretösszegű folyószámlahitel áll rendelkezésre, melynek felvétele adósságot keletkeztető ügyletet nem eredményez.

A finanszírozási bevételek állományában is visszatükröződik a folyamatos fejlődés. A pénzeszközök és értékpapírok állománya szintén évről – évre nő, mivel a gazdálkodás folyamán kiemelt hangsúly helyeződik az átmenetileg szabad pénzeszközök hasznosítására.

A bevételek terén a jövőben is növekedéssel számolunk a további gazdaságélénkítő és beruházásösztönző folyamatoknak köszönhetően, mind a közhatalmi, mind a felhalmozási célú bevételeket illetően.

KIADÁSOK

11. ábra: Az Önkormányzat kiadásainak megoszlása 2025. évben

A gazdasági program elkészítésekor a kiadások szerkezetének összehasonlítását követően levonható a következtetés, miszerint a működési kiadások teszik ki a költségvetés nagyobb hányadát, ugyanakkor a felhalmozási kiadások nagymértékű részarányt képviselnek.

A működési kiadások között számottevőek a személyi juttatások, a hozzájuk kapcsolódó, munkaadókat terhelő járulékok, a dologi kiadások, illetve az egyéb befizetési kötelezettségek. Itt jelennek meg egyrészt az önkormányzati fenntartású költségvetési intézmények, másrészt az önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok költségvetési kapcsolatai is.

A Város iparűzési adóbevételének ütemes emelkedése azt mutatja, hogy a Város gazdaságpolitikája jó irányba tart. Az egy főre jutó iparűzési adóerő-képesség alapján az Önkormányzat a központi költségvetés felé szolidaritási hozzájárulást köteles teljesíteni, mely a növekvő adóbevétel következtében szintén emelkedő tendenciát mutat. 2025. évben ez az összeg 4.676.423.559 forint.

Az Önkormányzat iparűzési adóerő-képességének alakulása a 2020-2024. időszakban [Ft/fő]				
2020. év	2021. év	2022. év	2023. év	2024. év
50 744	54 788	58 187	65 450	78 356

9. táblázat: Az Önkormányzat iparűzési adóerő-képességének alakulása a 2020-2024. időszakban [Ft/fő]

2025. évtől az érintett önkormányzatok a helyi iparűzési adóbevétel többlet egy részét a Területfejlesztési Alap részére teljesítik, a nettó finanszírozás keretében. A fizetendő összeget az államháztartásért felelős miniszter rendeletben határozza meg. Amennyiben ezen a jogcímen a központi költségvetési törvényben tervezettől több bevétel folyik be az önkormányzatoktól, a többlet a területfejlesztési miniszterrel kötött egyedi megállapodások alapján, támogatásként visszatéríthető az adott önkormányzatoknak, lehetőséget adva a Város és vonzáskörzetének fejlesztésére.

Ezen befizetési kötelezettségek azonban szintén mind azt mutatják, hogy a Város pozitív gazdasági-pénzügyi helyzetben van, hiszen a központi költségvetéshez való hozzájárulás mértéke jövedelemfüggő az önkormányzati rendszerben.

A felhalmozási kiadások között jelennek meg a beruházási, felújítási kiadások. Ezek részarányának emelkedő tendenciája a bevételi oldalon megjelenő pályázati források folyamatos és célszerű felhasználását mutatja.

Az utóbbi években a befektetéseknek kedvező magas jegybanki alapkamat ösztönzőleg hatott a betételhelyezésekre, az Önkormányzat ezzel a lehetőséggel többször élni tudott, ami a finanszírozási kiadások összegének emelkedését eredményezte (értékpapír vásárlás, szabad pénzeszköz betétben történő elhelyezése).

Nyíregyháza töretlenül elkötelezett abban, hogy a kötelező feladatok maradéktalan ellátása mellett az önként vállalt feladatokhoz is biztosítson forrásokat. Az intézmények működése, a feladatellátás az önkormányzat teljes vertikumában folyamatosan biztosított. A kötelező feladatok megfelelő színvonalon kerülnek ellátásra, az önként vállalt feladatok a működés biztonságát nem befolyásolják. Mindezek hozzájárulnak, hogy mind a nyíregyházi lakosok, mind a turisták, mind a befektetők számára vonzó legyen a város.

2.4 Az Önkormányzat gazdálkodását reprezentáló főbb adatok, mutatószámok

Megnevezés	2020. év	2024. év ⁴
A település állandó lakosainak száma (fő, január 1-én)	119 765	116 834
A Közgyűlés tagjainak a száma (fő, december 31-én)	22	22
A Közgyűlés munkáját segítő állandó bizottságok száma (december 31-én)	6	5
A Polgármesteri Hivatalban foglalkoztatott köztisztviselők engedélyezett létszáma (fő, december 31-én)	270	266
A költségvetési intézmények száma december 31-én (db)	14	13
Ebből: gazdasági szervezettel nem rendelkező (db)	11	10
A költségvetési intézményekben foglalkoztatottak engedélyezett létszáma (fő, december 31-én)	1762	1719
Az összes vagyon értéke a december 31-i könyvviteli mérleg szerint (Ft)	202 918 979 641	279 736 786 073
Értékpapírok állománya december 31-én (Ft)	12 000 000 000	8 147 530 000
Pénzeszközök (lekötött bankbetétek, forint- és devizaszámlák állománya december 31-én, Ft)	9 106 581 752	25 491 395 198
Az összes teljesített költségvetési bevétel (Ft)	33 189 516 618	81 802 250 713
Ebből saját bevétel (Ft)	14 331 445 359	28 161 545 154
Ebből helyi adóbevétel (Ft)	11 627 395 689	20 785 423 875
Az egy lakosra jutó költségvetési bevétel (Ft)	277 122	700 158
Az egy lakosra jutó saját bevétel (Ft)	119 663	241 039
Az egy lakosra jutó helyi adóbevétel (Ft)	97 085	177 906
Saját bevétel/Összes költségvetési bevétel aránya (%)	43,2	34,4
Helyi adó bevétel/Összes költségvetési bevétel aránya (%)	35	25,4
Az összes teljesített költségvetési kiadás (Ft)	33 698 388 399	81 107 448 273
Ebből felhalmozási célú költségvetési kiadás (Ft)	11 222 260 553	35 638 080 723
A költségvetési kiadásból a felhalmozási célú költségvetési kiadás aránya (%)	33,3	43,9
Az egy lakosra jutó költségvetési kiadás (Ft)	281 371	694 211
Az egy lakosra jutó teljesített felhalmozási célú költségvetési kiadás (Ft)	93 702	305 032
Kötelezettségek összesen december 31-én (Ft)	5 812 363 180	10 311 303 338
Az egy lakosra jutó kötelezettségállomány december 31-én (Ft)	48 531	88 256
Hitelállomány december 31-én (Ft)	1 071 240 110	0
Adósságszolgálat a saját bevétel arányában (%)	7,5	0

10. táblázat: Az Önkormányzat gazdálkodását reprezentáló főbb adatok, mutatószámok 2020-2024.

⁴ az elemzés időpontjában 2024. évre vonatkozóan részben még nem végleges adatok állnak rendelkezésre

2.5 Az Önkormányzat vagyonmérlege

Forint!

Mérlegsor megnevezése	2020.XII.31.	2024.XII.31. ⁵	Eltérés	Változás %
Immateriális javak	67 119 105	136 587 821	69 468 716	203,5
Tárgyi eszközök	163 162 158 942	218 803 762 703	55 641 603 761	134,1
- ebből: ingatlanok	138 855 610 306	180 963 053 252	42 107 442 946	130,3
beruházások	21 310 100 935	36 873 543 151	15 563 442 216	173,0
Befektetett pénzügyi eszközök	4 996 281 190	8 772 221 190	3 775 940 000	175,6
Koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök	5 652 088 812	6 225 574 246	573 485 434	110,1
Nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök	173 877 648 049	233 938 145 960	60 060 497 911	134,5
Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök	12 038 351 318	8 148 185 520	- 3 890 165 798	67,7
Pénzeszközök	9 739 182 043	25 491 395 198	15 752 213 155	261,7
Követelések	9 549 041 660	12 639 082 866	3 090 041 206	132,4
Egyéb sajátos eszközoldali elszámolások	- 55 330 211	- 893 581 988	- 838 251 777	1 615,0
Aktív időbeli elhatárolások	26 494 464	413 558 517	387 064 053	1 560,9
Eszközök összesen	205 175 387 323	279 736 786 073	74 561 398 750	136,3
Saját tőke	130 112 057 196	134 220 399 610	4 108 342 414	103,2
Kötelezettségek	6 135 670 809	10 311 303 338	4 175 632 529	168,1
Passzív időbeli elhatárolások	68 927 659 318	135 205 083 125	66 277 423 807	196,2
Források összesen	205 175 387 323	279 736 786 073	74 561 398 750	136,3

11. táblázat: Az Önkormányzat vagyonmérlege

Az immateriális javak, ingatlanok, beruházások értékében bekövetkezett nagyarányú növekedés a 2020-2024. évi időszakban megvalósult számos európai uniós és hazai forrású projektnek tudható be. Az Önkormányzat tárgyi eszközeinek értéke több mint 34%-kal növekedett, amely jelentős infrastruktúra-fejlesztést, beruházás-végrehajtást jelent.

A befektetett pénzügyi eszközök növekedése is számottevő emelkedést (~76 %) mutat, amely az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok tőkeemelésének eredménye. Egyrészt kormányzati támogatással (1289/2023. (VII.17.) Korm. határozat értelmében) a Nyírségvíz Zrt. részére 2.500.000.000 forint összegű tőkejuttatás valósult meg. Másrészt Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata 190/2023. (XI.30.) közgyűlési határozattal a Sóstó-Gyógyfürdők Zrt. részére 800.000.000 forint pénzbeli vagyoni hozzájárulással történő ázsziós tőkeemelésről határozott.

A vizsgált időszakokban az értékpapír állományban csökkenés tapasztalható, melynek indoka, hogy a magas kamatkörnyezetre tekintettel az átmenetileg szabad pénzeszközök hasznosítása Önkormányzati Magyar Államkötvény vásárlása helyett lekötött bankbetétekben valósult meg. Ennek hatása a pénzeszközök állományában jelenik meg, amely kiemelkedően jelentősen emelkedett az előző időszakhoz képest. A több szabadon felhasználható forrás lehetőséget biztosít új fejlesztésekre.

A koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök esetében a növekedést az évek folyamán különböző forrásokból megvalósuló – elsősorban az ivóvíz állományhoz kapcsolódó – beruházások aktiválása eredményezi.

A kötelezettség állomány közel 70 %-os növekedést mutat, de ebben jelentkezik – a projektek nagyarányú megvalósításával összefüggő szállítói kötelezettség mellett – a Déli Ipari Park fejlesztésére kapott 2.466.330.846 forint visszatérítendő támogatás összege, valamint az állami támogatások megelőlegezése is, melyet jogszabályi előírások következtében a kötelezettségek között kell szerepeltetni.

⁵ az elemzés időpontjában 2024. évre vonatkozóan részben még nem végleges adatok állnak rendelkezésre

3 GAZDASÁGFEJLESZTÉS

3.1 Gazdaságfejlesztés eredményei

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a 2019. évben egyhangúlag elfogadta a város Befektetésösztönzési Stratégiáját, melyben célként szerepelt többek között a kialakítható ipari területek fejlesztése. Ezen cél elérése érdekében, az elmúlt években, több ütemben összesen 192 milliárd Ft összegű támogatásban részesítette a Magyar Kormány a Nyíregyházi Ipari Park fejlesztését, amelyből 152 milliárd Ft esetében Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a kedvezményezett, melyből adódóan az önkormányzat koordinálja az ipari park fejlesztését.

A Nyíregyház Ipari Park területi bővítése több ütemben valósult meg. A 2023. év végéig a meglévő 130 hektáros Ipari Park közvetlen szomszédságában 640 hektárnyi fejlesztési/befektetési terület került kialakítása, mely 2024. év második felében további 176 hektárral bővült, így jelenleg egy körülbelül 940 hektáros ipari területről beszélünk. A 640 hektáros fejlesztési terület teljes egészében önkormányzati tulajdonban van, azokat szinte teljes egészében adás-vétel útján szerezte meg az említett, összesen 192 milliárd Ft összegű támogatás egy részéből.

A város ipari fejlődése országos és nemzetközi elismerést is kiváltott. A Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve a Nemzeti Befektetési Ügynökség 2020. évben „Az Év Ipari Parkja díjat” a Nyíregyházi Ipari Parknak ítélte oda. Továbbá a világ egyik vezető gazdasági tematikájú újságja a Financial Times közvetlen külföldi tőkebefektetésekkel (Foreign Direct Investment:FDI) foglalkozó divíziója hirdeti meg a „A jövő globális városai” (Global Cities of The Future) versenyét. Az FDI Intelligence magazin 2021. év február-márciusi számában ismertetett eredmények alapján a közvetlen külföldi tőkebefektetésekkel kapcsolatos stratégia „feltörekvő városok” kategóriájában (FDI Strategy Rising Cities) Nyíregyháza a harmadik helyezést érte el.

3.2 Befektetésösztönzés

A 2025-2029. évi időszakban tovább folytatódik az ipari park bővítése, amelynek eredményeként további 816 hektárral növekszik a terület. Az önkormányzat elkötelezett a befektetésösztönzés és a helyi gazdaság fejlesztése mellett, kiemelt figyelmet fordítva a magas hozzáadott értéket képviselő iparágak bevonására és a fenntartható ipari működés kialakítására. Az infrastrukturális fejlesztések – beleértve az úthálózat korszerűsítését, az ipari és logisztikai létesítmények kiépítését, valamint a zöld technológiák alkalmazását – biztosítják, hogy Nyíregyháza továbbra is versenyképes és vonzó célpont maradjon a hazai és nemzetközi befektetők számára. Az elmúlt években az Önkormányzat több, mint 800 hektárral bővítette a meglévő Nyíregyházi Ipari Parkot, melyből több, mint 200 hektár már a beruházók valósítják meg fejlesztéseiket. A fennmaradó területek vonatkozásában cél az új, a város gazdaságába illeszkedő cégek bevonása és így a területek értékesítése a beruházók irányába.

A befektetésösztönzéssel összefüggő feladatok koordinálásában, valamint kapcsolódó feladatok megvalósításában az Önkormányzat 100 %-os tulajdonában álló Nyíregyházi Ingatlanfejlesztő Kft. vesz részt.

3.2.1 Új befektetők

Nyíregyháza városvezetése kiemelt figyelmet fordít a gazdaságfejlesztésre és a befektetés-ösztönzésre, melyek révén erősíti versenyképességét és munkahelyeket teremt. 2019. évben befektetés-ösztönzési stratégiát dolgoztak ki, létrehoztak egy dedikált gazdaságfejlesztési szervezetet, valamint szoros együttműködést alakítottak ki a Nemzeti Befektetési Ügynökséggel (HIPA). Az eredmények jól láthatók: folyamatosan érkeznek új befektetők, és jelentős ipari fejlesztések valósulnak meg a térségben.

A 640 hektáros fejlesztési terület befektetői:

- A dél-koreai W-Scope 2022. év júniusában jelentette be új, 720 millió EUR értékű beruházását, melynek keretében szeparátorfilm gyárat hoznak létre egy 80 hektár nagyságú területen. A fejlesztés eredményeként 1200 munkahelyet teremtenek.

- A német Boysen Csoport 2023. év januárjában jelentette be, hogy 150 millió EUR értékű beruházás keretében, 400 munkahelyet teremtve Nyíregyházán építi fel a debreceni BMW gyár kiszolgálására akkumulátor takaró-tartólemez üzemét egy 16,5 hektáros területen.
- A kínai Sunwoda 2023. év júliusában jelentette be, hogy első európai Li-Ion akkumulátorgyártó üzemét Nyíregyházán valósítja meg egy 245 millió euró értékű kezdeti beruházással, amely a teljes befektetési volumen tekintetében közel 1,5 milliárd euró értékűre növekedik a jövőben. A fejlesztést egy közel 100 hektáros területen valósítja meg több mint ezer munkahelyet teremtve.
 - A gyár energiaellátását megújuló forrásokból biztosítják, míg a vízigény 90 %-át tisztított szennyvíz tovább tisztításával előállított ipari víz felhasználásával tervezik fedezni, amelyet hűtő- és technológiai vízként alkalmaznak, ezzel csökkentve az ipari ivóvízfelhasználást és védve a helyi vízbázisokat.
 - A vállalat vállalta, hogy az iparágban használt egyes anyagok, például, kobalt és nikkel kibocsátását a magyar jogszabályoknál is szigorúbb határértékek szerint szabályozza. Ennek érdekében a Sunwoda Elérhető Legjobb Technológiát (BAT) telepít az új üzembe, biztosítva ezzel a környezetbarát és hatékony gyártási folyamatokat.
- Az MCE csoport több, mint 30 éve van jelen Nyíregyházán. A linzi székhelyű vállalat 2024. év februárjában jelentette be, hogy az ipari parkban építi fel új gyártóegységét egy 11 hektáros területen, amellyel 60-100 munkahelyet teremt a már meglévők mellé. Jelenleg a beruházás előkészítése zajlik.

A meglévő „rég” ipari parkon belüli fejlesztések

- Quantum cég Svédországból, a bezárt Electrolux 127 hektáros részét vásárolta meg, amely cég elektromos hőszivattyút fog gyártani 2024. év második felétől, ezzel biztosítva a zöld átállást. A környezettudatos gyártás épít a volt dolgozókra és a helyi szakképzett munkaerőre. A gyár célja, hogy az EU legnagyobb gyára legyen.

3.2.2 Nyíregyházán jelen lévő cégek fejlesztései

Nyíregyházán nemcsak a külföldi befektetők, hanem számos helyi vállalkozás is fejlesztett és bővített az elmúlt önkormányzati ciklusban, ami szintén hozzájárul a város gazdaságának erősödéséhez.

A Hübner csoport 1997. évben alapította meg nyíregyházi telephelyét, amely mára a vállalat egyik legjelentősebb egységévé vált, több mint 850 munkavállalót foglalkoztatva. 2020. évben a Hübner-H Gumi- és Műanyagipari Kft. egy nagyszabású, 3,4 milliárd forintos beruházás keretében továbbfejlesztette nyíregyházi járműipari gyártóüzemét, amely világszínvonalú technológiával működik. A fejlesztés során egy 8600 négyzetméteres új gyárcsarnok épült, amely hozzájárult a gyártókapacitás növeléséhez és 125 új munkahely létrehozásához.

Az Industrial Electric Bau Kft. immár 18 éve aktív szereplője a villamos- és gépészeti piacnak, és 100 %-ban magyar tulajdonban áll. Tevékenységi köre kiterjed a villamosipari kivitelezésre, a gyártósorok tervezésére, valamint egyedi gépek gyártására. 2020. évben a vállalat kapacitásbővítő fejlesztését a magyar kormány 29 millió forinttal támogatta, amely egy 41,6 millió forint összértékű beruházás részeként valósult meg, elsősorban új gépek és berendezések beszerzésével.

A Nyír-Lift Kft. 1990. évben alakult, kezdetben kizárólag felvonó-berendezések tervezésével, gyártásával, szerelésével és karbantartásával foglalkozott.

A vállalat 2021. évben nagyszabású fejlesztést jelentett be, amelynek első ütemében új telephelyet hozott létre a Nyíregyházi Ipari Parkban. A beruházás részeként egy 2500 négyzetméteres gyártócsarnokot épített nettó 748,7 millió forint értékben és előrejelzéseik szerint négy éven belül több mint 50 új munkahelyet teremtenek.

Az első ütem részeként a cég egy hektáron alakított ki egy lemezmezmunkáló üzemet, amelyet a régi telephely gépeivel szereltek fel. A piaci igényekhez igazodva azonban a vállalat profilbővítésbe kezdett.

A lemezmegmunkálás területén egyre növekvő bér munka-igény miatt úgy döntöttek, hogy elindítják harmadik üzletágukat, a KTL felületkezelést.

A második ütemű beruházás 2025. évben kezdődött a Nyíregyházi Déli Ipari Parkban, amelynek keretében 2,2 hektáron egy 5000 négyzetméteres gyártócsarnokot, 1200 négyzetméternyi irodahelyiséget és további 1200 négyzetméternyi raktárkapacitást alakítottak ki. Emellett parkolókat és tárolási lehetőségeket létesítettek, valamint korszerű robotizált élhajtó gépeket, automata rendszerrel felszerelt lézervágó és stanc kombigépeket szereztek be. Az összességében csaknem négymilliárd forint értékű fejlesztésnek köszönhetően a cég létszáma folyamatosan bővült: míg a beruházás kezdetén 75 fővel működtek, 2022. évre már 110 munkatársat foglalkoztattak. Az üzem teljes beindításával, a gyártás felfuttatásával és új partnerek bevonásával céljuk, hogy mielőbb elérjék a 150 fős létszámot.

A LEGO Manufacturing Kft. 2021. évben jelentette be egy 53 milliárd forintos fejlesztési program elindítását, amelynek eredményeként a nyíregyházi gyár területe 72 000 négyzetméterrel bővült. A beruházás első üteme 2022. évben zárult le, ennek köszönhetően 250 új munkahely jött létre, miközben a gyártó- és raktározási kapacitás is jelentősen növekedett.

A vállalat a fenntarthatóságot is szem előtt tartotta: 2021. évben telepítette első nagyméretű napelemparkját, amely körülbelül 1000 háztartás energiaigényének megfelelő tiszta energiával látja el az üzemet.

A teljes fejlesztés befejezése 2023. évre megvalósult, amelynek eredményeként a gyár fröccsöntő kapacitása 50%-kal, csomagolási kapacitása pedig 30%-kal bővült.

A LEGO Manufacturing Kft. 2023. évben további fejlesztéseket jelentett be, amelyek során új csomagolóegységekkel, raktárterületekkel, adminisztratív épületekkel és egyéb kiegészítő létesítményekkel bővítik a gyárat. A folyamatos újrabefektetések révén a létesítmény területe 2025. évre az eredeti méret több mint kétszeresére, 262 000 négyzetméterre bővül.

A Gabriel-Chemie Hungária Kft., amely közel két évtizede működik Nyíregyházán, újabb fejlesztésbe kezdett a Nyíregyházi Ipari Parkban található gyáregységében. A gyárbővítés a tervek szerint 2024. év őszére befejeződik, és ennek keretében a gyártócsarnok és a raktár csarnok területe 2 100-2 200 m²-rel megnövekedett. Ezen kívül egy új, kétszintes irodaépület is épült 400 m²-en, közvetlenül a meglévő csarnok szomszédságában. A több mint 4 millió eurós beruházás révén a cég nemcsak kapacitásainak növelésére, hanem várhatóan 50-70 új munkahely létrehozására is sor kerül. A cég mesterkeverékeket gyárt, és a fejlesztés a gyártási folyamatok hatékonyságát is elősegíti.

A fémszerkezet-gyártással foglalkozó magyar DSC2000 Kft. évek óta jelen van Nyíregyházán. Jelenlegi telephelyét, alkalmazkodva a modern üzleti és termelési kihívásokhoz, több mint 300 millió forintos Európai Unió támogatás keretében festőműhellyel bővítette. Az új, 500 négyzetméteres üzemnek köszönhetően a vállalat 71 munkahelyet megőrzött, és ezen kívül 10 új állást is teremtett.

Az osztrák székhelyű MCE cég nyíregyházi leányvállalata 1989-es alapítása óta az acélipar meghatározó szereplőjeként már 144 hídépítési projektben vett részt.

A 2025. évben a Nyíregyházi Déli Ipari Parkban induló zöldberuházás értéke megközelíthetőleg 40-50 millió euró. A fejlesztés 11,3 hektárnyi területen indul el tervezetten, a megnövekedett kapacitáshoz szükséges létszám mintegy 60-100 fővel fog emelkedni. Az MCE Nyíregyháza Kft. a fejlesztés eredményeként megvalósuló új telephelyén tovább folytatja út-, vasúti- és gyalogos hidak, valamint cső- és kábelhidak, illetve egyéb igényes, hegesztett acélszerkezetek gyártását.

A CallComm Zrt. a magyar kormány támogatásával 100 új munkahelyet teremtett Nyíregyházán, ezzel tovább növelve munkavállalóinak létszámát. A vállalat egy nagyszabású, egymilliárd forintos informatikai fejlesztést valósított meg, amelyhez 300 millió forintos állami hozzájárulást kapott. A beruházás révén a cég modern irodákba költözött, ahol 283 munkatárs számára biztosítanak korszerű munkakörnyezetet és képzési lehetőségeket, elősegítve ezzel szakmai fejlődésüket és munkaerő-piaci versenyképességüket.

3.2.3 Nyíregyházi Iparfejlesztési Alap

Nyíregyházán jelentős mérföldkőnek számít az 5,5 milliárd forintos iparfejlesztési alap létrehozása, amely új munkahelyteremtő termelő-szolgáltató beruházásokat és fejlesztéseket támogat. Az alap finanszírozásában az MFB Invest Zrt. 5 milliárd forinttal vesz részt, míg a fennmaradó 500 millió forintot Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata és a XID Befektetési Zrt. egyenlő arányban biztosítja. Az iparfejlesztési alap kezelője a XANGA Magántőkealap-kezelő Zrt.

A Nyíregyházi Iparfejlesztési Alap portfóliójába tartozó NYIA RISING Kft. közel 4 milliárd forintos befektetéssel kezdte meg a Multifunkciós termelő és logisztikai inkubátor első ütemének megvalósítását a Nyíregyházi Déli Ipari Parkban. A város, mint befektetési helyszín vonzerejét több tényező erősíti: kedvező földrajzi elhelyezkedése, a közös fejlesztési célok, az ipari parkok korszerű infrastruktúrája, a jól képzett munkaerő, valamint a tradicionális képzések és a magas színvonalú tudásháttér.

Az új beruházás célja, hogy a már jelen lévő és a jövőben érkező termelő és logisztikai vállalatok számára modern, a növekvő kapacitásigényeknek megfelelő infrastruktúrát biztosítson. A tervezés során kiemelt figyelmet fordítottak a fenntarthatóságra, amely a városvezetés számára is alapvető elvárás minden új befektetővel szemben.

A fejlesztés első ütemében egy 18.000 négyzetméteres inkubátorcsarnokból közel 7000 négyzetméter készül el, amely 2025. év elejére éri el a shell and core állapotot. Ez lehetővé teszi, hogy a betelepülő bérleti megkezdjék a technológiai transzfert és elindítsák termelési tevékenységüket.

A következő években a 15 hektáros fejlesztési területen a XANGA csoport további ütemekben tervezi ipari és logisztikai létesítmények megvalósítását, több tízezer négyzetméteres alapterülettel és 10 milliárd forintot meghaladó befektetési volumenben.

3.3 Ipari Park fejlesztés

3.3.1 A folyamatban lévő fejlesztés

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata 2023. év elején megkezdte a Nyíregyházi Déli Ipari Park infrastruktúra-fejlesztésének tervezését, amely közel 192 milliárd forint állami támogatásból, három ütemben valósul meg

3.3.1.1 Az I. ütemű fejlesztés

Az I. ütem vonatkozásában a Tervező 2023. év nyarán szállította az engedélyes és kiviteli terveket, melyekre a Kivitelezési szerződések az Önkormányzat 2024. év elején írta alá. Az I. ütem kivitelezése során megépül az új ~640 hektáros ipari park feltáró úthálózata, gyalog és kerékpárút, a közműsávokban húzódó szükséges közművekkel, úgy, mint a víz-, szennyvíz-, távközlési-, közvilágítási-, kamerarendszer hálózatok. Az ipari szennyvíz minőségének felügyeletére szolgáló monitoring állomás is létesül. Áthelyezésre kerül az ipari parkot keresztülszelő Nyírjestői folyás, illetve megvalósul a záportározó kibővítése, valamint az Asszonylaposi szivárgó jó karba helyezése, mely a megvalósuló útvíztelenítésre szolgáló árkok és így a területre hulló csapadék befogadója lesz. Az önkormányzati fejlesztéseken túlmenően az OPUS Tigáz Zrt. kiépítette a gázelosztóhálózatot, valamint az OPUS Titász Zrt. létrehozta a Nyírjes alállomás nevű 132/22 kV alállomását az ipari park keleti oldalán. Az áramhálózat kiépítésének 1. fázisa a 27 MVA kapacitás biztosításához a 22 kV középfeszültségű földkábel megvalósult 2023. év végére, ezzel is biztosítva a már jelen lévő befektetők ideiglenes vagy végleges energiaellátását.

3.3.1.2 A II. ütemű fejlesztés

Az infrastruktúra fejlesztés II. ütemének engedélyes és kiviteli tervei elkészültek, 2025. év elején megindításra kerül a kivitelező kiválasztásra irányuló közbeszerzés és 2025. év közepén várhatóan megkezdődhet a kivitelezés is. A II. ütemben tervezett ipari parki közműudvar is kiépítésre kerül, benne a városüzemeltetési feladatokat ellátó NyírVV Kft. telephelyével, illetve az ipari parki szennyvíztisztító telep és szürkevíz nyomásfokozó rendszer, amely jelentős mértékben csökkenti az ipari szereplők ivóvíz

felhasználását. Az ipari parki út, gyalog és kerékpárút hálózat is kiépül és bővül. Kicsatlakozás épül az ipari parkból nyugati irányba a 4925.j. útra, illetve északkeleti irányban Nagyszállásról is megközelíthető lesz az ipari park. Kiépül a KKV park létrehozásához szükséges út- és közműhálózat, valamint a Sunwoda telek keleti oldalán is feltáró út létesül. Tovább épül a gyalog és kerékpárút a Nagykállói úton Butyka településtől, illetve az I. ütemben megépülő W-Scope nyugati feltáró út melletti kerékpárút becsatlakoztatásra kerül az M3 autópálya alatti átvezetéssel az északi oldali kerékpárút hálózatba. Megépül a 2-es jelű záportározó. Kiépítésre kerülnek a víz és szennyvíz, valamint ipari víz távvezetékek, illetve a többek között lakossági ivóvízellátás biztonságát növelő vízkivételi rendszerek fejlesztése. A háttérfejlesztések során Paszabon, Ibrányban, Kótajban, illetve a Nyírtelki vízműtelepen, továbbá Nyíregyházán a Tó utcai Nyírségvíz ivóvíztelephelyen és a II. sz. szennyvíztelepen naperőművek telepítése történik, illetve ezen víztisztítótelepek technológiai fejlesztése. A nyíregyházi II.sz. szennyvíztisztító telepen kiépítésre kerül a IV. fokozatú tisztítás. Ennek segítségével lehetővé válik az ipari víz előállítása, melyet távvezetékekkel juttat el az ipari parkba a Nyírségvíz Zrt. Megtörténik a Simai-főfolyás mederrendezése.

3.3.1.3 A III. ütemű fejlesztés

A III. ütem engedélyes és kiviteli tervei 2025. év közepére kerülnek leszállításra, melyek elkészülését követően elindulhat a kapcsolódó közbeszerzés előkészítése és kiírása.

A III. ütemben az ipari park megközelítése érdekében megépül az Oláhréti út, mely segítségével Butyka település tehermentesülhet az ipari forgalom alól. A már jelenlévő befektetők igényeinek figyelembevételével megtervezésre kerül a közösségi közlekedés, ezzel összefüggésben kialakulnak a szükséges buszöblök. A felszín alatti vízkészlet kímélése okán létesítésre kerül egy paszabi felszíni vízkivételi mű és víztisztító telep. Megvalósul a paszabi és a Tó utcai vízműtelep összekötése távvezetékekkel, valamint a Tó utcai vízműtelep további fejlesztése is tervezett. A felszíni vízkivétel megvalósulásával az ipari park lecsatlakoztatásra kerül a lakossági ivóvízhálózatról és kizárólag a felszíni vízellátás lesz lehetséges, természetesen a II. ütemben megvalósuló ipari szűrkevízellátás mellett. A csapadékvíz helybeni szikkasztásos vízviszatartásának elősegítése érdekében megvalósul az ipari parkban a 3-as jelű víztározó. A teljes ipari parki növénytelepítések megvalósulnak, illetve a tervezett öntözőrendszerek is kiépítésre kerülnek. Előirányzott a közműudvarban a szennyvíztisztító telep további fejlesztése is.

3.3.1.4 A jövőbeni fejlesztési lehetőségek

A Kormány rendeleteinek értelmében további 176 hektárnyi terület minősült át nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű státuszba, illetve kijelölésre került, mint beruházási célterület. Az Önkormányzat számára jelentős befektetésösztönzési lehetőség egy ilyen méretű egybefüggő kizárható terület, mely alapot biztosíthat nagyobb beruházás fogadására.

A kapcsolódó határozat értelmében állami beruházásokra kerül sor az ipari park fejlesztésével összefüggésben, melyek között felújításra kerül a 4925. j. út fennmaradó szakasza is, mellyel együtt kerékpárút is tervezett. Tervezési fázisban van továbbá egy új közvetlen, teljes értékű M3 autópálya csomópont létesítése az ipari park keleti oldalán. Tervezési szerződés került aláírásra az Építési és Közlekedési Minisztérium megbízásából egy közvetlen 4-es sz. főútra történő kicsatlakozáshoz. Az I. ütemű fejlesztésben a Nagykállói út felújítás és a II. ütemben megépülő kerékpárút folytatódik Nyíregyháza körzethatárán kívül is, Nagykállóig, ugyancsak állami beruházásként. A 113-as számú vasútvonal részleges villamosítása is tervezett, valamint az ipari park északi oldalán egy konténer terminál is megvalósul. A 113-as vasút fejlesztésével összefüggésben megvalósul egy külön szintű átvezetés a Simai út és a Debreceni út között, a vasútvonal felett. Tervezett a 4-es számú főút bevezető szakaszának kapacitásbővítő vizsgálata.

3.3.2 Környezeti monitoring rendszer

Az Önkormányzat a Nyíregyházi Ipari Park fejlesztése során kiemelt figyelmet fordít a környezetvédelmi és fenntarthatósági elvárásoknak való megfelelésre, és Komplex Fenntarthatósági Intézkedési Keretrendszert kíván létrehozni. Ennek részeként kiépítésre kerül a monitoring rendszer, amely a

szennyvíz, talajvíz, csapadékvíz és levegőtisztaság folyamatos ellenőrzését biztosítja. Az ipari park közterületein üzemeltetett mintavételi pontok a gyárak szennyvíz kibocsátásának, valamint a talaj- és csapadékvizek állapotának rendszeres vizsgálatát szolgálják. A mintavételek laboreredményei összevethetők az alapállapot felmérésekkel. A szennyvízkibocsátási pontok folyamatos ellenőrzése a szennyvíztisztító telepek kockázatainak csökkentését célozza. A vizsgálati eredményekről időszakos jelentések készülnek, melyeket a lakosság számára elérhetővé tesznek. A rendszer része egy automata levegőminőség mérőállomás, melynek mérési eredményei szintén társadalmasításra fognak kerülni.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város megbízásából az alábbi dokumentumok készültek el:

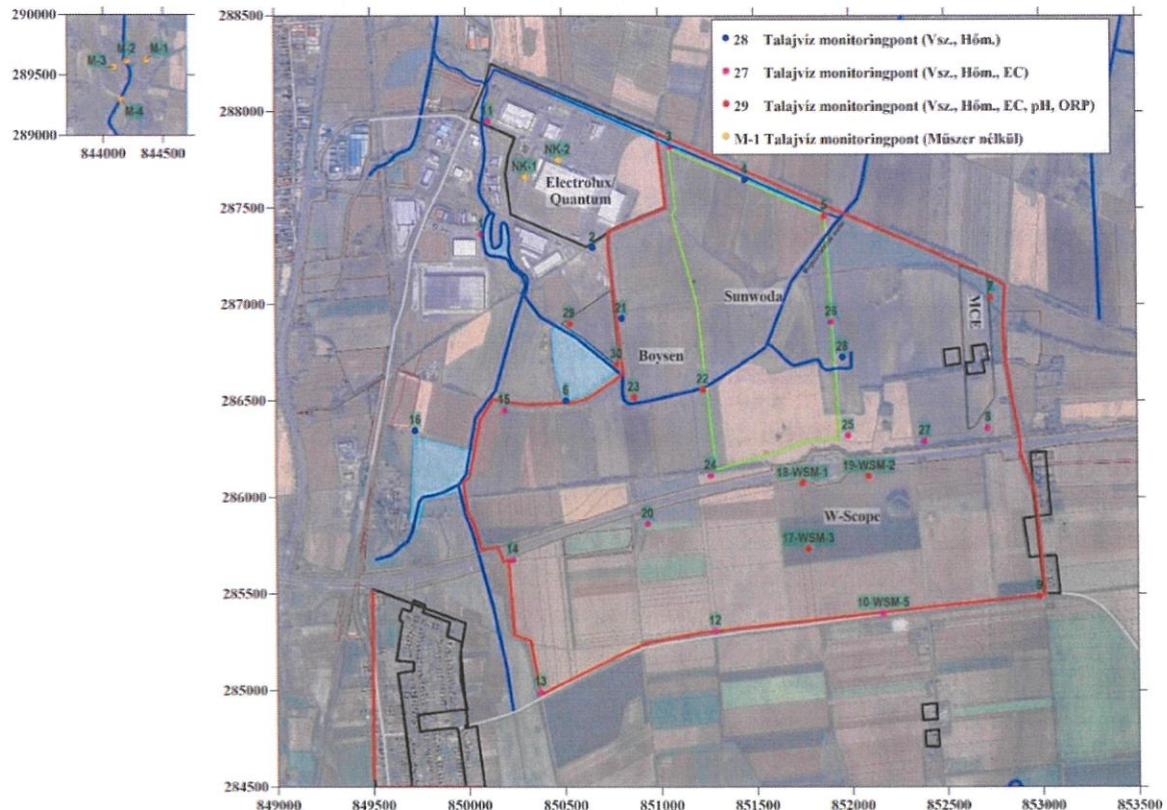
- 2022. év májusában az Ipari Park kialakítására vonatkozó Előzetes Vizsgálati Dokumentáció (EVD),
- 2022. év április-május során a Nyíregyháza külterületi, 323+100 hektár nagyságú terület talaj- és talajvízszennyezettséggel kapcsolatos alapállapot-felmérése.

Továbbá 2024. évben megkezdődött a levegőminőségi alapállapot felmérése, amely várhatóan 2025. évben lezárul.

Ezek a dokumentumok fontos alapot szolgáltatnak a környezetvédelmi és fenntarthatósági elvárásoknak való megfelelés biztosításához, amelyeket a fejlesztés során figyelembe kell venni.

Talajvíz (felszín alatti víz)

A talajvízmonitoring egyik kiemelt célja a folyamatosan változó talajvízdomborzatnak és az ennek következtében időről időre változó irányú és sebességű talajvízszivárgásoknak a követése, amire egy talajvízszint-figyelő kutakból álló rendszer létesítése tervezett. A kutakba a talajvízszintek alakulását folyamatosan rögzítő és egy központba továbbító mérőműszer telepítése tervezett, amivel gyakorlatilag tetszőleges gyakorisággal lehet vizsgálni a talajvízadó mennyiségi állapotát.

12. ábra Talajvízmonitoring rendszer mérőhálózat koncepciója

Szennyvíz monitoring

Az ipari területen keletkezett szennyvizek az ipari termelés során keletkezett majd előtisztított technológiai szennyvízből, illetve kommunális szennyvízből adódnak. Az ipari szennyvíz kibocsátó ellenőrzését első mintavételi pontként már az ipari park közcsatornájába történő belépés előtti utolsó akna szolgálja, amelynél a már keveredett teljes, gyárból/üzemből kilépő szennyvízáram monitorozható. A szennyvízmonitoring további pontjai az ipari parki közcsatorna közműudvari szennyvíztisztító telep előtti központi átemelőnél, valamint a közműudvari szennyvíztisztító telep tisztított szennyvíz végátemelőjénél kerül kialakításra.

Csapadékvíz

Az ipari területen összegyűjtött csapadékvizek (elsősorban a tetőfelületekről összegyűjtött csapadékvizek) monitorozása is tervezett. Mintavételezés a gyár telephelyén belüli belső zárt és fedett csapadékvíz tározóból a csapadékcsatornába történő átemelést megelőzően történik, mely csapadékvíz minőségi ellenőrzését követően kerülhet bevezetésre a közterületi gyűjtőhálózatba.

Felszíni víz

A rendszer kiegészítő elemét képezi a felszíni vízrendszerek (tavak és csatornák) részleges monitoringja. Az ipari park területén már meglévő és a kettő még kialakítandó tározó, illetve az újonnan megvalósuló Nyírjes-tói vízfolyás áthelyezett medrének állapotvizsgálatát szükséges elvégezni.

Levegőminőség (immisszió) monitoring

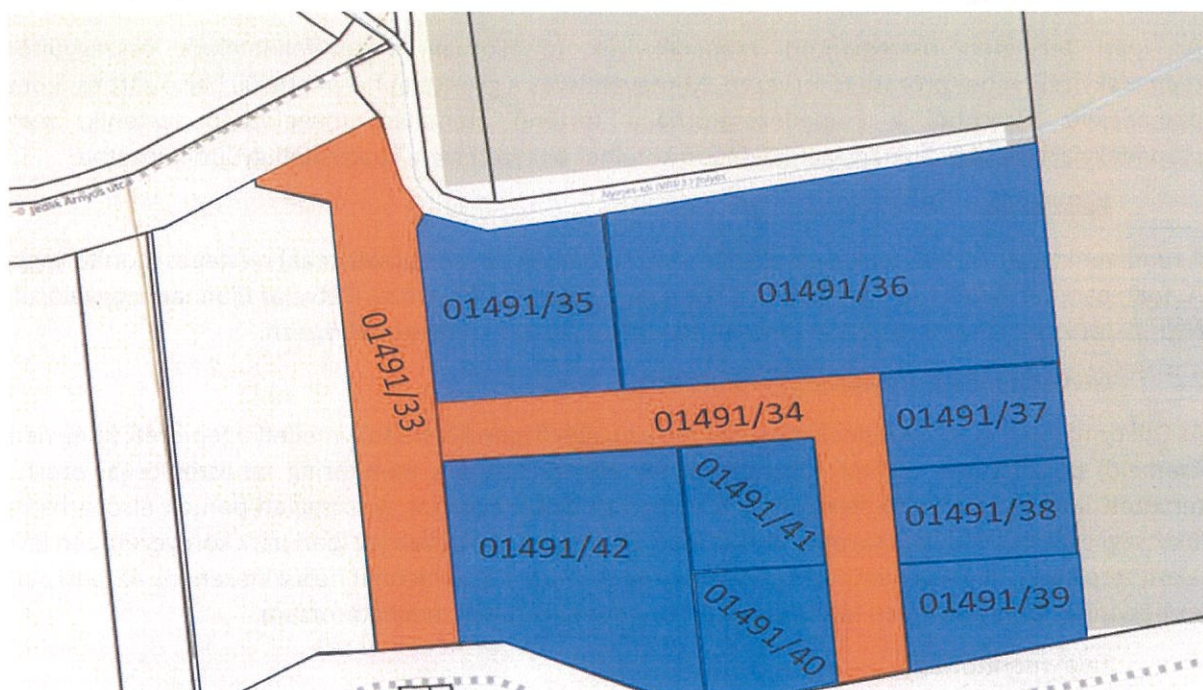
Az Önkormányzat célkitűzéseinek megfelelően a meglévő ipari kibocsátók mellett a tervezett (még nem üzemelő) beruházások várható kibocsátásainak ellenőrzése is a monitoring rendszer célja, ezért a tervezett ipari kibocsátások felmérését is elvégzi az Önkormányzat. A vizsgálati pontok elsősorban a lakossági egészségvédelem szempontjából kiemelten fontos helyeken (az ipari park környezetében lévő lakott területek), illetve a monitoring tevékenység szempontjából kiemelt helyszíneken (pl. az ipari park középpontja, a meglévő ipari létesítmények közelében) kerültek meghatározásra.

Talaj monitoring

A talaj szennyeződése két módon képzelhető el. Egyfelől lehetséges, hogy a területen valamilyen havária esemény történik, mely során a folyamatokban részt vevő komponensek vagy azok egy része közvetlenül a talajra jutnak. Másfelől a légkörbe jutó komponensek a levegőből a talajfelszínre kiülepednek, esetleg azokat a csapadék magába oldja, vagy csak az esőcseppeken keresztül a talajra juttatja. A talajok állapotának ellenőrzését, monitoringját a felszín közeli képződmények sűrű, legfeljebb éves gyakoriságú mintavételezésével lehet elvégezni. A mintavétel tervezett gyakorisága 0,25 m mélységben 1 éves, 0,5 m mélységben 3 éves, 1 m mélységben 6 éves.

3.3.3 KKV park

Az Ipari Park súlypontjában alakította ki az Önkormányzat a kis-és középvállalkozások számára kiejánlható, úgynevezett KKV parkot, ezzel is tovább erősítve a helyi KKV szektort. Az Önkormányzat célja, hogy a helyi vállalkozásoknak lehetőséget biztosítson a betelepülő multik közelében létrehozni új telephelyeiket és így jelentős versenyelőnyre telessenek szert, mint beszállítók. Az Önkormányzat az ipari park fejlesztésének II. ütemében fogja megvalósítani a feltáró utat (mellékelt ábrán narancssárga színnel jelölt), illetve a szükséges közműveket, melyeket már 2026 nyarán használatba vehet a betelepülő vállalat. A KKV parkban kialakult 5 darab 1 hektáros, 1 darab 2 hektáros, 1 darab 3 hektáros, illetve a legnagyobb 5 hektáros telek.

13. ábra KKV park kialakítása

14. ábra KKV park elhelyezkedése az ipari parkban

3.4 Komplex Beszállítói Program

A korábbi években történt tudatos tervezés és munka eredményeképp több külföldi gyökerű nagyvállalat is Nyíregyházát választotta nagyberuházása helyszínéül. Ezen beruházások megvalósulásából nem csak a jövőbeli munkavállalók és az önkormányzat profitálhat, de a városunkban jelen lévő vállalkozások is. Az ide érkező nagyvállalatok egyes részfeladataik elvégzéséhez vagy a gyártáshoz és működéshez szükséges félkész vagy késztermékek beszerzéséhez szállítókat keresnek. Egy komplex szállítói program segítheti a városi gazdasági szereplők hosszútávú üzleti kapcsolatának létrejöttét és a potenciális nagyvállalati vevők követelményeinek való hosszú távú megfelelést.

A helyi kis- és középvállalkozások (KKV-k) igényeinek mélyebb megismerése érdekében folyamatos kapcsolatot tart fenn a város a helyi vállalkozásokkal, melyek kulcsfontosságú fejlesztési területeket határozhatnak meg, például infrastrukturális fejlesztések, képzési lehetőségek vagy logisztikai kérdések tekintetében.

A város támogatásával és a vállalkozások közötti kapcsolatok erősödésével a már meglévő és új vállalkozások felkészülhetnek a jelen és a jövő kihívásaira és a potenciális nagyvállalati vevők által támasztott követelményekre például a HR-menedzsment, pénzügyi tervezés, folyamatoptimalizálás és digitalizáció területén.

3.5 Fiatalok vonzása és megtartása program

Nyíregyházán az ország más hasonló méretű településeihez viszonyítva kevésbé jellemző, de ugyanakkor városunkra is igaz, hogy a lakosságon belül a fiatal munkaképes korú népesség aránya folyamatosan csökken. Ez új kihívások elé állítja mind a közszférát, mind pedig az üzleti szektort, vállalkozásmérettől függetlenül.

A városunk számára fontos, hogy pontos képet kapjon arról, miért és hová távoznak a helyi fiatalok, valamint hatékony eszközökkel segítse és sarkallja őket visszatérésükben és beilleszkedésükben. A "Nyíregyháza Hazavár" interaktív kapcsolattartási csatorna, támogatja a tehetséges fiatalok városhoz való kötődését, amelyen keresztül a résztvevő fiatalok hiteles és naprakész információka kaphatnak a várost érintő témákban, valamint véleményüket és fejlesztési ötleteiket is megoszthatják városunkkal.

Tovább erősítheti a városról kialakult pozitív képet a helyi sikerek bemutatása, amelyek a Nyíregyházán maradásra vagy ide költözésre sarkallhatja a fiatalokat és növelheti a vállalkozói kedvet. Ennek keretében sikeres helyi vállalkozások és azok sikerhez vezető útját érdemes megismernie a városunkhoz kötődő korábbi, jelenlegi és potenciális lakosoknak.

A városba költözők gyors és hatékony beilleszkedésének támogatása is kiemelt célja Nyíregyházának a program részeként. Ennek érdekében városunk a fontos és tudni érdemes információk átadásával is szeretné segíteni az új lakosok kezdeti hónapjait, éveit. Ezen információk hosszú távon is segíthetik a mindennapi életet és ügyintézését Nyíregyházán és segítheti a városhoz tartozás érzésének erősítését.

A fiatal tehetségek támogatásának erősítése érdekében a következő években egy ösztöndíjprogram elindításának lehetősége kerül megvizsgálásra, beleértve annak koncepcióját és potenciális finanszírozási forrásait. A program megvalósításának ütemezése a későbbiekben kerül pontosításra, a rendelkezésre álló erőforrások és prioritások függvényében.

A Komplex szállítói- és a Fiatalok vonzása és megtartása programelemek tervezésében és koordinációjában az Önkormányzat 100 %-os tulajdonában lévő Nyíregyházi Ipari Park Nonprofit Kft. vesz részt. Cél továbbá egy akcióterv készítése a lehetséges programelemek részletes kidolgozására vonatkozóan, mely tervezetten 2025. év végéig készül el.

4 VÁROSFEJLESZTÉS

4.1 Városfejlesztés eredményei

Az előző időszakra elfogadott gazdasági programban vállalt városfejlesztéssel kapcsolatos célkitűzések, amelyek megjelentek az önkormányzat pályázati tevékenységében is, azaz a közlekedési feltételek további javítása – infrastruktúra fejlesztése teljesülését alátámasztják az elmúlt években megvalósult beruházások.

Történelmi pillanatnak lehetnek tanúi a nagykörút bezárásánál, 40 éve vártak a nyíregyháziak arra, hogy a város belső körgyűrűje összeérjen, amely 2023. év decemberében hivatalosan is átadásra került a közlekedők részére és így teljes lett a nagykörút.

Poros földutakból új szilárd útburkolattal kiépített utcák száma is jelentős volt. A város területén az önkormányzati tulajdonban lévő úthálózat szilárd burkolattal rendelkező aránya 2010. évben 41,3 % volt, amit a 2013. év óta folyamatosan és tudatosan véghez vitt fejlesztésekkel sikerült 2024. év végére 52,2 %-ra emelni. 2013-2024. év között a város területén 132 új utat sikerült megépíteni több mint 49 km hosszban, ami jelentős előrelépést jelentett. Kiépült a Fenyő utca, Hajlás utca és Fözde utca, az Árbóc utca, Búvár utca, Horgony utca, Íjász utca, Gerely utca, Vitorlás utca, Hatház utca, Hadobás sor és a Thököly utca - Törzs utca összekötő szakasza. A lakók komfortérzete és életkörülményeinek javítása érdekében szintén szilárd útburkolat kiépítésére került sor a Hegedű utca - Tallér köz, Szamóca utca, Szamos utca, Ereszalja utca, Szarka utca, Meggyfa utca, Gömb utca, Sátor utca, Acél utca, Apadó utca esetében is. Lakossági igények és kérelmek alapján szilárd útburkolatot kapott a Fenyő utca (Kerítés u. és Fenyő u. között), Futó köz, Füredi utca és Gömb utca összekötő, Gyűrű utca I. ütem, Hadik utca és Bolyai tér, Jó utca, Kacagó utca, Lengő utca I. ütem, Levél köz, Makay I. utca I. ütem, Muskotály köz, Pompás utca, Seregély utca és a Tiszalöki út is. Külterületi helyi közutak esetében is sor került szilárd útburkolat kiépítésére Mátyásbokor és Csernyikbokor utcákon.

A belvárosba vezető fontos, nagy forgalmat lebonyolító útfelújítások, mint a Hunyadi utca, a Luther utca és a Debreceni út, mellett megújult a Szent István utca, a Szarvas utca, a Széchenyi utca, a Bessenyei és Benczúr Gyula tereket határoló utak burkolata, a Kollégium utca, a Sugár utca, az Aranykalász sor és a Derkovits utca burkolata is. Szélesítésre került a Szélsőbokori út, szabványos gyalogos járda épült a teljes szakaszon és kerékpárforgalmi létesítmény biztosítja a kerékpárosok közlekedését. Megújult a Korányi Frigyes utca a Kosbor utcától a Sóstóhegyi útig. A megnövekedett tehergépjármű forgalom biztonságos levezetése érdekében felújításra került az Ipari Park megközelítését is biztosító Rozsátszőlő bekötőt (Nyugati 1. utca/Déli Ipari Park bekötőt).

A biztonságos közlekedési feltételek megteremtése érdekében csomópontok fejlesztésére is sor került. Így megépült a Belső körút – László utca jelzőlámpás csomópont, a Tiszavasvári út–Derkovits utca jelzőlámpás csomópont, a Korányi Frigyes utca–Csaló köz körforgalmú csomópont, a Tiszavasvári út–Szélsőbokori út körforgalmú csomópont, a Kállói út–Tünde utca körforgalmú csomópont, a Család utca–Szalag utca körforgalmú csomópont és a Család utca–Belső körút körforgalmú csomópont.

A nagykörút bezárásával összefüggésben megvalósult a 4. sz. főút Budapest–Debrecen–Záhony elsőrendű főút, Debreceni út–Váci Mihály utca jelzőlámpás csomópont átépítése, a Móricz Zsigmond utca–Szarvas utca jelzőlámpás csomópont, a Móricz Zsigmond utca–Toldi utca jelzőlámpás csomópont, a Móricz Zsigmond utca–Simai út (3317. j. összekötő út) jelzőlámpás csomópont, a Huszár sor utca (3317. j. összekötő út)–Damjanich utca jelzőlámpás csomópont és az Arany János utcai–Állomás téri jelzőlámpás csomópont összehangolása is. Az előző gazdasági program által lefedett időszak alatt így összesen 13 db csomópont épült át, vagy került újonnan kiépítésre.

A fentebb felsorolt beruházásokkal összefüggésben szükség szerint a gyalogos közlekedési felületek is felújításra, a hiányzó járdaszakaszok kiépítésre kerültek a gyalogosok biztonságos közlekedési feltételeinek megteremtése érdekében és akadálymentesítés is több helyszínen megvalósult. A 4. sz.

főút (Budapest-Debrecen-Záhony) 278+563 km szelvényében található csomópontban a főúton gyalogos átkelőhely létesítésére, autóbusz öböl átépítésére, gyalog- és kerékpárút építésére is sor került.

A város kerékpárforgalmi hálózata is fejlődött, amely esetében kiemelendő a nagykörút bezárásával a teljes szakaszon megépült gyalog- és kerékpárút.

A Fazekas János tér 15. szám előtti zöldterületen a lakók parkolási nehézségeinek kiküszöbölése érdekében 39 db új parkoló és 1 db mozgáskorlátozottak számára kialakított parkoló került kiépítésre.

Barnamezős beruházként a Tiszavasvári út északi oldalán található volt laktanya terület rehabilitációjára került sor. A megújult területen 1 streetball/futball vegyes használatú pálya, 1 ping-pong asztal, szabadtéri fitness park, futó-, gyaloglóköri, mászószobor került kialakításra, kihelyezésre. Az intenzív zöldfelületen záportározó elhelyezésére is sor került, amely a teljes tervezési terület északi részén (a Tiszavasvári úttól északra) keletkező csapadékvíz elvezetését/kezelését szolgálja. A terület sportpályákkal nem borított részein sűrű faültetés valósult meg, hogy a sportpályák zöldfelülettől mentes területeinek a sivatagságát a terület egyéb részeinek a sűrű növényesítése kompenzálja. A mezítlábas ösvény (Kneipp burkolat) színesíti a szabadidős tevékenységek palettáját. Az ösvényen mezítlábasan végig sétálva kipróbálhatók a különböző burkolatok. A területen továbbá egymás mellett 2 kutyafuttató került elhelyezésre a kis- és nagytermetű kutyák számára. Mosdóépület kialakítása és utcabútorok, parkberendezések beszerzése is történt jelen projekt keretében. A területen továbbá 18 kamerából álló térfigyelő kamerarendszer került kiépítésre.

Zöldmezős beruházás keretében sikerült megmenteni az enyészettől egy impozáns régi épületet a Bocskai utcán.

Infrastrukturális fejlesztésként 32 db rádiós távirányítású intelligens gyalogos hangosbeszélő fejlesztése valósult meg a vakok és gyengénlátók biztonságosabb közlekedésének érdekében.

A korábbi gazdasági programot megelőző időszakban beszerzésre került 41 db CNG meghajtású autóbusz és kiépítésre került az autóbuszok üzemanyag ellátását biztosító CNG töltőállomás. A korábbi gazdasági program időszaka alatt kialakításra került egy új, modern helyi autóbuszok üzemeltetést biztosító autóbusz telephely és a helyi közösségi közlekedés vonalhálózata és menetrendje is teljesen megújult, melynek finomhangolása folyamatos.

A csapadékvíz-elvezető rendszer fejlesztése is egy tudatos, tervezett, többlépcsős folyamat. Ezen fejlesztési folyamat részeként megvalósult az Alma utca (Málna utca–Rezeda utca közötti szakasz), Kökény utca és Csemete utca (mindkét utca esetében záportározóval), Nyulas-tó csatorna (új befogadóval), Igrice (VIII/1) mellékág a Berenát utcától északra eső szakasza (mederburkolás 280 és mederkotrás 1200 méter hosszban) és a Korong utca (575 méteren) csapadékvíz elvezetésének kiépítése/korszerűsítése. A Színház utcán 2022. évre befejeződött a meglévő, erősen elkorrodálódott, és sok helyen szerkezetileg meggyengült beton csőcsatorna cseréje bő 529 méteren, egy kombinált torkolati műtárggyal. A Kéményseprő utca csapadékvíz-elvezető rendszerének kiépítése két szakaszra bontva zárult 2023. év végén. Az útépítések során, amennyiben a talaj adottságai is engedték, a víz keretirányelvnek megfelelően a csapadékvíz helyben tartása szikkasztással történő elvezetéssel került megoldásra.

A Kossuth utca-Sarkantyú utca által határolt területen a csapadékvíz elvezető csatornarendszer kapacitás bővítése érdekében öt darab, föld alá telepített, összesen 311 m³ térfogat kapacitású záportározó került elhelyezésre, a befolyó csapadékvíz ideiglenes tárolása céljából, amíg a vízáramlat levonul, és csatornarendszer többi része ki nem ürül.

Nyíregyháza az elmúlt időszakban számos olyan célkitűzést valósított meg, amelyek a biodiverzitást és az élőhelyek megőrzését, valamint növelését célozták. A város önkormányzata a beruházások során folyamatosan arra törekedett, hogy a zöldfelületek és a növényzet védelme érdekében minimálisra csökkentse azok megszüntetését. Mindezek mellett kiemelt figyelem fordult az új zöldterületek kialakítására, valamint a fák ültetésére, figyelembe véve a terület adta lehetőségeket. A város fásítási

programja különösen fontos szerepet játszott a biodiverzitás növelésében, hozzájárulva a fenntartható városfejlesztéshez.

A városban megjelent a Lime a világ vezető mikromobilitás-szolgáltatója, amely összeköti az embereket és a helyszíneket egy egészségesebb, tisztább és élhetőbb város létrehozása érdekében, biztosítva az autózás alternatíváját. A közösségi autókölcsönzés és kerékpárkölcsönzés a város méretére való tekintettel és arra, hogy ezen szolgáltatás üzleti és gazdasági alapon működik, még nem található meg.

A fent bemutatott városfejlesztési eredmények alapján megállapítható, hogy a korábbi gazdasági program célkitűzései megjelentek az önkormányzat pályázati tevékenységében.

A megvalósult és a város egész területére kiterjedő fejlesztések mennyisége bizonyítja, hogy városfejlesztés tekintetében irreális célok nem kerültek meghatározásra.

4.2 Tervezett fejlesztések, pályázatok

A területfejlesztési célok között továbbra is szerepelnek a közlekedésbiztonságot javító beruházások, kerékpáros-barát fejlesztések, meglévő utak és járdák fejlesztése, csapadékvíz elvezető rendszerek kiépítése és rekonstrukciója és a zöld felületek fejlesztése. Ezen célok eléréséhez jelentősen hozzájárul az, hogy a 2021–2027 programozási időszakra vonatkozó Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP PLUSZ) keretén belül Nyíregyháza MJV részére a TOP PLUSZ 52.797.957.792 Ft forráskeretet határozott meg.

A városlakók komfortérzetének és biztonságos közlekedésének megteremtése tervezett a Pető utcán, a Csongor utcán, a Napkelte utcán és a Tagló utcán a szilárd útburkolat kiépítésével. Az útépitésekkel egy időben az útburkolat csapadékvíz elvezetését biztosító létesítmények kiépítése szintén tervezett.

Nagy forgalmat levezető, a város közlekedésében kiemelt szereppel rendelkező útburkolatok felújítása szintén a célok között szerepel. Így megújulhat a Vay Ádám körút (Vasvári Pál utca – Hunyadi utca között), a Korányi Frigyes utca (Ferenc krt – Kosbor utca között), a Sóstóhegyi út (Korányi Frigyes utca – Mogyoró utca között), a Kossuth utca (Vay Ádám krt. – Dohány utca között), a Tölgyes utca, az Alma utca (Tünde utca – Bazsalikom utca között) és a Malom utca (Bessenyei tér – Toldi utca között). Ide tartozik a Kossuth utca és Sóstói út, valamint a Ferenc körút és Erdő sor burkolatának átépítése, felújítása, amely során a burkolat szélesítésre kerül, többlet forgalmi sávok kerülnek kialakításra, megteremtve a biztonságos és folyamatos közlekedést. A leromlott állapotú lakóutcák felújítása és a lakók közlekedési feltételeinek javítása tervezett a Hajdú utca – szalag utca által lehatárolt területen, az Alkotmány utcában (Honvéd u. – Rózsa u. között), a Honvéd utcában, a Laktanya téren, a Maláta utcában, a Nádor utcában, a Róka utcában (Honvéd u. - Rózsa u. között), a Serház utcában, a Szilfa utcában, a Szántó Kovács János utcában, a Csillag közben, a Csillag utcában, a Kéz utcában, a Róka zugban és a Rózsa utcában.

Céljaink között szerepel a Kosbor utca – 4. sz. főút (Pazonyi út) közötti szakaszán jelenleg hiányzó kerékpárforgalmi létesítmény kialakítása, így a hálózati szakadási pont megszüntetése. Nagyszállás kerékpárral történő biztonságos megközelíthetőségének megteremtése szintén egy fontos célkitűzés, így a Csárda utcán meglévő kerékpárforgalmi létesítmény folytatásaként kerékpárforgalmi létesítmény kiépítése tervezett a 4911. jelű összekötő út észak-keleti oldalán vezetve Nagyszállás, Arató utcáig. A biztonságos kerékpározhatóság és egységes hálózat megteremtése érdekében a kertvárost és a belvárost összekötő Mezőzombor – Nyíregyháza MÁV vasútvonalat és a Nyíregyháza – Záhony MÁV kétvágányú vasútvonalat áthidaló 36. sz. főút felüljárón keresztül jelenleg meglévő szakadási pont megszüntetése tervezett a Varsó utca és Derkovits utca között kiépítendő kerékpárforgalmi létesítménnyel.

A 2025-2030 Gazdasági Program keretében a biodiverzitás növelése továbbra is kiemelt prioritás marad, különös figyelmet fordítva a zöldfelületek fejlesztésére. Ennek érdekében a Fazekas János tér, a Szent Flórián tér, a Bujtosi városliget, a Bernstein Béla tér, valamint a Kiserdő területén zöldfelület-fejlesztési és fásítási programok tervezettek. E lépések elősegítik a városi élőhelyek megőrzését és a biodiverzitás növekedését, hozzájárulva Nyíregyháza fenntartható fejlődéséhez.

A belterületek védelmét és az éghajlat változás eredményeként jelentkező csapadékmennyiségek elvezetése a Kertvárosi csatorna, a Csalóközi csatorna, a Szőlő utca, az Egres köz és Csobolyó utca, a Kossuth utca, valamint a Törzs utca csapadékelvezető fejlesztések megvalósításával tervezett.

A fentiekben felsorolt fejlesztések forrását a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP PLUSZ) adja. A forrás biztosításáról Kormányhatározat rendelkezik, azonban a források még nem állnak rendelkezésre. Az Önkormányzat viszont 2025. március 31-ig a TOP PLUSZ forrásának nagy részét pályázat formájában benyújtja a Magyar Kormány irányába, ezzel lehetőségét teremtve és mindent megtevé a fejlesztések megvalósításának érdekében.

A célok között szerepelnek továbbá a város teljes közlekedését befolyásoló fejlesztések is, mint az Északi elkerülő út kiépítése a Nyugati és a Keleti elkerülő utak közötti külső körgyűrű részeként, amely a Nyírszőlősi úti körforgalomból induló, és a Nyíregyháza, Keleti elkerülő út és 4-es sz. főút csomópontjába érkező, 2x1 sávós, főúti paraméterekkel fog rendelkezni. A Debrecen, Keleti elkerülő út és Nyíregyháza, 4-es sz.- főút M3-as autópálya csomópont négysávós felvezető szakasza között 2x2 sávós, főúti paraméterekkel rendelkező úgynevezett 4-es számú főút négy nyomúsításával célunk a két jelentős gazdasági szereppel bíró település között emelt sebességű főúti szakasz megvalósulása. A város bevezető útjainak egyik fontos szakasza a Tokaji út, amely esetében Nyíregyháza, KGST piac (Kopogó utca észak) és Nagykörút közötti szakaszának 2x2 sávósítása tervezett a 100-as számú vasútvonal alatt történő külön szintű közúti átvezetés megvalósításával együttesen. A Debrecen (vá. kiz.) - Nyíregyháza (vá. kiz.) közötti 100-as számú vasútvonal 160 km/h-s sebességre történő átépítése.

Nyíregyháza Vasútállomás Intermodális Csomópont fejlesztésével célunk az átszállási kapcsolatok erősítése, a helyi- és helyközi autóbuszos közszolgáltatás, valamint a vasúti személyszállítás között akadálymentes, gyors, egyben korszerű átszállási kapcsolatok mielőbbi kiépítésének segítése.

A Déli Ipari park fejlesztésének önkormányzatot érintő beruházásai közül az I. ütem keretében Közműudvar, körbejáró utak, gyalog-kerékpárutak, szükség szerint közúti csomópontok, valamint közvilágítás, IT és kamera hálózat, víz- és szennyvízellátó hálózat, valamint csapadékvíz-elvezető létesítmények kiépítése, bővítése valósul meg. Az I. építési ütem kivitelezése 2025. II. negyedévében lezárul. A II. építési ütem keretében az I. ütemben még nem feltétlen szükséges, ugyanakkor a befektetési terület ütemezett betelepüléséhez igazodó további közműhálózati elemek (mint például ivóvíz, szennyvíz, szűrkevíz távvezetékek és kapcsolódó kiszolgáló elemek, építmények, létesítmények) tervezése megtörtént. Szintén elkészültek az ÉKM-es beruházásokkal összehangolt elemként megtervezésre kerülő további közúti (mint például a Nagyszállási úti bekötő út kiépítése, országos közúti csomópont létesítésével a 4911. jelű összekötő úton) és gyalog-kerékpárúti hálózat elemek is, azokat az I. ütemben elfogadott koncepció szerint segítő, kiszolgáló infrastruktúra megtervezésével együttesen. A III. építési ütem keretében az I. és II. ütemben még nem feltétlen szükséges, ugyanakkor a befektetési terület ütemezett betelepüléséhez további közműhálózati elemek (mint például Paszab Felszíni Vízkivételi Mű, illetve a korábban elfogadott koncepció szerinti további segítő, kiszolgáló infrastruktúra elemek) tervezése folyamatban van. Az ÉKM-es beruházásokkal összehangolt elemként folyamatban van a W-SCOPE keleti úthoz délről csatlakozó, 4-es számú főút irányába kapcsolatot biztosító úgynevezett Oláhréti út 2x1 sávós kiépítésének tervezése, a régi 4925. j. ök. úttal párhuzamosan tervezett kerékpárút átvezetési lehetőségének biztosításával együttesen. Célunk a III. Építési ütemben megtervezésre kerülő létesítmények engedélyeztetése, majd a kivitelezési munkák közbeszerzésének lefolytatása, és a megtervezett létesítmények mielőbbi megvalósítása.

A Déli Ipari park közvetlen autópályáról történő megközelítését fogja biztosítani a jelenleg tervezés alatt lévő, M3 autópálya 230+488 km szelvényében 1 darab új, teljes értékű külön szintű autópálya csomópont.

Jelenleg folyamatban van a régi 4925. jelű út (Debreceni út és Butykai utca) teljes szakaszán a burkolat megerősítésének és szélesítésének a tervezése, párhuzamos kerékpárút létesítésével együttesen. Szintén tervezés alatt van a régi 49146. jelű út (Nagykállói utca) burkolat megerősítésének és szélesítésének a tervezése, Nyíregyháza közigazgatási határától 4912. jelű Újfehértó-Nagykálló

összekötő út, Nagykálló település belterületi szakaszán található csomópontjáig. Így a teljes régi 4925., és a régi 49146. jelű összekötő utak burkolatának felújítása, azok megerősítése megtörténhet. A projektelelem megvalósításával, a régi 4925. és 49146. jelű összekötő utak mentén teljes hosszban megvalósulhat az ipari park megközelítését segítő kerékpárút hálózat is.

Nyíregyháza Déli Ipari Park fejlesztésével összefüggésben, elkészült a vasúti közlekedési kapcsolatok fejlesztésére vonatkozó Megvalósíthatósági Tanulmány. A Tanulmány rögzíti például a 113-as számú vasútvonal helyben történő átépítésének, villamosításának, a 113-as sz. vasútvonaltól északra konténer terminál és átrakó létesítésének, a 100-as számú vasútvonallal Debrecen irányába úgynevezett „Delta” vágány II. ütemű létesítésének, valamint a Simai úti szintbeni átjáró helyett, vasút feletti közúti különbsztű keresztezés kialakításának szükségességét, a jelenlegi jelentős zárva tartásra, valamint a várható vasúti forgalomnövekedésre figyelemmel. Célunk, a Megvalósíthatósági Tanulmányban említett projektelemelek (modulok) mielőbbi megvalósításának segítése, a szükséges Engedélyezési és Kiviteli tervek rendelkezésre állásában történő aktív közreműködéssel, valamint a kivitelezés előkészítésben, és annak megkezdésében, végrehajtásában történő támogató részvétellel.

Jelenleg folyamatban van a 4-es számú főút Szolnok-Debrecen-Nyíregyháza-Záhony vasútvonal különbsztű keresztezésével ipari parkba történő bekötési lehetőségek és a 4-es számú főút (Debreceni út) Metró csomópont és Nagykörút közötti szakasz kapacitásbővítő fejlesztési lehetőségeinek Tanulmánytervi vizsgálata.

2025. évben a Tokaji úti Vásártér mögött található, önkormányzati tulajdonú területen erdősítést tervezünk. A Sirály-rét egy része „ex lege” védett terület. A Hortobágyi Nemzeti Park, mint természetvédelmi kezelő hozzájárult ahhoz, hogy a védett területek környezetében az önkormányzat erdőtelepítést végezzen. A tervezési terület földrajzi helye, elhelyezkedése alapján elegyes kemény lombos, elegyes kocsányos tölgyes és elegyes mézgás égeres célállományú erdő létesítése tervezett. Az erdősítésnek fontos szerepe van a város északi védőerdő zónájának kialakulásában. A projekt célja az erdősültség arányának növelése a fenntarthatóság szem előtt tartásával. A növényzet felülvizsgálata, a helyszíni adottságokhoz és a természetvédelmi előírásokhoz alkalmazkodó fás szárú növények összetételének és telepítése az „ex lege” védett természeti terület védelmének biztosításával történik. A tervezett erdőtelepítés legfontosabb célja a védett területek védelme, a későbbiekben, az állomány megerősödése után lehetőség nyílik az erdő rekreációs hasznosítására is. Az erdősítés kb. 20 hektár területet érint korai juhar, magyar kőris, gyertyán, madárcseresznye, közönséges nyír, kislevelű hárs, ezüsthárs, tatárjuhar és mézgás éger alkalmazásával. A teljes tervezési területet vizsgálva nagyságrendileg 100 000 db erdészeti csemete kerül elültetésre.

5 SZOCIÁLIS TERÜLET

5.1 A korábbi gazdasági program értékelése

5.1.1 Szociális és gyermekjóléti ellátás

A 2020-2024. év közötti időszakban bekövetkezett események - a világjárvány, a szomszédos országban kitört háború okozta menekültválság, valamint az energiaválság - a szociális és gyermekjóléti ellátások rendszerét különösen érintette. A Szociális Osztály és az általa koordinált intézmények valamennyi szolgáltatása folyamatosan működött (étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátások fogyatékos, demens, pszichiátriai, szenvedélybetegek részére-, támogató szolgáltatás, közösségi ellátás, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás, átmeneti elhelyezések), ugyanakkor emellett azonnali intézkedéseket igénylő, nem tervezett feladatok elvégzése vált szükségessé.

Pandémia

A világjárvány miatt keletkezett többlet feladatok közül kiemelve néhányat:

- az intézményrendszer működésének azonnali átszervezése a veszélyhelyzet idejére (szociális alapellátások, egészségügyi ellátás, nappali ellátások),
- segítségnyújtás a 70. életévet betöltött személyek részére (bevásárlás, gyógyszerkiváltás stb.),
- tartós karantén kialakítása a nem nyíregyházi, de itt rekedt, vagy ide szállított személyek elhelyezésére,
- a karanténban levők ellátása, étkeztetése,
- a bentlakásos intézményekben látogatási tilalom elrendelése, maszk és vitamin juttatás, izoláció, folyamatos szűrés, fertőtlenítés, higiénés szabályok szigorú betartása az intézményekben,
- tesztelések, védőoltások megszervezése a munkavállalók és az ellátottak részére,
- oltási regisztráció érvényességéhez kapcsolódó telefonos tájékoztatás,
- adminisztratív segítségnyújtás a háziorvosi ellátás részére, önkéntes munka a kórházban,
- fogyatékkal élők, pszichés problémákkal küzdők részére speciális szolgáltatások biztosítása,
- speciális szabályozás helyi rendeleti úton a pénzbeli és természetbeni ellátások vonatkozásában, különösen a személyes kontaktussal járó új kérelmek benyújtása, időszakos felülvizsgálatok lefolytatása, valamint a méltányossági ápolási díj kapcsán az ápolási-gondozási szükséglet vizsgálata - vonatkozásában különleges intézkedések bevezetése,
- kibővített intézményi és szünidei gyermekétkeztetés (pl. energiaválság miatt meghosszabbított téli szünetben),
- Humanitárius Csoport alakítása, tevékenységének koordinálása, humanitárius segítségnyújtás megszervezése (pl. gyógyszeradomány a testvérvárosok részére, szállás, étkezés biztosítása a menekültek részére stb.).

Az ellátórendszer helyt állt a krízishelyzetekben, a lakossági igények kielégítésében. A szociális és gyermekjóléti alap és szakellátásokat biztosító intézményi háttér (személyi és tárgyi feltételek) folyamatosan rendelkezésre állt. A többletfeladatok ellátásához szükséges feltételek biztosítottak voltak.

Intézmények fejlesztése, felújítása, pályázatok

Az intézményi székhelyek és telephelyek infrastrukturális fejlesztése folyamatos volt 2020-2024. év között is, amelyhez elsősorban (de nem kizárólag) a TOP pályázati forrás lehetőségét használta fel az Önkormányzat. Az elmúlt 5 évben a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény 9 bölcsődéje újult meg és 2 új bölcsőde jött létre (a Nyíregyháza, Honvéd u. 2. és a Kollégium u. 59.szám alatt). Megújultak a Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ nappali ellátást nyújtó intézményei, új intézményként jött létre a Nappali Ellátó Centrum a Nyíregyháza, Őz u. 16. szám

alatt, ahol több alapszolgáltatás érhető el a város lakossága számára. A Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ Május 1. téren található telephelye tűzesetben megkárosult, amely épületnek a felújítása, helyreállítása megtörtént. Az önkormányzat a beruházásokhoz 319 957 e Ft saját forrást biztosított és a TOP pályázati forrásokból összesen 1 395 227 e Ft összegű támogatást vett igénybe.

Az infrastrukturális fejlesztések mellett a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások területén különböző programok valósultak meg, amelyek a szolgáltatások fejlődését, szakmai tartalmának változását is eredményezik. Kiemeljük a „Közösen a kiútért” TOP-6.9.1-16-NY1-2017-00001 azonosítószámú pályázatot, amely az Integrált Településfejlesztési Stratégiában kijelölt akcióterületen valósult meg. Az akcióterület magába foglalta a volt Keleti lakótelepet és a Huszár lakótelepet. A pályázat célja, hogy a város leszakadó és leszakadással veszélyeztetett területein élők közösségi és egyéni szintű társadalmi integrációját segítse, melynek eredményeként a hátrányos helyzetű emberek életlehetőségei javulnak.

A pályázat párhuzamosan haladt a TOP-6.7.1-16-NY1-2017-00001 Szociális városrehabilitáció Nyíregyháza szegregált területein elnevezésű projekttel. Az Önkormányzat hosszú évek óta folytatja a szegregáció megszüntetésére, illetve a szegregátum-jelleg mérséklésére irányuló tevékenységeit. A népszámlálási adatok bizonyítják a tevékenység helyes irányát: egy szegregátum megszűnt, a meglevő szegregátumok területén a lakosság szám csökkent, és javultak az egyéb mutatók (iskolázottság, foglalkoztatási mutatók, a lakások jellemzői).

Települési támogatások

A pénzbeli és természetbeni ellátások területén az elmúlt 5 évben a jól bevált, ismert támogatások mellé több új ellátás került bevezetésre, igazodva a lakossági szükségletekhez. A különböző új típusú ellátások a letelepedést (első lakáshoz jutók támogatása), a lakhatást (rezsiköltség-támogatás), a gyermekek ellátását (kelengyetámogatás, étkezési térítési díj támogatás, iskoláztatási támogatás), illetve egyéb szükségletek kielégítését (különös méltánylást érdemlő élethelyzetbe került személyek részére nyújtott támogatás) segítik. A támogatások jogosultsági feltételei a korábbiakhoz hasonló módon helyi rendeletben kerültek szabályozásra.

A korábbi gazdasági programban megfogalmazott feladatnak - mely szerint „minden rendelkezésre álló eszközzel segítenünk kell a rászoruló helyzetén, ha kell új támogatási formákat kell életre hívni, hogy Városunkban ne maradjon senki ellátás nélkül” – eleget tettünk a széles körű támogató és szolgáltató rendszer fenntartásával. A krízis ellenére nem csökkentettük, hanem folyamatosan fejlesztettük az ellátások és szolgáltatások rendszerét.

A szociális kiadásokra fordított összeg 2020-2023	
Év	Szociális kiadás összesen (Ft)
2020	522.742.497
2021	547.803.852
2022	608.689.334
2023	613.405.758
2024	618.245.008

12. táblázat: A szociális kiadásokra fordított összeg 2020-2023. Forrás: saját szerkesztés

Az adatokból látszik, hogy a szociális kiadásokra fordított összeg az önkormányzat költségvetésében folyamatosan növekszik. A kiadások között a pénzbeli és természetbeni ellátások mellett a különböző támogatások, szolgáltatások költségei jelennek meg.

Koncepció, program

Szolgáltatástervezési koncepcióval rendelkezik a város, amely 2024. évben felülvizsgálatra került. A dokumentum tartalmazza az elmúlt évek infrastrukturális és szakmai fejlesztéseit.⁶

A 2022-2027. évekre szóló helyi esélyegyenlőségi programot 2022. évben készítette el az Önkormányzat, amely 2024. évben került felülvizsgálatra. A program szükségessége: települési önkormányzat pályázati úton odaítélt támogatásban csak akkor részesülhet, ha megfelelő, hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal rendelkezik.

5.1.2 Egészségügyi alapellátás

2020-2024. év között az egészségügyi alapellátásban rendszerszintű változások történtek. 2023. év január 1. napjától a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében kizárólag az alapellátáshoz kapcsolódó fogorvosi ügyeleti ellátásról gondoskodik, szemben a jogszabály korábbi állapotával, ahol ezen ellátási forma mellett felnőtt- és gyermekorvosi ügyeleti ellátás biztosítása is megtalálható volt. Ezen két ügyeleti ellátási formáról 2023. év március 1. napjától az állami mentőszolgálat gondoskodik. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata az egészségügyi alapellátással kapcsolatos feladatait az általa fenntartott intézményen, az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóságon keresztül biztosította. Az intézményt jelentősen érintette az a változás is, amely szerint a védőnői ellátás körében foglalkoztatott személy tekintetében a munkáltatói jogokat 2023. év július 1-től az az irányító vármegyei intézmény gyakorolja, amely területileg illetékes az érintett védőnői körzet vonatkozásában. Ez a változás az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság foglalkoztatotti állományának közel 70%-át érinti, ezek a dolgozók a vármegyei kórházhoz kerültek át. Ez a nagymértékű változás indokoltá tette az intézmény további működésének, struktúrájának gazdaságossági szempontból történő felülvizsgálatát, racionalizálását, így 2023. év szeptember 1. napjától az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság beolvadt a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központba, mely intézmény a Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ nevet kapta.

Az egészségügyi alapellátást érintő változással járt, hogy az önkormányzat 2023. év július 1. napjával biztosítja az állam számára a 2023. év június 30. napján a védőnői ellátásra szolgáló ingó és ingatlan vagyonnak az ingyenes használatát. Ez 12 önkormányzati tulajdonú ingatlan használati jogának átadását jelenti. Ugyanakkor a működtetéshez, az üzemeltetési költségek rendezéséhez – önkéntes alapon – az önkormányzat jelentős segítséget nyújt a mai napig.

Ugyanígy a szakellátás támogatása érdekében átadtuk a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kórház részére a Nyíregyháza, Szent István u. 70. szám alatt levő – volt központi ügyeletnek helyet adó ingatlant, ahol elhelyezésre került az Egészségfejlesztési Iroda, a betegút irányító rendszer, és a vármegyei védőnői osztály, azok a fontos háttérfeladatok, amelyek a lakosság egészségügyi fejlesztését szolgálják.

Az elmúlt években tovább folytatódtak a preventív célú lakossági szűrések önállóan vagy városi rendezvényekhez, sport programokhoz kapcsolódva. A Mozdulj Nyíregyháza! program 10. éves születésnapjára rendezvényén 21-féle ingyenes szűrést kínáltak a nyíregyháziaknak. Szintén sokakat megmozgató program volt a 2024. évben megtartott Richter Egészségváros Program, ahol számos ingyenes szűrés mellett szív- és érrendszeri kockázatfelmérés, valamint különböző egészségügyi tanácsadások, fitness és gyógytorna foglalkozások és szakértői tanácsadások voltak. Szintén nagy horderejű program volt a Novartis Hungaria Kft. által szervezett lakossági kardiovaszkuláris szűrőprogram, ahol 500 fő részére biztosított a cég ingyenes szűrési lehetőséget.

Országosan az elsők között csatlakozott az Önkormányzat a Magyar Életmód Orvostani Társaság (ÉMOT) által meghirdetett és koordinált országos méretű projekthez, a Mozgásrecept programhoz 2024. év

⁶ Nyíregyháza Megyei Jogú Város Szolgáltatástervezési koncepciójának felülvizsgálatát Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a 113/2024. (IX.12.) számú határozatával fogadta el. Dokumentum elérhetősége: https://varoshaza.nyiregyhaza.hu/lib/adattar/hatarozatok/2024/240918_h_113.pdf

őszén. A program keretében az önkormányzatok a háziorvosok és házi gyermekorvosok segítségével, valamint sportlétesítmények és más mozgáshelyszínek bevonásával segítik a lakosságot az egészség megőrzése és növelése céljából végzett fizikai aktivitás megvalósításában.

Az egészségügy területén kiemeljük még a saját forrású Egészségügyi Támogató Alap (ETAP) programot, amelynek keretében a vállalkozó háziorvosi praxisok részére nyújtott egyszeri, vissza nem térítendő, 60-50 %-os intenzitású támogatást az Önkormányzat.

Az Egészségügyi Támogató Alap Programban résztvevő praxisok és a támogatás adatai 2019; 2024				
Év	Pályázó praxisok száma (db)	Önerő (Ft)	Önkormányzati támogatás összege (Ft)	Alapellátásban megvalósult fejlesztés összege összesen (Ft)
2019	25	9 891 326	8 412 690	18 304 016
2024	24	7 521 511	7 863 925	15 385 436

13. táblázat: Az Egészségügyi Támogató Alap Programban résztvevő praxisok és a támogatás adatai 2019; 2024. Forrás: saját szerkesztés

Az egészségügyi alapellátást szolgáló ingatlanok infrastrukturális fejlesztései is pályázati forrásból és önkormányzati saját erő bevonásával valósultak meg.

Az egészségügyi alapellátásban megvalósuló infrastrukturális fejlesztések			
A pályázat megnevezése	A fejlesztés tartalma	Összköltség (e Ft)	Megvalósítás ideje
Egészségügyi alapellátás fejlesztése Nyíregyházán - II. ütem című, TOP-6.6.1-16-NY1-2017-00001 azonosítószámú projekt	A Nyíregyháza, Fenyő u. 1. szám alatt orvosi rendelő és mellette védőnői szolgálat kapott helyet. A működéshez szükséges orvosi eszközök, berendezések is beszerzésre kerültek.	444 763	2020. október
	A Nyíregyháza, Csillag u. 4-6. szám alatt összesen 7 rendelőhelyiség került kialakításra: 2 háziorvosi praxis, 1 fogorvosi praxis, valamint 6 védőnői szolgálat.		2021. január
	A hajléktalan személyek 168 órás (napi 24 órás) egészségügyi ellátása a Nyíregyháza, Tokaji u. 1/d alatt jött létre. Kialakításra került 5 lábadozó szoba (10 férőhely) a hozzá tartozó szociális helyiségekkel, orvosi és nővéri pihenővel. Másik épületrészben egy orvosi rendelő, kötözővel, fürdetővel és a szükséges szociális helyiségekkel, valamint adminisztratív helyiségekkel és raktárral.		2021. május

14. táblázat: Az egészségügyi alapellátásban megvalósuló infrastrukturális fejlesztések. Forrás: saját szerkesztés

5.2 Szociális és gyermekjóléti ellátások jelenlegi rendszere

5.2.1 A pénzbeli és természetbeni ellátások rendszere

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.), valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.), valamint az ezekhez kapcsolódó egyéb ágazati jogszabályok tartalmazzák az állam és az önkormányzat által biztosított egyes pénzbeli és természetbeni szociális és gyermekvédelmi

ellátások formáit, valamint az ezen ellátások igénybevételére való jogosultsági feltételeket is. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata e törvényi keretek között, eredeti jogalkotói hatáskörben a lakosság helyi sajátosságaira figyelemmel önkormányzati rendeletekben szabályozza az egyes, általa nyújtott támogatásokat.

Az egyes támogatási formákra alkotott önkormányzati rendeleteket a Közgyűlés minden évben felülvizsgálja annak érdekében, hogy a segítségre szoruló lakosság minél szélesebb spektrumát el tudja érni. Ezen felülvizsgálatok előkészítésekor különös figyelemmel van az Önkormányzat az adott, illetve elmúlt időszak aktuális, illetve előre látható gazdasági/pénzügyi jellegű változásaira (tipikusan ilyen pl.: a minimálbér/garantált bérminimum emelkedése, vagy éppen a nyugdíjak emelkedése), amelyekre figyelemmel alakítja ki az egyes támogatási formák igénybevételéhez szükséges jövedelemhatárokat, feltételeket.

Az Önkormányzat jelenleg rendeleti úton összesen 15 féle ellátási formát szabályoz. A különböző ellátások a letelepedést, a lakhatást, a gyermekek ellátását, illetve egyéb szükségletek kielégítését segítik.

Mindezeket a támogatásokat kiegészítik azok a szolgáltatások, támogatások, amelyek nem helyi szintű szabályozás alá esnek, ugyanakkor az egyének, családok, gyermekek jólétét szolgálják. Ezek között említjük az intézményi gyermekétkeztetést, a szünidei gyermekétkeztetést (házhoz szállítással), a pályázatokat ösztöndíjak igénybevételére, a gyermeküdültetési támogatást, a drogreveníciós programok támogatását stb.

Fontos kiemelni, hogy a rendeleti úton szabályozott támogatásokat az Önkormányzat teljes egészében saját forrásból finanszírozza (mivel adóerő-képesség alapján nem jogosult az Önkormányzat állami támogatásra), néhány ellátást pedig az állami támogatás mellett jelentős önkormányzati hozzájárulással egészít ki, például a szünidei gyermekétkeztetés megvalósítását. Fontos az is, hogy az elmúlt időszak világgazdasági szempontjait is jelentősen befolyásoló események (COVID világjárvány, energiaárak emelkedése, orosz-ukrán konfliktus) ellenére sikerült valamennyi, korábban bevezetett támogatási formát megtartani, sőt, új támogatási formákat is bevezettünk (pl. gyermekek étkezési térítésszámának támogatása), valamint egyes támogatási formákat megújítottunk és a lakosság szélesebb spektruma számára tettünk elérhetővé, szociális rászorultságtól függetlenül (kelengye támogatás).

5.2.2 Szociális alapszolgáltatások és a gyermekjóléti alapellátás rendszere

Nyíregyháza, mint megyei jogú város a szociális és gyermekjóléti alapellátások biztosítására kötelezett. A városban az önkormányzati fenntartású intézmények mellett ellátási szerződéseken keresztül biztosított az Szt.-ben és a Gyvt.-ben foglalt szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatások, valamint szakosított ellátások rendszere.

Szociális alapszolgáltatások

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata valamennyi alapellátási formát biztosítja. Az Önkormányzat a szociális alapszolgáltatásokat elsősorban az általa fenntartott intézményei, a Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központon és a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központon keresztül nyújtja. A tanyagondnoki szolgáltatás, az étkeztetés és a nappali ellátás egyes formái ellátási szerződés alapján egyházi és nem állami szolgáltatótól vehető igénybe. A szolgáltatások célcsoportjai elsősorban az idősek, a fogyatékkal élők, a pszichiátriai és szenvedélybetegek és a hajléktalan személyek.

A szociális szolgáltatások szervezésénél elsődleges alapelv az otthoni, saját lakókörnyezetben történő ellátás, az alapellátás nyújtotta lehetőségek kihasználása, alapszolgáltatások fejlesztése, a nappali ellátás specializációja.

A szolgáltatások igénybevételének általános jellemzői:

- az alapszolgáltatások keretében az étkeztetést és házi segítségnyújtást veszik legtöbbször igénybe (2023. évben étkeztetést 1025 fő, házi segítségnyújtást 511 fő igényelt),

- a nappali ellátás specializációja keretében egyre jelentősebb az igény a demens ellátásra (38 férőhely áll rendelkezésre), a pszichiátriai betegek, a szenvedélybetegek és a hajléktalan személyek nappali ellátására,
- a fejlesztő foglalkoztatás az ellátottak képességeinek szinten tartását segíti, hozzájárul az ellátottak fizikai, értelmi és kognitív képességeinek fejlődéséhez, segíti a közösségbe való beilleszkedést, és az önálló életvezetési készségek erősítését,
- a hajléktalan személyek ellátását szolgáló utcai szociális munkát, a népkonyhai ellátást és a nappali melegedő működtetését a város területén tartózkodó hajlék nélküli személyek ellátása indokolja,
- az alapszolgáltatások ellátási területe alapvetően Nyíregyháza közigazgatási területe, de egyes ellátások esetén kiterjedtebb az ellátási terület.

Az önkormányzat számára fontos a kötelező feladatok ellátása mellett önként vállalt szolgáltatások biztosítása a lakossági igényeknek megfelelően. A szolgáltatások alatt a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások mellett mindazon programok, intézkedések, ESZA típusú beavatkozások értendők, amelyek a lakosság szükségleteinek kielégítését, megelégedettségüket szolgálja.

A Fenntartható humán fejlesztések (ESZA) TOP-Plusz -3.2.1-23 azonosítószámú felhívás alapján

- a 2.1.1. II. A) a) Szociális alapszolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz kapcsolódó szemléletformálás tevékenységen belül:
- II. A) a) a1) Fogyatékos személyek, pszichiátriai és szenvedélybetegek számára nyújtott szociális alapszolgáltatások (támogató szolgálat, közösségi alapellátás, nappali intézmények) esetén,
- II. A) a) a2) Hajléktalan személyek számára nyújtott szociális alapszolgáltatások (nappali melegedő, utcai szociális munka) esetén,
- II. A) a) a3) Időseknek nyújtott szociális alapszolgáltatások (házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali intézmények) esetén megvalósítható programokat,
- a 2.1.1. II. A) c) Szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, összehangolása tevékenységet,
- a 2.1.2.2. II. A) a1) Bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok megvalósítását,
- a 2.1.2.2. II. C) Digitális kompetenciafejlesztő programok, tréningek (pl.: alapvető digitális írástudás kompetenciák fejlesztése, infokommunikációs eszközök alapszintű használatának elsajátítása érdekében) szervezését és a programra való eljutás segítségét a mélyszegénységben élők (ideértve mélyszegénységben élő gyermekeket, fiatal felnőtteket is), romák (ideértve roma gyermekeket is), fogyatékkal élők és időskorúak számára tervezi az Önkormányzat.

Gyermekjóléti alapellátások

A Gyvt. szerinti gyermekjóléti alapellátásokat az Önkormányzat a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ és a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézményen keresztül biztosítja, valamint a családok átmeneti otthona szolgáltatást egyházi fenntartóval kötött ellátási szerződés keretében is nyújtja.

A Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ által nyújtott család-és gyermekjóléti szolgálat, és a gyermekjóléti központ nemcsak a város, hanem a környező településeken, illetve a járás területén végzi tevékenységét.

A kiterjedt ellátási területen történő működés megkívánja a több telephelyen történő működést. Nyíregyházán 5 helyiségben, a járás területén további 3 helyiségben történik a segítségnyújtás. A nyíregyházi intézmények infrastrukturális fejlesztése pályázati források felhasználásával valósul meg.

A település népességmegtartó ereje az elérhető közszolgáltatások rendszerén is múlik. A gyermekjóléti alapellátás rendszerében a bölcsődei ellátás hozzáférhetősége hangsúlyos. Az Önkormányzat a családok segítése, a gyermekvállalás és a munkába állás összehangolása érdekében a gyermekek napközbeni ellátását megfelelő körülmények között, elérhető közelségben, magas színvonalon

biztosítja. A 2020-2024. évek közötti időszakban 2 új bölcsőde létrehozásával, és a meglévő bölcsődék fejlesztésével, ma összesen 711 férőhellyel működteti a bölcsődei ellátórendszert.

A gyermekek, családok átmeneti elhelyezését nyújtó intézmények működtetése fontos a város számára. Az átmenetileg otthontalanná vált gyermekek, valamint szülőjük részére a lakhatást az Önkormányzat a Nyíregyházi Gyermejjóléti Alapellátási Intézményén keresztül biztosítja 40 férőhelyes családok átmeneti otthona és 16 férőhelyes gyermekek átmeneti otthona fenntartásával.

A szociális szolgáltatásokhoz hasonlóan a gyermekjóléti szolgáltatások esetében is fontosak mindazok a programok, intézkedések, ESZA típusú beavatkozások, amelyek az alapszolgáltatások mellett a lakosság szükségleteinek kielégítését, megelégedettségüket szolgálja.

A Fenntartható humán fejlesztések (ESZA) TOP - Plusz -3.2.1-23 azonosítószámú Felhívás alapján

- a 2.1.1. II. A) a) Szociális alapszolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz kapcsolódó szemléletformálás tevékenységen belül:
- II. A) a) a4) Gyermejjóléti alapellátás (család- és gyermekjóléti szolgálat, család és gyermekjóléti központ) esetén megvalósítható programokat,
- a 2.1.1. II. A) b) Községi programok a hátrányos helyzetű csoportokat érintően a társadalmi befogadás, társadalmi kohézió és identitás, munkaerő-piaci kompetenciák, együttműködés elősegítésére irányuló programokat,
- a 2.1.1. II. A) c) Szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, összehangolása tevékenységet tervez az Önkormányzat megvalósítani.

5.2.3 A szakosított ellátások rendszere

Az alapszolgáltatások erősítése mellett figyelemmel kell lenni a szakosított, bentlakásos elhelyezést nyújtó ellátások biztosítására. Nyíregyháza számára a bentlakásos intézményi elhelyezések közül az idősek otthona, az időskorúak gondozóháza, a hajléktalan személyek ellátása érdekében az éjjeli menedékhely, az átmeneti szállás, valamint – amennyiben a lakossági szükségletek indokolják – hajléktalanok otthona és hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye kötelező feladat.

A demográfiai változások következtében az időskorú lakosság számarányának növekedése miatt különösen fontos az idősek tartós, bentlakásos intézményi elhelyezését nyújtó idősek otthona szolgáltatás biztosítása, a meglévő férőhelyek számának a növelése. Az Önkormányzat fenntartásában a Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ szervezeti keretében működik 2 telephelyen, összesen 63 férőhellyel idősek otthona.

Ezenkívül a Nyíregyháza–Városi Református Egyházközséggel ellátási szerződés keretében működik a Sóstói Szivárvány Idősek Otthona. Az intézmény idősek otthona ellátást biztosít a székhelyen 212 férőhelyen, a Nyíregyháza, Etel köz 11-13. szám alatti telephelyen pedig 50 férőhelyen. A székhelyen továbbá fogyatékos személyek otthona ellátás 30 férőhelyen, pszichiátriai betegek otthona 33 férőhelyen, időskorúak gondozóháza 30 férőhelyen és nappali ellátás is működik.

A város területén 10 további, nem állami, egyházi fenntartó nyújt idősek otthona ellátást, és támogatott lakhatást nyújt 1 nem állami, egyházi fenntartó.

A bentlakásos intézményi férőhelyek száma nem elegendő, magas az ellátásra várakozók száma. A jövőben a bentlakásos intézményi férőhelyek számát növelni szükséges, különös tekintettel az idősek otthona ellátásra. Az egyéb ellátási formákat tekintve is az ellátás fejlesztés indokolt, hiszen a fogyatékkal élők, a pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek, valamint a hajléktalan személyek intézményi elhelyezésére is nagy az igény, jelentős a várakozók száma. A hajléktalan ellátásban mindössze 1 hajléktalanok otthona működik a vármegyében, Nyíregyházán. Különös tekintettel a krízis időszakban mutatkozik meg a bentlakásos intézményi férőhelyek szűkössége.

5.2.4 A megyei jogú város szerepe a járási feladatok ellátásában

Nyíregyháza Megyei Jogú Város egy dinamikusan fejlődő, lendületes, innovatív nagyváros, a közszolgáltatásokban - szociális, gyermekjóléti ellátás, köznevelés, egészségügy - vezető szerepet játszik.

Az előző pontokban leírtak szerint az önkormányzati fenntartású – szociális, gyermekjóléti és egészségügyi feladatok ellátását végző – Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ, a Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ és a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény, valamint az ellátási szerződéssel feladatot átvállaló egyházi és nem állami fenntartású intézmények több ellátás biztosítása során nemcsak a város területén nyújtanak szolgáltatásokat.

Az Önkormányzat által biztosított szociális és gyermekjóléti ellátások között 21 olyan ellátás van, ahol a város területét meghaladja – azaz a járás, a megye, vagy különböző települések - a szolgáltatások ellátási területe.

5.3 Szociális intézményi felújítás, kapcsolódó fejlesztések, pályázatok, programok

A társadalmi, gazdasági, demográfiai változások alapján az Önkormányzat által biztosított szociális szolgáltatások és a segélyezési rendszer elengedhetetlenül fontos. Az ellátások típusait, formáját, a jogosultsági feltételeket folyamatosan monitorozni szükséges; eléri-e a céljukat, megfelelnek-e a lakossági igényeknek, szükségleteknek, a jogszabályi változások felül írják-e támogatásokat, szolgáltatásokat.

Jelen dokumentumban röviden, a hivatkozott szolgáltatástervezési koncepcióban hosszabban mutatjuk be az új ellátásokat (kelengye, rezi támogatás, iskolakezdési támogatás stb.), a jogosultsági feltételek változásait, amelyek a helyi rendeletek módosításaival lekövethetők.

A szolgáltatások fejlesztésének irányvonalait a szolgáltatástervezési koncepció részletesen tartalmazza. Az alapszolgáltatások erősítésétől kezdve, a szolgáltatások, intézmények infrastrukturális fejlesztésén át, a bentlakásos intézményi elhelyezések bővítéséig stb. fogalmazódnak meg a célkitűzések, a jövő feladatai.

5.4 Egészségügyi alapellátás rendszere

Nyíregyháza Megyei Jogú Város az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény alapján biztosítja a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátást, a fogorvosi alapellátást, az alapellátáshoz kapcsolódó fogorvosi ügyeleti ellátást, és az iskola-egészségügyi ellátást. Nem kötelező feladatként szervezi és működteti a fogászati röntgen, az otthoni szakápolás, a foglalkozás-egészségügyi ellátás és a hajléktalan személyek 168 órás ellátását.

5.4.1 Az önkormányzat fenntartásában működő szolgáltatások

A vállalt feladatok közül 2023. szeptember 1-től a fogorvosi ügyeleti ellátást, az iskola-egészségügyi ellátást, a fogászati röntgent, az otthoni szakápolást, a foglalkozás-egészségügyi ellátást és a hajléktalan személyek 168 órás ellátását az Önkormányzat fenntartásában levő Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ biztosítja. A fogorvosi ügyeleti ellátás nemcsak Nyíregyháza területéről, hanem megállapodás alapján Ibrány, Tiszavasvári, Nagykálló város, Ramocsaháza, Nyírkércs, Nyíribrony, Magy, Rohod és Petneháza község közigazgatási területéről is fogadja a lakosságot.

Az intézmény által nyújtott szolgáltatások a Nyíregyháza, Szent István u. 14. szám alatt (Kis Sztk. néven ismert épület), valamint a Nyíregyháza, Tokaji u. 1/d szám alatti Egészségügyi Centrumban érhetők el.

5.4.2 A háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi alapellátás

A háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi alapellátás feladatellátási szerződés alapján 44 felnőtt körzetben, 27 gyermekorvosi körzetben és 30 fogorvosi körzetben történik, 101 háziorvossal való

közreműködés útján. Betöltetlen praxis a városban nincs, erre a következő években is törekszünk. Az Önkormányzat támogatja a praxis átadás-átvételt, amely az elmúlt 5 évben 13 esetben történt. Az orvosok vállalkozók, működési engedéllyel és finanszírozással (NEAK) közvetlenül ők maguk rendelkeznek.

A feladat ellátásához szükséges ingatlanok tulajdon joga vegyes képet mutat. A rendelők 1/3-a önkormányzati tulajdonú, 2/3-a az orvos tulajdonát képezi vagy az orvos által bérelt.

Háziiorvosi ellátást szolgáló rendelők és tulajdonjogaik		
	önkormányzati tulajdonú	orvos tulajdonában levő vagy az orvos által bérelt
Felnőtt házi orvos	11	33
Házi gyermekorvos	11	16
Fogorvos	10	20
Összesen	32	69

15. táblázat: Háziiorvosi ellátást szolgáló rendelők és tulajdonjogaik Forrás: helyi adatgyűjtés

Az egészségügyi alapellátás biztosítása így részben önkormányzati tulajdonú ingatlanok, részben magán tulajdonban levő ingatlanokban történik. Előbbiek az elmúlt években folyamatosan újultak meg, illetve jöttek létre pályázati forrás igénybevételével és önkormányzati önerő bevonásával.

A szolgáltatások megszervezése, az infrastrukturális és a személyi feltételek biztosítása önmagában nem elegendő. „Az egészségügyi ellátórendszer önmagában nem képes az egészség és az életminőség javítására, csak bizonyos betegségek gyógyítására. Az életminőség és az egészségi állapot javításában nagy szerepet játszanak az egyének és a lokális közösségek, kiemelten fontos az ő aktivitásuk.”⁷ Mindezek tudatában a további infrastrukturális fejlesztések mellett a 2025-2029-es években is a társadalom egészségi állapotát megőrző, preventív, egészségfejlesztő intézkedésekkel kapcsolatos programok, intézkedések szükségesek, melyeket elsősorban a TOP-Plusz pályázati programban meghirdetett Fenntartható humán fejlesztések (ESZA) program keretében tervezünk megvalósítani. Mindezek mellett továbbra is fontosak azok a már működő programok, amelyek az alapellátás erősítését célozzák: így pl. az Egészségügyi Támogató Alap tovább működtetése, különböző típusú szűrési programok, a Mozdulj Nyíregyháza program keretében elindult Mozdásrecept program.

A lakosság egészségi állapotának javítását szolgálják az egyéb, nem az egészségügy területéhez tartozó szolgáltatások biztosítása, fejlesztése is. Ezek között említjük például az egészséges táplálkozást célzó közétkeztetési szolgáltatás biztosítását és a gyógyászati segédeszköz-kölcsönzést a Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központban.

A digitalizációs fejlődés a közszolgáltatások területén is változást hoz, az e-megoldások széles körben terjednek, amihez alkalmazkodni kell a szükséges infrastruktúra beszerzésével, a kapacitások megfelelő tervezésével és a humán erőforrás (át)képzésével; illetve egyúttal az online ügyintézési lehetőségek bővülésével a lakosság részéről igény jelentkezik a hozzáférésre, illetve a hozzáféréshez történő segítségnyújtásra.

5.5 Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése, pályázatok, programok

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata - a Debreceni Egyetem Egészségtudományi Karával együttműködésben – 2008. évben kezdte el Nyíregyháza lakóinak életminőség vizsgálatát azzal a céllal, hogy a városlakók életminőségét folyamatosan figyelemmel kísérik, a változásokat elemezzék, és az eredményeket bemutassák. A nyíregyházi háztartáspanel vizsgálat az egészségi állapot dimenziót is részletesen vizsgálja. A helyi kutatás bizonyítja, hogy az Önkormányzat nagy hangsúlyt fektet a városban, járásban élők életminőségének megismerésére, és az azt alakító tényezők befolyásolásának

⁷ Nyíregyháza Város Életminősége 2023-2024 Kutatási Zárójelentés

lehetőségeire, célzott intervenció bevezetésére. Ezen intervenció megvalósításának eredményeként javulhat a lakosság egészségi állapota, csökkenhetnek az egészség egyenlőtlenségek és javulhat az életminőség.

A járás lakosságának egészségi állapotának javítását, egészségfejlesztését célozza a járási egészségterv, melynek kidolgozását az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 152/B. § írja elő.⁸ Az egészségtervben stratégiai pontok és prioritások kerülnek megjelölésre, melyek segítségével járási viszonylatban cselekvési irányok – célcsoport, szintér és beavatkozási pontok szerint – határozhatók meg.

A helyi, városi szintű cselekvések konkrét meghatározása érdekében cselekvési terv készítése szükséges. Ebben meghatározásra kerülnek azok a beavatkozások, amelyeket az Önkormányzat kíván megvalósítani az elkövetkező 5 évben. Ezek a programok részben a TOP-Plusz pályázati Felhívás adta lehetőség kihasználásával (ESZA típusú és infrastrukturális fejlesztések programjai), valamint a város területén feladatellátást teljesítő egészségügyi szolgáltatókkal történő együttműködésben valósulhatnak meg.

6 KÖZNEVELÉS ÉS OKTATÁS

6.1 A korábbi gazdasági program értékelése

Az 5.1. pontban említett váratlan események - világjárvány, a szomszédos országban kitört háború okozta menekültválság, valamint az energiaválság – a köznevelés területét is érintették és folyamatos beavatkozást igényeltek. Jellemzően 2020. évben és 2021. évben az önkormányzati fenntartású óvodákban rendkívüli szünetek voltak, valamint rövidebb időtartamú volt a nyári zárva tartás ideje.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának fenntartásában 4 óvoda működik (Eszterlánc Északi Óvoda, Búzaszem Nyugati Óvoda, Gyermek Ház Déli Óvoda, Tündérváros Keleti Óvoda) 35 feladatellátási helyen. A feladatellátási helyek közül 4 székhelyintézmény, 23 tagintézmény és 8 telephely várja az óvodáskorú gyermekeket a város területén. Az óvodai csoportok a szülői igényekhez igazodva vegyes csoportok és azonos életkorú - homogén csoportok (kis – középső - nagy) működnek az intézményekben.

Év	Óvodai nevelés jellemzői		
	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott óvodák		
	Felvehető maximális gyermek létszám (Fő)	Beiratkozott gyermek száma (Fő)	Csoportok száma (db)
2020	4.689	3.677	166
2021	4.694	3.609	166
2022	4.694	3.509	166
2023	4.432	3.457	152
2024	4.432	3.483	152

16. táblázat: Óvodai nevelés jellemzői. Forrás: saját szerkesztés

Az elmúlt évek során a demográfiai változások, a városon belüli mobilizáció (a város központi, belvárosi részből a kertvárosi övezetekbe költözés), az óvodai épületek adottságai, a kihasználtság következtében az óvodai körzetek módosítása és az óvodai csoportok számának felülvizsgálata történt 2023. évben. Az adatokból látható, hogy a városban az óvodai nevelés feltételei adottak, megfelelő

⁸ 152/B. § A járásra, illetve a fővárosban a fővárosi kerületre vonatkozóan – azon járásokban, ahol működik egészségfejlesztési iroda, az egészségfejlesztési irodák bevonásával – a járásszékhely város önkormányzata a területileg érintett települési önkormányzatokkal vagy azok társulásaival egészségtervet [a továbbiakban: járási (fővárosi kerületi) egészségterv] dolgoz ki, illetve gondoskodik az abban foglaltak megvalósításáról, amelynek során együttműködik a fővárosi és vármegyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatalával, az alapellátást és a szakellátást nyújtó egészségügyi szolgáltatókkal, valamint az egyéb érintett ágazatok szereplőivel.

számban áll rendelkezésre férőhely. Ki kell emelni, hogy a feladatellátás kötelezettje az önkormányzat, ugyanakkor ezalatt az időszak alatt más fenntartók jelentős kapacitásbővítést végeztek (pl. 2 új óvoda épült), amely az önkormányzati fenntartású óvodák kihasználtságát érintette. A változások lekövetése, a folyamatokra történő reagálás önkormányzati intézkedéseket tett szükségessé.

Az ellátórendszert kedvezően érinti a 2023. év második felétől megvalósuló bérfejlesztés. Az önkormányzati fenntartású intézményekben valamennyi pedagógus, valamint pedagógus szakképesítéssel vagy szakképzettséggel rendelkező nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott részesült a jogszabály által előírt mértékű béremelésben. A bérek növekedése várhatóan ösztönzőleg hat a pedagógusok minőségi munkavégzésére, a fiatalok pályán maradására. Ugyanakkor meg kell említeni a különböző területek közötti bérfeszültséget, amelynek enyhítésére az Önkormányzat saját erőből történő béremelést hajtott végre 2024. évben a szociális, gyermekjóléti intézményekben és a gazdálkodásukat végző szervezeteknél.

A személyi feltételek biztosítása mellett az infrastrukturális feltételek javítása folyamatos az önkormányzati fenntartású óvodákban. 2020-2024. évek közötti fejlesztéseket az alábbi táblázat tartalmazza, ugyanakkor elmondható, hogy az elmúlt 10-15 év fejlesztései révén szinte valamennyi óvoda megújult, eszközparkja bővült.

A köznevelés területén megvalósuló infrastrukturális fejlesztések			
A pályázat megnevezése	A fejlesztés tartalma	Összköltség (e Ft)	Megvalósítás ideje
TOP-6.5.1-16-NY1-2017-00003 „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Nyíregyháza MJV Önkormányzatánál II. ütem	Eszterlánc Északi Óvoda Intézményeinek (Nyitnikék, Csillagszem, Posta utca) energetikai korszerűsítése.	90.943	2020.
	Gyermekek Háza Déli Óvoda Intézményeinek (Manóvár, Felsősimá, Butyka, Mandabokor) energetikai korszerűsítése.	208.336	2020.
TOP-6.5.1-16-NY1-2017-00002 „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Nyíregyháza MJV Önkormányzatánál III. ütem”	Tündérkert Keleti Óvoda Intézményeinek (Százszorszép, Koszorú út, Élet út) energetikai korszerűsítése.	90.145	2021.

17. táblázat: A köznevelés területén megvalósuló infrastrukturális fejlesztések. Forrás: saját szerkesztés

Iskolaépületek fejlesztése 2020 után

A köznevelés feladatai közül az óvodai ellátás a települési önkormányzat kötelezettsége. Az általános és középiskolai oktatás, valamint a szakképzést területén részben a vagyonkezelésbe adott ingatlanok felújításával, korszerűsítésével, valamint egyéb programok, tevékenységek útján (lásd 6.7. fejezet) vesz részt az Önkormányzat.

2020-2024 között

- a Kodály Zoltán Általános Iskolára megvalósult a 130 db., összesen 49,68 kWp teljesítményű napelemek felhelyezése.
- A Wesselényi Miklós Szakgimnázium, Szakközépiskola épületében megtörtént a homlokzati nyílászárók cseréje, homlokzati hőszigetelő rendszer, homlokzati burkolat kialakítása, külső akadálymentesítés történt, lapostető szigetelésére, új vizesblokk kialakítása. 128 db napelem került felhelyezésre, 49,92 kWp teljesítménnyel.
- Az Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium energetikai korszerűsítése során megvalósult az épület homlokzati nyílászáróinak cseréje, homlokzati hőszigetelése, valamint a lapostetők hő- és vízszigetelése. A külső rámpa kialakításával lehetőség nyílt az intézmény

főbejáratának akadálymentes megközelítésére. Az épületen belül akadálymentes WC került kialakításra, továbbá mintegy 49,9 kW összteljesítményű napelemes rendszer telepítése történt meg.

6.2 Köznevelés: Óvodai nevelés

A város területén az önkormányzat fenntartásában 4 óvoda működik. Óvodáinkban közel 3500 gyermek jár, akiknek gondozását, fejlesztését szakképzett óvodapedagógusok, dajkák, valamint pedagógiai asszisztensek látják el köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban vagy – a nevelést és oktatást közvetlenül segítő munkakörökben – munkaviszonyban (2024. január 1-től). Minden óvodában óvodapszichológus is van.

Az önkormányzati fenntartású óvodákban minden gyermeket egyéni, különleges személyiségnek tekintünk, akinek joga van a fejlesztésre. Fontos feladat, hogy az önkormányzat biztosítsa ehhez azt a környezetet, ami a gyermek saját képességei fejlődését elősegíti.

Óvodáinkban az előkészített környezet és a megfelelő személyi feltételek kiemelt jelentőséggel bírnak. Az Önkormányzat különös figyelmet fordít az óvodák állapotára, a megfelelő óvodai környezetre és a személyi feltételek biztosítására.

Az óvodák a Nyíregyházi Egyetemmel kötött együttműködési megállapodás keretében a felsőoktatási intézmény nappali és levelezős hallgatói számára gyakorlati képzést biztosítanak. A szakmai gyakorlat célja, hogy a hallgatókat segítsék az eredményes óvodapedagógusi tevékenységekhez szükséges készségek, képességek kialakításához.

Kiemelt feladat közé tartozik a pedagógusok számítástechnikai kompetenciáinak fejlesztése, az ehhez tartozó infrastruktúra kialakítása. Az Ovikréta bevezetésével az óvodák adminisztrációs feladatai jelentősen átalakultak, 2025. februárjától elérhető vált a rendszer a szülők részére is. Az új rendszer egységesíti az adminisztrációt, a szülők is nyomon követhetik a gyermekük fejlődését, hiányzást jelenthetnek be és igazolást tölthetnek fel a gyermekorvosok, a szülők új kommunikációs felületet használhatnak az intézménnyel és a pedagógusokkal. Továbbá ebben a rendszerben történik a pedagógusok teljesítményértékeléséről szóló 18/2024.(IV.4.) BM rendeletben meghatározott feladatok elvégzése, mind a fenntartók, mind az igazgatók részéről.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a fenntartásában lévő 35 intézményben csoportonként, azaz 152 db laptopot biztosított a feladat ellátásához, így a jogszabályban meghatározott időpontban 2024. szeptember 1. napjától elindulhatott az Ovikréta használata minden intézményben.

6.2.1 Programok, szolgáltatások az óvodáskorú gyermekek számára

Az óvodai nevelés a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik, reggel 6.30 órától délután 17.30 óráig.

Az óvodák esztétikus, barátságos környezettel rendelkeznek, óvodaépületeinkben tornaszoba, logopédia és fejlesztő szoba is van, több óvoda akadálymentes is. Ez ad lehetőséget arra, hogy fogadják az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű, valamint beilleszkedési és tanulási zavarral küzdő gyermekeket is. Két helyen speciális, gyógypedagógiai csoport is működik, ahol autista és értelmi fogyatékos gyermekek nevelése, fejlesztése folyik.

Az óvodák játszóudvarai parkszerűek, zártak, számtalan játékot, mozgáslehetőséget és élményt kínálnak, a gyermekeknek lehetőségük van az elmélyült tevékenykedésre: homokozásra, szerepjátékokra is. Az udvaron tudatosan elhelyezett játékeszközök, a tornaszobában sokszínű mozgatható sporteszközök támogatják óvodásaink mozgás tapasztalatszerzését. Műfüves ovi-foci pálya erősíti a sport megszerettetését. Az óvodák helyi nevelési programjában kiemelt szerepet kap a környezet megismerése, az egészséges életmód megalapozása, ehhez kapcsolódóan a gyermekek mozgás igényének kielégítése, a néphagyományok ápolása, a városi rendezvényeken való részvétel a

gyerekkel, a játék, a tehetség kibontakoztatás mellett a hátránykompenzálás. Több óvodánk rendelkezik a „Zöld Óvoda” címmel.

6.2.2 Az óvodai nevelés infrastrukturális háttere, fejlesztések

Az önkormányzati fenntartású óvodák az elmúlt években folyamatosan újultak meg, korszerűsödtek. A jövőben is folytatódnak az infrastrukturális, valamint az óvodai programok bővítését szolgáló fejlesztések.

A Fenntartható humán fejlesztések (ESZA) pályázat keretében a sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztése, támogatása érdekében módszertani központ kialakítását tervezi az Önkormányzat, valamint egyéb a gyermekek fejlődését szolgáló programok megvalósítását.

A Fenntartható humán infrastruktúra fejlesztés keretében a gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése tevékenységcsoportokon belül az óvodák belső felújítása, udvar fejlesztés, eszközbeszerzés stb. valósul meg a következő években.

6.3 Alapfokú oktatás

6.3.1 Az általános iskolai feladatellátás

A Nyíregyházi Tankerületi Központ Nyíregyházán 8 tankerületi intézményben, 17 feladat-ellátási helyen lát el fenntartói, működtetői feladatokat az általános iskolai feladatellátás területén. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálatnak szintén a fenntartója, működtetője, mely Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye egész területén lát el szakszolgálati feladatot 13 tagintézménnyel. A köznevelési feladatellátást szolgáló ingatlanokat Nyíregyháza Megyei Jogú Várostól 2017. évben vette vagyonkezelésbe.

Nyíregyháza gazdasági versenyképességét a működő vállalkozások termelékenységére, az infrastruktúra fejlettségére, a közlekedési kapcsolatok minőségére mellett jelentős mértékben befolyásolja a rendelkezésre álló munkaerő képzettsége. A Nyíregyházi Tankerületi Központ a vármegyeszékhelyen működő köznevelési intézményekben biztosított magas színvonalú, minőségi oktatással tud hozzájárulni a versenyképesség javításához.

Az intézmények mindegyikéről elmondható, hogy a tanulók sokféleségére, egyediségére építő, a tanulási esélyeket és a motivációk növelését célzó, a tudáshoz való hozzáférés esélyegyenlőségét biztosító tevékenységet folytat, ugyanakkor valamennyi intézmény egyedi arculattal bír mind alap-, mind középfokon: szinte valamennyi iskola „Ökoiskola”, „Örkös Ökoiskola” címmel rendelkezik, de működik „Állatbarát Általános Iskola” (Nyíregyházi Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Szabó Lőrinc Tagintézménye). Az egyedi arculattal bíró intézmények sorát gazdagítják a Tankerület fenntartásában működő két tanítási nyelvű intézmények (Nyíregyházi Apáczai Csere János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola; Nyíregyházi Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Zelk Zoltán Angol és Német Kéttannyelvű Tagintézménye; Nyíregyházi Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Szőlőskerti Angol Kéttannyelvű Tagintézménye), ahol támogató, ösztönző, barátságos közegben sajátíthatják el a gyermekek az első idegennyelvet. Az intézmények az alapfeladatukból adódó kötelezettségeiken kívül számos olyan – önként vállalt - feladatot látnak el, mellyel színesítik a mindennapi nevelő-oktató munkát. Ennek érdekében minden intézmény saját, vagy már bevált, kidolgozott oktatási innovációval segíti a tanulók iskolai teljesítményét, az oktatás eredményességét (Sakkpalota Program – Nyíregyházi Bem József Általános Iskola Kazinczy Ferenc Tagintézménye; tanulásmódszertan – Nyíregyházi Móra Ferenc Általános Iskola).

Az egyéni arculat, a magas színvonalú oktatás kialakításában különösen motiváltak az intézmények, hiszen ezek jelentősen befolyásolják a szülők döntését az iskolaválasztás területén. A vármegyeszékhelyen működő alapfokú nevelési-oktatási intézmények a nyelvoktatás, a sport, a zene, a változatos szabadidős foglalkozások, az alapfokú művészeti oktatás, az élményalapú tanulás és még számos vonzó lehetőség biztosításával igyekeznek felkelteni a gyermekek és a szülők érdeklődését.

6.3.2 Alapfokú művészeti oktatás

A Nyíregyházi Tankerületi Központ fenntartásában 2 alapfokú művészeti iskola működik Nyíregyházán. Ezek az intézmények: a Vikár Sándor Zeneiskola, Alapfokú Művészeti Iskola, valamint a Nyíregyházi Apáczai Csere János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola. A művészetoktatásban résztvevő tanulók száma növekvő tendenciát mutat, ez jelzi az igények növekedését. Típusát tekintve Nyíregyházán kizárólag zenei alapfokú művészeti oktatást folytató intézmény a Vikár Sándor Zeneiskola – Alapfokú Művészeti Iskola, mely szakmai munkájával a művészetoktatás területén építő jellegű szerepvállalással vesz részt. A fenti intézményen kívül valamennyi nyíregyházi alapfokú intézményben biztosított – művészeti iskolák közreműködésével – a művészeti képzés. Kiemelendő a Nyíregyházi Kodály Zoltán Általános Iskola, mely a zenei nevelés területén elért eredményeivel, az iskolai tanulóiból álló világhírű Cantemus kóruscsaláddal Nyíregyháza büszkesége, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Értéktár értéke.

6.3.3 Speciális képzések

A Nyíregyházi Tankerületi Központban a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése-oktatása a többi tanulóval részben, vagy egészben együtt, integrált nevelés-oktatás keretében történik többségi köznevelési intézményekben, illetve külön neveléssel. Ez utóbbi nevelés-oktatást két gyógypedagógiai intézmény (Nyíregyházi Bárczi Gusztáv Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium és EGYMI; Nyíregyházi Göllesz Viktor Szakiskola, Általános Iskola és EGYMI) folytat, utazó gyógypedagógusaik tevékenységüket az integráló intézményekkel együttműködve végzik. Az utazó gyógypedagógusok – Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatával kötött feladat-ellátási szerződés alapján – az önkormányzati fenntartású óvodákban is ellátják a megállapodásban megjelölt sajátos nevelési igényű gyermekek közvetlen fejlesztésével kapcsolatos feladatokat.

6.4 Középfokú oktatás, kollégiumi nevelés

6.4.1 Középiskolai feladatellátás, kollégiumi nevelés

A Nyíregyházi Tankerületi Központban Nyíregyházán 8 olyan intézmény tartozik, ahol gimnáziumi, szakgimnáziumi, szakiskolai feladatellátás folyik.

A Tankerület fenntartásában működő négy-, hat-, és nyolcosztályos gimnáziumok beiskolázási mutatói minden évben stabil szinten vannak, a vármegyeszékhelyen lévő középiskolák népszerűsége töretlen. A Nyíregyházán működő gimnáziumok elismertségét tovább növeli, hogy három intézmény (a Nyíregyházi Krúdy Gyula Gimnázium, a Nyíregyházi Kölcsey Ferenc Gimnázium és a Nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium és Kollégium) az eredményességi mutatóinak, képzési kínálatának köszönhetően jellemzően az ország száz legjobb gimnáziumai között található.

A tankerület fenntartásában 5 feladat-ellátási helyen működik kollégium, ahol az iskolai tanulmányok folytatásához szükséges feltételek biztosítottak a kollégiumi ellátást igénylő gyermekeknek.

6.4.2 Fejlesztések, karbantartások

A Nyíregyházi Tankerületi Központ kiemelt célja, hogy a lehető legmagasabb színvonalú oktatás mellett a tanulók modern, biztonságos, esztétikus körülmények között lehessenek. Az elmúlt évek során számos felújítás valósult meg, ennek ellenére az intézmények folyamatos fejlesztése továbbra is kiemelt szerepet tölt be a Tankerületnél. Az intézményekben szükséges elavult iskolabútorok cseréje folyamatos. Az elkövetkező évek fejlesztési tervei között szerepelnek többek között az alábbi felújítások:

- világításkorszerűsítés,
- elektromos hálózat felújítása,
- vizesblokkok felújítása,
- akadálymentesítés,
- külső homlokzatok javítása, szigetelése,
- nyílászárók cseréje,

- udvari sportpályák felújítása,
- padlózat felújítás,
- csapadékvíz elvezető rendszer javítása,
- szennyvízhálózat korszerűsítése,
- fűtőkorszerűsítés,
- tetőjavítások,
- oldalfalburkolatok cseréje.

A Fenntartható humán infrastruktúra fejlesztés keretén belül több köznevelési intézmény fejlesztése is megvalósul a 2021-2027-es programozási időszakban, közel 1,4 milliárd forint értékben.

A Tankerület a rendelkezésére álló tárgyi és személyi feltételeken kívül a jövőben nagyobb mértékben kíván építeni a vármegyeszékhely nyújtotta olyan lehetőségekre, mint a Nyíregyházi Állatpark, a Digitális Tudásközpont, a Móricz Zsigmond Színház, a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, a Nyíregyházi Sportcentrum. A fenti szervezetek szakembereinek nagyobb arányú bevonása lehetőséget ad a tanulásszervezési lehetőségek kiszélesítésére, az oktatás eredményességének növelésére, a minőségi, fenntartható és hatékony köznevelés biztosítására. A vármegyeszékhelyen működő alapfokú, középfokú és felsőfokú intézmények összehangolt működése miatt Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye tudáscentruma. A tanulási lehetőségek, a városi lét előnyei, a munkavállalási lehetőségek elősegíthetik, hogy a fiatalok Nyíregyházán tervezzék jövőjüket.

6.5 Szakképzés

6.5.1 Nyíregyházi Szakképzési Centrum

A Nyíregyházi Szakképzési Centrum kiemelt feladata, hogy kiszolgálja a munkaerőpiac igényeit, ezért nagy hangsúlyt fektet a szakképzés minőségére és rugalmasságára, a munkalapú tanulás és a duális képzés lehetőségeinek bővítésére, valamint a minőségbiztosításra. Kiemelt szerepet kap a szakképzés népszerűsítése, vonzóvá tétele, a képzési struktúra helyi igényekhez történő igazítása, ennek érdekében szoros kapcsolatot ápol a helyi munkaerő-piaci partnerekkel. A minőségi szakképzés támogatja a vállalati teljesítményt, a versenyképességet, a kutatást és az innovációt.

A Szakképzési Centrum alapfeladatait 10 iskolájának összehangolt tevékenysége révén látja el, melyből 8 iskola Nyíregyházán található. A 2024/2025-ös tanévben 21 ágazat 73 szakmájában közel 9 600 fő képzése történik. A szakmai oktatásnak és képzésnek megkülönböztetett szerepe van a piacgazdaság fejlődése szempontjából, alapkövetelmény a munkavállalók megfelelő szakmai felkészültsége, munkavállalói kompetenciák megléte. Idén a Nyíregyházi Szakképzési Centrum a mindennapi színvonalas oktatás mellett egyaránt kiemelt szerepet szán a tehetséggondozásnak és a hátránykompenzációnak. Az országos Technikumi Rangsor 2025 TOP 100-as listáján a 2. helyen szerepel a Nyíregyházi SZC Széchenyi István Technikum és Kollégium, és az első harmadban található a Nyíregyházi SZC Vásárhelyi Pál Technikum is.

A Nyíregyházi Szakképzési Centrum jó kapcsolatot ápol a felsőoktatási intézményekkel. Okleveles technikusképzést azok a technikumok indíthatnak, amelyek erre vonatkozó miniszteri engedéllyel rendelkeznek. A Nyíregyházi Szakképzési Centrum öt intézményében már kilenc ágazatban van lehetősége a diákoknak részt venni az okleveles technikusképzésekben. A program a technikum és egy felsőoktatási intézmény – valamint a duális partnerek - együttműködésén alapszik. A duális képzőhelyekkel való együttműködésnek köszönhetően a hallgatók felsőfokú duális képzése folytatódhat ugyanannál a cégnél, amellyel szakképzési munkaszerződésük volt.

A végzettség nélküli iskolaelhagyás, lemorzsolódás megakadályozásának és legalább egy részzakma megszerzését tűzte ki célul a rugalmas tanulási utak bevezetése, melynek alternatívái az Orientációs évfolyam, a Dobbantó program, valamint a Műhelyiskola. A Nyíregyházi SZC Bencs László Szakképző Iskolában mindhárom tanulási forma elérhető.

A Centrum kiemelt feladatának tekinti a felnőttek oktatását és képzését, hiszen ezáltal tud a munkaerő-piac elvárásaira a leggyorsabban reagálni. Két szakma és egy szakképesítés megszerzése államilag támogatott, ahol az előzetesen megszerzett tudás vagy gyakorlat beszámítására is lehetőség van. A képzési idő így csökkenthető.

A Centrum igyekszik a képzési kínálatot folyamatosan aktualizálni, és az álláskeresők számára biztosítani a folyamatos képzési lehetőségeket. Napi kapcsolatot tart az Ipari Park Nonprofit Kft-vel, és együttműködnek a fiatal szakképzett munkaerő megtartása érdekében. Kiemelt a pályakövetési rendszer fejlesztése.

A Centrum duális partnereinek száma folyamatosan nő, az iskoláikban tanuló diákoknak több, mint 300 partnerüknél van lehetősége duális képzés keretében működő, modern vállalati környezetben, korszerű eszközök segítségével naprakész ismereteket elsajátítani. Jelenleg több, mint háromezer diáknak több, mint háromszáz duális partnernél van hatályos szakképzési munkaszerződése, a tanulók vállalati környezetben sajátítják el szakmájukat.

A térség gazdálkodó szervezetei mellett együttműködnek a települési önkormányzatokkal, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamarával, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztályával.

A Nyíregyházi Szakképzési Centrum részeként, szakmailag függetlenül működő Nyíregyházi Vizsgaközpont 2020. július 1-én jött létre. 2024. július 1-től a jogszabályi változások miatt a vizsgaközpont megnevezése „akkreditált szakképzési vizsgaközpont”. A vizsgaközpontnak már 40 KEOR területen van érvényes akkreditációs engedélye. A 40 KEOR 321 szakképesítést, 199 szakmát és ezek részzakmáit fedli le.

A folyamatos fejlesztés érdekében folyamatosan pályáznak. Jelenleg is több pályázat megvalósítás alatt van, melyek között kiemelt jelentősége van a most induló svájci projektnek.

A Svájci - Magyar Együttműködési Program keretein belül az SM01-1 VET „A szakmai oktatás és vizsgáztatás módszertanának megújítása”, valamint az SM01-2 VET „A pályorientáció megerősítése” című komponenselemekre sikerrel pályázott a Nyíregyházi Szakképzési Centrum. Az Együttműködési Program átfogó célkitűzése a társadalmi és gazdasági egyenlőtlenségek csökkentése, a gazdasági növekedés és a szociális partnerség erősítése, a (fiatalokat érintő) munkanélküliség csökkentése.

A Centrum fennállása óta alapvető feladatként kezeli az iskolák és a kollégiumok fejlesztését, így számos pályázatot nyújtott be annak érdekében, hogy a tanulók és az ott dolgozók számára vonzó, a kor igényeinek megfelelő iskolai és kollégiumi környezetet biztosítson. Ehhez járul hozzá a „Nyíregyházi Szakképzési Centrum 21. századi szakképző intézményfejlesztése” című, RRF-2.2.2-23-2023-00012 azonosító számú projekt megvalósítása. A projekt célja a Nyíregyházi Szakképzési Centrum 4 szakképző intézményében modern oktatási és képzési infrastruktúra létrehozása, valamint a szakmai képzés színvonalának növelése a minőségi oktatás fejlesztése érdekében.

6.5.2 Északi Agrárszakképzési Centrum

Az Északi Agrárszakképzési Centrum négy vármegyében 10 szakképző intézményben az Agrárminisztérium fenntartásában végzi szakképzési alapfeladatát. Szabolcs- Szatmár - Bereg vármegyében négy, ebből Nyíregyházán kettő szakképző intézményben tanulhatnak a diákok és képzésben résztvevők agrárszakmákat.

- Északi ASzC Baross László Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium,
- Északi ASzC Vay Ádám Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium,
- Északi ASzC Lippai János Mezőgazdasági Technikum és Szakképző Iskola (Nyíregyháza, Krúdy köz 2.),
- Északi ASzC Westsik Vilmos Élelmiszeripari Technikum és Szakképző Iskola (Nyíregyháza, Semmelweis u. 15.).

A Nyíregyházán működő két szakképző intézményben tanul a Centrum összes tanulói létszámának 20 %-a, és a felnőttoktatásban résztvevők összlétszámának 40 %-a. A nyíregyházi intézményekben 16 szakma elsajátítást biztosít az intézmény, a felnőttképzés keretében pedig 9 szakképesítés sajátítható el.

Duális partnerei között több nyíregyházi kis és középvállalkozás található.

Az Északi Agrárszakképzési Centrum több pályázati programban vesz részt. A TOP_PLUSZ 3.1.1 21 SB1 2022-00001 azonosítószámú „Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések” című projekt partnerségi együttműködésében közreműködik az Északi Agrárszakképzési Centrum.

Ugyancsak együttműködési megállapodás keretén belül aktív közreműködők intézményeik a GINOP Plusz-3.1.1-23 A munkaerő-kínálat bővítése és fejlesztése elnevezésű munkaerő-piaci programban valamint a GINOP Plusz-4.1.1-23 Ifjúsági Garancia Plusz munkaerő-piaci programban. Az Északi ASzC Westsik Vilmos Élelmiszeripari Technikum és Szakképző Iskola fenti programokban összesen 30 fő képzésben résztvevő családegyesítő szakképesítésének megszerzésében és további 30 fő képzésben résztvevő tartósítói termékkészítő szakma oktatásában képzés megvalósítóként szerepel.

Az Északi Agrárszakképzési Centrum négy megyében, köztük Szabolcs- Szatmár- Bereg vármegyében, hat helyszínen, köztük Apagyon és Baktalórántházán valósítja meg a VP1-1.2.1-23 „Bemutató üzemek támogatása” című pályázati konstrukció keretében elnyert projektjét. A bemutató-üzemi fejlesztések célja, hogy a folyamatosan változó klimatikus és piaci környezetben a gazdálkodók ismerjék és alkalmazni tudják a helyi adottságokhoz igazodó, modern, hatékony agrártechnológiai megoldásokat. Az Északi Agrárszakképzési Centrum 999,9 millió Ft támogatással megvalósuló projektje modern technológiai eszközök díjmentes bemutatásával támogatja az agrárgazdaság szereplőit, hogy a legkorszerűbb megoldásokat, valamint tapasztalatokat ismerhessék meg és állíthassák gazdaságuk fejlődésének szolgálatába.

Fontos, hogy a bemutató üzemek ne csupán technológiai bemutatók legyenek, hanem tanulási és együttműködési központok is. Az elkövetkező öt évben a két szabolcsi intézmény – a kritériumoknak megfelelő - összesen 1200 fő agrárgazdálkodó, vagy annak alkalmazottja számára nyújt ingyenesen tanúsítványt adó képzést, mely hozzásegíti a helyi agrárgazdasági szereplőket a tudásgyarapításához.

6.6 Felsőfokú oktatás

6.6.1 Nyíregyházi Egyetem

A jogelőd intézmények integrációjával létrejött Nyíregyházi Egyetem elsődleges küldetése a felsőfokú oktatás és kutatás, de a régióban olyan tudás- és innovációs centrum funkciót tölt be, melyen keresztül meghatározó szerepet játszik a gazdaság humán erőforrásainak biztosításában, kulturális küldetésével a térség lakosságmegeőrtő képességének, életminőségének javításában. Az Egyetem a térség meglévő és betelepülő munkáltatói számára olyan munkavállalók képzését tűzte ki célul, akik egyrészt naprakész tudással rendelkeznek, másrészt képesek tudásuk folyamatos fejlesztésére.

A Nyíregyházi Egyetemen az alkalmazott tudományok egyeteme státuszának megfelelően az oktatás súlypontja alapvetően az alapképzés, de a képzési színvonal megtartása, emelése elképzelhetetlen az alapképzésre épülő mesterképzés, valamint a szakirányú továbbképzés és az ezek kereteit biztosító kutatás-fejlesztés nélkül. Az Egyetem kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységének feladata a térség által felvetett problémák megoldása a hazai és nemzetközi kutatási infrastruktúra eredményeinek felhasználásával.

Az európai uniós törekvésekkel, valamint a hazai felsőoktatás politikával összhangban a Nyíregyházi Egyetem nemzetköziesítési folyamatainak fejlesztését továbbra is stratégiai célként kezeli és az elmúlt években is kiemelten támogatta. A stratégia alapvető eleme, hogy ma már sikeres felsőoktatási intézmény nem létezhet nemzetköziesítési tevékenység nélkül, hosszú távú törekvésük, hogy eredményeiket a nemzetközi oktatási térben is kamatoztatni tudják. Az elmúlt évben a nemzetközi

láthatóságuk további erősítése, idegen nyelvű képzéseik fejlesztése, kutatási és oktatási célú kapcsolatrendszerük fokozása, mobilitási programjaik, határon túli szerepvállalásuk növelés egyaránt megtörtént. Mérőföldkőnek tekinthető a külföldiek részvételével 2023. évben először megszervezett Nyíregyházi Nyári Egyetem programsorozat is.

A Nyíregyházi Egyetemnek évről-évre növekvő számban vannak együttműködő vállalati partnerei. 2023. évben 7 duális szakon összesen 75 vállalattal és vállalkozással volt az egyetemnek érvényes, határozatlan idejű, duális képzésre vonatkozó együttműködési megállapodása. 2020. évtől elindult a kooperatív képzés is, amelyhez 2023. évben újabb cégek kapcsolódtak. Duális szakmai kerekasztal megbeszéléseket félévente tartanak, melynek keretében vállalati partnereikkel megvitatják a lezárásra került félév tapasztalatait, valamint kijelölik a soron következő szemeszter tennivalóit. Mindemellett a Nyíregyházi Egyetem nagyszámú együttműködési megállapodást kötött a régió vállalataival főként az agrár, a gazdasági, az informatikai és a műszaki felsőoktatási szakképzésekre és alapképzési szakokra különböző időtartamú gyakorlati képzésekre.

Munkaadói partnerségi kapcsolatrendszerük erősítése és bővítése, valamint hallgatóik munkaerő-piaci elhelyezkedésének segítése érdekében évente kétszer állásbörzét szerveznek a hallgatók és a végzős diákok számára. Az eseményen szakmai és karrierépítési előadásokra, tanácsadásokra, workshopokra, bemutató előadásokra is sor kerül.

A Nyíregyházi Egyetem proaktív módon keresi a kapcsolódási lehetőségeket a térségben működő társadalmi és gazdasági szereplőkkel, külön kiemelve a vármegyei agrár-, és iparkamara irodáit, a KKV szektor szereplőit, és az egyéb oktatási intézményeket. A kapcsolattartás során nyitott kérdések segítségével igyekeznek megismerni a vállalati szféra szereplőinek képzési igényeit, munkaerő-piaci elvárásait, beruházási terveik lehetséges irányait.

Az intézmény vezetésének stratégiai célja egy hallgatócentrikus és vállalkozó felsőoktatási intézmény működtetése, amely a térség sajátos kihívásait, illetve problémáit tartva szem előtt képez szakembereket, és a gazdasági és társadalmi szereplőkkel együttműködve végez tudományos kutatásokat, fejlesztéseket hazai és nemzetközi térben. Jelenleg a Nyíregyházi Egyetemen 10 tudományterületen folyik kutatási és kutatásfejlesztési tevékenység számos kutatócsoportban.

A Nyíregyházi Egyetem a térség meghatározó szellemi központjaként fontosnak tartja, hogy regionális, oktatási-kutatási kapcsolatrendszerét folyamatosan bővítse és fejlessze. Oktatási célú kapcsolataik elsődlegesen a szakmai gyakorlatokra, valamint a kooperatív és duális képzésekre fókuszálnak. Emellett kiemelendő a szakképzési centrumokkal közösen indított okleveles technikus képzésük is, melynek keretében már öt képzés elindult. A regionális kutatási kapcsolataik fókuszában a KKV-szektor vállalkozásai állnak, de számos nagy- és multinacionális vállalattal is együttműködnek.

A Nyíregyházi Egyetem K+F potenciáljának kiszélesítése, gazdasági szereplőkkel történő erősítése jelentős hozzáadott értéket képvisel a vármegyei gazdaságfejlesztésben. A Nyíregyházi Egyetem célja, hogy elősegítse és támogassa az intézmény, valamint az üzleti szféra szereplői közötti kutatási, fejlesztési, technológiai és innovációs együttműködések. Fontos, hogy az Egyetemen keletkező tudományos eredmények piaci hasznosítása erőteljesebb legyen a technológia/tudás transzfer biztosításával, ugyanakkor ez nem valósítható meg a piaci szervezetek alapkutatásokra épülő új technológiák iránti elkötelezettsége nélkül.

A Nyíregyházi Egyetem intézményfejlesztési tervei a 2025-2028 közötti időszakra

A Nyíregyházi Egyetem működési kereteit egyrészt a kormányzat által megfogalmazott, kiemelt ágazati célok, másrészt a fenntartó által meghatározott követelmények alapozzák meg.

Az Intézményfejlesztési Terv (IFT) három stratégiai célt és kilenc stratégiai kezdeményezést azonosított az alábbiak szerint:

A Nyíregyházi Egyetem regionális értékteremtő integráló tudáscentrum

15. ábra: Nyíregyházi Egyetem Intézményfejlesztési terv. Forrás: Nyíregyházi Egyetem

A nemzetköziesítés, az innováció és a digitalizáció fókuszú megközelítés biztosítja az Egyetem hosszú távú fenntarthatóságát és növekedését, miközben hozzájárul a régió gazdasági és társadalmi fejlődéséhez. Az Egyetem ezzel a stratégiával a térség tudományos és oktatási központjává kíván válni, amely versenyképes, innovatív és nemzetközileg is elismert szereplője a magyar felsőoktatási szektornak.

6.6.2 Debreceni Egyetem Egészségtudományi Kar

A Debreceni Egyetem Egészségtudományi Kara négy képzési helyszínen - Debrecen, Nyíregyháza, Siófok, Szolnok - folytat felsőoktatási tevékenységet. A képzési portfólió egészség tudományi-, társadalomtudományi és pedagógusképzési területek egymással szorosan összekapcsolódó palettáját fedi le, amelyek az Egyetem különböző Karaival való szoros együttműködésben valósulnak meg. A Karok közötti együttműködés hosszú távon biztosítja a magas színvonalú oktatást, lehetőséget teremt arra, hogy a hallgatók könnyebben bekapcsolódhassanak interdiszciplináris kutatásokba, és hozzájárul egy modern, innovatív és gyakorlatorientált oktatási rendszer kialakításához.

Az Egészségtudományi Kar 3 683 hallgatója közül Nyíregyházán 1 302 fő számára biztosít felsőfokú tanulási lehetőséget ápoló, mentőtiszt, szülésznő, védőnő, egészségügyi szervező, szociális munka, egészségügyi szociális munka, szociális munka és szociális gazdaság, szakvédőnő, kiterjesztett hatáskörű ápoló, egészségügyi tanár és szociális ismeretek tanára szakokon. Idegen nyelven három képzés érhető el – ápoló, egészségügyi szociális munka, szociális munka és szociális gazdaság. A külföldi hallgatók teljes létszáma 354 fő, közülük 156 fő Nyíregyházán folytat tanulmányokat.

Az intézmény több szempontból is meghatározó szerepet tölt be a térség életében. A folyamatos humán erőforrás fejlődés és az infrastrukturális bővülés lehetővé teszi, hogy a térség lakosai számára elérhető közelségben álljon rendelkezésre egyetemi szintű tanulás, az egészségügyi és szociális ágazat számára pedig a folyamatos szakember utánpótlást biztosítja. Két kiemelt képzési szakirányon – mentőtiszt és szülésznő- a keleti régióban csak Nyíregyházán érhető el felsőfokú képzés, a szociális ismeretek tanára pedagógusképzés pedig országosan is egyedülálló.

Az akkreditált felsőoktatási képzések mellett az Egészségtudományi Kar jelentős szerepet tölt be a szakemberek továbbképzésében is. Az egészségügy területén a kötelező szakmacsoportos továbbképzések-, a szociális ágazat számára pedig a pontszerző szakmai továbbképzések biztosításával teremti meg az intézmény a szakdolgozók kompetenciafejlesztését, tudásbővülését.

Az oktatás mellett a Kar kiemelt szerepének tekinti a rendelkezésére álló tudás megosztását a lakosság számára is, ezért folyamatosan és rendszeresen jelenik meg városi rendezvényeken, óvodákban és iskolákban, ahol különböző egészségfejlesztő programokat biztosít.

Az Egészségtudományi Kar több éve működik együtt Nyíregyháza városával olyan elemzői és kutatási feladatok ellátásával, amelyek a település fejlődését segítik elő. Az intézmény 2008 óta folytat nagymintás adatfelvételt a város felnőtt lakosság körében, feltárva a jövedelmi helyzet-, a lakhatás, az egészségi állapot, az életminőség és a munkaerő-piaci helyzet területeit. A fiatalok egészségszociológiai vizsgálatát 2024. évben indította az intézmény. Első évben az egészségkárosító magatartást - majd ezt követően a kortársbántalmazás és a mentális egészség témakörét - folytatásként pedig a táplálkozási szokások és a fizikai aktivitás területeit vizsgálja kérdőíves kutatás. A tudományosan megalapozott módszerekkel végzett elemzések eredményeit a Kar átadja Nyíregyháza város vezetésének, így az eredmények hozzájárulhatnak a város egészségügyi és szociális stratégiájának megalkotásához.

6.7 Az önkormányzat szerepe a köznevelés, szakképzés, felsőoktatás területén

Az előzőekben már megjegyeztük, hogy a köznevelés területén a települési önkormányzatnak az óvodai nevelés biztosításában van kötelezettsége. Nem térünk ki külön arra, hogy az önkormányzati, állami fenntartású óvodákban, iskolákban a közétkeztetés biztosítása, az iskola egészségügyi ellátás, az óvodai-iskolai szociális segítő tevékenység szintén önkormányzati kötelezettség, amelynek fenntartására a jövőben is törekszünk. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata felelősséget érezve a gyermekek jóléte, a családok támogatása, a fiatalok segítése a tanulmányok folytatásában, valamint a köznevelésben résztvevő szereplők együttműködésének erősítésében koordinatív szerepet vállal, tölt be.

A gyermekek és családjaik támogatására különböző pénzbeli és természetbeni ellátásokat vezetett be az Önkormányzat. Ezek közül csak néhányat emelünk ki: a rászorultságtól független tanszertámogatás, az iskoláztatási támogatás, az étkeztetési támogatás. Az iskolai szünetekben a hátrányos helyzetű gyermekek részére a szünidei étkeztetést házhoz szállítással biztosítja az Önkormányzat, jelentősen kiegészítve a 285 Ft összegű állami támogatást (bruttó 1 633,7 Ft/adag). A szünidőben a gyermekek hasznos szabadidő eltöltését segíti az Önkormányzat a nyári táborok biztosításával, valamint a Szigligeti üdülőben történő nyaralási lehetőséggel. Kiemeljük még a felsőoktatási hallgatók tanulását segítő ösztöndíjprogramokat (Bursa Hungarica, Rászoruló Hallgatókért Közalapítvány támogatása). Mindezeknek a támogatásoknak, programoknak a fedezetét az Önkormányzat saját erőből finanszírozza.

Az Önkormányzat támogatja azokat a programokat, amelyek a köznevelés, szakképzés, felsőoktatási intézmények szerveznek. Példaként említjük a SzakmaFest rendezvényt, amely a szakképzés, a város gazdasági szereplői és a foglalkoztatás területén érintett szervezetek együttműködésének az eredménye. A rendezvényen egy napon keresztül tematikus utcákon sétálva juthatnak a szakma választáshoz és a foglalkoztatáshoz kapcsolódó információkhoz az érdeklődők. A rendezvény már két évben valósult meg. 2025. évben az önkormányzati nagyrendezvények sorába lépett, amely megvalósításához az Önkormányzat önerőből forrást biztosít.

2016. évtől működteti az Önkormányzat a Köznevelési Tanácsot, amely rendszerint évente ülésezik. A Tanács célja a köznevelési ágazatban érintett intézményfenntartók, intézmények együttműködésének elősegítése, továbbá a köznevelési ágazatot érintő önkormányzati döntések előkészítésében közreműködés. A Tanács tagjai: a város óvodái, általános iskolái, középiskolái, fenntartói, egyetemek

(Nyíregyházi Egyetem, Debreceni Egyetem Eü. Kar), Oktatási Hivatal. A Köznevelési Tanács üléseinek témái: tanévindítás, szakképzés lehetőségei, egyetemek kínálat fejlesztése stb.

6.8 Ifjúsági ügyek

Az előző pontban a nyíregyházi gyerekek, fiatalok részére nyújtott támogatásokat soroltuk fel. Folytatjuk ezt azzal, hogy már az iskolás éveket követően a munkaerő megtartása, biztosítása, a szakképzett fiatalok helyben maradásának elősegítése, és mindezekon keresztül - a város gazdasági potenciáljának fokozása érdekében – az önkormányzat helyi szinten támogatja a fiatalok, a fiatal családok otthonteremtését. Az első lakáshoz jutók támogatása, mint pénzügyi támogatás 2019. évben került bevezetésre. A fiatalok letelepedését 450 000-650 000 Ft összegű, vissza nem térítendő támogatással ösztönzi a város.

Ifjúsági Kerekasztal, Kábítószeregyeztető Fórum

2015. év óta a Nyíregyházi Ifjúsági Kerekasztal az önkormányzat mellett működő szakmai véleményeztető és javaslattevői joggal rendelkező ernyőszervezet, amely az önkormányzat ifjúságpolitikai céljainak elérését segíti. Munkájukkal támogatják a helyi fiatalság, közösségek programjainak megvalósulását és szakmai konferenciákat szerveznek. 2017. óta évente megszervezik a Nyíregyházi Ifjúságkonferenciát. A konferenciák alaptémái mindig az ifjúságot érintő aktualitások – kihívások, nehézségek, jó gyakorlatok –, másrészt az ifjúsággal foglalkozó helyi szervezetek programjainak bemutatása.

NYÍRKEF

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának Kábítószer Egyeztető Fóruma (továbbiakban: NYÍRKEF) 2001. év óta működő és 2015. évben újjáalakult erőforrás-közösség. A testület alapcélja szerint hozzájárul az önkormányzati döntések szakmai megalapozásához, a döntés-előkészítő folyamat nélkülözhetetlen résztvevőjeként. Helyzetértékelésre támaszkodva időközönként felülvizsgálja aktuális drogstratégiáját vagy újat készít. Legutóbb 2022. évben készült új Drogstratégia, amely három alapvető területre koncentrál: összefogás, a komplexitás és az egészségsz fejlesztés.

A szenvedélybetegségek elleni küzdelem helyi koordináló szerveként tevékenysége során figyelemmel kíséri az aktuális szakpolitikai iránymutatásokat, összehangolt feladatait a megelőzés, kezelés-ellátás, ártalomcsökkentés, kínálatcsökkentés területén specifikus munkacsoportokban végzi. Nyíregyháza MJV Önkormányzata a pályázati forrásokon túl, saját költségvetésében biztosít pénzügyi keretet a működésre és egyéb programok megvalósításához.

Kortárssegítés

Az Önkormányzat, a Nyíregyházi Család- és Gyermekegészségügyi Központ, valamint civil szervezetek együttműködéséből fakadóan egy pilot programot indult a 2022/2023-as tanév során.

A program célja a kortárssegítés népszerűsítése és kortárs segítő mentorprogramok elindítása a város köznevelési intézményeiben. A kortárssegítés terén aktív fiatalok preventív szereplőkké válhatnak a köznevelési intézményekben megjelenő olyan ártalmas, veszélyeztető jelenségekkel szemben, mint például az iskolai kirekesztés, a kortársbántalmazás, a cyberbullying és a káros szenvedélyek elterjedése. Emellett a mentortevékenységet ellátó óvodai és iskolai szociális segítő szakemberek szakmai támogatása révén javuló tendenciákat várunk a rizikómagatartásokkal veszélyeztetett korcsoportban, közösségekben. Jelenleg több középiskolában is elindult a folyamat, mintegy 300 fő önkéntes fiatal jelentkezésével.

Mustárház - Nyíregyházi Diák-polgármesteri Iroda

Az Önkormányzat erős kapcsolatot ápol a Mustárházzal és az ott működő Diák-polgármesteri Iroda fiataljaival. Az együttműködésnek köszönhetően a fiataloknak lehetőségük van részt venni a helyi demokrácia alakításában és eredményesen érvényesítik érdekeiket a döntéshozóknál. Közreműködnek

projektek megvalósításában és a testvérvárosi kapcsolatok elmélyítésében, ezáltal az önkormányzat nagymértékben hozzájárul a nyelvtanulási lehetőségek és a kapcsolati tőkék fejlesztéséhez.

A Városi Diákparlament 2017. óta évente ülésezik a Polgármesteri Hivatalban. A középiskolák és általános iskolák nyolcadik osztályainak képviselői jellemzően lokális problémákat vitatnak meg, amelyeket a döntéshozók felé továbbítanak. Az elmúlt években a következő témákban fejtették ki a fiatalok véleményüket: kultúra, szórakozás, underground, pályaaorientáció, személyes készségfejlesztés, önkéntesség, a fiatalok helyben maradási lehetőségei, nemzetközi kapcsolatok kialakítása stb.

Ifjúsági Alap, Szociális és Egészségügyi Alap pályázat

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a helyi önszerveződő közösségek pénzügyi támogatásának rendjéről szóló 24/2008. (IV.29.) önkormányzati rendeletében foglaltak alapján elismeri és támogatja azt a tevékenységet, melyet a településen élő állampolgárok önszerveződő közösségei végeznek az önkormányzati feladatok megvalósítása, polgárok közéletbe történő bevonása, település fejlesztése, szépítése, a környezetvédelem, a közbiztonság mértékének növelése, az arra rászorulóknak támogatása, a kultúra és hagyományok ápolása, a lakosság művelődése, szórakozása, sportolása, egészségvédelme érdekében.

Ezen célok megvalósulása érdekében a Közgyűlés az Önkormányzat éves költségvetéséről szóló rendeletében – a város anyagi lehetőségeitől függően – 2024. évtől 35.000.000 Ft összeget különített el a helyi önszerveződő közösségek pénzügyi támogatására.

Az Ifjúsági Alapban a keretösszeg 5 %-ra, 1.750.000 Ft.- támogatás elosztására van lehetőség (korábban 1.250.000 Ft.-). Az alap célja a gyermekek és fiatalok programjainak, kezdeményezéseinek és szervezeteik támogatása.

A Szociális és Egészségügyi Alap felhívására minden évben a generációk közötti együttműködést célzó programok támogatására nyújtható be pályázat. A Szociális és Egészségügyi Alap a keretösszeg 28 %-a, 9 800 000 Ft (korábban 7,5 millió Ft volt).

7 KULTÚRA, NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK ÉS SPORT

7.1 Nyíregyháza kulturális élete

7.1.1 Előző időszak eredményei

A Kállay Kúria felújításával és Helyőrségi Művelődési Otthon revitalizációjával megvalósult a kulturális negyed újjászületése. A Kúria méltó helyet biztosít a Kállay hagyaték fenntartásához és népszerűsítéséhez, emellett hiánypótló jelleggel adott várostörténeti kiállítást Nyíregyháza lakosainak és az ide érkező turistáknak. A belváros szívében található egykori Helyőrségi Művelődési Otthon, immáron a Szindbád nevet viseli. Az épületben kialakításra került egy színháztörténeti múzeum, amely a színháztörténet egyes korszakait élményszerűen mutatja be. Kialakításra került egy korszerű, interaktív, installációslátogatótér és egy 3D-s mozi. A látartot különböző tárgyi relikviák, video-térképek egészítik ki, többnyelvű audio-narrációval. A fő attrakció mellett megvalósult egy 80 férőhelyes pódiumszínpad is, ahol a különböző színházi korok reprezentatív, szórakoztató, komplex élményt adó produkcióival találkozhat a nagyközönség. Mindez jól kiegészíti az egyetemes színháztörténeti múzeum virtuális anyagát, valódi kulturális és turisztikai „élményútvonalat” alkotva. Az épület felső szintjén kialakításra került egy több, mint 120 férőhelyes rendezvényterem. Nyíregyháza belvárosában található Kölyökvár és Alvégesi Művelődési ház, mint többfunkciós közösségi létesítmények szintén megújultak. Mindkét épületben számos program kerül megrendezésre évente, amelyeken a városlakók szívesen vesznek részt.

A Móricz Zsigmond Színház küldetése a színház-, tánc- és zeneművészet sokszínűségének és értékeinek gyarapítása, az előadások, koncertek Nyíregyháza város és Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye lakosságának széles rétegeihez való eljuttatása, a gyermek- és ifjúsági korosztály előadó-művészetekre fogékony nézővé nevelésének előmozdítása, a határon túli magyar kultúra ápolása, ezek szellemében végzi tevékenységét. 2020-ban a járványveszély miatti veszélyhelyzetben több hónapra valamennyi játszóhelyén leállt a Színház működése, és a nagy hírű VIDOR Fesztivál is csökkentett programokkal került lebonyolításra. A 2021. év májusától nőtt a játszóhelyeinek száma, a Színház működteti a Szindbád Színháztörténeti Rendezvénytér épületét is. Az átmeneti nehézségeket követően 2024-ben már a járvány előtti mutatószámokról számolhatnak be számos népszerű, a színházművészet széles palettáját felvonultató előadást láthatnak a nézők.

A Nyíregyházi Cantemus Kórus az elmúlt négy évben komoly kihívásokkal és jelentős fejlődéssel egyaránt szembesült. A kórus munkáját 2020. évben a COVID-19 járvány nehezítette meg, 2021. évtől a koncertszámok folyamatos emelkedése, a közönség aktívabb részvétele és a szakmai elismerések egyaránt azt mutatták, hogy a Nyíregyházi Cantemus Kórus ismét teljes pompájában tündökölt. Nagyszámú hang- és képanyag készült az elmúlt öt évben, valamint az online platformokon a Kórus jelenléte aktív és fejlődő volt.

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár 2020-2024 időszakban az alábbi fejlesztéseket valósította meg: Videóstúdió kiépítése, Green box stúdió kialakítása. A járványveszély miatt az intézmény nem volt látogatható, az élő közvetítésre helyezték a hangsúlyt. Az Olvasóteremben a Kultúrkuckó kialakítása megtörtént. 2021-ben a könyvtár elnyerte a Minősített Könyvtár Címet. Ebben az évben elérhetővé tették az eCard mobil applikációt az online kölcsönzéshez kapcsolódó adminisztrációhoz, valamint megnyitották a KépregényTár és –Galériát, ahol rendszeres képregény programok, kiállítások, táborok valósulnak meg. 2021-2022 években megtörtént az Örökösöldi Fiókkönyvtár és a Gyermekkönyvtár felújítása NKA pályázatnak és fenntartói támogatásnak köszönhetően. 2022 nyarán egy könyvkölcsönző automata került kihelyezésre a központi épület bejárata mellé, mely 0-24 órában elérhetővé teszi a könyvkölcsönzést és a könyvek visszahozatalát. 2023-ban a Könyvtár megkapta a Családbarát Munkahely címet, és az Év Felelős Foglalkoztatója pályázat Közsféra szervezetei kategóriában 2. helyezést nyerte el. 2023-ban megújult a Sóstóhegyi Fiókkönyvtár. 2024-ben a Jósavárosban új fiókkönyvtárat hozott létre az intézmény. A 2020-2024-es időszakban a vármegyei hatókörrel járó

feladatokat is maximálisan ellátták, folyamatosan fejlesztették a szolgáltatóhelyeket és működtették a Könyvtárbuszt.

A Jósa András Múzeum az elmúlt években felkészült a központi épület komplex felújításának a megvalósíthatóságára, melynek keretén belül a teljes gyűjteményi anyag külső raktárakba történő elhelyezése megtörtént. A fejlesztés által a múzeum szerepe a város kulturális és turisztikai életében még kiemelkedőbbé válik és tovább növeli a kulturális negyed vonzerejét. A Kállay Gyűjtemény történetében a Nyírvíz Palotából a Kállay Házba való költöztetése fontos lépés volt, hiszen ez az épület nemcsak a Kállay család történetének bemutatására szolgál, hanem a várostörténeti kiállításnak is helyet ad. A 2022. évben a gyűjtemény látogatói rekordot döntött, és három rangos elismerésben részesült. A 2022. év májusában az Év Múzeuma különdíját nyerte el, amelyet a példaértékű gyűjteménygondozásért, a megújult kiállítótér magas színvonaláért és a helyi kulturális életben betöltött kiemelkedő szerepéért kapott. A 2022. év augusztusában a gyűjtemény épülete és a Kállay család emlékei bekerültek a Nyíregyházi Települési Értéktárba, majd októberben a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Értéktárba is, ugyanezen évben a gyűjtemény elnyerte a Családbarát szolgáltató hely elismerést is. A 2023. év szeptemberében pedig a Kállay Gyűjtemény kiállításai Városmarketing gyémántdíjban részesültek, tovább erősítve a múzeum helyi és regionális jelentőségét. A Sóstói Múzeumfalu az utóbbi években jelentős fejlődésen ment keresztül. TOP-os pályázat révén a múzeum számos részét felújították, új épületek épültek, mint például a Látogatóközpont és az igazgatási- és raktárpépület. A látogatói élmény javítása érdekében audioguide-ok és információtáblák is beszerzésre kerültek. A 2021. és 2024. évek között hat új állandó interaktív tematikus kiállítás készült Kubinyi, Hungaricum és NKA pályázatok segítségével. A 2024. évben benyújtott Interreg pályázat célja a szatmári svábok életének bemutatása egy új vállalati porta felépítésével. A múzeum 2020. évben elnyerte a Községi Múzeum címét, míg a 2024. évben a Családbarát Múzeum címet. A múzeum részt vett a Nemzeti Tehetséggondozási Programban, három nyertes pályázatot valósítva meg helyi oktatási intézmények bevonásával.

A Váci Mihály Kulturális Központ intézményrendszere Nyíregyháza frekventált belvárosában egy központi intézménnyel rendelkezik, melyhez 18 tagintézmény kapcsolódik. Művelődési házak és közművelődési színterek mellett két kiállítóhelyiség és egy art mozi is színesíti szolgáltatásaik körét. Nagy hangsúlyt fektetnek minden korosztály kulturális életbe történő bevonására. A Krúdy Gyula Art Mozi fontos szerepet tölt be a város és a vármegye kulturális életében, hiszen nemcsak a filmek eljuttatása a nézőkhöz áll tevékenységük középpontjában. Tagintézményeik fontos szerepet játszanak a helyi közösségek kulturális életében, és a közművelődési alapszolgáltatás feladatainak teljesítésében, valamint jelentős szerepet vállalnak a város életében aktívan közreműködő csoportok próbahelyszínének biztosításában. Az intézmény hivatalos online felülete a 2022. évben megújult. Modern, felhasználóbarát, akadálymentesített kialakítása megtörtént. A Facebook és az Instagram mellett létrehozták a YouTube és TikTok felületüket is. Kiemelt feladatként kezelik a fiatalok bevonását a közművelődés folyamatába, hiszen kulcsfontosságú szerepük van abban, hogy fenntartsák és továbbfejlesszék a kultúrát és a közművelődést. Rendszeres színházi előadásokat, művészeti bemutatókat, interaktív kiállításokat, ismeretterjesztő előadásokat szerveztek a fiatalok számára. A 2020. évben elnyerték a Minősített Közművelődési Intézmény Címet. Az intézmény 2023. és 2024. években a Magyar Népművelők Egyesülete által adományozott „Több korosztályt érintő, változatos közösségi és művészeti programok megszervezése és bemutatása a hét minden napján, több telephelyen” című elismerést nyerte el. A 2024. évben sikeresen pályázott a Magyar Közösségépítők Értékszövetsége Egyesület által meghirdetett Látópont Cím pályázatra, mely elismeréssel tagja lett az intézmény a Látóút Hálózatnak.

7.1.2 Kulturális és civil élet

A kulturális élet szervezésekor elsődleges szempont a város történelmi hagyományaira épülő kulturális örökség megőrzése, továbbfejlesztése mellett az új iránti fogékonyság is.

Nyíregyháza egy vonzó, befogadó és élhető városként fogalmazza meg a kulturális életének legfontosabb irányait, a fejlődést biztosító konkrét feladatokat, tevékenységeket, elérni kívánt célkitűzéseit, melyek egyszerre szólítják meg a városlakókat és az ide látogató érdeklődőket. Tudatosítani kívánjuk az itt élő polgárok, iskolások, fiatalok, tanulók, helyben működő vállalkozások és az itt dolgozó munkavállalók körében a helyi értékek, hírességek emlékének, a helytörténeti hagyományok ápolásának és megőrzésének fontosságát, segítjük a különböző művészeti ágak által nyújtott élmények személyiségformáló hatásának kibontakoztatását a közművelődéshez és a kultúrához való jog biztosítását. Kiemelt feladatként kezeljük az ifjúsági kultúra élmény-gazdag fejlesztését, érdekérvényesítését, közösségi kezdeményezések támogatását. Különös figyelmet fordítunk az időskorúak aktív és méltóságteljes életéhez szükséges feltételek biztosítására, a generációkat összekötő programok megvalósítására. Fontosnak tartjuk a hátrányos helyzetűek, fogyatékkal élők kulturális esélyegyenlőségének biztosítását, a kisebbségi kultúra értékeinek megismertetését, hagyományaik megőrzésének biztosítását, valamint a határon túli magyarság kulturális értékeinek megismertetését, annak terjesztését a testvér- és partner városainkkal folytatott kulturális együttműködések keretében.

Napjainkra igen erős, sokrétű civil társadalom alakult ki Nyíregyházán. A hivatalos adatok szerint 1270 civil szervezet van városunkban bejegyezve. A helyi civil szervezetek és a bennük tevékenykedő nyíregyháziak a helyi közösség legkülönbözőbb érdekeinek érvényesítését szolgálják. Tevékenységi körüket, feladatukat tekintve a kultúra közvetítésében, az oktatás színvonalának emelésében, a szociális szolgáltatások biztosításában, a környezetvédelemben éppúgy szerepet vállalnak, mint a szabadidő hasznos eltöltésének szervezésében, a közbiztonság javításában, az élet minden területén. A város célja a szoros együttműködés a Nyíregyházi Civil Fórum működését segítő Első Nyírségi Fejlesztési Társasággal (Nyírségi Civil Ház).

7.1.3 Nyíregyháza kulturális intézményrendszere

A város kulturális intézményrendszerének hatóköre túlmutat Nyíregyháza közigazgatási határain, tekintve, hogy a kulturális szolgáltatások egy része kiterjed a vármegyére. A város intézményrendszere jól strukturált, így teljeskörűen biztosítani tudja az állam által kötelezővé tett és a helyi igényekkel összhangban álló önként vállalt kulturális szolgáltatásokat, különös tekintettel a nyilvános könyvtári ellátást, az előadó-művészeti szervezetek támogatását, a kulturális örökség helyi védelmét és a helyi közművelődési tevékenység támogatását.

7.1.3.1 Előadó-művészeti intézmények

A Móricz Zsigmond Színház Nyíregyháza és Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye kulturális életének meghatározó eleme, évadonként legalább 220 előadást tart, melyek megvalósításával legalább 60 ezer fizető nézőszámot ér el. A Társaság ezen felül vállalja, hogy az előadásokból legalább 75% a saját előadása, az ezen felül megvalósított előadások a saját technikai eszközeinek, valamint művészeti szakmai személyzetének közreműködésével megvalósított vendégtársulatok előadása.

A színház falain kívül számos tevékenység zajlik, hiszen a színház szervezi a „Szabadtéri Nyár” programsorozatot, a VIDOR Fesztivál programjait, mindkettő igen népszerű, kulturális vonzerővel bíró rendezvény. A színház tölti meg műsorral a Bencs Villát és a Szindbád Színháztörténeti Rendezvénytér épületét is, melyeket évről évre egyre nagyobb érdeklődés övez.

Fontosnak tartják a fogyatékkal élők számára akadálytalanul elérhető kulturális élmény biztosítását, a nyugdíjasok számára a nyugdíjas szervezetek bevonásával szervezett színházi előadásokat, és a hosszú évek óta folytatott színházi nevelési program megvalósítását is.

A Nyíregyházi Cantemus Kórus a magyar kóruskultúra kiemelkedő műhelye, magyar és nemzetközi kóruskultúra egyik meghatározó intézménye, amely hosszú évtizedek óta kiemelkedő színvonalú művészeti tevékenységet folytat. Az együttes azon kevés magyar kórusok közé tartozik, amely megkapta a nemzeti együttes országos minősítést, elismerve ezzel művészi teljesítményét és kulturális örökségünk ápolásában betöltött kiemelkedő szerepét. A Nyíregyházi Cantemus Kórus több énekkart

foglal magában, így különböző életkorú és zenei felkészültségű énekesek számára biztosít szakmai fejlődési lehetőséget. Az együttesek a következők:

- Cantemus Gyermekkar – az egyik legismertebb magyar gyermekkar, amely számos hazai és nemzetközi verseny győztese, a kóruscsalád alapköve.
- Pro Musica Leánykar – kimagasló művészi színvonalú együttes, amely a leánykari repertoár legjobb darabjainak előadásával vált világszerte elismertté.
- Cantemus Vegyeskar – a kóruscsalád felnőtt együttese, amely rendkívül széles repertoárral rendelkezik, az a cappella kórusművektől az oratorikus nagyszabású darabokig.
- Cantemus Fiúkórus és Cantemus Ifjúsági Vegyeskar – az utánpótlás-nevelésben kiemelkedő szerepet betöltő kórusok, melyek lehetőséget biztosítanak a fiatal énekesek számára a művészi fejlődésre.

A Cantemus művészeti koncepciójának egyik alappillére az a cappella kórusművek hiteles tolmácsolása, ugyanakkor az együttesek rendszeresen részt vesznek oratorikus produkciókban is. Az évek során számos neves kórusversenyen és fesztiválon vettek részt, rendszeresen elhozták a legmagasabb szakmai elismeréseket és nagydíjakat. Több mint 60 első helyezéssel és különdíjjal, nagydíjjal büszkélkedhetnek.

7.1.3.2 Közgűjtemények

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár vármegyei hatókörű városi könyvtárként maximálisan ellátja az állami, vármegyei és városi feladatokat. Minősített Könyvtár Címmel rendelkezik, állományukat és szolgáltatásaikat a használói igények mentén folyamatosan fejlesztik. Jászároksolymán a 2024. évben új fiókkönyvtár nyílt. Terv, hogy a Zöld könyvtár-programot tovább fejlesszék. Céljuk, hogy a központi épületben energiahatékony technológiák tervezése és környezetbarát szemléletmód által, egy energiatakarékos működtetés valósuljon meg. A vármegyei hatóköri feladatok ellátása miatt szintén folyamatosak a fejlesztések a kistélepközségeken a KSZR szolgáltatóhelyeken.

A Jósá András Múzeum vármegyei hatókörű városi múzeum, feladata a kulturális javak helyi védelmének települési szintet meghaladó, egy vármegye közigazgatási területére kiterjedő biztosítása. A Jósá András Múzeum tervezett fejlesztése során (a 2021–2027 programozási időszakra a Fenntartható versenyképes városfejlesztés keretén belül) sor kerül a kulturális örökség turisztikai hasznosításához és bemutatathatóvá tételéhez kapcsolódó építészeti beavatkozásokra, a patinás, helyi védelem alatt álló épület rekonstrukciójára, valamint az energiahatékonysági intézkedések megvalósítására, akadálymentesítésre, a turistafogadás feltételeinek fejlesztésére, a kiállító és bemutatóterek, többfunkciós helyiségek kialakítására, meglévők korszerűsítésére, fejlesztésére, a turisztikai attrakció kialakításához kapcsolódó eszközbeszerzésre és környezetrendezésre. A meglévő kulturális kínálat modernizálása mellett olyan új programelemekkel történő bővítése tervezett, melyek mind hozzájárulnak a múzeumban eltöltött idő növeléséhez.

A Kállay Gyűjtemény jövőbeli tervei rendkívül sokszínűek és átfogóak. A Múzeumok Éjszakája és az Ilosvay világtalálkozó hozzájárulnak a látogatói élmény gazdagításához és a kultúra népszerűsítéséhez. A különböző projektekkel, mint például a Fenntartható múzeum és a Meseút, a gyűjtemény nemcsak a felnőttek, hanem a gyermekek számára is vonzó programokat kínál, elősegítve a fiatalok kulturális nevelését. A raktározási kapacitás növelése és a technikai fejlesztések szintén fontosak, mivel a modern környezetben elengedhetetlen a megfelelő háttér biztosítása a múzeum működéséhez. Az online marketing és webshop létrehozása pedig lehetővé teszi a múzeum számára, hogy szélesebb közönséget érjen el, és új bevételi forrásokat találjon.

A Sóstói Múzeumfalva a következő időszakban a látogatói élmény fokozására és gyűjteményeinek fejlesztésére összpontosít. A tematikus élményutak bevezetése is tervezett, hogy a látogatás élményét fokozzák. A nyertes ROHU pályázat keretében a szatmári svábok életmódját bemutató vállaji porta létrehozása a cél 2027-ig. Az éves rendezvények lebonyolítása és a családi, céges események portfóliójának frissítése mellett marketing stratégia is kidolgozásra kerül. A Sóstói Múzeumfalva célja, hogy a jövőben is a régió kulturális életének meghatározó szereplője maradjon, folyamatosan bővítve kínálatát és szolgáltatásait.

7.1.3.3 Közművelődési intézmények

A Váci Mihály Kulturális Központ és tagintézményei egy rendkívül sokszínű intézményrendszert alkotnak. Intézményeik az adott lakóközösség igényeinek megfelelően alakítják ki változatos kulturális programjaikat.

A fiatalok érdeklődési körének megfelelő programok tervezése és megvalósítása kiemelkedő feladatuk. Az elmúlt időszakban közkedveletté váltak ismeretterjesztő előadásai, ezért ezek számát kívánják növelni, szélesíteni a témák körét, illetve létrehozni egy a fiataloknak szóló színházi előadássorozatot.

Fontosnak tartják és a jövőben is kiemelten kezelik a szakmai és infrastrukturális fejlődést biztosító pályázatok adta lehetőségeket, amelyek hozzájárulnak szakmai elismertségükhöz, bővítik programkínálatukat és segítik tárgyi eszközeik fejlesztését. Felnőttképzési szolgáltatásukat, programjaikat továbbra is a lakosság igényeihez igazodva alakítják ki, ügyelve arra, hogy a náluk tanuló felnőttek és szépkorúak igényeiknek megfelelő, magas színvonalú képzésekben részesüljenek. Az elkövetkező időszakban kiemelt hangsúlyt fektetnek a belső képzés folyamataira.

Fenntartható városfejlesztés című felhívás TOP PLUSZ keretén belül az alábbi közösségi és kulturális intézmény fejlesztését tervezzük a 2021-2027 ciklusban:

- Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár;
- Váci Mihály Kulturális Központ Városmajori Művelődési Ház;
- Váci Mihály Kulturális Központ Borbányai Művelődési Ház;
- Mustárház Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda;

Kisebbségi külső és nagyobb részben belső terek fejlesztésére, az intézmények szerves részét képező udvari zöldfelületi területek megújítására, minőségi használatuk kiszélesítésére, annak intenzitása mértékének növelésére rendezésére, a közösségi célú hasznosítás infrastruktúrájának kiszélesítésére kerül sor.

7.1.3.4 Város kiemelt nagygyűjtései

A Szabolcs Néptáncgyűjtés Nyíregyháza város egyik leghosszabb múltjával rendelkező amatőr közössége. Az együttes megalakulásának éve: 1957. Táncukban őrzik a Kárpát-medence hagyományait, céljuk a belső alkotói munkán túl, a magyar népi kultúra életben tartása, őrzése, a tánc szeretetének átadása és megismertetése a fiatalokkal. Óriási elismerés a táncosoknak a 2017-ben kiérdemelt vármegyei Szentpéteri Zsigmond kitüntető díj elnyerése. 2019-ben a Néptáncosok Területi Bemutató színpadán kiemelt nívódíjas elismerést kaptak, 2022-ben pedig együttesi nívódíjban részesültek, melyet fél évvel később az országos jól minősített elismerés követett.

A Szabolcsi Koncert Fúvószenekar és Majorette Csoport amatőr és képzett zenészekből és táncosokból álló együttes. A zenekar elődeit tekintve 1938-ban alakult meg, majd 1975-ben - Magyarországon elsőként - majorette csoporttal egészült ki. A Magyar Fúvószenei Szövetség tagja, és annak arany fokozatú Nívódíját is elnyerte. Számos hazai és külföldi elismerés birtokosa. A saját szervezésű programok között a már évtizedek óta hagyományosnak tekinthető Újévi Koncertek mellett mára minden évben egy komoly felkészülést igénylő tavaszi koncerttel és egy könnyedebb, de hasonlóan színvonalas nyári koncerttel is meglepi a közönséget. Az év egyéb időszakaiban számos országos szintű fúvószenekari és majorette versenyen képviseli Nyíregyháza várost és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyét, képviseli Magyarországot és városunkat külföldi fúvószenekari találkozókra és versenyekre is.

Igrice Néptáncgyűjtés megalakulása (1983) óta gyűjti, ápolja és színpadra dolgozza a Kárpát-medence magyarságának zenei- és táncos örökségét. Repertoárjukban szűkebb hazájuk, - Kelet-Magyarország - táncain kívül a Dunántúli, az Alföld, a Felvidéken és Erdélyben élő magyarság táncgyűjtései kelnek életre. Az együttes a kiemelkedő szakmai munka elismerése érdekében folyamatos résztvevője a szakmai versenyeknek, fesztiváloknak. Négy alkalommal sikerült megszereznie a „Kiválóan Minősített Együttes” címet, többszörös Nívó díjas és Néptánc Antológia résztvevő, 11 országos gyermekszóló táncos díj,

tucatnyi különdíj igazolja a hiteles néptánc kutató-feldolgozó munkát. Megalakulása óta a néptáncegyüttes bejárta Európa számos országát, vitte Nyíregyháza városának és a vármegye jó hírét.

A Nyírség Táncegyüttes sokszoros „Kiválóan Minősült Együttes”, számos hazai és külföldi fesztivál díjazottja (Dijon: Ezüstérem; Bükkekemece: Bronzérem; Bursa: Ezüstérem), rendszeres résztvevője hazai és külföldi szakmai fesztiváloknak. A társulat fontosnak tartja a magyar, valamint a kárpát-medencei néptánc- és népzenei kincs népszerűsítését itthon és a nagyvilágban. A néphagyományok ápolása, őrzése mellett azok színpadra állítása is szerepel az együttes céljai és feladatai között. Az együttes elengedhetetlennek tartja az utánpótlás nevelését, ezért több gyermekcsoport is működik a Nyírség szárnyai alatt. Mivel a „kiscsoportok” vezetői az együttes táncosai, alapvető feladatuknak és céljuknak tekintik egy olyan értő táncos nemzedék kinevelését, akik érdemben folytathatják tovább a „nagyegyüttes” munkáját, biztosítva így a generációról generációra történő hagyományozódást és folytonosságot.

Az 1951. óta működő Szabolcsi Szimfonikus Zenekar Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye legjelentősebb komolyzenei hangszeres együttese. Küldetésük a komolyzene értékeinek megmutatása, ápolása, zeneértő közönség kinevelése és megtartása, a zenét tanuló diákság fokozatos bevonása zenei életünkbe, a gyermekek és fiatalok körében a zenetanulás és zenehallgatás népszerűsítése, továbbá vármegyénk, illetve régióink zenetanárainak, művészeinek összefogása, valamint esélyegyenlőség segítése hátrányos helyzetű kistérségek zenei életének támogatásával. Az évente 2-3 saját szervezésű hangversenyük mellett, a zenekar minden évben szerepel a Filharmónia éves bérletében, valamint ifjúsági bérletében, melynek keretében évente 25-30 ifjúsági hangversenyt adnak Nyíregyháza és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye általános és középiskolás diákjainak.

7.1.4 Kulturális rendezvények

Az utóbbi években a kulturális és szórakoztató programok, rendezvények egyre nagyobb érdeklődésre tartanak számot mind a lakosság, mind a városunkba érkező vendégek részéről. A térség kulturális vonzereje mellett a színes programkínálat is nagymértékben hozzájárul a városunkban és térségünkben megtalálható turisztikai attrakciók növekvő látogatottságához. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata minden évben az alábbi nagyrendezvények megrendezését és lebonyolítását, illetve koordinálását és támogatását végzi. (Nyírségi Disznótoros Fesztivál; HELLO Nyíregyháza; Városnap; Gyermeknap; Nemzetközi Néptáncfesztivál; Cantemus Nemzetközi Kórusfesztivál; Államalapító Szent István Ünnepe; Vidor Fesztivál; SzakMAfest; Tirpák Fesztivál; Évbúcsúztató rendezvények).

A Nyíregyházi Cantemus Kórus egyik legnagyobb nemzetközi vállalása a Cantemus Nemzetközi Kórusfesztivál kétévente történő megrendezése. Ez az esemény Nyíregyházát a világ kóruszenei térképére helyezi, hiszen a fesztiválra a legjobb nemzetközi kórusok érkeznek. Eddig 15 kórusfesztivál megrendezése során rendkívül színes azon országok listája, akik részt vettek a kórusfesztiválon. Az rendezvénysorozat belépőjegyes és ingyenes koncertjei is hatalmas népszerűségnek örvendenek Nyíregyházán, erősítve ezzel a város kulturális életét és a zenei közösség nemzetközi kapcsolatait. A Kórus saját szervezésű koncertjeivel és bérletsorozataival is gazdagítja a régió kulturális életét.

A VIDOR Fesztiválra 2025-ben már huszonnegyedik alkalommal kerül sor a Móricz Zsigmond Színház szervezésében, és a tervek szerint a jövőben is évről évre megrendezésre kerül. Az elmúlt több mint 20 év tapasztalata, hogy a fesztivál rendkívül jól szolgálja a kulturális rétegek különbségeinek csökkentését azáltal, hogy a lakosság széles rétegei számára elérhetővé teszi a legmagasabb színvonalú produkciókat. A sok ingyenes program és a felhőtlen hangulat családbarát jellegével jelentős közösségformáló erővel is bír, és nem hanyagolható el a turisztikai vonzereje sem. Az általában 9 napos fesztivál ideje alatt mintegy 20 helyszínen valósulnak meg programok, a közel 120 program 80%-a a látogatók számára ingyenes. A fesztivál gerince a színházi versenyprogram, emellett koncertek, bábelőadások, kiállítások, gasztronómiai élmények várják a látogatókat. A VIDOR Fesztivál kiváló alkalom Nyíregyháza idegenforgalmi bemutatására, ütemes fejlődésének, gyarapodó kulturális értékeinek reprezentációjára. Az 1955-ben épült Rózsakert Szabadtéri Színpadot a Móricz Zsigmond Színház üzemelteti. Az épület a nyári színházi előadások, koncertek kedvelt helyszíne, mely május

végétől augusztus végéig látogatható. Az évek során összekapcsolódott a Szabadtéri Nyár programsorozat a VIDOR Fesztivál versenyprogramjával. Közkedveltek a vetítések is, melyek mesék és animációs filmek műsorra tűzésével elsősorban a családi élmény biztosítását szolgálják.

A Sóstói Múzeumfalu nagyrendezvényei gazdag és színes programkínálattal várják a látogatókat. Az ünnepkörökhöz kapcsolódó események nemcsak a hagyományokat idézik fel, hanem lehetőséget adnak a résztvevőknek arra is, hogy aktívan részt vegyenek a kultúra és a közösségi élet formálásában. A március 15-i nemzeti ünnep megnyitja a szezont, ahol a forradalmi események és hagyományok kerülnek a középpontba. A húsvéti programok során a látogatók megismerkedhetnek a hagyományos szokásokkal és ízekkel, amelyek a tavaszi ünnepkörhöz kapcsolódnak. A májusi majális és a pünkösdi ünnepségek szintén népszerűek, és sok családot vonzanak a szabadba. A nyári hónapokban a Szent Iván éj különleges élményt nyújt, ahol a tűzgrás szokása mellett baráti társaságok és családok gyűlnek össze. Augusztusban az új kenyér ünnepe a magyar kultúra fontos eseménye, amelyen a hagyományos kenyérsütést és az ország születésnapját ünnepelhetjük. Szeptemberben a mesenap, októberben pedig a pásztor ünnep vonzza a gyerekeket és családokat, különböző tematikus foglalkozásokkal. Novemberben a Márton-nap ismét egy különleges alkalom, ahol az eseményhez kapcsolódó gasztronómiai élménnyel és a népi hagyományokkal ismerkedhet a látogató.

A Váci Mihály Kulturális Központ és tagintézményei az adott lakóközösség igényeinek megfelelően alakították ki változatos kulturális programjaikat. Több rendezvényük régóta népszerű program a nyíregyháziak körében, ilyen például a „Zene Sóstón” című programsorozat, amely a nyári időszakban kínál nemcsak az itt élőknek, de a városba látogató turistáknak is feledhetetlen zenés estéket. Közkedvelt program a szépkorúakat megszólító „Elmetorna” és a „Kelet-Magyarországi Szépkorúak Akadémiája” is. A „Lehozzuk Önnek a csillagokat!” egy különleges kulturális programsorozat, melyet tíz éve indítottak útjára. A „Kamasz-teátrum” programsorozata kilenc éve, az őszi és a tavaszi időszakban nyújt az iskolák számára szervezett formában, korosztálytól függő színházi előadásokat.

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár valamennyi célcsoportot megszólít a rendezvényei által. 0-99 éves korig valamennyi használó, látogató talál magának programot. Családbarát Szolgáltató- és Munkahely révén, így kiemelten kezelik a családokat, a kisgyermekkel érkezőket.

7.1.5 Az önkormányzat kulturális feladatellátását segítő infrastruktúra fejlesztése

A város kulturális jelenének helyzetelemzése alátámasztja, hogy új önkormányzati költségvetési szerv létrehozására nincs szükség, mivel a rendelkezésre álló, jól strukturált előadó-művészeti, közgyűjteményi és közművelődési intézmények lefedik a kulturális élet valamennyi területét. Ennek érdekében biztosítani kell az intézményrendszer kiegyensúlyozott működését, a szakmai színvonal megőrzését és annak növelését, az infrastruktúra korszerűsítését, a város kulturális örökségéhez méltó technikai háttér megteremtését és az innovációs készség növelésének elősegítését.

A kulturális intézmények alapfeladatainak zavartalan ellátása érdekében folyamatosan biztosítani kell a kezelésükben vagy működtetésükben lévő ingatlanok állagmegóvását, tervszerű karbantartását és szükség szerinti felújítását. Emellett elengedhetetlen az intézmények tárgyi, technológiai és informatikai infrastruktúrájának korszerűsítése és fejlesztése, hogy a város gazdasági és kulturális értékeinek tovább örökítését magas színvonalon támogassák.

7.2 Testvér- és partnervárosi kapcsolatok

7.2.1 Nemzetközi kapcsolati ágazat eredményei

A 2020-2024-es gazdasági program külügyi céljai a testvér- és partnervárosi kapcsolatok erősítésére, a nemzetközi projektekben való részvételre és Nyíregyháza ismertségének növelésére irányultak. Az elmúlt öt évben ezek a kapcsolatok számos sikeres projekt alapjául szolgáltak, elősegítve a város külügyi törekvéseinek megvalósítását:

- Nyíregyháza és Velké Kapušany (Nagykapos Városok között 2023-ban partnervárosi szándéknyilatkozat került aláírásra, mely egy későbbi, partnervárosi szintű együttműködés előfeltétele.

A testvér- és partnervárosi kapcsolatok ápolása érdekében Nyíregyháza több nemzetközi projektben dolgozott együtt partnereivel:

- Az oktatás és szociális szféra területén az Erasmus CROSS, az Erasmus E-PAC, valamint a Partnership in Early Childhood Education projektek révén tudásmegosztás és jógyakorlatok átvétele valósult/valósul meg.
- A gazdasági kapcsolatok erősítése, valamint a tehetségvonzás és megtartás területén valósultak/valósulnak meg a TechRevolution, Talent Magnet, a BETTER, a C4TALENT és az ANCHOR c. projektek, fókuszálva a helyi gazdaság fejlesztésére és a vállalkozásbarát környezet kialakítására.
- Fenntartható fejlődés és urbanisztikai fejlesztések: Az elmúlt időszakban több nemzetközi partnerségben megvalósuló projekt is segítette Nyíregyháza fenntartható fejlődését és környezetvédelmi céljainak megvalósítását. A CityWalk 2.0, a Cross-border Green Transport Network, a GAPSME, a PopUpUrban Spaces, az InterACT Green, valamint az AquaUrban projektek jelentősen hozzájárultak és hozzájárulnak a fenntartható közlekedés, a zöld infrastruktúra és a klímavédelem fejlesztéséhez. Emellett az Innovatív Vízügyi Megoldások Kassán és Nyíregyházán c. projekt megkezdése konkrét környezetvédelmi intézkedéseket eredményez.
- Turizmus, kultúra és sport fejlesztése: Nyíregyháza az elmúlt években nagy hangsúlyt fektetett a turizmus és kulturális kapcsolatok fejlesztésére is. A Tourism4SDG és a Made in V4 projektek a fenntartható turizmus és a visegrádi országok együttműködésének erősítését szolgálják. A kulturális és sportélet nemzetközi szintű pezsgéséhez támogatást nyertek, az Artists of Carpathian Basin, a CulturRO-Hub, a HELLO, valamint a SCORE c. kezdeményezések, amelyek lehetőséget teremtenek a művészeti és sportkapcsolatok kiszélesítésére.

7.2.2 Kiemelt célok és irányok

Nyíregyháza elkötelezett amellett, hogy testvér- és partnervárosi kapcsolatait úgy alakítsa és ápolja, hogy azok szilárd alapot nyújtsanak a kulturális, gazdasági, sport- és turisztikai együttműködések számára. A 2025-2029-es időszakban a város elsősorban a meglévő kapcsolatok elmélyítésére, valamint a felszínesebb együttműködések felélénkítésére törekszik.

- Rendszeres találkozási lehetőségek biztosítása: A testvér- és partnervárosok képviselői számára két nagyrendezvény, a Városnap és a Tírpák Fesztivál biztosít platformot a kapcsolatépítésre. Emellett a Nyíregyházi Futófesztivál egyre nagyobb jelentőséggel bír, ahol szintén több testvérváros delegációja is részt vesz. Kiemelten fontos a magyar közösségek támogatása és a közös programok szervezése azokkal a testvérvárosokkal, ahol jelentős magyar kisebbség él (például Beregszász, Szatmárnémeti, Nagybánya).
- Nemzetközi együttműködések elősegítése: A már kialakult jó kapcsolatoknak köszönhetően Nyíregyháza több nemzetközi projektben is együtt dolgozik testvér- és partnervárosaival. A következő évek célja, hogy még több testvérvárost vonjunk be közös európai uniós pályázatokba, ezzel is erősítve a város nemzetközi jelenlétét.
- A lengyel-magyar barátság ápolása: A történelmi lengyel-magyar kapcsolatok erősítése érdekében Nyíregyháza külön figyelmet fordít lengyel testvér- és partnervárosaival, Rzeszów-val, Bielsko-Bialával és Gorlicével való együttműködésekre.
- Új partnervárosi kapcsolat kialakítása Velké Kapušany-val (Nagykapossal): A 2023-as partnervárosi szándéknyilatkozat aláírását követően a cél, hogy a következő években szorosabbra fűzzük az együttműködést és a kapcsolatot partnervárosi szintre emeljük.
- A testvérvárosi események gyors lekövetése és a városdiplomácia erősítése: a városdiplomácia eszközeivel – és szükség esetén egyéb támogatással is – Nyíregyháza gyorsan reagál a

testvérvárosokban végbemenő kiemelt eseményekre, legyen szó helyi önkormányzati választásokról, kiemelkedő sikerekről, vagy akár havária helyzetekről. Az időben érkező gratulációk, és együttérző gesztusok hozzájárulnak ahhoz, hogy a kapcsolatok ne csupán formálisak, hanem valódi partnerségen alapulók legyenek.

Nyíregyháza a következő években is aktívan dolgozik azon, hogy testvér- és partnervárosi kapcsolatait ne csupán formális együttműködésként kezelje, hanem azok valódi értéket teremtsenek a város gazdasági, kulturális és társadalmi fejlődése szempontjából.

7.3 A város sportéletének területei

7.3.1 Sportágazat eredményei

A 2020-2024-es időszak sport területén egyrészt számos nehézség elé állította a város sportszervezeteit és a sportlétesítmények üzemeltetőit, másrészt kiemelkedő eredményeket hozott. A Covid-19 koronavírus járvány kezdetben a sportélet szinte teljes lezárásával járt, majd szigorú szabályozások melletti korlátozott működtetés jellemezte. Az „újrainyítást” követően az energiaválság okozott a megnövekedett költségek által további nehézségeket. A kihívásokra való reagálás sikeresnek mondható városunkban és az időszakban elért eredmények az előző gazdasági programban kitűzött célok megvalósítását bizonyítják.

A városi sportinfrastruktúra óriási mértékben fejlődött: számos tornaterem és iskolai sportudvar újult meg az időszakban, kondiparkok, rekortán futókörök és szabadtéri sportpályák építésével a szabadidősport feltételei a város szinte minden körzetében tovább fejlődtek, a megye legnagyobb sportberuházásai sikeresen megvalósultak. A 2021. évben megújult az Arany János Gimnázium tanuszodája, valamint régi álom vált valóra a Városi Uszoda megnyitásával. A 2022. évben átadásra került a közép-európai szinten is egyedi Atlétikai Centrum, valamint megvalósult a Marso Tenisz Centrum fejlesztése. A 2024. évben a Városi Stadion területén állami beruházásként befejeződött a stadion beruházás, mely által városunk nemcsak egy modern, rendezvényekre is alkalmas több mint 8200 fős kapacitású labdarúgó létesítménnyel, hanem a városi szabadidősportot kiszolgáló kétszintes sportközponttal, világítással ellátott rekortán futókörrel, új műfüves pályákkal, kerítéssel és megújuló környezettel gazdagodott. A felsorolt modern városi létesítmények mindegyike – csakúgy, mint a Continental Aréna - nyitva áll a lakosság előtt is, hiszen az utánpótlás és versenysport mellett a szabadidősport számára is otthont biztosít. Az Atlétikai Centrum mindezekén túl fontos szerepet töltött be a sportturizmus erősítésében, hiszen a létesítmény szállodai részében töltött vendégéjszakák száma dinamikus fejlődést mutat. A gazdasági program a fejlesztéseken túl munkahelyteremtésről is szól. A sportberuházások a városban tucatszámra teremtettek új munkahelyet, ezáltal elősegítve a foglalkoztatási ráta javítását.

A város szabadidősportja és a városi sportrendezvények terén, valamint a Nyíregyházi Sportcentrum Nonprofit Kft. és a Nyíregyházi Sportlétesítményeket Üzemeltető Nonprofit Kft. életében is jelentős fejlődést eredményezett az időszak. A Mozdulj Nyíregyháza! számára a 2020-as év különösen emlékezetes volt, hiszen a koronavírus-járvány miatt a foglalkozások a tornatermekből az online térbe kerültek át, így a legnépszerűbb foglalkozások továbbra is elérhetőek voltak és több mint tízezer fő követő számára biztosították a mindennapos otthoni mozgás lehetőségét. A Mozdulj Nyíregyháza! Online programja a Magyar Marketing Szövetség által országosan elismerésben részesült, a „Covid19-re adott legjobb társadalmi válasz” kategóriában ezüst fokozatot nyert. Az újrainyítást követően a megnövekedett lakossági igényeknek való megfelelés céljából a programsorozat még tovább fejlődött: újabb külterületek és az újonnan épült létesítmények is bevonásra kerültek. A Mozdulj Nyíregyháza! 2024. évben számokban kifejezve: 28 hét, 1134 foglalkozás, 4 fittesemény, több mint 48 ezer aktivitás köszönhetően az oktatók lelkiismeretes munkájának és a résztvevők elkötelezettségének a mozgás iránt.

A Covid járvány miatt míg más országokban nem tudták megrendezni, addig 2020-ban az aktuális járványügyi előírások betartása mellett, a világon egyetlen helyszíneként Nyíregyháza adott otthont az U19-es Ifjúsági Kerékpáros Világkupa-nak, mely azóta is minden évben megrendezésre kerül városunkban. A Világkupa mellett számos nemzetközi verseny (Tour de Hongrie, Rally Hungary) és már hagyománnyá vált szabadidős esemény (Bringa Piknik, Bringa Város, Hübner Strandröplabda, Extreme Trail Weekend, Streetball, Csillagfutás, Nyuszi Futás és Mikulás Futás) került megrendezésre, valamint új ingyenes szabadidős sportprogramokkal (2021-től a Futófesztivál, majd 2023-tól a Fitt-Város) még tovább bővült a kínálat.

A Nyíregyházi Sportcentrum életében az elmúlt 4 év komoly változásokat hozott, hiszen az érintett gazdasági években a megye elsőszámú, legerősebb sportszervezetévé vált és 2021-ben Kiemelt Vidéki Egyesület címet és ehhez párosuló központi támogatást kapott. Ennek keretében jelentősen megnőtt a szakágainak a száma, sportolói létszáma pedig mára meghaladja az 1500 főt. A központi irányítás által is elvárt sportolói nyilvántartás bevezetésére vonatkozó célkitűzését a Társaság eredményesen teljesítette. Utánpótlás feladatai mellett a Társaság sikeresen felelt az időszakban a Continental Aréna és a Városi Jégpálya működtetéséért is, valamint Tao-pályázatok keretében megvalósult egyes fejlesztésekért (uszoda beruházás, tornaterem fejlesztések). A Városi Uszoda és az Atlétikai Centrum üzemeltetési feladatainak ellátása céljából 2021-ben jött létre a Nyíregyházi Sportlétesítményeket Üzemeltető Nonprofit Kft. A pandémia és az energiaválság által okozott nehézségekkel sikeresen szembe nézve, az önkormányzati sportlétesítmények folyamatos működtetését mindkét Kft. zavartalanul biztosította. A tulajdonossal és a létesítmények bérlőivel/használóival való szoros és hatékony együttműködés nélkül ez nem valósulhatott volna meg.

Összességében elmondható, hogy a sport terén kitűzött célokat igaz nagyban nehezítette a Covid-19 járvány és az energiaválság, de a fentiekben leírt eredmények alapján leszögezhető, hogy 2020-2024 közötti időszak a város sportéletének sikeres időszaka.

7.3.2 Utánpótlás-nevelés és köznevelési intézmények sportja

A Nyíregyházi Sportcentrum Nonprofit Kft. 2021-ben bekerült a kiemelt vidéki sportszervezetek sorába, melynek következtében számos feltételnek kell megfelelnie. A cím megtartása és a vele járó központi támogatás elnyerése érdekében a Társaság a következő időszakban arra törekszik, hogy a jelenlegi struktúráját és létszámát megtartva minőségi utánpótlás versenyzőket, játékosokat tudjon biztosítani az élsport számára. A Sportcentrum szakember – edzői csapatában az elmúlt időszakban is jelentős változásokat élt meg. Már megkezdődött és tovább folytatódik a fiatal, saját nevelésű sportszakemberek beépítése és továbbképzése. Az új kormányzati stratégiának, miszerint az eredményességet kell minden téren előtérbe helyezni (Los Angeles 10+10) a Sportcentrum is meg kell felelnie. Ennek érdekében nem tekinthet el attól, hogy szükség esetén olyan szakembereket is neveljen vagy csábítson Nyíregyházára, akik a magasszintű elvárásokat hatékonyan meg tudják valósítani és megfelelnek az Egyesület elveinek. Szakágai számának növelését az olimpia fókuszában tervezi a Társaság. Eredményessége javítása középpontjában éppen ezért minden lehetőséget meg kíván ragadni hazai és nemzetközi versenyeken és felkészülésében.

A városi utánpótlás minél szélesebb bázisának kialakításához és fenntartásához nélkülözhetetlen az intézményekkel való szoros együttműködés. A sport, a mozgás népszerűsítése már óvodás kortól elkezdődik. Az elmúlt évek irányelveit folytatva, az óvodafejlesztések során továbbra is meghatározó szempont a beltéri és szabadtéri mozgás infrastrukturális feltételeinek javítása és lehetőség szerinti bővítése. Ezen cél eléréséhez kiváló lehetőséget jelenthetnek a TOP Plusz nyújtotta források. Annak ellenére, hogy a város az óvodai nevelés kivételével már nem fenntartója a köznevelési intézményeknek, az iskolai diáksportot, a városi diákolimpiai versenyek szervezését az Önkormányzat a sport célfeladatok keretein keresztül pályázati úton évről évre kiemelt összegben támogatja, valamint jelen gazdasági ciklusban is a jégidőn keresztül biztosítani kívánja az iskolák és óvodák részére az ingyenes korcsolyázást a Jégpályán tanítási napokon.

A diákok körében a mozgás, az egészséges életmód további népszerűsítéséhez nagy segítséget és anyagi forrás jelentenek a TOP Plusz- ESZA projektek, melyek megvalósítása egyúttal komoly feladatokat hárít a lebonyolító sportszervezetekre és a városra.

7.3.3 Versenysport

Az elmúlt években az élsport gazdasági helyzete is jócskán átalakult, ebben a szektorban is jellemző a költségek növekedése, értendő ez többek között a bérezésre, a szolgáltatásokra, a mérkőzésrendezésre és utazásra, valamint a csapatok mindennapos, zavartalan működésének megteremtésére. Kiemelten fontos a gazdasági stabilitás, átgondolt stratégia szerint építeni, erősíteni a versenysport terén tevékenykedő csapatokat.

Elsődleges cél, hogy minél több nyíregyházi sportoló kapjon lehetőséget a helyi élcsapatoknál. A Sportcentrum és az Élsport Kft. között továbbra is szoros a szakmai kapcsolat. A Sportcentrumban nevelkedett tehetséges sportolók a már ismert közegben ugorhatják meg pályafutásuk következő szintjét és nevelőklubjuk színeiben válhatnak profivá, érhetnek el egyéni-, valamint csapatsikereket. A kiemelkedő utánpótlásképzés gazdaságilag és szakmailag is stabil alapokat biztosít, emellett felbecsülhetetlen a helyi játékosok szerepeltetésének közösségformáló ereje. Ez hosszútávú, türelmet igénylő folyamat, ám emellett a jelenlegi eredményességre is törekszik, ezért nem zárható ki más klubtól, esetleg külföldről szerződtetett sportoló foglalkoztatása.

7.3.4 Parasport

Napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt kap, illetve felerősödött a parasport fontossága, mind sportszakmai, mind társadalmi szempontból, melyből részt kell vállalnunk, be kell építeni a nyíregyházi sportéletbe is. Ennek feladatellátását ülőröplabda és kerekesszékes vívásban a Sportcentrum végzi, de immár 3. éve indul a magyar kerekesszékes kosárlabda bajnokságban nyíregyházi csapat és egyre több civil szervezet foglalkozik utánpótlás terén is a para-és fogyatékos sportolók felkészítésével és versenyeztetésével. Az infrastrukturális feltételek tovább bővítése érdekében a beruházások tervezésénél fontos szempont a létesítmények teljeskörű akadálymentességének a biztosítása. A városi sportszervezetekre háruló komoly feladat a parasport területén az utánpótlás bázis folyamatos biztosítása, a sportági kínálat esetleges szélesítése.

7.3.5 Szabadidősport

Nyíregyháza sportos város, mely mind a sportinfrastruktúra kihasználtságában, mind a sportprogramok látogatottságában megmutatkozik. Az utóbbi évek fejlesztéseinek köszönhetően az aktív időtöltés és a szabadtéri mozgás minden feltétele adott a városban.

Egész évben gazdag a szabadidősport terén a programkínálat, mely kortól és nemtől függetlenül rendszeres sportolásra ösztönzi a lakosságot. A Mozdulj Nyíregyháza! rendszeres foglalkozásai mellett a városban számos olyan sportszervezet működik, amely szabadidős sporttevékenységet kínál tagjaik és az egyben a városlakók számára is. Működésüket és rendezvényeiket a város pályázati úton kiemelten támogatja. Ennek eredményeképpen a civil szervezetek kínálata szerteágazó, a rendezvények száma évről-évre növekvő tendenciát mutat és beépül a város sporteseményei sorába. A helyi kerékpáros és futó egyesületek által szervezett rendezvények hagyományosnak tekinthetők. Egyes körzetek szabadidős- és iskolai diáksport egyesületei, illetve a körzetben működő és szabadidős feladatokat ellátó civil szervezetek is igen aktívak, persze vannak olyan városrészek, ahol sajnos még nem domináns az adott településrész szabadidős tevékenységét magára vállaló sportszervezet szerepvállalása. Az időszak célja a kevésbé aktív városrészek hatékony bevonása a helyi sportélet szervezésébe.

A város szabadidősport életében a Nyíregyházi Sportcentrum óriási szerepet vállal kiemelt szabadidős- és sportrendezvényeivel, egyik zászlóshajója a „Nyíregyháza sportos város szlogen” megvalósításában. A hagyományos sportrendezvényeit évről-évre megújítva tárja a nagyközönség felé. Törekszik a megújulásra és új sport- és szabadidős rendezvények megszervezésére. Nem mondhat le nagy

hagyománnyal bíró rendezvényeiről, így az ország egyik legsikeresebb kispályás és teremlabdarúgó bajnokságáról, a szépkorúak sporttalálkozójáról, valamint egyéb, az idősek számára szervezett programokról.

7.4 A sport feltételrendszere

7.4.1 Létesítményellátottság, létesítmény üzemeltetés

Az elmúlt évtizedben Nyíregyházán országos szinten is kimagasló sportlétesítmény beruházások valósultak meg 2016 óta, nagyrésztük a 2020-2024 közötti időszakban. Ezek a beruházások egyrészt hiánypótlóak voltak, másrészt olyan innovatív létesítmények kerültek kivitelezésre, melyek amellett, hogy az él- és az utánpótlás sport szempontjából elengedhetetlenek, a szabadidősport igényeket is maximálisan kiszolgálják. A létesítmények építésénél, illetve fejlesztésénél a multifunkcionalitás és energiahatékonyság mellett kiemelt cél volt az is, hogy hazai és nemzetközi versenyek rendezésére alkalmasak legyenek.

Az elkövetkező években a sportlétesítmény üzemeltetési területen a feladatokat két nagy területre kell bontani. Egyrészt nagyon fontos a sportlétesítmények állagának megóvása, a folyamatos karbantartás. A másik terület ezeknek a létesítményeknek a folyamatos fejlesztése, hiszen a sport az nem csak a sportolókat állítja folyamatos kihívások elé, hanem magukat a sportlétesítményeket is. Annak érdekében, hogy ez a két fejlesztési terület megvalósulhasson, a költséghatékony üzemeltetésre kell fókuszálni. Annak ellenére, hogy ezek a létesítmények nagyon korszerűek és innovatívak, erre a fejlődésre folyamatosan szükség van, hiszen a nézők és a látogatók, valamint a szakszövetségek is egyre magasabb és szigorúbb követelményeket támasztanak.

A létesítmények üzemeltetését egyrészt maga a Nyíregyházi Sportcentrum, másrészt az NYSÜ Kft. végzi. A városban található valamennyi sportintézmény multifunkciós jellegű: nemcsak sportmozgások alkalmával veszik igénybe a városlakók az épületeket, hanem preventív foglalkozásokon és sport rehabilitáció alkalmával is. Ezt az üzemeltetési modellt fent kell tartani és lehetőség szerint tovább erősíteni is szükséges, hiszen a kihasználtság növelésével az egységre bontott üzemeltetési költségek tovább csökkenthetők. Szintén a közös felhasználói kört kell szem előtt tartani a létesítményekhez kapcsolódó esetleges jövőbeli eszközbeszerzések terén is.

7.4.2 Sportinfrastruktúra fejlesztése

Jelen pillanatban nincs olyan létesítmény típus, amely új színként jelenhetne meg, vagy új igényként merülne fel a városi sportpalettán. A meglévő sportinfrastruktúrát szükséges költséghatékonyan üzemeltetni, amelynek fő területe a gazdaságos üzemeltetés, melyet energetikai beruházásokkal lehet a továbbiakban segíteni.

Kivitelezési fázisban van az Örökösöldi Bozsik Akadémiai Központ fejlesztése, mely megvalósulásával megfelelő mennyiségű pálya áll majd a labdarúgás terén a városi utánpótlás és a felnőtt csapat kiszolgálására. Kiemelt feladat a Városi Stadion területén lévő ökölvívó-, tenisz- és teke csarnok, valamint a városi lőtér épületeinek forrás függvényében történő folyamatos modernizálása, energetikai fejlesztése.

A 2021-2027 közötti EU-s fejlesztések előkészítéseként a megyei jogú városok számára kötelező Településfejlesztési Terv összeállításakor további sport-és rekreáció célú fejlesztések is megfogalmazódtak. A fejlesztési elképzelések során kiemelt szempont a kihasználhatósági, megtérülési és üzemeltetési- fenntarthatósági mutatók figyelembevétele. A Területfejlesztési Tervben szereplő fejlesztések megvalósítása során az elnyert források függvényében a szociális város rehabilitációs projektek és a városi zöldterület fejlesztése esetén kiemelt figyelmet kell fordítani a szabadterei zöldfelületek sportcélú bővítésére. A megújuló közparkok ezáltal a sportolni vágyók számára is ideális kikapcsolódási lehetőséget biztosíthatnak majd. Az infrastrukturális fejlesztések esetén továbbra is prioritást élvez a kerékpárút-hálózat további fejlesztése.

7.5 Sportrendezvények, sportturizmus

A szabadidősport résznél is leírtak alátámasztják, hogy Nyíregyháza igazán sportos város és igen gazdag az éves sportrendezvény naptára, melyben mindenki megtalálhatja a számára leginkább vonzó sportolási és szabadidős tevékenységet.

Egyes nagyrendezvény főszponzoraként városunk számos multinacionális cége is kiemelt szerepet vállal a mozgás, a sport és az egészséges életmód népszerűsítésében. Rendezvényeik színvonalát bizonyítja a magas résztvevői létszám, továbbá az is, hogy az amatőrök mellett az ország számos pontjáról városunkba vonzza a profi sportolókat is.

Fontos cél, hogy a meglévő rendezvények (Fedettpályás Atlétikai Országos Bajnokság, U19 Ifjúsági Világkupa) mellett további kiemelt hazai vagy nemzetközi sportesemények helyszíne lehessen Nyíregyháza és még jobban ki tudja használni a kiváló adottságú sportinfrastruktúráját a sportturizmus erősítése érdekében.

8 NYÍREGYHÁZA TURIZMUSA

8.1 Turisztikai ágazat eredményei

A 2020. évben kialakult járványhelyzet következtében elsősorban a belföldi piacra összpontosított a turizmus. A 2021. évben folytatódtak a Covid-19 koronavírus járvány miatti utazási korlátozások, ennek ellenére 2021-ben már növekedés volt tapasztalható a vendégforgalomban a 2020. évhez viszonyítva. Nyíregyháza vendégforgalmi adatai jóval kedvezőbben alakultak, mint az országos adatok, amely tovább fokozódott 2022-ben. Az orosz-ukrán háború közvetett hatásai befolyásolták a vendégek utazási szokásait és lehetőségeit, ennek ellenére 2022. év a vendégforgalmi adatok tekintetében kiemelkedő évnak számított. A belföldi turisták mellett 2022-ben már a külföldi vendégek is egyre többen érkeztek hozzánk. A 2023. évben Nyíregyháza-Tokaj térség vonatkozásában a térség leglátogatottabb városa Nyíregyháza volt, mely a térség forgalmának 35%-át adta. A 2024. évben a vendégéjszakák száma némileg megtorpant az előző évhez viszonyítva, viszont a vendégek száma 5,7 %-kal nőtt a 2023. évhez képest.

Kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma - KSH adatok							NTAK adatok ⁹			
Időszak (év)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Külföld összesen	59 575	64 125	59 853	60 634	59 461	19 417	44 891	111 127	113 614	93 570
Belföld összesen	133 907	132 131	121 713	136 363	153 231	144 467	292 727	329 828	276 710	251 821
Kereskedelmi összesen	193 482	196 256	181 566	196 997	212 692	163 884				
Magán szálláshelyek	26 947	28 702	31 193	32 627	41 244	19 816				
MINDÖSSZESEN	220 429	224 958	212 759	229 624	253 936	183 700	337 618	440 955	390 324	345 391

18. táblázat: Nyíregyháza vendégéjszaka adatai 2015-2024 között

Időszak (év)	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Sóstói Múzeumfalu (fő)	23 344	50 560	70 210	102 196	100 417	90 196
Nyíregyházi Állatpark (fő)	602 346	392 893	420 064	555 606	504 539	648 240
Élmény- és Parkfürdő (fő)	340 000	176 000	195 000	347 000	348 000	395 000
Tófürdő (fő)	50 000	40 000	50 000	39 000	33 000	31 000
ÖSSZESEN	1 015 690	659 453	735 274	1 043 802	985 956	1 164 436

16. ábra: Sóstói turisztikai attrakciók látogatószámainak alakulása 2019-2024.

Kiemelt feladat Nyíregyháza és térségének megfelelő pozicionálása a piacon, összefogva a szállás- és a vendéglátóhelyekkel, a rendezvényszervezőkkel, valamint a turisztikai attrakciókkal.

2020-2024 között – a felmerülő nehézségek ellenére – számos turisztikai jellegű beruházás és fejlesztés valósult meg, melyek közül a legjelentősebb:

- A Kulturális Negyed három új intézménnyel gazdagodott: átadásra került a Kállay Gyűjtemény új épülete, megnyílt a Szindbád Színház történeti Múzeum, valamint a Görögkatolikus Múzeum.
- A 2021. évben átadásra került, 2022-ben pedig már tavasztól őszig üzemelt az ország egyik legnagyobb szökökútja, mely egyedi fény- és hangjátékokkal teszi színessé az élménykínálatot.
- A 2021. év májusában a Nyíregyházi Állatpark előtt megnyílt a Nyíregyházi Turisztikai Nonprofit Kft. fenntartásában működő Tourinform Sóstógyógyfürdő irodája.
- A 2021. év végén látogathatóvá vált a Magyarok Nagybányája-társzékesegyház templomának egyik tornya, tovább színesítve a belváros turisztikai kínálatát.

⁹ A Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) együttműködésének eredményeként a szálláshelyszolgáltatók, valamint az önkormányzatok számára megszűnt a korábbi kettős turisztikai célú adatszolgáltatás 2022-ben. A turisztikai ágazat egységes adatforrása a valós idejű forgalmi adatokat szolgáltató Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ (NTAK) lett.

- A Nyíregyházi Állatparkban több beruházás is megvalósult: a 2021. évben megépült az India állat- és növényvilágát bemutató India-ház, illetve a 2024. évben átadták Magyarország történetének legnagyobb vidéki állatkerti beruházást, a Jégvilágot, mely nemcsak a sarkkörök élővilágát mutatja be, hanem egyedülálló technikai megoldásokkal vonzza a látogatókat.
- Két új négycsillagos szállodával bővült Nyíregyháza turisztikai kínálata: a 2021. évtől az orosi városrészben a Sziget Hotel****, a 2023. évtől a belvárosban az Ikonik Spa**** fogadja vendégeit.

A befektetett munka és az elért eredmények nemcsak a számokban mutatkoztak meg a 2020-2024 közötti időszakban, hanem rangos elismeréseket is elnyert a város.

- A 2020. évben ezüstérmet nyert a FIABCI Nemzetközi Ingatlanfejlesztési Nívódíj pályázat a Hotel Pangea****, a Hunguest Hotel Sóstó**** pedig Crystal Lotus díjat kapott.
- A 2021. évben Európa legjobb állatkertjének választották a Nyíregyházi Állatparkot, immár 3. alkalommal, ugyanebben az évben az „Év turisztikai attrakciója” címet is elnyerte.
- A 2021. évben a Nyíregyházi Állatpark tematikus szállodája, a Hotel Pangea lett az év szállása, az „Év Szállása” versenyen több alkalommal is dobogós helyezést értek el nyíregyházi szálláshelyek.
- A 2022. évben a Kállay Gyűjtemény az Év Múzeuma pályázaton a Magyar Vidéki Múzeumok Szövetsége Különdíj-elismerésben részesült.
- A 2022. évben az „Év szállása” versenyen a Sziget Hotel**** első-, a Hotel Pangea**** pedig második helyezést ért el.
- A 2020. és 2023. évek között Nyíregyháza egymás után nyerte el a „Marketing fővárosa” díjat, mely alátámasztja a város tudatos fejlesztési és városmarketing törekvéseit. A Magyar Marketing Szövetség, valamint a Miskolci Egyetem Marketing és Turizmus Intézete által meghirdetett Városmarketing Gyémántdíj pályázaton Nyíregyháza az örökös gyémánt ranglista első helyén áll.
- A 2024. évben Nyíregyháza lett a Virágos Magyarország fődíjasa nagyváros kategóriában. A verseny célja a települések élhetőbb, fenntarthatóbb zöld felületeinek kialakításán túl az is, hogy növelni tudják turisztikai vonzerejüket és erősítsék a pozitív országgépet.

Az Európai Fajmegőrzési Tenyésztőprogram keretében a Nyíregyházi Állatpark számos nemzetközi sikert ért el, hiszen zárt tartási körülmények között olyan ritka állatfajok (pl. afrikai elefántborjú, indiai orrszarvú, szumátrai tigris, jegesmedve) születettek Nyíregyházán, amelyek zoológiai szenzációnak számítanak.

8.2 Nyíregyháza turizmusa 2025-2029

A 2025–2029 közötti időszakra vonatkozóan Nyíregyháza turizmusa a korábbi évek sikereire épít, figyelembe véve a turisztikai trendeket és a helyi adottságokat. A program célja, hogy Nyíregyháza tovább erősítse pozícióját a hazai és nemzetközi turisztikai piacon, növelje a vendégéjszakák számát, valamint diverzifikálja a turisztikai kínálatot. Nagy feladat az elkövetkező években a fenntarthatóság biztosítása, valamint az AI által megkövetelt kihívásokra való felkészülés. A turizmus a befektetésösztönzés mellett kiemelt támogatottságú fejlesztési terület a városban. Nemcsak az általános értelemben vett turizmusfejlesztés fontos feladat, hanem elvárt, hogy olyan projektek kerüljenek megvalósításra, melyek explicit fókusza a fenntartható turizmus.

A Nyíregyházi Állatpark Magyarország meghatározó turisztikai attrakciója és a közel három évtizedes fennállása alatt a Park Magyarország vezető állatkertjévé vált. A következő 5 évben stratégia váltásban kell gondolkodnia a Parknak, ha fenn akarja tartani a folyamatos, igen magas vendéglétszámot.

A Park középső területén kialakításra kerül egy rendezvényter szabdterí színpaddal, ahol kulturális előadások, artista produkciók, állatbemutatók rendezhetők. Átépitik a Kárpát-medence állatvilágát bemutató magyar ősparkot, és megépül az ország első olyan állatorvosi rendelője, ahol a vendégek

figyelemmel kísérhetik kivetítőkön és üveglablakon keresztül a beavatkozásokat. Ezen kívül bővül az elefántház, és felújítják az Afrika panorámát.

Nagy sikere van a Park üzemeltetésében működő három állatkerti szállodának, ahol szükséges a vendégek számára újabb élményeket kínálni. Ennek érdekében a négycsillagos Hotel Pangea kertjében új játszóteret terveznek.

A Sóstó- Gyógyfürdők Zrt. a 2025-2029. időszakra fontosnak tartja azt, hogy a szolgáltatásaival lépést tudjon tartani a környékbeli strand- és élményfürdők által kínált attrakciókkal. Kiemelten fontos, hogy a nyíregyházi vendégek megszólításán túl figyelmet tudjon fordítani a belföldi turistákra, valamint a külföldről érkező vendégeikre is. Szolgáltatásaik korábban is elsősorban a családok vendégeik igényeinek kiszolgálására irányultak, amit a jövőben még jobban erősíteni kívánnak úgy, hogy emellett más korosztályok számára is biztosítani tudják az elvárt szolgáltatásokat. A következő időszak célja az is, hogy a fürdőkbe látogatók számát ne csak nyáron, hanem a fő turisztikai szezonon kívül is tudják növelni.

A Sóstói Múzeumfalu Magyarország legnagyobb regionális szabadtéri néprajzi múzeumjaként küldetésének és egykori telepítési tervének megfelelően, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye etnikai sokszínűségét teljeskörűen kívánja bemutatni és színesíti a sóstói turisztikai kínálatot.

A Sóstói erdő területén minden generáció részére aktív szabadidő eltöltésére alkalmas olyan területfejlesztést szeretnénk megvalósítani, ami koncepcióban illeszkedik egyrészt a sóstói fejlesztésekhez, másrészt új turisztikai attrakcióként tovább növeli a város vonzerejét. A Nyírerdő Nyírségi Erdészeti Zrt. vagyonkezelésében lévő területen vizesblokk építése, játszótér egyes elemeinek kicserélése, interaktív táblák kihelyezése, színpad felújítása (a 2021–2027. programozási időszakra a Fenntartható versenyképes városfejlesztés keretén belül) tervezett.

8.3 Fejlesztési javaslatok

Sóstógyógyfürdő fejlesztése: A város üdülőövezetének számító Sóstógyógyfürdő továbbra is a turizmus központjában áll. Cél, hogy a területen található attrakciók kínálatának minőségét tovább javítsák, illetve rendelkezésre állnak még olyan fejlesztési területek, amelyek lehetővé teszik egy új családokra fókuszáló, magas látogatószámot generáló attrakció létrehozását.

Belváros turisztikai potenciáljának kiaknázása: a város célja a meglévő kulturális intézmények programjainak színesítése, új, turistákat is vonzó rendezvények szervezése, kulturális terek bővítése.

Szálláshely-kapacitás bővítése és minőségének javítása: A növekvő vendégforgalom igényeinek kielégítése érdekében új szálláshelyek létesítésének ösztönzése és a meglévők felújítása, illetve zöld megoldások alkalmazása.

Digitális turizmus fejlesztése: A modern technológiák alkalmazásával javítani szükséges a turisztikai információk elérhetőségét és a szolgáltatások igénybevételének egyszerűségét.

A 2021–2027 programozási időszakra a Fenntartható versenyképes városfejlesztés keretén belül (a Jósa András Múzeum fejlesztése, közösségi-kulturális intézmények fejlesztése, Sóstói erdő) meglévő kulturális-turisztikai látványosságok fejlesztése és az új, versenyképes, innovatív turisztikai attrakciók létrehozása tervezett.

9 VÁROSÜZEMELTETÉS

9.1 Környezetvédelem

Nyíregyháza Város jövőképe alapján 2030-ban hosszú távon egy egészséges, fenntartható, jómódú, színes város, ahol az egészséges élet alapfeltételei biztosítottak, az itt élők egészséges környezetben, egészséges életmódot folytatva megfelelő életminőségben élnek, a társadalmi és környezeti fenntarthatóság szempontjai érvényesülnek, a fejlett helyi gazdaságnak köszönhetően a foglalkoztatási és jövedelmi szint magas, aktív kulturális, társadalmi élet folyik.

A fentiekben felvázolt jövőkép megvalósítása érdekében Nyíregyháza Megyei Jogú Városa három átfogó fejlesztési célt jelöl ki:

- Versenyképes város: Versenyképes, nemzetközi színvonalú gazdaság, értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése,
- Gondoskodó város: Javuló életminőség és a társadalmi különbségek csökkentése,
- Környezettudatos város: Energiahatékonyság és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás.

A célok elérése érdekében kettő kapcsolódik közvetlenül a környezettudatos város cél eléréséhez. A fejlett városi mobilitás, fenntartható közlekedés célkitűzés, ahol kulcstényező a városi közlekedés fenntartható fejlesztése, a környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése.

Az egyre nagyobb számban vásárolt személygépkocsik indokoltá és szükségessé tették az infrastrukturális fejlesztéseket és nagyszabású útfelújítási beruházások kezdődtek, valamint a kerékpárút hálózat bővítése és a közösségi közlekedés fejlesztése is elkezdődött.

Célkitűzés továbbá a vonzó és energiahatékony épített környezet, táj- és településkép, ahol legfontosabb szempont az energiahatékonyság növelése (energiahatékony épületállomány), a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint az épített örökség védelme, továbbá elengedhetetlen a belvárosi és városkörnyéki zöldterületek megóvása, további fejlesztése, környezetbarát megközelíthetőségének biztosítása, illetve a környezettudatosság ösztönzése.

9.1.1 Környezettudatosság ösztönzése

A szemléletformálás egyik fontos eleme a település fenntartható és környezettudatos gondolkodásának elősegítésében. Nyíregyháza vezetése elkötelezett abban, hogy a lakosság körében kialakítson egyfajta belső motivációt, amely energiatakarékosságra, környezettudatosságra, a megújuló energiaforrások használatára ösztönöz. Ezt egyrészt a megvalósított fejlesztésekkel példát mutatva, másrészt szemléletformáló programok, rendezvények megvalósításával éri el. Ehhez elengedhetetlen, hogy az önkormányzat minél több célcsoportot szólítson meg, aktívan együttműködjön oktatási- és egyéb önkormányzati intézményekkel, a város jelentős szolgáltatóival, a vállalkozói szektorral, civil szervezetekkel. Továbbá elő kell segítenie, hogy megismerjék és elsajátíthassák azon készségeket, amelyek hatékonyabb energiagazdálkodást tesznek lehetővé, tájékoztatást kaphassanak ezek lehetséges finanszírozási lehetőségeiről. Ehhez megfelelő kommunikációs csatornák szükségesek, mint például szórólapok, előadások, fórumok pályázati szakértők bevonásával. A figyelemfelhívó kampányok révén ösztönözni kell a lakosságot az energiatudatos szemléletre, ennek eredményeként nemcsak az otthoni energiafogyasztás válna hatékonyabbá, hanem a mindennapi élet további területein, munkahelyeken, iskolákban is hatékonyan alkalmazná a lakosság a környezetben tapasztalt jó gyakorlatokat. Ennek eredményeként Nyíregyháza térségének CO₂-kibocsátás csökkenése nagymértékben hozzájárul az EU által kitűzött energiahatékonysági és CO₂-kibocsátás csökkentési célokhoz.

9.1.2 Környezettudatosságra való nevelés oktatási intézményekben

A környezeti tudatformálást leghatékonyabban óvodákban, iskolákban, gimnáziumokban lehet megalapozni, hiszen ezen korosztály alkotja majd a jövő nemzedékét, akik felelősségteljes gondolkodással, hatékonyan hozzájárulhatnak a klímaváltozás hatásainak mérsékléséhez. Az óvodai

foglalkozások keretében megismerkedhetnek az energiatakarékossággal, a megújuló energiaforrások fogalmával. Iskolai tanrendbe szintén beépíthető, amelyek gyakorlati alátámasztásaként tematikus programok, rendezvények szervezése a diákok bevonásával elősegítheti a tudatosabb energiafogyasztást. Az iskolai képzésekbe és ösztönzésbe az önkormányzat is bekapcsolódhat azáltal, hogy szakértőket kér fel iskolai előadásokra, rajzpályázatokat, fotópályázatokat, vetélkedőket szervez, valamint lehetőséget biztosít arra, hogy a tanulók megtekinthessék azon beruházásokat, amelyek energiatakarékosabbá váltak a fejlesztéseknek köszönhetően vagy amelyek megújuló energiaforrásokat hasznosítanak.

9.1.3 Lakossággal való együttműködés erősítése

Nyíregyháza MJV Önkormányzata minden évben elkészíti a város Környezetvédelmi – Környezetgazdálkodási Tervét, melyben szerepel, hogy a település a környezetvédelemmel kapcsolatosan az adott évben milyen feladatokat végez el, és ezekhez milyen költséget rendel. A tervben a Környezetvédelmi Alap célfeladatok között szinte kizárólag olyan feladatok szerepelnek, melyek közvetlenül a környezeti tudatformálást szolgálják, illetve teljesítésük nagyban segíti a városlakók környezetvédelemmel kapcsolatos pozitív álláspontjának kialakítását. Az iskolai környezetvédelmet népszerűsítő akciókon túl különös hangsúlyt fektet a családi programokra, szelektív hulladékgyűjtő akciók ösztönzésére. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata partnerei és társadalmi környezete számára minden évben több alkalommal szervez környezettudatos és fenntarthatóság tanulásával kapcsolatos akciókat, eseményeket. Ezek közül kiemelkedő a Szelektív Szombat, az Autómentes Nap, a Bringaváros 7.1 rendezvény. A városszépítő akció keretén belül „A szomszéd fűje mindig zöldebb!” – környezetszépítő pályázat, balkonföld akció, újéletha akció, ÖKO sulis programokkal próbálja bevonni a lakosságot a zöldfelületek megőrzésébe, fejlesztésébe.

Az eseményeken való megjelenéssel, a szemléletformáló programokon történő részvétellel a város és vonzáskörzetének lakossága megismeri az energiahatékonyság megvalósításához rendelkezésre álló jelenlegi lehetőségeit és jövőbeni feladatait, amivel aktívan hozzájárul lokálisan a helyi klímavédelméhez és az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez, megteremtve ezzel az elérhető város célját.

9.1.4 Levegőtisztaság

Nyíregyháza levegőtisztasága a város környezeti állapotának egyik kedvezőtlen területe. Nyíregyháza levegőtisztasága sok esetben nem megfelelő, a városban az elmúlt évek során több alkalommal is kialakult városi szmog. A légszennyező anyagok közül a legnagyobb problémát a nitrogén-oxidok, a szénhidrogének és a szállópor okozza. A közlekedés mellett meghatározó légszennyező kommunális tevékenységek, továbbá az ipar. Ezek közül legjelentősebb szennyező a lakossági fűtés. Az önkormányzati rendeletünk alapján Nyíregyháza területén tilos az avar és kerti hulladék égetése.

A levegőminőség megállapítására jelenleg egy akkreditált mérőállomás szolgál a Széna téren. Ennek kiegészítéseként és a város más pontján történő levegőminőség vizsgálata érdekében 1 db, kifejezetten szálló porra kalibrált mérőállomás felállítása történt meg, melynek köszönhetően akkreditációt és az országos mérőhálózatba történő integrálást követően már két helyszínen lesz lehetőség a városban sokkal pontosabb adatokat gyűjteni az aktuális levegőminőségről.

9.1.5 Stratégiák, akciótervek

Helyi klímastratégia kidolgozása, valamint a klímatudatosságot erősítő szemléletformálás Nyíregyházán

A projekt keretében a környezettudatos város jövőkép elérése érdekében került kidolgozásra Nyíregyháza város klímastratégiája, mely előre vetíti a város 2050. évig elérendő céljait a klíma- és környezettudatosság terén, hogy hogyan kívánja 80 %-kal csökkenteni az üvegházhatású gázok kibocsátásának mértékét 1990-es évekhez képest. A klímastratégiában megfogalmazandó célok elérése érdekében szükséges a lakosság bevonása, ezért a projekt keretében a lakosságot klímatudatosságot

erősítő szemléletformáló tevékenységek, programok megvalósításával kívántuk megszólítani, valamint ösztönözni az energiahatékonyságra és klímavédelemre.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata az energetikai beruházások vonatkozásában számos fejlesztést és felújítást hajtott végre az önkormányzati tulajdonú, önkormányzati fenntartású közintézményekben, intézményekben.

2010. évtől napjainkig 11 db komplex energetikai pályázat (mely kizárólag energetikai fejlesztést tartalmaz) nyert támogatást, valamint 15 db egyéb energetikai megtakarítást eredményező pályázat került megvalósításra, ahol egyéb fejlesztések mellett energetikai beruházás is megvalósult, mint például az Örökösöd, Érkert városrészek rekonstrukciója, óvoda bővítése, Élmenyközpont kialakítása.

A 26 pályázatban összesen 86 ingatlan esetében történt energetikai fejlesztés, korszerűsítés.

További 52 ingatlan esetében nyújtott be Támogatási Kérelmet az Önkormányzat, melyekben szintén komplex, illetve napelemes energetikai fejlesztést tervez megvalósítani.

A 11 energetikai tárgyú projekt megvalósításához 4.966.829.465.-Ft támogatást, a 15 egyéb energetikai megtakarítást eredményező projekt megvalósításához 5.218.509.794.- Ft támogatást nyert az Önkormányzat.

A fejlesztéssel érintett 86 ingatlan közül 6 szociális intézmény, 9 bölcsőde, 33 óvoda, 21 oktatási intézmény, 7 egészségügyi alapellátási-intézmény, és 10 egyéb önkormányzati tulajdonú ingatlan került energetikai korszerűsítés alá. Továbbá ezen pályázatok keretében 21 egyéb nem önkormányzati tulajdonú ingatlan is energetikai felújításon esett át.

Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv (SECAP)

A Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv stratégiai és operatív dokumentum meghatározza Nyíregyháza azon célkitűzéseit, amelyekkel 2030. évig el kívánja érni a tervezett megtakarítást a választott bázisévhez képest (2014), valamint fokozni a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást. Ezen célkitűzések végrehajtásával várhatóan a vállalásnak megfelelően legalább 40 %-kal csökken az üvegházhatású gázok kibocsátásának mértéke a választott kulcsfontosságú ágazatokban (lakossági, önkormányzati, önkormányzati szolgáltató, közlekedési).

Az Akciótervben szerepeltetett intézkedések irányelvek, az akcióterv megvalósulásának folyamatos nyomonkövetése, felülvizsgálata során aktualizálásra, módosításra kerülnek annak érdekében, hogy a vállalt célok elérhetők legyenek.

10 VÁROSGAZDÁLKODÁS

10.1 Közterület fenntartás

10.1.1 Közvilágítás fejlesztése

Nyíregyháza Megyei Jogú Város közvilágítását jelenleg a NYÍRVV Nonprofit Kft. üzemelteti, amely 17 795 lámpatest karbantartásáért és működtetéséért felel. Az éves közvilágítási idő 3 989,92 óra, a teljes villamosenergia-felhasználás pedig 5,7 GWh körüli. A karbantartási és üzemeltetési feladatok közé tartozik a hibajavítás, a közbeszerzési eljárások lebonyolítása, valamint a villamosenergia-beszerzés biztosítása.

Az elmúlt időszak költségcsökkentő intézkedései közül kiemelendő, hogy a NYÍRVV Nonprofit Kft. kezdeményezésére az Opus Titász Áramhálózati Zrt. kivitelezésében a közvilágítási hálózatot villamosenergia fogyasztásmérőkkel látták el, lehetővé téve a mérésalapú elszámolásra való áttérést. Ennek legnagyobb előnye, hogy a fogyasztásmérők adatai alapján havi szinten pontos elszámolás készül, elkerülve ezzel a túlfizetéseket és az év végi elszámoló számlák adminisztrációját, mind a villamosenergia, mind a rendszerhasználati díjak tekintetében.

A közvilágítás folyamatos fejlesztése érdekében 2025. évben 20 millió forintos beruházási keretet különített el a NYÍRVV Nonprofit Kft. az új igények kielégítésére. A beérkező lakossági igények felmérése után a következő időszakban, 2025–2030. között, évről évre fejlesztéssel és bővítéssel tervez a Társaság, egy LED-es korszerűsítés esetleges megvalósulása után is, biztosítva ezzel a lakossági igények kielégítését, illetve a város közvilágításának folyamatos modernizálását és energiahatékony működését.

A NYÍRVV Nonprofit Kft. célja, hogy Nyíregyháza közvilágítását a legmodernebb és legenergiatakarékosabb technológiák alkalmazásával fejlessze. A városban a jelenleg üzemeltetett 17.795 db közvilágítási lámpatestek nagy többsége nátrium- vagy kompakt fénycsőes technológiát alkalmaz. Ezek a lámpatestek a LED-es technológiához képest magasabb energiafogyasztással és karbantartási igénnyel rendelkeznek.

A Nyíregyháza Déli Ipari Parkjában zajló infrastrukturális beruházás részeként megvalósuló közvilágítás kiépítése során, közel 16,4 kilométeren több, mint 400 közvilágítási oszlop és korszerű LED technológiával ellátott lámpatest kerül telepítésre. A beruházás során tervezett LED okoslámpatestek gyakorlati alkalmazása és technológiai paraméterei megalapozhatják annak lehetőségét, hogy a város közvilágítási hálózatának átfogó – a lámpatestek több mint 90 %-át érintő – korszerűsítése során is energiatakarékos és intelligens világítótestek kerüljenek beépítésre, elősegítve ezzel egy hosszú távon fenntartható és egységes rendszer kialakítását.

A korszerűsítési program gazdasági és műszaki háttere kulcsfontosságú, amely biztosítja, hogy a projekt nemcsak fenntartható, hanem hosszú távon is költséghatékony legyen. A teljes korszerűsítés várható költsége cca. 2,5–3 milliárd forint lehet. A villamosenergia-fogyasztás 50-60 %-os csökkenése évente akár több százmillió forintos megtakarítást jelenthet a város számára, míg a LED-ek hosszabb élettartama következtében az éves karbantartási kiadások 30-40 %-kal csökkenhetnek.

A LED-es rendszer bevezetésével okos világítási megoldások is integrálhatók, például forgalomfüggő fényerő-szabályozás, valamint távoli hibajelentő és üzemeltető rendszerek alkalmazása, amelyek csökkentik a karbantartási időt és költségeket.

A LED-es közvilágítási korszerűsítés egy hosszú távon megtérülő, költséghatékony és fenntartható fejlesztés Nyíregyházán. A modernizáció révén 50-60 %-kal csökken az energiafogyasztás, így éves szinten jelentős villamosenergia-megtakarítás érhető el. Kevesebb meghibásodás és karbantartási költség várható a hosszabb élettartam miatt. Javuló közlekedésbiztonság és életminőség, egyenletesebb és modernebb megvilágítás mellett. Fenntartható és környezetbarát közvilágítás, amely csökkenti a város ökológiai lábnyomát. A program biztosítja, hogy Nyíregyháza közvilágítása modern, költséghatékony és környezetbarát legyen a következő évtizedekben.

10.1.2 Városi parkolás fejlesztése

A városi parkolási rendszer fejlesztése kulcsfontosságú a közlekedési problémák enyhítése, a belvárosi torlódások csökkentése, valamint a fenntartható mobilitás támogatása érdekében. A jól megtervezett parkolási rendszer biztosítja a biztonságos forgalom elosztását, a levegőszennyezés mérséklését és a városi közlekedés hatékonyságának növelését. Évről évre egyre több a forgalomban lévő gépjárművek száma városunkban, ehhez kapcsolódóan növekszik a parkolóhelyek iránti igény is. A fizető parkolás célja, hogy szabályozza a forgalmat, csökkentse a túlzott autóhasználatot – elsősorban a belvárosban - és ösztönözze a közösségi közlekedést.

A 2025-2030. közötti időszakban szükséges a meglévő parkolási zónák felülvizsgálata, annak esetleges kiterjesztése. Ez egyrészt lakossági igény is, azok részéről, akik a fizető övezethez közeli nem fizető területeken élnek, másrészt a belvárosi területek (Nagykörúton belüli) telítettségét is csökkenteni szükséges a jövőben. Az elmúlt évtizedben 2319 darabbal nőtt a fizető parkolók száma, mely jelenleg 5461 db. A parkolási zónák felülvizsgálata mellett a NYÍRVV Nonprofit Kft. megvizsgálja egy többszintes belvárosi parkolóház építésének lehetőségét is.

10.1.3 Közterületi zöldfelületek

A közparkok fejlesztése és karbantartása kiemelt jelentőségű a városi életminőség javítása szempontjából. A megfelelően kialakított és fenntartott zöldterületek nemcsak a pihenést és rekreációt szolgálják, hanem a környezeti fenntarthatósághoz, a hősziget-hatás csökkentéséhez és a városi levegő minőségéhez is hozzájárulnak.

A NYÍRVV Nonprofit Kft. zöldfelület fenntartási feladatokat több mint 4 millió négyzetméteren lát el, ebből belterületi park terület 2.028.899 m², külterületen lévő zöld felület 1.998.633 m².

Az elmúlt évek fejlesztései minőségi változásokat eredményeztek, a gyepterületeket felváltó parkosítások üzemeltetése más összetételű fenntartást kíván, mint korábban. A klímaváltozás okozta csapadékmentes időszakok nagy kihívást jelentenek a zöldfelület fenntartásban. A Társaság folytatja az öntözési rendszerek fejlesztését, további automata öntözőrendszerek kiépítésével talajnedvesség-érzékelők alkalmazásával és olyan okos öntözőrendszerek telepítésével, amelyek az időjárási körülményekhez igazodva szabályozzák az öntözővíz utánpótlását.

A megyeszékhely élhetőségének és vonzerejének fenntartásában a köztisztaság kiemelt szerepet játszik. A tiszta közterületek javítják a lakossági közérzetet, hozzájárulnak a turizmus fellendítéséhez és csökkentik a környezetterhelést. A modern technológiák bevezetésével (pl. gőztisztító seprőgép beszerzése) és a lakosság szemléletformálásával érhető el egy hosszú távon fenntartható, tiszta város.

A napi köztisztasági tevékenységek ellátása mellett a NYÍRVV Nonprofit Kft.-nek a jövőben is kiemelt feladata a szegélytakarítás, kerékpárutak folyamatos tisztántartása, az utcabútorok, játékeszközök fertőtlenítő mosása, laza burkolatú (murvás, salakos, gyöngykavicsos) felületek, sétányrészek és közterületi sportpályák vegyszeres gyomirtása, szelektív szigetek takarítása, a város játszótereinek és kondiparkjainak intenzív ápolása, a külterületek karbantartása és az illegális hulladéklerakók felszámolása is.

Az elektromos gépjárművek és munkagépek használata a városi közterületek és zöldfelületek fenntartása során egyre népszerűbbé válhat a jövőben, és számos előnyt kínál a hagyományos, belső égésű motoros eszközökkel szemben. Nincs károsanyag kibocsátása, valamint sokkal alacsonyabb a zajszintje. Gazdasági szempontokat figyelembe véve hatalmas előnye az alacsonyabb üzemeltetési költség és a hosszabb élettartam, hátránya a jelentős beszerzési költség.

A város köztisztaságának fejlesztése és fenntartása nemcsak az önkormányzat, hanem a lakosság, a vállalkozások és a közintézmények közös felelőssége is. A korábbi évekhez hasonlóan folytatni szükséges a lakossági szemléletformálást, melybe az eddigiekhez hasonlóan be kell vonni a városlakókat a városszépítő akciók szervezésével. (Ültess egy fát a holnapért!, Szomszéd fűje mindig zöldebb!, Érték a talpad alatt!, Parlagfűért virágot!, Újéletfa Akció...). A jövő generációjának érzékenyítésében fontos

szerpe van az oktatási kampányoknak. Az ÖkoSuli programon belül interaktív természetismereti óra keretében tél végén nádvágással, ősszel haltelepítéssel ismerkedhetnek meg a gyermekek a Bujtosi Városligetben. Aktívan részt vehetnek helyi diákok városunk környezetének felfedezésében, alakításában, szebbé tételében, megismerésében. Ősszel és tavasszal gyermekekkel közös virágültetés zajlik közterületeinken.

Új parkok és zöldterületek alakíthatók ki a nem használt önkormányzati területek revitalizációjával, közösségi kertek létrehozásával. Az elkövetkezendő időszakban is a talajjavítási stratégiák célja a talaj minőségének javítása, a termékenység növelése és a növények egészségének megőrzése. A komposzt és a szerves trágyák használata mellett mulcsozásra alkalmas fűnyíró gépek beszerzését tervezi a NYÍRVV Nonprofit Kft. A mulcsozás amellet, hogy az egyik leghatékonyabb módja a talaj termékenységének fenntartására és növelésére, számos előnnyel jár és az egyik legegyszerűbb, mégis rendkívül hatékony módszer a talaj egészségének megőrzésére. Ennek használatával kevesebb locsolással is megőrizhető a növények nedvesség tartalma és kevesebb gyom keletkezne.

Tavaszi és őszi növényváltással biztosított a folyamatos díszítő érték, mert a növényzet évszakokhoz való igazításával a közparkok mindig színesek, dekoratívak. A szezonális növények ültetése biztosítja, hogy a növények ellenálljanak az adott évszak kihívásainak (pl. fagyállóság, hő- és szárazságtűrés). A különböző szezonális növények vonzzák a beporzó rovarokat és madarakat, javítva a közparkok ökológiai egyensúlyát, ennek elősegítésére madáretetők/oduk, rovarhotelek építését, kihelyezését tervezi a Társaság.

A faápolás és fásítás során fontos a rendszeres metszés és lombkorona-igazítás, a városrészek komplex kezelése. Ültetéskor az őshonos, helyi adottságokhoz illeszkedő és a városi környezethez alkalmazkodó fajok választása kiemelten fontos. A fásítási programok folytatása meghatározó a környezetvédelem, a klímavédelem és az élhetőbb város kialakítása szempontjából. A 2010. évtől közel 5.000 db fát ültetett el a NYÍRVV Nonprofit Kft. a városban, ide nem számolva a kezelésükben lévő 52 ha nagyságú városi parkerdő területén elvégzett fapótlásokat.

10.2 Víziközmű rendszerek üzemeltetése

Nyíregyháza Megyei Jogú Város ivóvízellátását, szennyvízelvezetését és –tisztítását a város 52,84%-os tulajdonában álló NYÍRSÉGVÍZ Zrt. végzi. A Társaság összesen 91 település víziközmű-szolgáltatását látja el.

A víziközmű-szolgáltatás finanszírozása a felhasználók által kifizetett díjbevételek és a 2024. évtől létrehozott Víziközmű-fejlesztési és Ellentételezési Alap (a továbbiakban: Alap) támogatásával történik. Az ágazatot az Energiaügyi Minisztériumban önálló – a víziközmű-ágazatért felelős – államtitkárság irányítja.

A víziközmű-szolgáltatók – többek között a NYÍRSÉGVÍZ Zrt. is – az alaptevékenységüket várhatóan az elkövetkezendő öt évben is a minisztérium által koordinált finanszírozási, felújítási, pótlási rendszer keretei között végzik majd. 2024. évtől az ágazat pénzügyileg stabilizálódott, az elkövetkezendő években a szolgáltatók a biztonságos és hatékonyabb üzemeltetés mellett jelentős mértékű fenntartási feladat elvégzésért lesznek felelősek.

Jogsabályi előírás, hogy a víziközmű-szolgáltatás hosszú távú biztosíthatósága érdekében, a fenntartható fejlődés szempontjaira tekintettel, víziközmű-szolgáltatási ágazatonként tíz éves időtávra Gördülő Fejlesztési Tervet (a továbbiakban: GFT) kell készíteni, amely felújítási és pótlási tervből, valamint beruházási tervből áll.

A GFT összeállításának alapja a műszaki szükségességből fakadó fejlesztési igények (hibastatisztikák, meghibásodások, tapasztalati úton szerzett ismeretek és egyéb, az ellátásbiztonságot veszélyeztető körülmények alapján), valamint az üzemeltetőnél korábban elkezdett, program szemléletű, több évre tagolt felújítások, fejlesztések folytatása.

Az első és második ütem egybeesik a gazdasági program időszakával. A felújítás és pótlás tervezése során az első évre – jelen esetben 2025. évre – a rendelkezésre álló források erejéig lehet tervezni, azonban középtávra minden, a műszaki szükségszerűség szempontjából indokolt beruházást szerepeltetni kell.

A működtetett víziközmű-rendszerek vonatkozásában, a rendszerek jellegéből, illetve az azokat felépítő víziközmű-elemek eltérő voltából adódóan a középtávú pótlási tervekben más-más feladatok generálódnak. Víziközmű-rendszercsoportokra vonatkozóan a feladattervben Nyíregyháza Megyei Jogú Város tekintetében az alábbi szempontok kaptak prioritást:

1. Ivóvízhálózatok esetében:

- meghibásodási számok és az értékesítési különbözet (hálózati veszteség) csökkentése érdekében bekötővezeték és gerincvezetési rekonstrukciók,
- a hálózaton a másodlagos vízminőség romlásának megakadályozása érdekében, a mechanikai tisztítást biztosító mosató helyek (berakó és kivető pontok) kialakítása, vízkormányzást lehetővé tevő csomóponti átalakítások,
- az OTSZ (Országos Tűzvédelmi Szabályzat) által előírt oltóvízforrások üzemképességének fenntartása érdekében a nem javítható, működésképtelen, vagy csak kis vízhozam kivételét biztosító tűzcsapok programszerű cseréje.

Jellemző, hogy a város ivóvízhálózata az elmúlt 60 évben épült ki, azaz a legrégebben lefektetett vezetékek kora alapján anyaguk kritikus állapotú. Bár a folyamatos karbantartás és rekonstrukció eredményeképpen az ivóvízhálózat megbízhatóan üzemeltethető, említésre méltó havária eset, vízhiány az elmúlt időszakban nem volt, azonban középtávon szükséges egyes hálózati szakaszok cseréjének, felújításának felgyorsítása, ideértve a bekötővezeték cseréket is.

Említésre méltó, hogy 2024. év decemberében a 800 m³ tárolókapacitású víztorony esedékes felújításának I. üteme elkészült, II. üteme a 2025. évi gazdasági program időszakában befejeződik. A várost ellátó (Kótaji, Nyírteleki, Paszabi) víztermelő művek kapacitása elégséges, a vízbázisa védett.

A város nagyléptékű növekedése, fejlődése mind a közületi, mind a lakossági vízfelhasználás növekedését is eredményezi. A felmerült és a közeljövőben felmerülő (ipari) vízigények kiszolgálását a víziközmű rendszer biztosítani tudja. A szükséges rekonstrukciók és fejlesztések megvalósítása ütemesen történik.

2. Szennyvíztisztító művek esetében:

- a folyamatos működési feltételek biztosítása az elhasználódott gépi berendezések felújítása, szükség szerint energia felhasználási hatékonyságot is javító pótlása,
- épületek, műtárgyak állagmegóvása, felújítása az energiatakarékosság szem előtt tartásával,
- a kibocsátott szennyvízben lévő szennyezőanyagok paramétereinek jogszabályban rögzített módon, illetve a telepre meghatározott határérték alatt tartása, a tisztítókapacitások fenntartása,
- a telepek gépészeti, elektromos rendszereinek olyan szinten történő felújítása, mely megfelelő üzembiztonságot biztosítva megteremti az automatizálás alapfeltételeit.

3. Szennyvízhálózatok esetében:

- az szennyvízátemelők folyamatos működési feltételeinek biztosítása: elektromos és gépészeti felújítások, szivattyú felújítások, cserék, szükség szerint az átemelők irányítástechnikai rendszerbe kapcsolásának feltételeit is megteremtő módon végrehajtott cserék, az energiahatékonyság és az üzembiztonság fokozása érdekében,
- az szennyvízátemelők építészeti felújítása: az agresszív közegnek kitett építményrészek védelmének biztosítása (béleléssel vagy speciális vakolat felhordásával),

- a hálózatüzemeltetés szempontjából problémás (folyamatos visszatérő dugulások), jellemzően kontrás bekötővezetékek és gerincvezeték szakaszok rekonstrukciója.

A város szennyvízhálózatának kiépítése mintegy 55 évvel ezelőtt kezdődött, a hálózat legalább egytizede kritikus anyagú (beton, azbesztcement). A szennyvíz agresszivitása miatt ezek állapota felújítást igényel, melyet a 2025-2030. időszakban indokolt folytatni.

Mind az elvezetést, mind a tisztítást végző rendszeren folytatunk energiatakarékosági beruházásokat, melyekhez pályázati úton sikerült forrást szerezni, ezt a lehetőséget a jövőben is ki kell használni. (intelligens szivattyúk, légfűvők beépítése, gázmotor csere). A városnál adottság, hogy az I. számú szennyvíztisztító telep a város szélén, a lakott területhez közel helyezkedik el, s bár a komposztáló telep messzebbre került, folyamatos a lakossági panasz a szaghatások miatt. A komposztáló kapacitása kimerült, és a bővítés, illetve nagyobb kapacitású komposztáló telep építése szükséges a II. számú, a lakott területtől távoli szennyvíztelepen.

Nyíregyháza Megyei Jogú Városban a víziközművek kiépítettsége magas szintű, csaknem teljes körű. Kisebb bővítések folyamatosan, az igények jelentkezése nyomán válhatnak szükségessé. Fontos a gazdasági program időszakában a rendszerek több évtizede épült elemeinek a rekonstrukciója, cseréje és az eddigi ütemhez képest ezeknek a munkáknak a gyorsítása. Szintén fontos az I. számú és II. számú szennyvíztisztító telepek biogáz termeléséhez tartozó rendszeres elemek felújítása, rekonstrukciója, cseréje.

2024. december 31. napján megjelent a kritikus szervezetek ellenálló képességéről szóló törvény végrehajtásának 474/2024. (XII. 31.) Korm. rendelete, illetve az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős szervezetek ellenálló képességéről szóló 475/2024. (XII. 31.) Korm. rendelete, amelyek értelmében, a NYÍRSÉGVÍZ Zrt. SZ1 (Nyíregyháza szennyvízelvezetés és -tisztítás) és VH16 (Nyíregyháza ivóvíztermelés és -elosztás) víziközmű rendszere, mint kijelölt rendszeres elem kritikus szervezetnek minősül. Ezen jogszabályi változások, módosítások a NYÍRSÉGVÍZ Zrt., mint Üzemeltető számára jelentős feladatokat fognak generálni az elkövetkezendő öt évben.

A 2025-2030. közötti időszak víziközmű-fejlesztéseit a Déli Ipari Park (a továbbiakban: ipari park) infrastrukturális fejlesztései határozzák meg. A fejlesztés forrását a „Nyíregyházi Ipari Park közcélú infrastrukturális fejlesztési feladataihoz szükséges kötelezettségvállalásairól” szóló 1289/2023. (VII. 17.) Korm. határozatával a magyar állam biztosítja az Energiaügyi, Építési és Közlekedési, valamint Nemzetgazdasági Minisztériumon keresztül. A terület vízigényeinek és szennyvízelvezetési tisztítási igényeinek kiszolgálása a várható mennyiségi felfutáshoz igazodva három ütemben kerül megvalósításra. Az I. ütem keretében a már betelepült befektetők építési és gyártási vízigényeinek kielégítését biztosító beruházások valósultak meg, melyek a meglévő települési elosztó hálózatra támaszkodnak. Ebben az ütemben épültek ki az ipari parkon belüli elosztó és gyűjtőhálózati elemek az ipari parki végleges igények kiszolgálását biztosító kapacitással. Az ipari park fejlesztési projekt során a II. ütem tervezési feladatai elkészültek, az építési közbeszerzési eljárás várhatóan 2025. év második negyedévében kerül kiírásra.

A II. ütemben mind vízellátás, mind szennyvízkezelés és -tisztítás vonatkozásában nagy léptékű fejlesztések kerülnek megvalósításra.

A vízigények biztosítása napi 10.000 m³ többletigény kielégítéséig oldható meg a meglévő három állami tulajdonú (NYÍRSÉGVÍZ Zrt. üzemeltetésében lévő Kótaji, Nyírteleki és Paszabi) víztermelő telepekről, azok technológiai bővítése, korszerűsítése után. Ennek keretében a Paszabi és Nyírteleki víztermelő telepen tározó, szállító, valamint tisztítókapacitás bővítés valósul meg. A NYÍRSÉGVÍZ Zrt. Tó utcai központjában pedig az ipari park kiszolgálását biztosító nyomásfokozó egységek és tárolómedencék létesülnek, melyek két darab D630-as dimenziójú szállítóvezetéken keresztül közvetlenül biztosítják az ipari park vízellátását, mentesítve a meglévő elosztóhálózatot.

Az ipari parki vízigény jelentős hányada technológiai jellegű, nincs szükség ivóvíz-szintű minőségre. Ezen igények kiszolgálása - a felszín alatti vízkészletek védelme érdekében – Magyarországon egy

speciális műszaki megoldással történik meg. A II. számú szennyvíztisztító telep távozó szennyvizére olyan tisztítási technológia került betervezésre, mely számos paraméter tekintetében az ivóvíz szabványnak megfelelő minőségű technológiai célokra felhasználható „szürke vizet” biztosít akár 8.000 m³/nap mennyiségben.

Az ipari park I. ütemében keletkező szennyvizek tisztítása legfeljebb 2.000 m³/nap mennyiségig a II. számú szennyvíztelepen biztosítható. A II. ütemben ezért az ipari park területén, a közműudvaron belül, egy új 7.500 m³/nap kapacitású szennyvíztisztító telep létesül, mely a III. ütemben 15.000 m³/nap kapacitásra bővíthető.

Az Európai Parlament 2024. október 7-én, az Európai Unió Tanácsa 2024. november 5-én elfogadta a települési szennyvíz kezeléséről szóló 91/271/EGK irányelv (Szennyvíz Irányelv) módosítását. Ennek értelmében a IV. szennyvíztisztítási fokozatra való felkészülés hazánkban nemcsak tudományos alapokon indokolt, hanem belátható időn belül tagállami kötelezettség is lesz. Ennek tudatában a NYÍRSÉGVÍZ Zrt. az elkövetkező időszakban kiemelt figyelmet fordít a IV. tisztítási fokozat szennyvíztisztító telephelyein történő előkészítésére.

2025. februárjában Nyíregyháza Megyei Jogú Város, mint Tulajdonos támogatásával a NYÍRSÉGVÍZ Zrt. pályázatot nyújtott be a Svájci-Magyar Együtműködési Program II. időszak Vízhatalóság javítása Magyarországon program 2.1. Programkomponens: „Mikro szennyező anyagok eltávolítása: Analitikai vizsgálatok kivitelezése, Fehér Könyv elkészítése” programra. A vizsgálatok eredményeként a szennyvízben jelenlévő mikro szennyező anyagoknak a meglévő technológiával elérhető eltávolítási határfoka is meghatározásra került. Az eredmények megalapozzák a leginkább érintett szennyvíztisztító telepek és az alkalmazható eltávolítási technológia kiválasztását. Az Energiaügyi Minisztérium visszaigazolta a Társaságunk részvételi lehetőségét, így a mérések lebonyolítása következik. A későbbi szakaszban a mintavételezésben részt vevő szennyvíztisztító telepek közül országosan legfeljebb három szennyvíztisztító telep fejlesztése valósulhat meg a IV. tisztítási fokozat kiépítése tekintetében 2028. év végéig.

Az ipari park végleges vízigényeinek kielégítése a későbbiekben nem a felszín alatti vízkészletből lesz biztosítva. Az elérhető rendelkezésre álló vízforrás a Tisza folyó, melyből az igényelt 0,5 m³/s kapacitás biztosítható. Ennek érdekében felszíni vízkivételi mű, víztisztító és -szállító vezeték kiépítése szükséges. A tervezett vízkivétel és víztisztító mű Paszabon, a Nyíregyháza Megyei Jogú Város által megvásárolt területen, a meglévő vízmű mögött lett betervezve.

Az ipari parki fejlesztés kapcsán a NYÍRSÉGVÍZ Zrt. szakmai támogatást biztosít a projektgazda Nyíregyháza Megyei Jogú Város részére, valamint aktívan közreműködik a megvalósítás során a mérnök szervezet munkáját támogatva az üzemeltetői elvárások érvényesítése érdekében.

A megvalósítás időszaka alatt a közműszolgáltató felkészül az új technológiák és létesítmények üzemeltetési feladatainak ellátására. A fejlesztések mellett fontos a meglévő létesítmények működési színvonalának, hatékonyságának megőrzése.

10.3 Temetkezés

10.3.1 A temetkezés, mint közszolgáltatás általános helyzetképe

Az elmúlás, a temetés, a kegyelet egyidős az emberiséggel. Általánosan elfogadott azon nézet, hogy egy település, város vagy ország temetkezési szokása, módja tükrözi az ott élők felfogását a halálról, az öregekről, a hősookról, illetve a gyermekkorban elhunytakról.

A temető a természetes és épített környezet találkozása, együttese. Ugyanakkor a temető a településnek is lényeges része, amelynek létesítését rendeletek, városrendezési és közegészségügyi előírások határozzák meg.

A temetkezési szolgáltatási és üzemeltetési tevékenység egy olyan komplex – a társadalmi elvárásokhoz, szabályokhoz kötődő és igazodó - szakmai tevékenység és közérdekű szolgáltatás, mely során az

önkormányzat köteles a mindenkit megillető végtisztességhez kapcsolódó szolgáltatásokat biztosítani vagy saját vállalkozás megszervezésével, vagy a szolgáltatásokat elvégző munkavállalók (sírász, halottszállító stb.) alkalmazásával.

A jogszabály által meghatározott tevékenység biztosítása nem ér véget a konkrét temetési tevékenység végrehajtásával, a végtisztesség megadásával, hanem biztosítani kell a megfelelő feltételeket is a társadalmi elvárásokhoz igazodó emlékezésre, a gyászfeldolgozásra és a kegyeletgyakorlásra.

A kegyeletgyakorlás alapvető feltétele, hogy az elhunytak elhelyezésére szolgáló temetők, köztemetők, temetkezési emlékhelyek megfelelő infrastruktúra mellett, kulturált környezetet biztosítsanak, amelynek nem kegyeletsértő módon kell alkalmasnak lennie a tevékenység ellátására.

A temetkezési tevékenység ellátása és a temetők fenntartása, üzemeltetése olyan - részben anyagi-műszaki, részben humán jellegű - egyéni és közösségi célú szolgáltatás, amelynek megszervezése, zavartalan lebonyolítása alapvetően kegyeleti célokat szolgál. Ezt a szolgáltatást - szoros összefüggésben az emberi méltósághoz való alkotmányos alapjoggal - kényszerűen el kell végezni, hiszen a temetkezéssel összefüggő feladatok ellátása közegészségügyi okból nem halasztható.

Ezekkel a szolgáltatásokkal, feladatokkal és kötelezettséggel kapcsolatos tevékenységek ellátását jelenleg több jogszabály (törvény, rendelet) is szabályozza. A tulajdonos megfelelő módon – élve a jogszabályban megfogalmazott lehetőségeivel – végrehajtatja, vagy végrehajttatja a rá bízott közfeladatot.

Mint oly sok más területen, a temetkezésben is megváltoztak a szolgáltatás körülményei, a temetkezési szolgáltatást is egyre inkább a piaci versenyviszonyok határozzák meg. Megváltoztak a tulajdonviszonyok, az állami köztemetők az önkormányzatok tulajdonába kerültek. Ezen köztemetők fenntartása kötelező települési önkormányzati feladattá vált. A temetkezés igazgatási és közegészségügyi szempontból helyi közügy.

A tevékenységet ellátó gazdasági társaságok a közfeladat ellátása során a megrendelők által megfogalmazott igényeket is kiszolgálják, amelyek elsősorban a költségtakarékossági szempontok miatt egyre jobban eltérnek a hagyományos temetési szokásoktól, trendektől.

A temetkezési szokások változásával együtt, a fizetőképes kereslet folyamatos csökkenése is bekövetkezhet, így a rendelkezésre álló vagy megszerzett, lecsökkent erőforrások mennyisége megnehezíti az alaptevékenység ellátását, finanszírozását, valamint a kapcsolódó fejlesztéseket a szolgáltatási tevékenységben és a temetői infrastruktúra tekintetében.

10.3.2 A temetkezés jelenlegi helyzete, a közszolgáltatás ellátottsága, infrastruktúrája

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye több településén, de elsősorban a Nyíregyháza Megyei Jogú Város közigazgatási területéhez tartozó, az Önkormányzat fenntartásában lévő temetők esetében a közszolgáltatási feladatokat a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Temetkezési Kft, mint közszolgáltató látja el.

A társaság feladata és egyben a jövőbeni célkitűzése, a Nyíregyháza Megyei Jogú Város fenntartásában lévő temetőkben a lakossági igények kiszolgálása érdekében a kegyeleti közszolgáltatás biztosítása, a biztosított temetkezési szolgáltatás és üzemeltetési tevékenység színvonalának fenntartása és lehetőség szerint a javítása. A jogszabályi előírásoknak megfelelő, temetési formához igazodó temetkezési helyek folyamatos biztosítása, valamint a temetési igények folyamatos felmérése és az ehhez szükséges fejlesztések végrehajtása.

Az elmúlt években jelentős változás következett be a temetkezési szokásokban, illetve a koporsós és hamvasztásos temetések arányában. A hamvasztásos temetések aránya jelentős mértékben növekedett, mely mögött több tényező áll. Az egyik tényező a temettetőt érintő költséghatékonyság, mely nem csak a temetés időpontjában jelentős, hanem a későbbiekben felmerülő gondozással járó költségeket és a szükséges időráfordítást is jelentősen csökkenti. Ma már számottevő befolyásoló tényező lehet a környezettudatosság is, mivel kevesebb földterületet igényel és kisebb ökológiai

lábnyomot hagy maga után. Említésre méltó, hogy az általános megélhetési költségek növekedése is hatással van a kis mértékben kedvezőbb, hamvasztással járó temetkezési forma előtérbe helyeződésére.

A Nyíregyháza Megyei Jogú Város fenntartásában lévő temetőekben a jogszabályi előírásoknak megfelelő szolgáltatási tevékenységhez szükséges infrastruktúra a fenntartó által biztosított. Az elmúlt időszakban a Nyíregyháza vonzáskörzetéhez tartozó ravatalozók jelentős többsége – a temetői látogatók, valamint a szolgáltatást megrendelők megelégedésére – ütemezett karbantartási tevékenység keretében megújult. Az üzemeltetési tevékenység és temetkezési szolgáltatás színvonalának emelése és a jogszabályi előírásokban megállapított tulajdonosi feladatok végrehajtása érdekében a temetői létesítmények és az egyéb kiszolgáló épületek, építmények – a folyamatos karbantartás ellenére - időszakonként jelentős felújítási és bővítési munkálatok elvégzését igénylik, ezért a szükség szerinti ütemezésben a munkálatok végrehajtása indokolt és végrehajtandó.

Az előző évek fejlesztéseihez igazodva (kerítés és a bejáratok rekonstrukciója, beléptető rendszer, térvilágítás és kamerarendszer kiépítése) törekedni kell a szolgáltatások minőségi növelését biztosító beruházások, rekonstrukciók végrehajtására.

A temetkezési szokások változása és a lakossági igények kiszolgálása érdekében a társaság folyamatosan építi és bővíti az alépitményes parcellákat, valamint a felelős sírhelygazdálkodásnak megfelelően a meg nem váltott sírhelyek újrahasznosítása is folyamatos.

Az újabb parcella kialakítások, bővítések szükségessé teszik a jogszabályi előírásoknak megfelelően kialakított vízhálózat kiépítését és a megközelítő utak megépítését. Az útépitések mellett fontos feladat a már meglévő utak fenntartása, karbantartása. Az évtizedekkel ezelőtt kialakított utak nem a jelenlegi gépjárműforgalomra és terhelésre lettek tervezve, ami jelentős mértékben megnöveli a jövőbeni ráfordításokat.

A társaság által az üzemeltetés keretében végzett tevékenység a közterület és zöldfelület fenntartás, és a köztisztasági feladatok színvonalas ellátása, többek között a temetői faállomány szakszerű, élet és a vagyonvédelmi szempontokat is figyelembe vevő ápolása, gondozása és pótlása.

10.3.3 A temetkezés jövője

Az „Északi Temető” szabad sírhely kapacitását figyelembe véve - a temetkezési törvény által meghatározott kritériumok figyelembevételével - az elkövetkezendő időszak legfontosabb feladata - a jelenlegi temetők állagmegóvása mellett - az új temető létesítése és a kapcsolódó infrastruktúra kiépítése.

A társaság piaci helyzetének megőrzése, növelése és a lakosság teljeskörű és magas színvonalú kiszolgálása érdekében kiemelten fontos a – kialakítandó temető területén – a hamvasztómű kialakítása. A létesítendő hamvasztó szükségességét a hamvasztásos temetések arányának jelentős növekedése is indokolja.

Napjainkban fontos szempont, hogy a temető területe ne essék a város fejlődésének útjába, így a fennmaradása több generáción keresztül biztosított legyen.

A temető elsősorban kultikus hely és hogy igazán azzá válhasson és rendeltetését megjelenésében is kifejezhesse, a kellemes megnyugtató pszichikai elrendezésre tudatosan kell törekedni már a kialakításakor. A nagyobb települések esetében - bizonyos értelemben - üzem is a temető, ahol szinte folyamatos a temetés, illetve karbantartás, fejlesztés történik, biztosítva a temetkezési szolgáltatási tevékenység zavartalan működését.

Másrészt olyan közösségi létesítmények is a temetők, amelyek értékes zöld területei lehetnek egy település szerkezetének, ligetes, parkos, tervezetten kialakított elrendezésüknek köszönhetően. Hasonlóan a kórházakhoz, régebben a temetők is a településen kívül, a városfalon, avagy a városárkon túl helyezkedtek el. Ma elsősorban arra kell ügyelni a városok, települések fejlesztésénél, hogy a

meglévő temető ne ékelődjék be az épületek közé és így minél hosszabb ideig maradjon használatban.

A Nyíregyháza Megyei Jogú Város fenntartásában a peremkerületi temetők, (Oros, Sóstóhegy, Nagyszállás, Borbánya, Nyírszőlős) a lezárt temető (Hősök Temetője) és a központi temető („Északi Temető”) együttesen biztosítják a temetkezési szolgáltatási tevékenység ellátásához szükséges temetési helyeket.

1930-ban került önkormányzati fenntartásba a jelenleg is működő központi temető, azaz az „Északi Temető”, melynek mai területe több mint 33 hektár. A temetőben jelenleg biztosítottak a jogszabály által meghatározott temetési típusokat kiszolgáló temetési helyek.

Azonban az utóbbi időszak esetszám növekedésének következményeként, valamint a temetési szokásokban történt változások hatásaként, a használható terület nagysága jelentős mértékben lecsökkent. A kosbor utcai szabad terület nagysága jelentősen csökkent, amely a jogszabályi előírások betartására fenntartott, és a betelt parcellák pótlására kijelölt parcellák miatt tovább korlátozódik.

Az új temetővel kapcsolatosan – a fenntarthatósági, környezetvédelmi és a városfejlesztési szempontok figyelembevételével - a szabályozási terv módosítása a 2022-es évben megtörtént, mely alapján kijelölésre került a Kőlaposi terület köztemető céljára, mely nagyságát tekintve több generáción keresztül képes lesz a temetkezési tevékenységhez szükséges területet biztosítani. Jelenleg ez állami terület, a szabályozási tervben meghatározottak figyelembevételével szükséges - a temetési helyek biztosítása érdekében - a terület átvétele és több ütemben a terület kataszteri átminősítése, tervezett formában a jogszabály által meghatározott kötelező infrastruktúra kialakítása, ütemezett kiépítése.

A Szabályozási tervben kijelölt területen végrehajtott próbafúrások alapján a jelenlegi talajvízszint alkalmassá teszi a területet temető létesítésére. A területismertető talajmechanikai-hidrológiai szakvélemény elkészült. A tanulmány alapján a területen minden temetési hely kijelölhető, a teljes területen alkalmazható a rátemetési forma, valamint a terület alkalmas bármely típusú temetési szolgáltatási tevékenység teljeskörű végrehajtására.

A terület elhelyezkedése, - a megközelítő utak kialakításával - a speciális kegyeleti igényeknek is megfelel. A terület közelében található a római -, görögkatolikus és református templom, melyek lehetővé teszik a lakossági igények kielégítését szolgáló templomi szertartás keretében végrehajtható ravatalozást.

A közműhálózat tekintetében a területen, vagy a közelben minden, a kialakításhoz, működéshez és működtetéshez szükség feltétel biztosított. A terület határában található egy nagy teljesítményű transzformátor állomás, mely biztosíthatja a létesítendő infrastruktúra energia ellátását. A terület közelében megtalálható megfelelő méretű ivóvíz és szennyvízvezeték, valamint a tevékenységhez és a működtetéshez szükséges gázvezeték is rendelkezésre áll, azaz közműcsatlakozások kiépítési lehetősége biztosított.

Törekedni kell a létesítendő temetőnek (temetkezési emlékhelynek) a települési környezetbe való harmonikus beillesztésére.

Kíváncsú szakmai cél, hogy a temető legyen kert és park jellegű. A temetőben is meg kell valósítani a környezet művi és természetes elemeinek harmóniáját. A temető az egészségügyi és kegyeleti rendeltetése mellett zöldfelületi funkcióval is bír. A települési zöldfelületi rendszer egyik eleme. A zöld környezet, a természeti elemek megfelelő mennyisége, minősége kondicionáló hatású és segíti a kegyeletet. A temető helyének kiválasztásakor a városszerkezeti, városépítészeti szempontok mellett ez is, mint alapvető szempont figyelembe lett véve.

A sírhelytáblák (parcellák) kialakításánál alapvető szempontok vannak. Gondolni kell a különböző temetési, sírhely-kialakítási, sír-és sírjel-megjelenési lehetőségekre, a teljesen hagyományostól, a legkorszerűbb megoldásig. A sírhelyek elhelyezésénél, a távolságok meghatározásakor figyelemmel kell lenni a gépesítési (gépi sírás, daruzás) lehetőségekre is.

Jelentős a területi igénye a jogszabályban meghatározott működéshez szükséges infrastruktúrának, a kialakítandó épületeknek, építményeknek.

Ezek a következők: Főbejárati kapuépület, kerítés, Ravatalozó, Hamvasztó, Búcsúztató, Thanatopraxis, Hamvak bemosása, Halotti tor háza, Ökumenikus temetőkápolna, Emlékfalak, Kolumbárium, Igazgatási és szociális épület, Bemutatóterem, Ügyfélszolgálat, gazdasági, és üzemeltetést segítő épületek.

Van mód, és lehetőség a szükséges funkciók koncentrálására. Ez az üzemeltetést is segítené, és bizonyos funkciókat nem kellene duplán, vagy háromszorosan megépíteni. Ez az egyszeri építési költség mellett, az épület fenntarthatóságában, üzemeltetésében is jelentős megtakarítást eredményez.

A temető működtetéséhez nem csak „A temetőkről és a temetkezésről” szóló 1999. évi XLIII. törvény 9.§-ban meghatározott - a temetkezési szolgáltatási tevékenység ellátásához az alapvető kegyeleti feltételek biztosításához szükséges - a fenntartó által létesítendő építmények kiszolgáló létesítményeket kell kialakítani, hanem törekedni kell a lakossági igények kiszolgálására és az egyéb tevékenységgel összefüggő építmények kialakítására is.

A területen ki kell alakítani gépjárműves parkolási lehetőséget, virág árusító helyeket, mely a temető nagyságát és átlagos látogatói számot figyelembe véve jelentős területi felhasználást, temetkezési tevékenységre nem igénybevehető területet jelent.

A Szabályozási tervben kijelölt új temető az előzetes tervek szerint, és a rendelkezésre álló - átvenni kívánt – közel 73 hektáros terület nagyságát tekintve is hosszú időn át, több generáción keresztül képes lesz a temetkezési tevékenységhez szükséges területet biztosítani, kiszolgálni a város lakosság igényét. Ez azonban csak úgy érhető el, ha megfelelő nagyságú terület átvétele megtörténik, mely lehetővé teszi a szükséges infrastruktúra létesítését a jogszabályi előírások betartásával.

Az ütemezett, szükség szerinti fejlesztések hosszú távon biztosítják a Nyíregyháza Megyei Jogú Város részére a jogszabályokban meghatározott közszolgáltatás alapvető feltételeit és nagymértékben szolgálják a lakosság megelégedését és a megteremtik szakmailag magas szintű feladatellátáshoz szükséges technikai hátteret.

10.4 Távhőszolgáltatás

10.4.1 Általános helyzet

A távhőszolgáltatás és a távhőtermelés a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal által kiadott engedélyhez kötött tevékenységek. Az erőművi értékesítési díjak, a távhőszolgáltatók esetében alkalmazandó támogatási mértékek, valamint a külön kezelt intézményeknek értékesített távhő hődíjak éppen aktuális megállapításához kapcsolódó feladatok jelenleg a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal és az Energiaügyi Minisztérium jogkörébe tartoznak, de a lakossági hődíjak is törvényileg szabályozottak. Az összes hőfogyasztás csupán marginális részét jelentő egyéb felhasználók körében 2022. október 1-től versenypiaci ármeghatározás van érvényben.

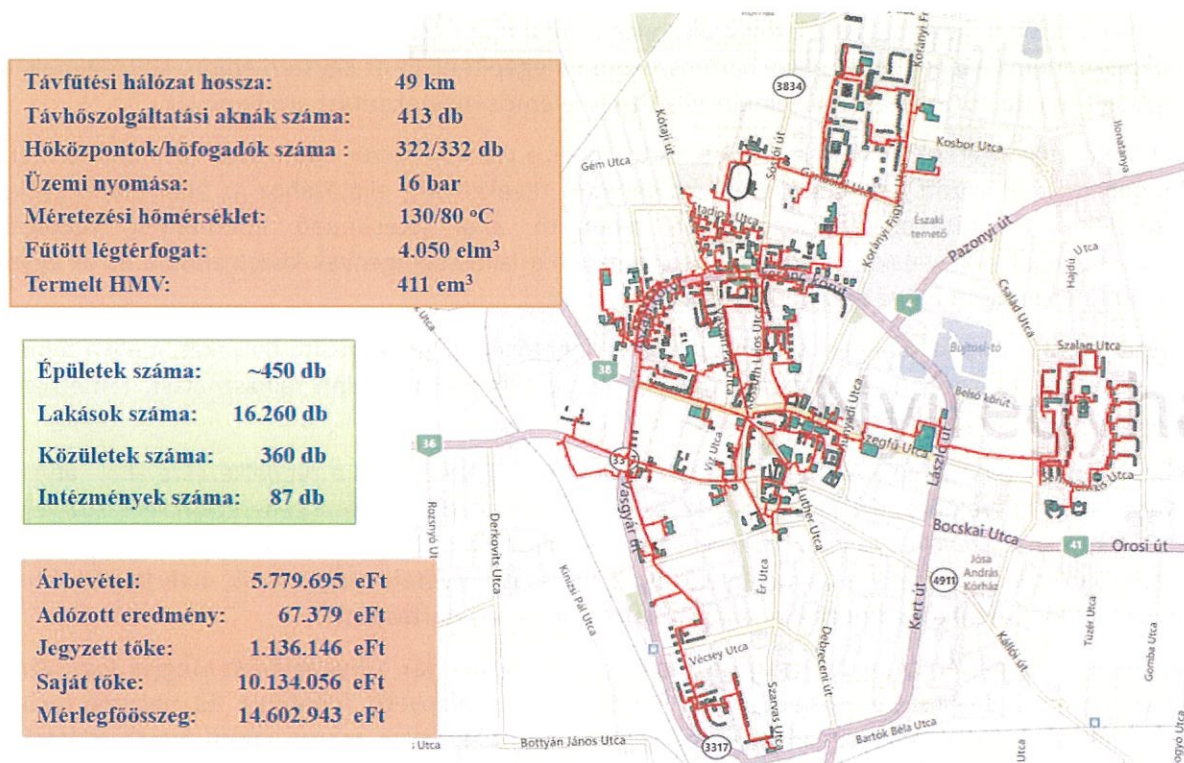
Nyíregyházán távhőszolgáltatói engedéllyel a Nyírtávhő Kft. és az Energocoop Kft. rendelkezik, utóbbi magántulajdonban van és a Tompa Mihály utcai lakótelep távhőellátását biztosítja. A Nyírtávhő Kft. Nyíregyháza MJV kizárólagos tulajdonában lévő társaságként végzi a város területén a hőszolgáltatást.

Az Energocoop Kft. távhőtermelői engedélyesként saját részre maga állítja elő a szolgáltatott hőt, a Nyírtávhő Kft. nem rendelkezik távhőtermelői engedéllyel, a szolgáltatott hőt teljes mértékben vásárolja. Három távhőtermelői engedélyes társaság jogosult erre Nyíregyházán: a Veolia Energia Magyarország Zrt., a Pannongreen Kft. (aminek a Veolia a tulajdonosa) és az E-ON Energiatermelő Kft. A kombinált ciklusú erőmű (NYKCE) a Pannongreen Kft. tulajdonában van. Az E-ON Energiatermelő Kft. az örökös földi gázmotorokat üzemelteti.

A 2024-ben a Nyírtávhő Kft. által átvett hő 62,2%-a nagy hatékonyságú kapcsolt termelésből származott, 37,8%-a pedig gázkazánokból. A felhasznált tüzelőanyag mindkét esetben földgáz volt. Éves

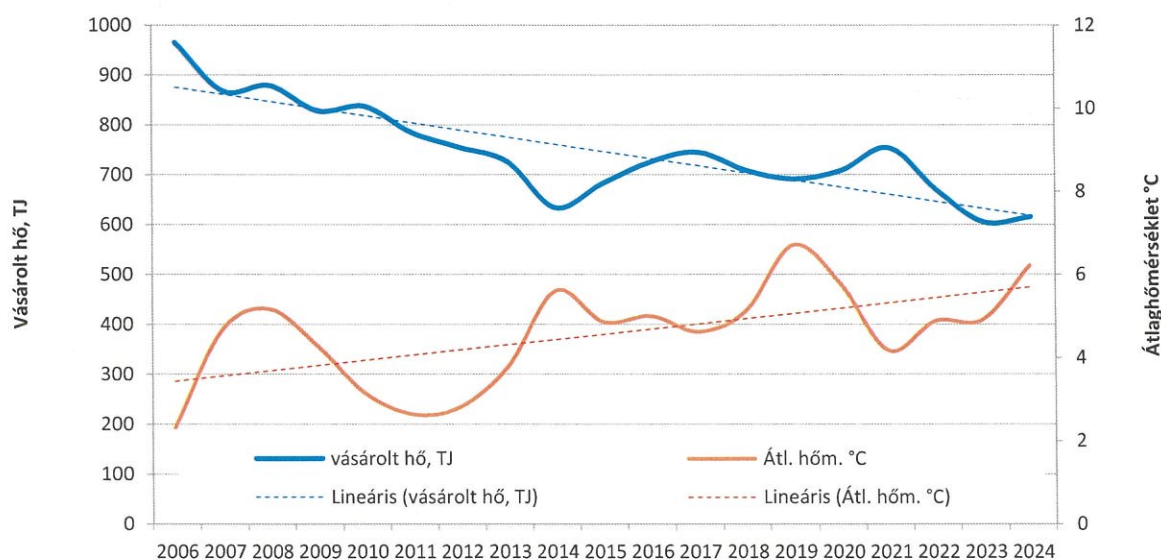
átvett hőben ezek az arányok a következők: kapcsoltan termelt hő 382 952 GJ, közvetlen hőtermelés 232 424 GJ, összes hővásárlás 615 376 GJ.

A Nyírtávhő Kft. által üzemeltetett nyíregyházi távhőrendszer főbb adatait a következő ábra mutatja be (a gazdálkodási adatok a 2023. évre vonatkoznak). Az ábrán látható a primer távhővezeték hálózat (piros folytonos vonal) elhelyezkedése a város térképén.

17. ábra: Primer távhővezeték hálózat (piros folytonos vonal) elhelyezkedése a város térképén.

A távhőszolgáltatás terén a hőigény további csökkenésével kell számolni. Az elmúlt évek folyamatait az alábbi ábra mutatja.

18. ábra: Elmúlt évek folyamatai

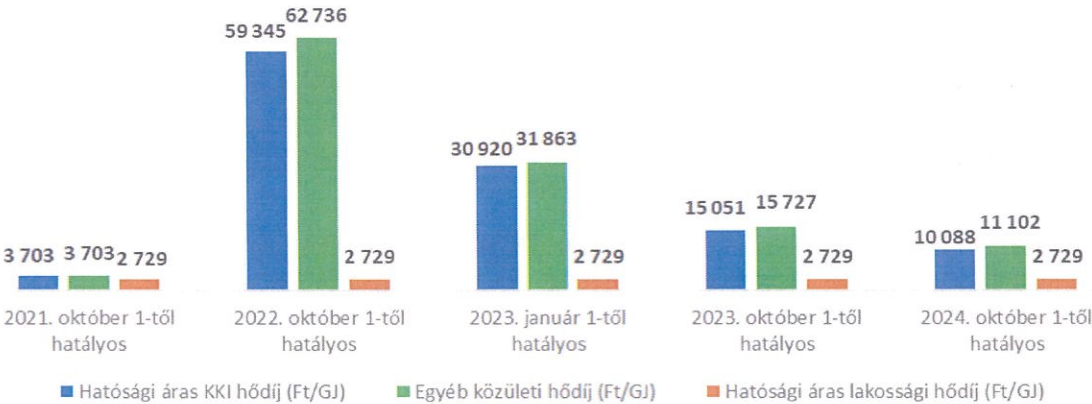
A csökkenés részben az energetikai korszerűsítések, részben a takarékos felhasználás miatt jelentkezik, de a hatósági árszabályozás is befolyásolja a Nyírtávhő Kft. hőértékesítését. A lakossági ár mélyen a termelői hőár alatt van, a közintézményi fogyasztók számára szolgáló árak képzése is behatárolt és állami támogatás alapú, egyedül a hőfogyasztás csupán marginális részét jelentő egyéb fogyasztók esetében van lehetőség a versenypiaci ármeghatározásra.

A hatósági árszabályozás kereteit az 50/2011. (IX.30.) a távhőszolgáltatónak értékesített távhő árának, valamint a lakossági felhasználónak és a külön kezelt intézménynek nyújtott távhőszolgáltatás díjának megállapításáról és az 51/2011. (IX.30.) a távhőszolgáltatási támogatásról szóló NFM rendeletek határozzák meg. Az ezekben előírt energiavásárlási díjak és támogatási értékek legutolsó, 2024. október 1-től hatályos módosítása a 16/2024. (IX.30.) EM rendelet által történt meg, mely az alábbi táblázatban látható:

A távhőszolgáltatók esetében alkalmazandó támogatási mértékek		Erőművi értékesítési díjak	
Fix összegű támogatás (Ft/hó)	Lakosságnak nyújtott távhő után kapott fajlagos támogatás (Ft/GJ)	Értékesítési alapidíj (Ft/hó)	Értékesítési hődíj (Ft/GJ)
223 338 811	7 425	130 899 000	8 373

19. táblázat: Előírt energiavásárlási díjak és támogatási értékek

A következő grafikon a Nyírtávhő Kft. távhőszolgáltatási díjainak változását mutatja be. Jól látható, hogy a nem lakossági fogyasztók esetében 2022. október 1-jén bekövetkezett nagymértékű díjemelkedés azóta három esetben is, legutóbb 2024. október 1-től jelentősen mérséklődött.

19. ábra: Nem lakossági fogyasztók díjainak változásai

A lakosságtól érkező árbevétel és a támogatás együttesen biztosítja a Nyírtávhő Kft. működőképességét. A hatósági árak bevezetése óta az egyéb bevétel címén érkező támogatás olyan mértékben növekedett, hogy 2024-ben a Nyírtávhő Kft. összes bevételeinek az 57%-át tette ki.

A jelentős állami támogatásnak köszönhetően a lakosság esetében a távhőszolgáltatás hődíja a gázdíj szintje körül alakul.

10.4.2 Közzolgáltatási rendszer jövőképe

A Nyírtávhő Kft. tevékenységét, illetve a nyíregyházi távhőszolgáltatást, mint közzolgáltatást a 2000-es évek elején elindult EU-s energiahatékonysági törekvések több oldalról is jelentős kihívások elé állítják. Környezeti, energetikai fenntarthatósági szempontból az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiahordozók fokozottabb hasznosítása, gazdálkodási fenntarthatóság szempontjából pedig a gazdálkodási lehetőségek fokozása, a versenyképesség növelése a különösen nagy odafigyelést igénylő feladatok. A Nyírtávhő Kft. és tulajdonosa, Nyíregyháza MJV Önkormányzata saját kompetenciájába eső feladatokra, lehetőségekre koncentrálna készült el a Nyírtávhő Kft. 2025-2035. évek közötti időszakra vonatkozó stratégiája.

A környezeti, energetikai fenntarthatósági kihívásokat az EU „Fit for 55” programjának részeként módosított EU-s energiahatékonysági direktíva foglalja össze, teendőket is kijelölve. A hazai jogszabályok között ennek leképezése 2025. évben esedékes legkésőbb. A távhőszolgáltatás esetében a kritikus elem a hatékony távfűtés/távhűtés kritériumának teljesítése, amelynek feltételeit szigorították. A jövőben állami támogatást csak a hatékony távfűtés fejlesztésére és a nem hatékony távfűtés felszámolására lehet adni.

A hatékony távfűtés kritériumait a 2027. év végéig érvényes elvárások szerint szükséges teljesíteni. Ezt követően pedig, a jelenleg kizárólag földgáz bázisú távhőszolgáltatásban dinamikusan növelni szükséges a megújuló energiahordozók részarányát. A hatékony távfűtés követelményeit és azok változását az alábbi táblázat foglalja össze.

nyitódátum	záródátum	megújuló energia	hulladékhő	megújuló energia és hulladékhő együtt	nagy hatásfokú kapcsolt termelés	a három kombinációja
napjaink	2027.12.31	50%	50%	-	75%	50%
2028.01.01	2034.12.31	50%	50%	50%	80%	50%, amiből a megújuló 5%
2035.01.01	2039.12.31	50%	50%	50%	-	80%, amiből a megújuló és/vagy hulladékhő 35%
2040.01.01	2044.12.31	75%	75%	75%	-	95%, amiből a megújuló és/vagy hulladékhő 35%
2045.01.01	2049.12.31	75%	75%	75%	-	-
2050.01.01	-	100%	100%	100%	-	-

20. táblázat: Hatékony távfűtés követelményei és azok változása

A pénzügyi-gazdasági fenntarthatóság szempontjából a bevételek között meghatározó állami támogatásnak, hatóságilag megállapított díjaknak és nyereségkorlátnak alapvető szerepük van a versenyképesség megtartásában.

A világszerte erősödő és Magyarországon, azon belül Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében is folyamatban lévő urbanizáció a távhőszolgáltatás számára kiemelt perspektívát nyújt. Európában dinamikusan fejlődik ez a közzolgáltatás. Nyíregyházán is kézenfekvő a fenntartása, fejlesztése, ehhez azonban meg kell teremteni, vagy meg kell találni azokat a lehetőségeket, amelyek ezt előmozdítják.

A Nyírtávhő Kft. 2025-2035. évekre vonatkozó stratégiája szerint tervezett jövőkép a hatékony távfűtés kritériumának való megfelelés érdekében történő fejlesztés, megújuló energiahordozót hasznosító létesítmény(ek) építése, üzembe helyezése és integrálása a távhőrendszerbe 5-10 MW hőteljesítménnyel.

A fenntarthatósági és pénzügyi kényszerek tehát egy irányba mutatnak: a megújuló energiahordozók (Magyarországon jellemzően a geotermia és a biomassa) hasznosítása elkerülhetetlen. Az előbbiek értelmében előttünk álló feladat annak megvizsgálása, hogy Nyíregyházán megújuló energiaforrásként a geotermia hogyan vonható be a távhőellátásba.

A Nyíregyháza térségére vonatkozó geológiai, vízföldtani ismeretek, működő kutakra vonatkozó adatok és hasonló adottságú területeknél szerzett tapasztalatok alapján a hasznosítható geotermikus energiára vonatkozóan a következő megállapításokat lehet megtenni: A vízáradó rétegek 700 és 900 m között találhatóak, az elérhető vízhozam 60 m³/h lehet legfeljebb, a kiaknázást elsősorban a kórházi kút befolyásolja, a várható termálvíz hőmérséklet a kútfejnél 50 °C körüli lehet. Egy termelő és egy visszasajtoló kút fúrása javasolt, 780 m-es talpmélységgel, 36 m³/h vízkivétellel, várhatóan legfeljebb 48-50 °C hasznosítható hőmérséklettel. Ezt a termálvizet az alacsony vízkivételi hőmérséklete miatt a nyíregyházi távfűtési hálózat fűtési célokra nem tudja hasznosítani. A hasznosítás lehetősége a használati melegvízkészítés területén áll fenn az Örökösöldön. Jelenleg a HMV készítés Örökösöldön két úgynevezett alállomáson történik: az ivóvíz hálózathoz vételezett víz és a cirkulációként visszakeringtetett el nem használt HMV kerül felfűtése a kívánt 46-50 °C hőmérsékletre. A hőmérsékletviszonyok és üzemviteli elvárások elemzése egyértelműsítette, hogy a HMV előállítás és szolgáltatás hőigényének csak egy része elégíthető ki termálvízzel, vagyis a távhőrendszer primer vizének hőjére csökkentett mennyiségben, de továbbra is szükség lesz. Így a HMV készítési technológiában a termálvíz előfűtési feladatot tudna ellátni. A geotermikus energia hatékony felhasználása érdekében a kutakat az Örökösöldi alállomások közelében lenne érdemes létesíteni. A projekt főbb műszaki jellemzője: A termelő kútból kinyerhető hőteljesítmény (26 °C-ra hűtve): 949 kW, a termálvízzel fedezett hőmennyiség: 21 669 GJ.

Az energiahatékonysági direktíva másik, a Nyírtávhő Kft-t közvetve érintő eleme, hogy a 45 000 lakosú városoknál népesebb városoknak fűtési/hűtési tervet kell kidolgozni a hazai jogszabályi elvárások szerint, melyek alapja az Európai Parlament és a Tanács az energiahatékonyságról és az (EU) 2023/955 rendelet módosításáról (átdolgozás) (25. cikk és 26. cikk) szóló (EU) 2023/1791 Irányelve (2023. szeptember 13.).

A Nyírtávhő Kft. a távhőszolgáltatás és a kazánüzemeltetés révén a legtöbb nyíregyházi közintézmény energiaellátásában közreműködik. Ezért az említett, 2025-2035. időszakra készült stratégia ezzel a területtel is foglalkozik, feldolgozva az érintett állományt, elsősorban a hőellátással foglalkozva. Emellett kitekintést ad az épületek energetikai korszerűsítési igényére is.

A vármegye lakónépessége gyorsabb ütemben csökken, mint Nyíregyházáé, ami részben a beköltözésnek köszönhető. Következésképpen az intézményhálózat fenntartásáról, működtetéséről, fejlesztéséről hosszabb távon is gondoskodni szükséges. Emiatt kiemelt szerepe lehet a Nyírtávhő Kft-nek ezek jövőbeni energiaellátásában, a földgázról való fokozatos átállásban a megújulóakra, illetve a még korszerűsítendő épületek felújítás utáni gazdaságos működtetésében.

10.4.3 Infrastruktúra helyzete

A Veolia Energia Magyarország Zrt. hőtermelői portfóliójába tartozó alábbi három technológiai egység együttesen képes megbízhatóan kielégíteni a Nyírtávhő Kft. jelenlegi, vagy esetleg megnövekvő hőigényét, amelynek aktuálisan szerződött maximális teljesítménye 102 MW.

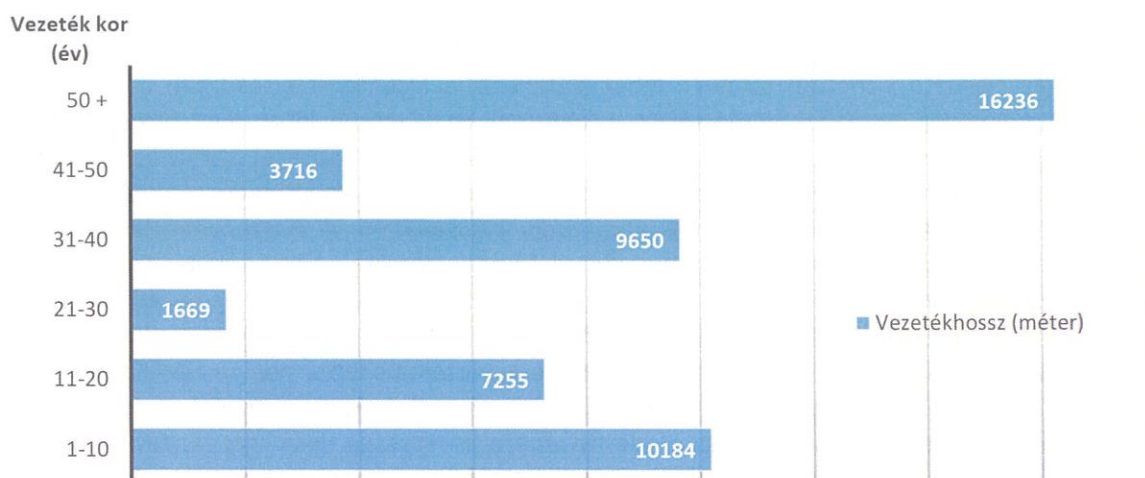
A távhőszolgáltatás alapját adó Nyíregyházi Erőmű (NYE) két fő részegységből áll, a régi, Nyíregyházi Kiserőművet nevet viselőből és az újabb, Nyíregyházi Kombinált Ciklusú Erőmű (NYKCE) elnevezésűből. Előbbi öt gőzkazánt és egy forróvízkazánt tartalmaz, továbbá a kapcsolt energiatermelést egy gőzturbina szolgálja. Az engedély szerinti hőteljesítménye 222 MW. A NYKCE tartalmaz egy hőhasznosító kazánt, egy gázturbinát és egy gőzturbinát, engedély szerinti hőteljesítménye 68 MW.

A fentiekén túl az Örökösöldi Gázmotoros kiserőmű, hőteljesítménye 4,6 MW.

Az összes hőtermelő egység földgázbázison állítja elő a hőt.

A Nyírtávhő Kft. által végzett távhőszolgáltatási tevékenység infrastruktúrája a primer gerinc és elosztó, valamint bekötővezetésekből, hőközpontokból, szekunder vezetésekből és hőfogadókból áll. Ezeknek az elemeknek a technológiája, állapota, kora igen változatos, az 1966-os kezdetektől fogva időről-időre változott, korszerűsödött.

Az alábbi ábra a távfűtési vezetékek kor szerinti megoszlását mutatja:

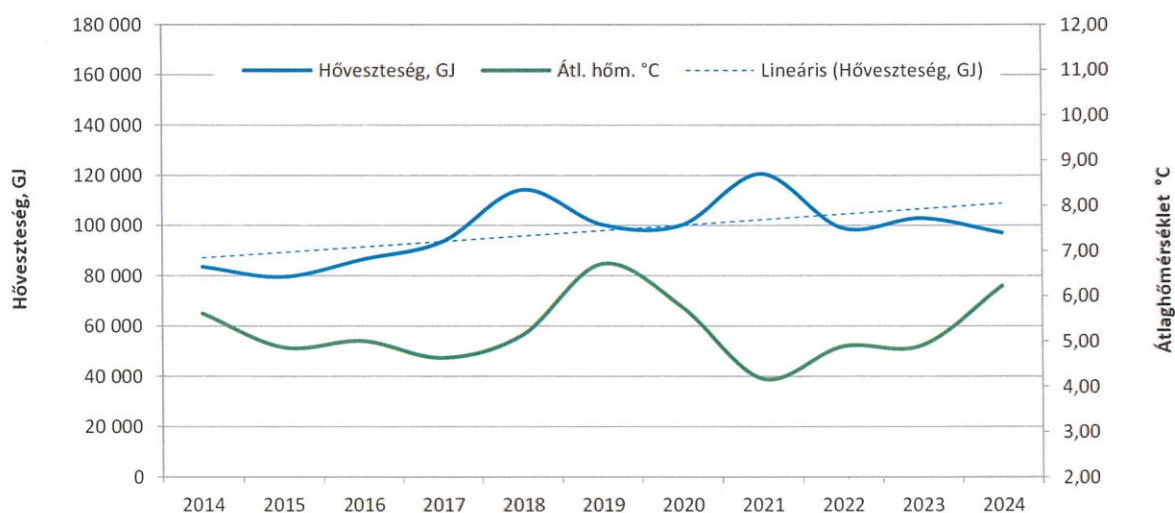

20. ábra: Távfűtési vezetékek kor szerinti megoszlása

A 48,8 km hosszú távfűtési vezetékhálózatunk átlagéletkora a korszerűsítéseknek köszönhetően a korábbi 40 év körüli átlagéletkorról 34 évre csökkent. A folyamatos fejlesztés ellenére az életkorából és a fektetés módjából (talajvízszint, terhelés, nyomás- és hőmérsékletviszonyok stb.) adódóan a távfűtési hálózaton keletkező meghibásodások jelentős része korróziós eredetű.

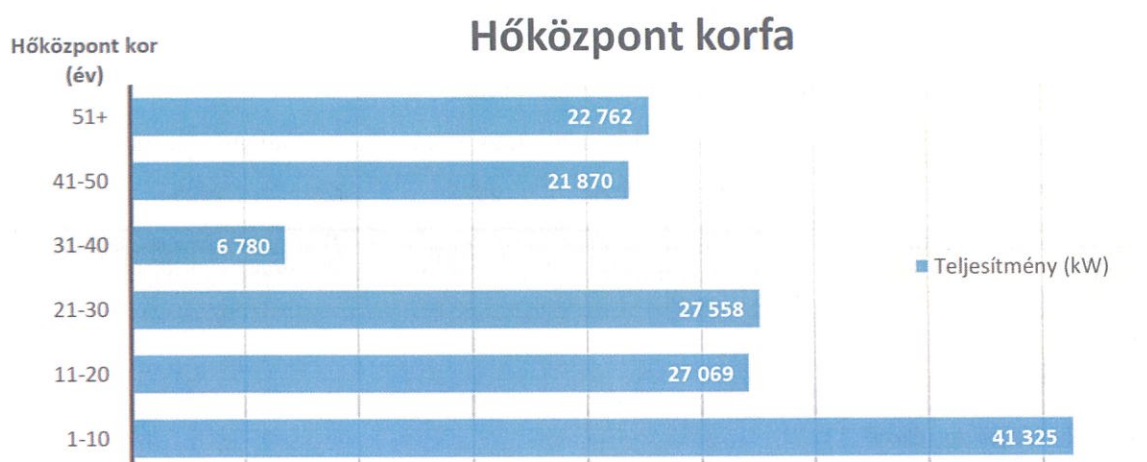
A 40 évnél korosabb vezetékek aránya 41%, így ezek cseréje a közeljövőben esedékesé fog válni. Az ezredfordulót követően beépített előszigetelt vezetékek már igen korszerűek, tervezett élettartamuk meghaladja az 50 évet.

A külső átlaghőmérséklet folyamatos növekedése és a hőigény csökkenése miatt a rendszer kihasználtsága csökken, ezért a távfűtési vezetékhálózat hővesztességének aránya nő. A kedvezőtlen trend visszafordításához műszaki fejlesztések (csővezetékcserek, szigetelések), ill. piacbővítés szükséges.

A Nyírtávhő Kft. távhőszolgáltató rendszere által ellátott hőközpontok száma 322 db. A lent látható a kormegoszlásuk, a teljesítmény alapján került megadásra. A hőközpontok teljesítményre vetített életkora jelenleg is megfelelő. Az átlagéletkor szinten tartása és csökkentése korszerűsítéssel érhető el.

Az eszközök kora ellenére a folyamatos, szisztematikus állapotkövetés, rendszeres karbantartás és fejlesztés nyomán az ellátásbiztonság nem marad el a kor színvonalától. A hőközpontok rövid élettartamú eszközei (szivattyúk, szabályozók stb.) rendszeresen cseréltek, így azok korszerűek.

21. ábra: Hőközpont korfa

Az elmúlt években közel 4,5 milliárd forint összegben (ebből 1,7 milliárd forint külső forrás) történtek fejlesztések a távhőszolgáltatási rendszeren, melyek évenkénti megoszlását az alábbi ábrán mutatjuk be:

22. ábra: Fejlesztések a távhőszolgáltatási rendszeren

Jelenleg a távhővezetékek esetében a korszerűsítés a meghibásodások kiterjesztett mértékű, cserével végzett elhárításával történik. A hőközpontok esetében a szivattyúk és elektronikus és szabályozó eszközök tervszerű cseréje biztosítja a korszerű működtetést.

10.4.4 Fejlesztési programok

A 2025-2035. időszakra készült stratégia három fő stratégiai célt tűzött ki 2035-ig:

- A Nyírtávhő Kft. 2030-ra teljesíti a hatékony távfűtés 2028. és 2034. közötti, 2035-re a 2035-től érvényes kritériumát.
- 2035-ig a távhőszolgáltatásba kapcsolja a jelenleg általa földgázzal fűtött épületek legalább ötödét.
- 2035-ig felújítja az összes általa kezelt hőközpontot a legkorszerűbb követelmények szerint (mindenhol lemezes hőcserélők, az EU követelmények szerinti szivattyúk, intelligens felügyeletbe kapcsolt szabályozók és beavatkozók).

Emellett a dokumentum stratégiai fejlesztési tervet tartalmaz a kazánházak üzemeltetésére vonatkozóan is.

A stratégiai terv alapján a 2025-2030. időszak fejlesztési terve:

A Nyírtávhő Kft. 2030-ra teljesíti a hatékony távfűtés 2028. és 2034. között érvényes kritériumát

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Hatékony távfűtés fenntartása						
első periódushoz						
egyeztetés Veoliával, szándéknyilatkozat						
EMT a lehetséges opciókról projektszervezet létrehozása						
tervezés, finanszírozásszervezés						
engedélyezés						
(köz)beszerzés						
kivitelezés						
próbaüzem, MEKH engedély						

23. ábra: Hatékony távfűtés fenntartása

Ebben a periódusban a Veolia vagy teljesíti a 75%, ill. 2028-tól a 80% kapcsolt hőtermelés részarányt, vagy a min. 5% megújuló arányt, és gondoskodni szükséges a megújuló energiahordozó hasznosításról. Ez történhet geotermikus energia hasznosítással, vagy biomassza kazán segítségével, esetleg hőszivattyúval, a geotermia alternatívájaként. A források megteremtése kritikus része ennek a fázisnak is, 2 - 3 Mrd Ft körüli összeggel kell legalább számolni.

2035-ig a távhőszolgáltatásba kapcsolja a jelenleg általa földgázzal fűtött épületek legalább ötödét – 2030-ig terjedő projektrészek.

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Új fogyasztók csatlakoztatása						
előkészítés						
előzetes tulajdonosi egyeztetések						
ütemterv						
kiviteli tervek, engedélyezés						
Kertvárosi projektrész						
meglévő vezeték átalakítása						
hőközpontok és csatl. vezetékek						
próbaüzem, átadás						
Érkerti projektrész						
aktualizálás, közbeszerzés						
gerincvezetékek lefektetése						

24. ábra: Új fogyasztók csatlakoztatása

A 2035. évig felújítja a 2025. évben már korszerűtlennek vagy műszakilag amortizáltnak számító hőközpontokat a korszerű követelmények szerint – 2030-ig terjedő projektrészek.

25. ábra: Hőközpontok felújítása

Erre vonatkozóan a Modernizációs Alapból finanszírozandó 2024/MA/TÁVHŐ/01 számú Távfűtési rendszer infrastruktúrájának korszerűsítése és fejlesztése megnevezésű felhívásra készülünk egy pályázatot benyújtani. A jelenlegi elképzelések alapján összesen 28 korszerű felhasználói hőközpont jönné létre, a hőközpontok közül nyolc a meglévő hőközpont helyén, húsz a jelenleg is használt hőfogyadókban kerülne kialakításra. Az új hőközpontok felügyeleti rendszerbe integrálása is megtörténne. Ehhez 1,2-1,4 milliárd forint vissza nem térítendő támogatást igényelnénk. A projekt révén az erőművi közvetlen hőtermelés aránya 0,7%-kal csökkenne és közel 10 ezer GJ/év földgáz felhasználás váltható ki, az elkerült ÜHG kibocsátás több mint 500 tonna/év.

10.5.1 Előző időszak fejlesztései

107

utazói csoportok más és más módon voltak érintettek: míg a műszakban dolgozók továbbra is használók maradtak, más közlekedők (pl. diákok, otthoni munkavégzésben érintettek) átmenetileg elhagyták a buszos szolgáltatást. A járványhelyzet speciálisan érintette Nyíregyháza városát, a számos városban alkalmazott csökkentett kibocsátású menetrend bevezetésével speciális helyzet állt elő. A városban tradicionálisan működő tanítási igényeket kezelő téli és a nyári időszakban, tanszünetes igényeket kezelő menetrend a népszerű szabadidős célpont Sóstógyógyfürdő szezonális igényeit kezelte. A járványhelyzetben felmerülő kijárási korlátozások kapcsán a csökkenő utasszámokhoz igazodó csökkentett kibocsátású menetrend a zárva tartó látványosságokhoz biztosított sűrű kiszolgálást. Fenti kényszer miatt a tervezés is átmenetileg irányt váltott, és az Önkormányzat a Volánbusszal és külső szakértő bevonásával elkészítette a pandémiás átmeneti hálózatot és menetrendet, amelyet 2020. május 1-től vezetett be a város.

Országosan egyedülálló volt a célzott átrendezés az egyszerű ritkítás helyett, egyben az új hálózati és menetrendi koncepció bizonyos elemei már megvalósultak, így a járvány alatt sok újdonság jelent meg, ezzel támogatva az utazóközönség könnyebb mobilitását.

Az átszállások csökkentése érdekében összevont viszonylatok, ütemes menetrendek, új utastájékoztatói arculat váltotta fel a korábbi évek tradícióit. Elindultak a nagyfoglalkoztatók kiszolgálását segítő 90-es viszonylatok, amelyek a lakótelepek és a foglalkoztatók között teremtetek gyors és átszállásmentes kapcsolatot. Színvonalas kommunikáció és utastájékoztató segített az eljutást. Az átmeneti hálózat és menetrend fordulópontra volt, mivel nem csak a visszaesett igényekhez igazodott a szolgáltatás volumene, de azok számára, akik a járvány alatt is folyamatosan közlekedni kényszerültek, a korábbinál sok szempontból eltérő szemléletű hálózatot és menetrendet ismertek meg, és kezdtek el használni. Az eredmények folyamatos nyomon követésére került sor, annak érdekében, hogy szükség esetén kisebb korrekciók meg tudjanak valósulni. Folyamatos kapcsolattartási fórum indult az Önkormányzattal és a Volánbusszal közösen: a legnagyobb foglalkoztatók és a közoktatás szereplői között elindított együttműködés ma is rendszeres csatornája a tervezésnek és utánkövetésnek. 2020. év nyarán az első járványhullám utáni enyhülési folyamatának jegyében elindult az 55-ös járat, amely a város legnagyobb lakótelepeit és Sóstógyógyfürdőt köti össze, így megszűnt az átszállási kényszer a legnépesebb lakott városrészek és a kiemelt turisztikai terület között. Az induláskor csak nyári hétvégéken induló járat napjainkban minden nap közlekedik és az egyik legnépszerűbb eleme az új hálózatnak.

A pandémiás menetrend tapasztalatai, egyes sikeres elemei alapján a szeptemberi jelenléti oktatással induló tanévkezdéshez már tudatosan nem volt visszaút a régi téli, iskolás időszak hálózata felé: kidolgozásra került a fokozatosan fellépcsőző foglalkoztatói és lakossági igényeket is kezelő menetrend tanítási napokra érvényes változatát is. A nagymértékű változás tanévkezdéssel párhuzamos bevezetésének kockázatát csökkentve az új vonalhálózat és menetrend 2020. augusztus 20-án számos új viszonylattal indult el. Ezek közül az alábbiak voltak a legfontosabbak: a Vasútállomást Orossal összekötő 44-es, amely Jósavárosra és Örkösföldön át közlekedik az egykor önálló településre, a 4-es és 4Y vonzatkörzetének alternatív megvalósításával. A fejlesztéssel a korábban csak átszállással elérhető oktatási intézmények és a bevásárlóközpontok közvetlenül elérhetővé váltak. A 44-es sikerét mi sem mutatja jobban, hogy két hónap után már sűríteni kellett, további teljesítmény átcsoportosítások után 2025. februárja óta naponta közlekedik. Borbánya városrészben a 2-es és 13-as járatok egymással ellentétes irányú hurokvonalat kaptak, ezáltal javítva a városrész és az egészségügyi intézmények kapcsolatát. Tovább erősödtek a Michelin, a LEGO vagy a Déli Ipari Park nagyfoglalkoztatóit kiszolgáló műszakos járatok, melyek a két nagy lakótelepről a műszakrendekhez igazodva a belvárosra, valamint a Vasút- és Autóbusz-állomásra át jutnak el a foglalkoztatókhoz, így nincs szükség átszállásra. A pandémia során az átszállások csökkentése érdekében összekötött 6-os és 10-es busz összevonása sikeres volt, a körút átépítésének befejezésével pedig még népszerűbbé vált a Nyírszőlőig közlekedő átmérős vonal. Az örkösföldi lakótelep kiszolgálását körjáratok segítik, a pandémiás időszakban a Belvárost a leggyorsabb úton elérő 11-es autóbuszközlekedési időszaka a reggeli csúcsidezők mellett mára, a délutáni időszakra is kiterjesztésre került, a Vasútállomásra pedig,

a 20-as és 21-es jelzéssel, egymással szemben közlekedő körjáratpár indult, amely kedvező csatlakozást biztosít a fővárosi InterCity vonatokhoz. Számos városrészben javult a napközbeni és hétfégi kiszolgálás is, bővült az üzemidő.

Az alapkoncepció az óránként, kétóránként ismétlődő, ütemes vasúti menetrendi logikából levezethető helyi buszközlekedés volt, amely így rendszerszinten és az egész városban lehetővé tette az ütemes, egész órára szimmetrikus tervezést a folyamatosan ismétlődő időszakokban, pl. napközben, hétfégen.

Egy év eltelte után, 2021. augusztus 30-ától menetrendi felülvizsgálatra került sor. A felülvizsgálat legfontosabb aktualitását az adta, hogy valamennyi autóbuszba felszerelésre kerültek a fedélzeti egységek (OBU), melynek több százszázados elemszámú szakaszidő adatait elemezve menetidő korrekcióra kerülhetett sor, hétfégen és ünnepnapokon a csökkenthető menetidők miatt fordaszám csökkentésre is lehetőség nyílt. Az igényvezérelt közlekedés szempontjából két aktualitással is bírt a 2021-es menetrendváltás. Sóstógyógyfürdőtől a Berenát utcán át elindult a 8B autóbusz, amely Sóstógyógyfürdőt és Sóstóhegyet kötötte össze körjáratként a belváros felől, a Fürdő utca keresztezésénél egy új megállóhely létesült. A járat érdekessége, hogy ez az első olyan vonal a helyi hálózat megújítási folyamatában, ahol korábban autóbuszsal nem járt útszakaszon indulhatott meg az autóbusz-közlekedés. A 8B tesztidőszaka sikeres volt, de Sóstógyógyfürdő folyamatosan növekvő turisztikai vonzerője miatt az útvonalon a már a folyamatosan üzemelő 55-ös közlekedik körjárat jelleggel.

2021. nyár végén átalakult a külterületek kiszolgálása. Az alapvetően helyközi kiszolgálási jelleggel, egyes vonalakon akár hat bokortanyára is betérő külterületi „H”-s járatok is ütemes menetrendet kaptak, a foglalkoztatói és intézményi igények figyelembevételével. A külterületi menetrendváltás során szempont volt a munkába járás elősegítése, a műszakos járatokra történő csatlakozás biztosításával a gyakran jelentős szegénységben élők számára vált megoldhatóvá a többműszakos munkarend vállalása.

Az átrendezett struktúrájú és ütemessé alakított H-s vonalak összességében jó iránynak bizonyultak, de a tradicionális igények rugalmatlansága, illetve a műszakok elérhetőségének megteremtése, és kezdeti felfutási ideje konfliktusban álltak.

A kérdés rövid távú megoldásként a külterületre közlekedő járatok menetrendje integrálásra került a klasszikus belterületi járatokkal, a párhuzamos futások felszámolásra kerültek, az alábbi strukturális változásokkal:

- Tiszavasvári úti bokortanyák esetében a Sulyánbokorba közlekedő H40-es autóbuszok Kertvárosba történő többlet betérítésével 17-es autóbuszokat váltott ki,
- Kállói úti bokortanyák esetében a Nagyszállásra közlekedő H32-es autóbuszok Borbányára közlekedő 2-es autóbuszokat váltottak ki,
- Debreceni út térségében elhelyezkedő bokortanyák esetében az Oláhrétre közlekedő járatok Rozsrétre történő többlet betérítésével az arra közlekedő 3-as viszonylatcsalád járataival kerültek integrálásra.

A bevezetett változások rövidtávú megoldást jelentettek a külterületi közlekedés elsődlegesen városstratégiai – szociális vonatkozású fejlesztésének finanszírozási kérdésére, a belső szakaszokon így a külterületi járatokra kerültek átterelésre az utasok egyes időszakokban. Az esetleges többlet betérésből eredő néhány perces további menetidő növekedés, egy akár órás menettartamú vonalhossz esetében csekély mértékű negatív hatását felülmúlja az eljutási lehetőségek számának növekedéséből adódó, városi társadalmi, szociálpolitikai haszon, mely menetrendi intézkedés hozzájárul az érintett területek lakosság megtartó képességéhez.

2022. év nyarán a Kállói út és Örökösöld térségében elkezdődött lakópark beruházások (Damjanich lakópark, Szilvavölgy lakópark) és foglalkoztatói kitelepülések miatt a 2-es és 5-ös járatok teljesítményének átcsoportosításával 25-ös jelzéssel indult új vonal a Vasútállomásról Borbányára az Északi körút, Jósaváros, Örökösöld érintésével. A vonal beindítása során a 44-es vonalon szerzett tapasztalatok felhasználásra kerültek, a két vonal jellegének hasonlósága miatt is. A 25-ös vonal

esetében az érintett területeket jobban feltáró járat kialakítására nem volt lehetőség, azonban az útvonalon számos, igényvezérelt közlekedési megoldásra javasolható célterület van.

A 2022-es hálózatfejlesztés további igényvezérelt vonatkozása az éjszakai közlekedés megjelenése Nyíregyházán. 900-as jelzéssel új éjszakai körjárat indult, nyári hétvégéken a Vasútállomásról Sóstógyógyfürdőre, amely visszaútbán Jósaváros és Örökösöld lakótelepeket is érinti.

A 2022-es év további újdonsága volt a Retro járat beindítása Nyíregyházán. A 36 éves harmonika ajtós Ikarus 280-as autóbusz turisztikai szerepet tölt be elsődlegesen szezonálisan Sóstógyógyfürdő térségében, azonban a városi rendezvényekhez, fesztiválokhoz kapcsolódóan is forgalomba állításra kerül.

A 2022-es év második felében felmerülő gazdasági helyzet jelentősen befolyásolta Nyíregyháza helyi autóbusz-közlekedésének finanszírozhatóságát. Az orosz-ukrán háború általános hatásain túl a földgáz árának emelése jelentős hatást gyakorolt az üzemeltetés költségeire, tekintettel arra, hogy az autóbusz járműállomány fele (41 db) sűrített földgáz üzemű, mely helyzetet tovább nehezítette, hogy valamennyi csuklós autóbusz ilyen meghajtással rendelkezik.

2023. január elsejétől több változás is életbe lépett a város helyi autóbuszos közlekedésében. Megszűnt a külterületi és belterületi megkülönböztetés a helyi közösségi közlekedés tarifarendszerében, egységes áron juthattak hozzá az utasok a jegyekhez és a bérletekhez, mindemellett pedig bővült a díjtermékpaletta, több újdonság is várta az utazókat, és változtak a menet-, illetve pótdíjak. Az újítások lényege, hogy minél többen válasszák a közösségi közlekedést Nyíregyházán.

A több szereplő együttműködése lévén 2023. február 1.-jétől még több nagyfoglalkoztató váltott, és szerződéses járatok helyett a Volánbusz helyi járatait veszi igénybe. A LEGO esetében a legerősebb műszakváltások esetében a műszakváltásokat kiszolgáló autóbuszok száma háromról négyre nőtt, a megnövekedett autóbusz kiszolgálás biztosítása érdekében a LEGO 2024. őszén saját beruházásában új autóbusz végállomást létesített. Új gyorsjárat indult a Vasútállomás és Michelin között, műszakváltáskor akár 3-5 perces követési idővel, a korábbi szerződéses járatok kiváltásával. Országosan egyedülálló, hogy a cégekkel való partnerség eredményeképp a szerződéses dolgozói beszállítástól a helyi közszolgáltatásba sikerült átvinni a Michelin és társ cégeinek dolgozói közlekedését városon belül. További újdonságként indult a 49-es vonal Oros és a Michelin között Örökösöld érintésével. A 2023. év végén befejeződött a Tiszavasvári úti új telephely átadása, amely a korábbinál jóval távolabbi helyszínre való tekintettel elsődleges a hajnali – késő esti órákban generált új utazási igényeket. A felmerülő közlekedési igények kiszolgálása érdekében az éjszakai szolgáltatás bővítésével valósult meg, beindult a GYEREBUSZ igény vezérelt éjszakai szolgáltatás.

A GYEREBUSZ szolgáltatás fejlesztéséhez szorosan kapcsolódik Nyíregyháza helyi autóbusz állományának bővítése. 2024. év elején a korábban Hódmezővásárhelyen közlekedett, ISUZU Citibus típusú autóbuszok Nyíregyháza helyi közszolgáltatási állományába került át. A 23 ülőhelyes, EURO VI környezetvédelmi besorolású midi autóbuszok lehetővé tették a hálózaton történő férőhely optimalizáció mellett új területek feltárásának megkezdésére, 2024. év nyarán és őszén így indult útjára kísérleti jelleggel a 70-es és 71-es autóbusz.

Az elmúlt időszakban a lényeges menetrendi és tarifa módosítások mellett a közszolgáltatási szerződés keretében a város négy pontjára jegy-és bérletértékesítő automaták kerültek kihelyezésre, a teljes flottára felszerelésre kerültek OBU fedélzeti egységek. Az OBU átfogó megoldást kínál a valós idejű forgalomirányításhoz, utastájékoztatáshoz és adatgyűjtéshez, miközben biztosítja a hatékony működéshez szükséges alapvető információkat a sofőrök számára. Az önkormányzati tulajdonban lévő CNG járművek mellett a szolgáltató tulajdonában lévő járművekre is elektronikus jegykezelők kerültek, továbbá a teljes autóbusz állományon ingyenes a wifi szolgáltatás az utasok részére.

10.5.2 Jelenlegi helyzet

A MÁV-csoport felett tulajdonosi jogokat gyakorló Építési és Közlekedési Minisztérium elrendelése alapján a MÁV-START Zrt., a VOLÁNBUSZ Zrt. és a MÁV-HÉV Zrt. egyesült, melyet az eljáró Cégbíróság 2025.01.01-vel bejegyzett, így a Volánbusz ZRT 2025. 01.01-től jogutódlással történő „beolvadással” létrejövő integráció keretében új cégnéven – MÁV Személyszállítási Zártkörűen Működő Részvénytársaság elnevezéssel – folytatja tevékenységeit.

A Társaság 2025. évben Nyíregyháza Megyei Jogú Város közigazgatási területén a helyi személyszállítási tevékenységet az Önkormányzat és a Társaság jogelődje által – nyertes pályázat alapján – a 2020. január 1. napjától 2029. december 31. napjáig terjedő időszakra megkötött, érvényes és hatályos Közzolgáltatási szerződés alapján biztosítja. Nyíregyháza Megyei Jogú Város menetrend szerinti helyi autóbusz-közlekedésében az év elején a vonalhálózat 55 db belterületi és 6 db külterületi vonalból áll (a 2019-es 34 vonalhoz képest). A 2020-as visszaesést követően az utasszám folyamatosan nő, jelenleg meghaladja az évi 15 milliót. A 2025-as év során két lépcsőben (02.01 és 03.01.) megváltozott Nyíregyháza Megyei Jogú Város helyi közösségi közlekedésének útvonalhálózata és menetrendje. A Város egybefüggően beépített területén kívül a közigazgatásilag a Városhoz tartozó külterületeket, bokortanyákat is a helyi közlekedés látja el úgy, mint a külterületeken elhelyezkedő Ipari parkokba települt üzemeket. Az Önkormányzat és a Társaság számára kiemelten fontos, hogy a mozgásukban korlátozott utasok és a babakocsival közlekedők számára is biztosítsa a kulturált és akadálymentes utazást a helyi közösségi közlekedésben részt vevő járműveken. Ennek érdekében 2025. évben is a Városban minden vonalon, minden nap kizárólag alacsonypadlós autóbuszok közlekednek. A helyi közösségi közlekedés fő feladata, hogy megoldja a lakosok munkába járásával és a tanulók iskolába jutásával összefüggő feladatokat.

Dedikált helyi autóbuszok darabszáma kiépítettség szerint (2024. 12. 31-ei állapot)		
Megnevezés	Összes	ebből alacsony belépésű vagy alacsony padlós
Szóló	65	65
Hosszú	10	10
Csuklós	7	7
Midi	4	4
Összesen	86	86

21. táblázat: Dedikált helyi autóbuszok darabszáma kiépítettség szerint.

Dedikált helyi autóbuszok megoszlása típus, kor és környezetvédelmi besorolás alapján (2024. 12. 31.-i állapot)			
Megnevezés	Összes	Statisztikai életkor	Környezetvédelmi besorolás
SOLARIS Urbino10	1	21,1	EURO 3
SOLARIS Urbino12	25	16,4-22,2	EURO 3 - EURO 4
SOLARIS Urbino15	10	16,1	EURO 4
SOLARIS Urbino18	2	17,2	EURO 4
MAN LIONS CITY A21 CNG	36	8,1	EURO 6
MAN LIONS CITYGL A40 CNG	5	8,1	EURO 6
MERCEDES BENZ O628B01 CON. 628 331	3	5,8	EURO 6
ISUZU B902/S902 Citibus	4	9,1	EURO 6
Összesen	86		

22. táblázat: Dedikált helyi autóbuszok megoszlása típus, kor és környezetvédelmi besorolás alapján

2025. februárjában bevezetett menetrend változás és a hozzá tartozó finomhangolás keretein belül az ipari parki fejlesztés aktuális üteme mellett Jósavárosban új lakótelepi eljutást biztosít a 8Y járat, Sóstóhegyről átszállásmentes eljutás jött létre a Kórház felől, új bevásárló körjárat indult a Vásártérről a lakótelepek felé. Az elmúlt időszakban egyértelművé vált Nyíregyházán is, hogy a növekvő egyéni mobilitási igényekkel versenyképes közösségi közlekedés biztosítása kiemelt feladat. A növekvő forgalmi torlódások miatt a menetidők és az átszállások tervezése egyre nehezebbé válik, így felértékelődik az átszállásmentes kapcsolatokra vonatkozó igény. Az átszállásmentes, több esetben fonódó jellegű hálózat esetében a járatok hangolása egyre több kompromisszum árán valósítható meg, miközben a járműállomány változatlan száma miatt az új eljutások egyes esetekben csak a tradicionális elemek rovasára valósíthatók meg, amely kérdés csak járműbeszerzéssel valósítható meg.

Az Önkormányzat által (IKOP forrásból) megvalósított Tiszavassvári úti telephely I. üteme jelenleg az ország egyik legkorszerűbb Autóbuszos telephelye - a helyi járatok kiszolgálására szolgáló CNG töltési lehetőséggel -, mely telephelyet a MÁV Személyszállítási Zrt. üzemelteti. A helyközi járatok autóbuszai a belvárosi Korányi Frigyes utcai telephelyen parkolnak és a buszok szervizelése is itt biztosított. A szolgáltatás jelenlegi „kétlakisága” gazdaságtalan, ami az Önkormányzatot terheli.

10.6 Vagyongazdálkodás

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának vagyonát a tulajdonában álló

- ingatlanok és ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok,
- ingó vagyontárgyak,
- immateriális javak,
- értékpapírok, valamint
- társasági részesedés

képezik, amelyek az önkormányzati célok és feladatok megvalósítását szolgálják.

Az önkormányzati vagyon törzsvagyonból és üzleti vagyonból tevődik össze.

Törzsvagyonnak az az önkormányzati tulajdon nyilvánítható, amely közvetlenül kötelező önkormányzati feladat- és hatáskör ellátását vagy közhatalom gyakorlását szolgálja. A törzsvagyont a többi vagyontárgytól elkülönítve kell nyilvántartani. A törzsvagyon körébe tartozó vagyonelem forgalomképtelen vagy korlátozottan forgalomképes.

A forgalomképtelen törzsvagyon részét képezi:

- Az Önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező, törvényben meghatározott nemzeti vagyon,
- a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon, amely törvényben ekként meghatározott vagyonelem, a tervtári terv- és a hozzájuk kapcsolódó iratanyag; a Városháza, mint ingatlan; az ingatlan nyilvántartásban közterületként nyilvántartott ingatlan (a helyi közutak és műtárgyaik, a terek, parkok),
- minden más ingatlan és ingó dolog, amelyet törvény vagy a helyi önkormányzat forgalomképtelennek nyilvánít.

A korlátozottan forgalomképes törzsvagyon részét képezi:

- a törvényben ekként meghatározott vagyonelem (közművek, intézmények, középületek), kivéve, amit az Önkormányzat forgalomképtelen törzsvagyonnak nyilvánít,
- az Önkormányzat tulajdonában álló sportcélú ingatlan, temető, műemlék, külterületi erdő.

A forgalomképtelen vagyonelemek – besorolásuknak és megnevezésüknek megfelelően – nem értékesíthetők, míg a korlátozottan forgalomképes vagyon átruházása – értékhatárra tekintet nélkül – a Közgyűlés hatáskörében tartozik. A forgalomképtelen és korlátozottan forgalomképes vagyonelemek hasznosítása szigorú feltételekhez kötött.

Az Önkormányzat forgalomképes vagyona elidegeníthető, bérbe, használatba adható, egyéb módon hasznosítható, gazdasági társaságba, alapítványba apportként bevihető, megterhelhető, biztosítékkul adható.

A forgalomképes vagyon a vagyongazdálkodási irányelvek minősítésének megfelelően lehet stratégiai vagy üzleti vagyon. Stratégiai forgalomképes vagyonnak minősül az a vagyon, mely az Önkormányzat számára a közszolgáltatás ellátása, várospolitikai és hosszabb távú üzletpolitikai okból nélkülözhetetlen, kiemelkedő jelentőségű és hasznosítása erre tekintettel történhet. Ezen a körön kívüli vagyon az üzleti vagyon.

Az üzleti vagyonnal való gazdálkodás fontos területe a lakásgazdálkodás. Nyíregyháza egyedülálló módon igyekszik alakítani a megfelelő jogszabályi környezetben a lakásgazdálkodási koncepcióját. Az önkormányzati lakásállomány szerkezetének átalakítása kiemelt szerepet kap a gazdasági program időszakában. Elsődleges cél, hogy a rossz műszaki állapotú, komfort nélküli, félkomfortos lakások felújításra kerüljenek. Cél, hogy minél több lakás, karbantartási, felújítási munkái megvalósulhassanak és szolgálhassák a lakásgazdálkodási program megvalósulását az önkormányzati üzleti vagyon rendszerén belül.

A gazdasági program vagyongazdálkodási fejezete a forgalomképes vagyonnal történő gazdálkodásra terjed ki, azon belül is az ingatlanvagyonra.

Az önkormányzati vagyonnal történő gazdálkodás kereteit központi jogszabályok és helyi rendeletek határozzák meg.

Az Önkormányzat vagyongazdálkodási stratégiájában az önkormányzati vagyon értékének megőrzése és növelése kiemelt feladat. A vagyongazdálkodási irányelveknek megfelelően ingatlanfejlesztési célként határozható meg, hogy célirányos területcserékkel és vásárlásokkal törekedni kell későbbi fejlesztési célokra, önkormányzati közfeladat-ellátás biztosítására alkalmas nagyobb földrészletek, zöldterületek, közparkok kialakítására alkalmas ingatlanok megszerzésére. Az Önkormányzat a meglévő és a megszerzett zöldfelületek és zöldterületek nagyságát nem akarja csökkenteni, hanem a lehetőségekhez képest inkább növelni kívánja.

Lehetőség szerint továbbra is folytatni szükséges az állami tulajdonú ingatlanok ingyenes önkormányzati tulajdonba adásának igénylését, vagy a Magyar Államtól az önkormányzat számára előnyös csere jogcímen történő tulajdonszerzés megvalósítását.

A vagyongazdálkodási tevékenység során azokat a vagyonelemeket célszerű értékesíteni, amelyek megtartása jelentős ráfordítást igényel, a ráfordítás megtérülése belátható időn belül nem lehetséges. Ilyen ingatlanok a nem más célú helyiségek azon csoportjai, melyek hasznosítása évek óta nem lehetséges, értékesítés esetén a költségvetésbe befolyt összeg egyéb feladatok fedezeteként szolgálhat.

Az építési telkek értékesítésére, és előkészítésére is folyamatos figyelmet kell fordítani, az önkormányzat tulajdonában lévő, de tevékenységhez nem szükséges ingatlanok hasznosítását felül kell vizsgálni.

Vagyongatászerben szereplő ingatlan vagyon 2010. december 31. és 2024. december 31. adatok alapján					
Megnevezés	2010.	2024.	2010.	2024.	
Vagyonelem	Ingatlanok száma (db)	Ingatlanok száma (db)	Könyv szerinti bruttó érték (eFt)	Könyv szerinti bruttó érték (eFt)	%
Forgalomképtelen törzsvagyon	4 416	4 122	89 866 802	132 990 263	148%
Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon	273	225	34 646 252	87 887 688	254%
Egyéb (forgalomképes üzleti) vagyon	1 842	1 143	17 344 192	35 328 611	204%
Összesen	6 531	5 490	141 857 246	256 206 562	181%

23. táblázat: Vagyongatászerben szereplő ingatlan vagyon 2010. december 31. és 2024. december 31. adatok alapján

10.7 Helyi építésszabályozás

A helyi építésszabályozás a 117/2005.(V.04.) önkormányzati határozattal jóváhagyott településszerkezeti tervre, továbbá a Helyi építési szabályzatról szóló 21/2007. (VI. 12.) önkormányzati rendelete és a mellékletét képező szabályozási tervre épül, amihez szorosan kapcsolódik a város településképi rendelete is a 31/2017.(X.27.) önkormányzati rendelet, melynek melléklete a Településképi arculati kézikönyv.

Fontos fejlesztési alapokmányok a Nyíregyháza MJV településfejlesztési koncepciójának módosítása, amely a 124/2021.(VII.21.) számú önkormányzati határozattal lett elfogadva, valamint a Nyíregyháza MJV Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS) módosítása amely a 125/2021.(VII.21.) számú önkormányzati határozattal lett elfogadva.

Nyíregyháza város új településtervének készítése folyamatban van, mely a megváltozott jogszabályi környezetnek megfelelően, de a jelenleg hatályos településrendezési eszközök alapjaira épül, annak felülvizsgálatával és a megváltozott települési, társadalmi, és fejlesztési igények aktualizálásával.

10.7.1 Városarculat

Nyíregyháza telekhasználati rendje szigorúan szabályozott. A jelenlegi utcái a település központjában, már a XVII. században is hasonlóan kanyarodtak. Nyíregyháza legfontosabb és megőrzendő morfológiai, településképi értéke, a tájban való igen előnyös elhelyezkedése.

Az utcaképek, a beépítés, az épületek közvetlen látványai örökségi szempontból értékeket képviselnek. A város épületállománya, a házak karaktere meglehetősen vegyes, ami egyaránt összefügg a telekrendszer vegyességével, az építés korával, az eltérő időszakokban történt építés keveredésével. A XIX. századi kataszteri térkép és a mai műholdfelvétel egymásra helyezése alapján egyértelműen látszik, hogy a kezdetben egységes települési karakter a településközpont és a bokortanyák együttesével morfológiailag zömökebb képet alkot, mint a jelentős számú területrészek Nyíregyházához történő hozzátartozása után. Ezen településrészek közigazgatási becsatlakozása a település szempontjából egy sokkal problémásabb mozaikos és csápszerű településszerkezetet eredményezett. A kivezető utak mentén szinte egytengelyű, kis mélységű beépítés jellemző jelenleg is. Ez a szabálytalan beépítési alakzat megnehezíti a közlekedés, a közmű és a települési alközpontok szervezését is, mivel viszonylag nagy távolságokat kell áthidalni a településmag és a települési alközpontok között. A közlekedés jobbára egy-egy nagy forgalmú úton történik csak, ezért a ciklikus forgalomnövekedés mindennapos problémát indukál.

A központban valamennyi felekezet szakrális épülete megtalálható, melyek közül a legrégebbi az evangélikus templom. A főbb igazgatási épületek, mint a megyeháza, városháza is központi helyet foglal el, melyekhez a Hősök tere és a Kossuth tér biztosít megfelelő előteret. A XIX. századi város e három épülete már meghatározó helyet tölt be, még ha a megyeháza épülete más stílusban, de ugyanazon helyen újjá épült. Meghatározó belvárosi zöld infrastruktúra egységeink a Benczúr és Bessenyei tér, és a Bujtosi – tó, melyek szintén kirajzolódnak már a XIX. századi Nyíregyháza telekstruktúrájában.

A XX. század második felétől felgyorsult fejlődés egyre növekvő várostestet eredményezett, korábbi vízállásos területek lecsapolással beépíthetővé váltak (Bujtos). A település déli, nyugati irányban kiegészült és a külterületi lakott helyek egy részét is magába olvasztotta.

Az 1970-es években két környező település Nyírszőlős és Oros is Nyíregyházához került. Újabb és újabb lakott külterületek váltak a belterület részévé és a beépített területek közötti szabad területek is hamarosan összefüggő települési testet alkottak.

Legjelentősebb szerkezeti változást a nagykörút kiépítése jelentette, mely a történelmi (XVIII. századi) várostest határán megépülve sokáig működőképessé tette a belső városrészek és hozzájuk közvetlen csatlakozó városrészek egymás közötti közúti kapcsolatát.

Fokozatosan alakul és épül a Városközpontot lehatároló kiskörút is. A mozaikos és csápos alakzat rendkívül kedvezőtlen alakja nagy fejtörést okoz a településtervezés során. Folyamatos közlekedési és

ellátásbeli anomáliák vannak, melyek megoldása olyan komplex megoldást kíván melyre a város infrastruktúra rendszere jelen állapotában nem alkalmas. A tervezési irányelveknek való megfeleltetés rendkívül költséges volta elég nagy akadály a városi infrastruktúra további fejlesztésének.

A 19. század második felében Nyíregyháza tovább urbanizálódott: 1858-ban az épülő vasútvonal elérte a várost, rengeteg új épület épült – színház, táviráda, posta- és pénzügyi palota –, majd elindult a villamosközlekedés is a Nyírvidéki Kisvasút a város és Sóstó közti szakaszán. Nyíregyháza 1876-ban Szabolcs vármegye székhelye lett.

Napjainkban városunk gazdag programokat kínáló közművelődési és sportintézményekkel, közgyűjteményekkel, Múzeumfaluvál, Állatparkkal, festői szépségű Sóstóval, magas színvonalú művészeti élettel büszkélkedhet.

Településközpont

Nyíregyháza településközpontjában a vegyes terület-felhasználású építési övezetek a Nagykörút és a Kiskörút által határolt területeken koncentrálódnak. A Kiskörút által határolt terület homogén módon fedi a területet, míg a Nagykörút és a Kiskörút közötti szakaszokon az elsődleges közlekedési területek mentén vegyes terület-felhasználású tömbök találhatók. Az elsődleges közúti területeket határoló tömbök vegyes terület-felhasználásúak, míg a másodrangú közlekedési területek felé lakó terület-felhasználás jellemző. A vegyes és lakó területek között kevés konfliktus van, főként a keleti oldalon, a László utcai bevásárló központok környezetében, ahol rendeltetés béli és építészeti konfliktusok is előfordulhatnak.

Nyíregyháza mezővárosi szerkezetéből és történelmi sajátosságaiból adódóan jól elkülönülő alközpontok alakultak ki, amelyek vegyes terület-felhasználásúak. Ezek az alközpontok a kapcsolódó oktatási, egészségügyi, szolgáltatási és kereskedelmi rendeltetéseket foglalják magukba, és nem állnak konfliktusban a határoló lakóterületekkel.

Település összekötő úthálózat

Nyíregyháza közúton, vasúton és légi úton is megközelíthető. A város XVIII. századi sugaras szerkezetű főúthálózatát 1960-tól napjainkig épített körútszakaszok és összekötő utak kapcsolják össze. Nyíregyházát 5 országos főúthálózaton és 4 alsóbrendű útvonalon lehet megközelíteni, amelyek összeköttetést teremtenek a környező településekkel. Az M3-as autópálya kiépítése és a hozzá csatlakozó elkerülő gyorsforgalmi utak révén Budapest közúton is gyorsan elérhető. A meglévő utak korszerűsítése folyamatosan történik a megnövekedett forgalomhoz igazodva.

Lakófunkciójú területek

Nyíregyháza lakófunkciójú területei jelentős távolságokat ölelnek fel, észak-déli irányban több mint 18 km, kelet-nyugati irányban közel 14 km. Ezeket a területeket közlekedési hálózattal és közüzemi infrastruktúrával kell kiszolgálni. A lakóterületek intenzitásuktól függően helyezkednek el: nagyvárosias, kisvárosias, kertvárosias és falusias területek. A Nagykörúton belül jellemzően nagyvárosias terület-felhasználásúak, de néhány tömbben kisvárosias és kertvárosias területek is találhatók. Ezeknek a területeknek az intenzívebb felhasználása szükséges, ha az építészeti megjelenési forma nem korlátozza.

A Nagykörúton kívül nincs egységes, gyűrűt alkotó lakóterület. A városból kivezető főbb közlekedési folyosók hatása erős, és ezek mentén foltokban kötődnek rájuk a lakóterületek, mint például a Korányi Frigyes utca, az Orosi út, a Kállói út és a Tiszavasvári út. Az elmúlt 30 évben a közlekedési sávok mentén a lakóterületek tovább terjeszkedtek. Ezek a terjeszkedések térszerkezeti problémákat okoznak, és lokális feszültségeket eredményeznek, például az Orosi út gazdasági sávja és a Déli Ipartelep környékén.

Távolodva a központtól, a bokortanyák, Oros, Nyírszőlős és Borbánya periférikus területei falusias lakóterületekkel rendelkeznek. Ezeknek a területeknek kertvárosi átsorolásához az ellátási- és szolgáltatás színvonal növekedésével lehetséges. A lakóterületek kiszélesítése az infrastruktúra fejlesztésével lehetséges, az igények megjelenésével arányosan.

A városból kivezető főbb közlekedési folyosók mentén elhelyezkedő lakóterületek gyakran gazdasági rendeltetésekkel keverednek, ami térszerkezeti problémákat és lokális feszültségeket okoz. Például az Orosi út két oldalán elhelyezkedő gazdasági sáv és a Déli Ipartelep környékén működő vállalkozások folyamatos terjeszkedése és a lakóterületi igények növekedése konfliktusokat eredményez. Ezeket a problémákat szabályozással lehet tompítani.

Gazdasági funkciójú területek

Nyíregyháza gazdasági területei közé tartoznak a Kertvárostól délre és a vasúthoz kapcsolódó területek, valamint a Déli Ipartelep. Ezek a területek az idők során keveredtek lakóterületekkel és egyéb rendeltetésekkel, ami tevékenységi és területi korlátozásokat eredményezhet. Ez egyben nyomást is gyakorol az alul hasznosított gazdasági területek újra felhasználására.

További gazdasági területek találhatók a közlekedési folyosók mentén, mint az Orosi út, a Tiszavasvári út, a Tokaji és Repülőtér utak. Ezek közül a Repülőtér út kevésbé kihasznált, de jelentős potenciállal rendelkezik.

A város első ipari parkja a 4. sz. főút keleti oldalán, a belterülettől délre helyezkedik el. Ez a terület homogén, kiépített infrastruktúrával és kedvező közlekedési csatlakozási lehetőséggel rendelkezik, de természeti területekkel van konfliktuspontja. Az ipari park bővítése esetén ezek az ökológiai elemek ismét előtérbe kerülhetnek.

A második ipari park a Tiszavasvári út mentén, a belterülettől nyugatra található. Ez a terület jelentős tartalékokkal bír, és bővítése kevésbé aggályos természeti szempontból. Bár jól megközelíthető, a területi felosztottsága miatt nehezebben kezelhető.

A gazdasági területek túlsúlya a belterülettől délre, délnyugatra és nyugatra összpontosul. A jövőbeli gazdasági területek kijelölése ezen a területen kell, hogy megtörténjen, kihasználva a már meglévő elemeket és a kialakuló szinergikus hatásokat.

Mezőgazdasági célú területek

A közigazgatási terület 44,93 %-át szántóterületek uralják. A legnagyobb egybefüggő területek a várostól nyugati és déli irányban találhatóak. A külterület mintegy 54,45 %-án szántóföldi művelés folyik. Ennek 12,62 %-a Sz1-Sz2 (kiváló), 47,81 %-a Sz3-Sz4 (jó), 34,96 %-a Sz5-Sz6 (közepes), 4,61 %-a Sz7-Sz8 (gyenge) minőségi osztályba tartozik.

Legelő célú területek

A település teljes területén szétszórtan gyepek, legelő területek helyezkednek el, mely a külterület 8,86 %-a, ami 2008,15 ha, melynek 42,69 %-a jó (L1-L3), 36,86 %-a közepes (L4) és 20,15 %-a gyenge (L5) minőségi osztályba sorolt.

Erdő területek

A közigazgatási terület kisebb részét uralják erdő területek. A város teljes területén szétszórtan helyezkednek el. A közigazgatási terület 10,72 %-át borítja erdő, ami 2428,92 ha, melynek 2,52 %-a jó (E3), 17,11 %-a közepes (E4) és 12,61 %-a gyenge (E5) minőségi osztályba van sorolva.

Az ingatlan- nyilvántartási adatok

A teljes közigazgatási terület 27517,34 ha. Ebből külterület 22653,05 ha, a belterület 4864,29 ha.

10.7.2 Védett épületek

Nyíregyháza számos helyi védett épülettel büszkélkedhet, amelyek a város történelmi és kulturális örökségét képviselik. Ezek az épületek különböző korokból származnak, és változatos építészeti stílusokat mutatnak be.

Kiemelkedő műemlékileg védett épületek

- Városháza: A Kossuth téren található Városháza épülete 1872-ben épült Benkó Károly tervei alapján. Az eklektikus stílusú épület reneszánsz hangulatot áraszt, és az árkádos bejáratával, valamint a homlokzatán látható Justitia-szobrokkal különleges látványt nyújt.
- Takarékpalota: A Hubert József tervei szerint 1912-ben épült Takarékpalota eklektikus épülete szintén a Kossuth téren található. Az épület védett műemléki pénztártermét festett, színes üvegű kupola borítja.
- Hotel Korona: Az 1895-ben Alpár Ignác tervei alapján épült Hotel Korona a város egyik legjelentősebb eklektikus épülete. Az épület a századfordulós építészet egyik szép példája.
- Bessenyei György Gimnázium: Az 1920-as években épült neobarokk stílusú épület, amely ma is középiskolaként működik.
- Nyíregyházi Evangélikus Nagytemplom: Az 1786-ban épült barokk stílusú templom a város egyik legfontosabb vallási épülete.
- Jósza András Múzeum: Az 1868-ban alapított múzeum épülete neoreneszánsz stílusban épült, és a város történelmi és kulturális örökségét mutatja be.
- Megyeháza: Az épület különböző építészeti stílusok elemeit ötvözi (eklektikus), ami különleges megjelenést kölcsönöznek, az épület homlokzatát gazdag díszítések és szobrok ékesítik, amelyek a korabeli építészet jellegzetességei.
- Magyarok Nagyasszonya-társszékesegyház: A Kossuth téren található római katolikus templom 1902-1904 között épült, és a város egyik jelképe.
- Evangélikus Nagytemplom: A város legrégebbi temploma, amely 1784-1786 között épült barokk stílusban. A Luther téren található templom bejárata fölött 12 harangocskára szólnak meg minden órában.
- Református templom: A Kálvin téren található, 1873-1882 között épült romantikus stílusú templom.
- Nyírvíz-palota: A Nyírvíz Szabályozó Társulat székházaként épült 1912 és 1914 között, eklektikus és szecessziós stílusjegyekkel.
- Jósza András Múzeum: Az 1868-ban alapított múzeum neoreneszánsz stílusú épülete a város történelmi és kulturális örökségét mutatja be.
- Kossuth Lajos emlékmű: Az 1848-as eseményeknek emléket állító szobor a Kossuth téren található.

Ezek az épületek nemcsak építészeti értéket képviselnek, hanem a város történelmének és kultúrájának fontos részei is.

Védett műemléki értékek települési értéklétre az országos építészeti örökség elemei, az országos műemléki jegyzékben 39 épület szerepel.

Helyi védettségű építészeti értékek

Nyíregyháza Általános Rendezési Terve a 80-as évek közepén a debreceni székhelyű KELETTERV-ben készült. Az ÁRT-hez 1984-ben várostörténelmi és városképi vizsgálatot is végeztek (Kőszeghy Attila), később erre alapozva került kidolgozásra az ÁRT program helyi védelemre vonatkozó része. A program elfogadásával jelentős számú építészeti érték került védelem alá, melynek egy részét a program készítői országos védelemre is alkalmasnak találták. Ezekből 6 később országos védelmet kapott.

A város 1992-ben hozta meg az első rendeletét a helyi védettségről, amely szabályozta a védett értékek támogatását is. Szem előtt tartva az önkormányzat felelősségét is, hogy a védett értékek állapotát folyamatosan fenntartsa.

2002-ben a város igen gondos előkészítő munkára alapozva - előzetesen több mint 250 épület értékvizsgálatát elvégeztetve, írásban rögzítve és részletes fotódokumentációval ellátva - két új rendeletet alkotott. A 21/2002. (VI. 1.) sz. rendelet az építészeti örökség helyi védelméről, a 22/2002. (VI. 1.) sz. rendelet pedig - a 43/1992-es támogatásról szóló rendeletet hatályon kívül helyezve - a védett

épületek felújításának támogatási rendszeréről szól. Az utóbbi rendelet folytatva a korábbi gyakorlatot továbbra is támogatásban részesíti az országosan védett értékeket is.

Az építészeti örökség helyi védelem jól egészíti ki az országos védelmet és sok elemét őrzi az '51-es városképi vizsgálat védettségre vonatkozó javaslatainak.

Az új településterv megalkotásával a helyi értékvédelem és helyi építészeti értékek is felülvizsgálat alatt állnak.

Nyíregyháza Város Önkormányzat Képviselőtestülete a Nyíregyháza Megyei Jogú Város településképi védelméről szóló 31/2017.(X.27.) önkormányzati rendeletével (egységes szerkezetben a 14/2018.(IV.26.), 24/2021.(X.1) önkormányzati rendelettel) az alábbi 110 épületet helyezte helyi védelem alá.

10.7.3 Védett fasorok, védett természeti területek

Nyíregyháza város kiemelt figyelmet fordít természeti értékeinek megőrzésére, különös tekintettel a védett fasorokra és egyedi fákra. Ezek a természeti emlékek nemcsak esztétikai értéket képviselnek, hanem hozzájárulnak a város ökológiai egyensúlyához és történelmi örökségéhez is. A védett fasorok és egyedi fák megóvása folyamatos kihívást jelent az urbanizáció, az időjárási hatások és a növekvő közlekedési terhelés miatt.

Nyíregyháza védett fasorai és fái a város természeti és kulturális örökségének meghatározó elemei. Nyíregyháza megyei jogú város közgyűlésének „egyes helyi jelentőségű Természeti emlékek védetté nyilvánításáról” szóló 8/1998.(II. 15.) számú rendelete 21 fát és hét fasort helyi védelem alá helyezett. A védett fasorok összesen 394 faegyedből állnak, és az alábbi utcákban találhatók:

- Árok utcai japánakác fasor (*Sophora japonica*) természeti emlék;
- Nádor utcai törökmogyoró fasor (*Corylus colurna*) természeti emlék;
- Császárfa fasor az egyetem mellett (*Paulownia tomentosa*) természeti emlék;
- Japánakác fasor (*Sophora japonica*) természeti emlék; Szent István út mindkét oldala,
- Japánakác fasor, természeti emlék; Dóza Gy. út mindkét oldala,
- Platánfasor (*Platanus x hispanica*) természeti emlék; Kiss E. u. mindkét oldala (Petőfi u. - Jósa A. u. között),
- Vasvári Pál utcai platán fasor (*Platanus x hispanica*) természeti emlék.

Az egyedi védett fák között olyan különleges fajok találhatók, mint a mocsári ciprus, csörgőfa, júdásfa, jegenye- és fehér nyár, kocsányos tölgy, császárfa, fügefafa, tiszafa, páfrányfenyő és mamutfenyő. Külön említést érdemel a megyei növény- és talajvédelmi igazgatóság udvarán álló mamutfenyő, amely méreteiben felülmúlja a Nyíregyházi Főiskola botanikus kertjében található példányt. A védett természeti emlékek megóvását és fenntartását a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának rendelete szabályozza. Nyíregyháza zöldfelületei összességében közművekkel jelentősen terheltek. A szabályozási környezet nem engedi a fás szárú növények pótlását a közművek védőövezetében, ezért a pótlás lehetőségeinek vizsgálata fontos feladatot jelent.

A védett fák és fasorok fenntartásához konkrét intézkedések és fejlesztések szükségesek. A rendszeres faállapot- felmérés, kezelési terv készítése és gondozás biztosítása szakértők bevonásával elengedhetetlen. Szükség esetén gallyazás, koronaritkítás, stabilizálás elvégzése jelenthet rövidtávú megoldást. Preferálni kell az őshonos és ellenálló fajokat, az elpusztult vagy kivágásra kényszerült fák azonnali pótlását el kell végezni, illetve a hiányos fasorok újratelepítésére fasor- rekonstrukciós programot kell meghatározni. Erősíteni kell a jogszabályi védelmet és ezt tudatosítani kell a városlakókban is. A fenntartási és fejlesztési projektek költsége részben önkormányzati, részben pályázati forrásokból finanszírozhatók, valamint vállalati támogatásokkal is kiegészíthetők.

Védett területek

A természeti örökség értékeihez tartoznak a nemzeti, valamint a nemzetközi jogszabályok által védett természeti területek, természeti emlékek. Nyíregyháza közigazgatási területén 4 darab Natura 2000 terület található, összesen majdnem 850 hektár kiterjedésű területen. Az "ex lege" védelemmel érintett területek A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva jellegükből adódóan védett területek. Nyíregyházán országos jelentőségű, egyedi jogszabály által védett természeti terület nincsen, ugyanakkor területén több, ex lege védettségű láp (11 db), szikes tó (11 db), földvár (1 db) és kunhalom (8 db) található.

"ex lege" védett lápok:

- Nyírtelek- úti láprét,
- Igrice-rét,
- Örökösöldi láprét,
- Mándi-rét,
- Bálintbokori- rétek,
- Rozsréti kaszáló,
- Császárszállási- rétek,
- Csorda- páskom,
- Felüljáró-alji láprét,
- Nagy-rét - dűlői láprét,
- Vár-rét.

"ex lege" védett szikes tavak:

- Felső-pázsit-lapos,
- Nagyszék-tó,
- Manda-tó,
- Mandabokor- lapos,
- Gyöngyös tanya- lapos,
- Garaj-tanya- lapos,
- Szelkó-tó,
- Rühes-rét,
- Ókistelki-tó,
- Kis-Nyírjes szik,
- Nyírjes szik.

A városban három terület van helyi szintű védettség alatt: Igrice mocsár, Tuzson János Botanikus Kert, Oláh-rét. A településen továbbá 22 helyi jelentőségű természeti érték (védett fák, fasorok) található.

Igrice mocsár

A Nyíregyháza külterületén található terület változatos természetközeli élőhelyei (mocsár, rét, nádas, erdő) számos védett állat és növényfajnak nyújt kedvező élőhelyet. A terület központi részét képező vízállásos terület jelenlegi állapotában számos védett, illetve fokozottan védett madárfaj költőhelyét biztosítja. A 70 hektáros terület fontos élőhelyet nyújt például a mocsári kosbornak, bakcsónak, nyakócsagnak, bölömbikának, vidrának, illetve számos kételtű és hüllő otthona is.

Tuzson János Botanikus Kert

A botanikus kert területe 5,6 ha, számos növénytársulást mutat be. A gyűjteményben közel 2500 taxont található, ebből mintegy 1500 látható szabadföldön és 1000 melegházban. A botanikus kertben található egy rendszertani terület, tó és környékének növénytársulásait bemutató terület, sziklakert, illetve különböző növénytársulásokat bemutató erdőterület.

Oláh-rét

Az Oláh- rét a Nyírség tájegységének egyik tipikus képviselője. A mintegy 97 hektáron elterülő természetvédelmi területen vízállások, nádasok, mocsár- és láprétek, valamint szárazabb legelők találhatók. A tájképileg is jelentős természetvédelmi területen 6 védett növényfaj található (pompás és mocsári kosbor, buglyos szegfű, csermelyaszat, egypelyvás csetkák, kiskészű aszat) illetve számos védett rovar, kételtű, hüllő, madár és emlős otthona is.

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Nyíregyháza népességszámának alakulása 2019-2023. Forrás: KSH	15
2. táblázat: Nyíregyháza városban működő vállalkozások összetételének alakulása 2020-2024. Forrás: KSH.....	22
3. táblázat: A személyi jövedelem-alapot képező jövedelem 2018-2023. Forrás: KSH	22
4. táblázat: A foglalkoztatott népesség Nyíregyházán a 2022. évi népszámlálás adatai szerint. Forrás: KSH.....	23
5. táblázat: A nyíregyházi székhellyel rendelkező legnagyobb adófizetők foglalkoztatási adatai 2020-2023. Forrás: OPTEN cégtár mérleg.....	23
6. táblázat: Összes adófizető nettó árbevételének alakulása. Forrás: költségvetési beszámoló-002E..	24
7. táblázat: TOP 10 nyíregyházi székhelyű vállalkozás éves nettó árbevételének alakulása. Forrás: OPTEN cégtár mérleg.....	25
8. táblázat: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata által bevezetett helyi adók	27
9. táblázat: Az Önkormányzat iparüzési adóerő-képességének alakulása a 2020-2024. időszakban [Ft/fő]	32
10. táblázat: Az Önkormányzat gazdálkodását reprezentáló főbb adatok, mutatószámok 2020-2024. 33	
11. táblázat: Az Önkormányzat vagyonmérlege	34
12. táblázat: A szociális kiadásokra fordított összeg 2020-2023. Forrás: saját szerkesztés	50
13. táblázat: Az Egészségügyi Támogató Alap Programban résztvevő praxisok és a támogatás adatai 2019; 2024. Forrás: saját szerkesztés	52
14. táblázat: Az egészségügyi alapellátásban megvalósuló infrastrukturális fejlesztések. Forrás: saját szerkesztés	52
15. táblázat: Háziorvosi ellátást szolgáló rendelők és tulajdonjogaik Forrás: helyi adatgyűjtés	57
16. táblázat: Óvodai nevelés jellemzői. Forrás: saját szerkesztés	58
17. táblázat:A köznevelés területén megvalósuló infrastrukturális fejlesztések. Forrás: saját szerkesztés	59
18. táblázat: Nyíregyháza vendégéjszaka adatai 2015-2024 között	84
19. táblázat: Előírt energiavásárlási díjak és támogatási értékek	101
20. táblázat: Hatékony távfűtés követelményei és azok változása	102
21. táblázat: Dedikált helyi autóbuszok darabszáma kiépítettség szerint.	111
22. táblázat: Dedikált helyi autóbuszok megoszlása típus, kor és környezetvédelmi besorolás alapján	111
23. táblázat: Vagyonkataszterben szereplő ingatlan vagyon 2010. december 31. és 2024. december 31. adatok alapján	113

Ábrajegyzék

1. ábra: Nyíregyháza lakosságának iskolai végzettség szerinti aránya 2011-2022. Forrás: KSH	15
2. ábra: Nyíregyháza lakosságának digitális felkészültsége. Forrás: KSH	16
3. ábra: Nyíregyházán foglalkoztatottak száma. Forrás: KSH	16
4. ábra: Nyíregyházán élő munkanélküliek száma. Forrás: KSH	17
5. ábra: Bruttó átlagkereset alakulása. Forrás: KSH	17
6. ábra: Adóbevétel alakulása Nyíregyházán 2010-2024. Forrás: költségvetési beszámoló-002E	24
7. ábra: 50 legnagyobb HIPA adófizető ágazati tevékenység alapján 2024. év	26
8. ábra: Helyi adóbevételek megoszlásának aránya 2024.	28
9. ábra: Adóbevételek alakulása adónemenként 2010-2024. Forrás: Költségvetési adatok. *gépjárműadó nélkül.....	28
10. ábra: Bevételek alakulása és összetétele 2020-2024.	31
11. ábra: Az Önkormányzat kiadásainak megoszlása 2025. évben.....	32
12. ábra Talajvízmonitoring rendszer mérőhálózat koncepciója	40
13. ábra KKV park kialakítása	42
14. ábra KKV park elhelyezkedése az ipari parkban	42
15. ábra: Nyíregyházi Egyetem Intézményfejlesztési terv. Forrás: Nyíregyházi Egyetem	67
16. ábra: Sóstói turisztikai attrakciók látogatószámainak alakulása 2019-2024.....	84
17. ábra: Primer távhővezeték hálózat (piros folytonos vonal) elhelyezkedése a város térképén.	100
18. ábra: Elmúlt évek folyamatai	100
19. ábra: Nem lakossági fogyasztók díjainak változásai.....	101
20. ábra: Távfűtési vezetékek kor szerinti megoszlása.....	104
21. ábra: Hőközpont korfa	105
22. ábra: Fejlesztések a távhőszolgáltatási rendszeren	105
23. ábra: Hatékony távfűtés fenntartása	106
24. ábra: Új fogyasztók csatlakoztatása	107
25. ábra: Hőközpontok felújítása	107